

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΡΒ' (102) - ΤΕΥΧΟΣ 9 - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2025

ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Κλάδος Ἐκδόσεων τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καί Μορφωτικῆς Ὑπηρεσίας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Φιλόθεος

Διευθυντής Κλάδου Ἐκδόσεων Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ: Ἀλέξανδρος Κατσίαρης

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΥΛΗΣ: Νικολέττα Μιχαλακάκου

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΔΟΚΙΜΙΩΝ: Δρ. Ἰωάννης Ἀκριώτης

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ - ΤΥΠΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Κλάδος Ἐκδόσεων, δρ. Γιασμίνα Μωυσείδου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ: Β. Μπίτσης, Πρωτομαγιάς 3 - 145 68 Κρυονέρι Ἀττικῆς

Τηλ. 210-8160127 - FAX 210-8160128

Διεύθυνση περιοδικοῦ: Ἀθηνᾶς 30, 105 51 Ἀθήνα - Τηλ. 211-1825296

<http://www.ecclesia.gr> e-mail: periodika@ecclesia.gr

Γιά τήν ἀποστολή ἀνακοινώσεων καί εἰδήσεων ἀπευθύνεσθε:

- γιά τό περιοδικό ΕΚΚΛΗΣΙΑ: periodika@ecclesia.gr
- γιά τό περιοδικό ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ: efimerios@ecclesia.gr
- γιά τό περιοδικό ΘΕΟΛΟΓΙΑ: theologia@ecclesia.gr

Τό περιοδικό ΕΚΚΛΗΣΙΑ σέβεται τόν γλωσσικό τύπο τῶν ὁμιλῶν πού δημοσιεύει

Περιεχόμενα

ΤΕΥΧΟΣ-90
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2025

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟΝ	500
ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ	
• Ἡ τακτική σύγκληση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας καί ἡ ἐκλογή δύο Μητροπολιτῶν καί πέντε Βοηθῶν Ἐπισκόπων	501
• Εἰσήγησις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου στήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Ἀθήνα, 7 Ὀκτωβρίου 2025)	507
• Ἀντιφώνησις εἰς τήν Ἱεραρχίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καρυστίας καί Σκύρου κ. Σεραφεῖμ (Ἀθήνα, 7 Ὀκτωβρίου 2025)	512
• Εἰσήγησις στή Σεπτή Ἱεραρχία τοῦ Ὀκτωβρίου 2025 «Οἱ ρασοφόροι μοναχοί στήν παράδοση καί τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας» τοῦ Σεβ. Μητρ. Ναυπάκτου & Ἀγίου Βλασίου κ. Ἱεροθέου (Ἀθήνα, 7 Ὀκτωβρίου 2025)	513
• Βιογραφικά τῶν νέων Σεβ. Μητροπολιτῶν	533
• Βιογραφικά τῶν νέων Θεοφιλ. Βοηθῶν Ἐπισκόπων	535
ΟΜΙΛΙΑΙ	
• Ὁμιλία τοῦ Σεβ. Μητρ. Νέας Κρήνης καί Καλαμαριᾶς κ. Ἰουστίνου κατά τή Συνοδική Θεία Λειτουργία ἐπὶ τῇ ἐορτῇ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου ἐν τῷ ὁμωνύμῳ Ἱερῷ Ναῷ Ἀθηνῶν τῇ 29ῃ Ἰουνίου 2025	541
ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ	547
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ - ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ	586
ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ - ΚΛΗΤΗΡΙΑ ΕΠΙΚΡΙΜΑΤΑ	587
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ	589

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟΝ

Στό τεύχος Ὀκτωβρίου τοῦ περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ἀφιερώνουμε τό Θέμα τοῦ Μηνός στις ἐργασίες τῆς συγκλήσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας (7-9 Ὀκτωβρίου 2025). Θά διαβάσετε τήν Εἰσήγησι τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, καί τήν Ἀντιφώνησι τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καρυστίας καί Σκύρου κ. Σεραφεῖμ. Θά διαβάσετε ἐπίσης τήν Εἰσήγησι τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ναυπάκτου & Ἀγίου Βλασίου κ. Ἱεροθέου μέ θέμα: «Οἱ ρασοφόροι μοναχοί στήν παράδοσι καί τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας». Θά διαβάσετε, τέλος, τά βιογραφικά τῶν νέων Μητροπολιτῶν (Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καί Κονίτσης κ. Ἀλεξίου καί Κορίνθου κ. Παύλου) καθώς καί τῶν πέντε νέων Βοηθῶν Ἐπισκόπων (Σκιαθοῦ κ. Ἰωάννη, Χριστουπόλεως κ. Βαρνάβα, Δομενίκου κ. Ἀθναγόρα, Ἐπιδαύρου κ. Νικοδήμου καί Ταλαντίου κ. Θεολόγου).

Στή στήλη τῶν Ὁμιλῶν δημοσιεύουμε τήν Ὁμιλία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Νέας Κρήνης καί Καλαμαριᾶς κ. Ἰουστίνου κατά τή Συνοδική Θεία Λειτουργία ἐπὶ τῇ ἐορτῇ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου ἐν τῷ ὁμωνύμῳ Ἱερῷ Ναῷ Ἀθηνῶν τῇ 29ῃ Ἰουνίου 2025.

Στή στήλη τῶν Ἐγκυκλίων θά βρεῖτε Ἐγκύκλια Σημειώματα, τά ὅποια ἐξαπέλυσε ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος σχετικά μέ σημαντικά θέματα ποῦ ἀφοροῦν τήν πολιτιστική, κοινωνική καί ἐκκλησιαστική ζωή τῆς χώρας.

Ἡ ὕλη τοῦ τεύχους συμπληρώνεται μέ τά ὑπηρεσιακά κείμενα τῶν Κανονισμῶν-Ἀποφάσεων καί τῶν Προκηρύξεων, καθώς καί μέ τήν εἰδησεογραφική στήλη τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Χρονικῶν, στήν ὁποία θά διαβάσετε Δελτία Τύπου ποῦ ἀφοροῦν τή δραστηριότητα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος σέ θεολογικό, κοινωνικό, ἀλλά καί ἐκπαιδευτικό-ἐπιστημονικό ἐπίπεδο.

.

ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Ἡ τακτική σύγκληση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας

Οἱ Ἐργασίες τῆς Ι.Σ.Ι. τῆς 7.10.2025

Συνῆλθε τὴν Τρίτη 7 Ὀκτωβρίου 2025, σέ πρώτη τακτική Συνεδρία, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, στὴν Αἴθουσα Συνεδριῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας.

Πρὸ τῆς Συνεδρίας ἐτελέσθη Ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία στό Καθολικό τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀσωμάτων Πετράκη, ἱερουργήσαντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Ἐπιφανίου.

Περί τὴν 9η πρωινή, στὴν Αἴθουσα τῶν Συνεδριῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, ἐψάλη ἡ Ἀκολουθία γιά τὴν ἑναρξη τῶν ἐργασιῶν Αὐτῆς. Ἀναγνωσθέντος τοῦ Καταλόγου τῶν συμμετεχόντων Ἱεραρχῶν, διεπιστώθη ἀπαρτία.

Στή συνέχεια, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, ὡς Πρόεδρος τοῦ Σώματος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, προσφώνησε τὰ Μέλη Αὐτῆς, κάνοντας ἀρχικά μνεῖα τοῦ ἐπιτυχημένου Β' Διεθνoῦς Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου, τό ὁποῖο διοργάνωσε ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στή Θεσσαλονίκη, μέ ἀφορμή τή συμπλήρωση 100 ἐτῶν ἀπὸ τὴν ἴδρυση τοῦ περιοδικοῦ *Θεολογία*.

Ἀκολουθῶς, ἀναφέρθηκε στήν ἐξαιρετικά κρίσιμη καὶ ἐπώδυνη, ὅπως τὴν χαρακτήρισε, γενικότερη γεωπολιτική κατάσταση στήν εὐρύτερη περιοχή μας, ἀπὸ τὴν Γάζα ἕως τὴ Συρία καὶ τὴν Οὐκρανία, ἀλλὰ καὶ σέ ἄλλες περιοχές, ὅπως τὴ Νιγηρία καὶ τό Ἀρτσάχ/Ναγκόρνο Καραμπάχ. Ἐπίσης, σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σινᾶ καὶ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Κράτους, ἐξέφρασε τὴν εὐχή νά ἐπιλυθεῖ ὀριστικά καὶ δίκαια, οὕτως

ὥστε νά γίνουν σεβαστά τὰ θρησκευτικά καὶ λοιπὰ δικαιώματα τῆς Μονῆς καὶ τῆς Ἀδελφότητος.

Σχολιάζοντας τὴ σύγχρονη ἐγχώρια κατάσταση, ἐπισήμανε ὅτι ἡ Πατρίδα μας συνεχίζει νά ἀντιμετωπίζει ὑπαρξιακές (δημογραφικές, πνευματικές καὶ πολιτισμικές) προκλήσεις καὶ μάλιστα σέ περίοδο μακροχρόνιας εἰρήνης καὶ ἐθνικῆς κυριαρχίας, τονίζοντας ὅτι «ἡ βαθύτερη οὐσία πολλῶν προβλημάτων τῆς σύγχρονης κοινωνίας εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὰ ἐπιφανόμενα, εἶναι πνευματική, εἶναι κρίση ἐνεργοῦ πίστεως καὶ ἀξιών, ἅμεσα συνδεδεμένη μέ τὴν ἐκκοσμίκευση καὶ τίς ἀξίες της. Ἐκεῖ ἐντοπίζεται καὶ ὁ πυρήνας τοῦ δημογραφικοῦ, τῆς ἀποδόμησης τῆς οἰκογένειας ὡς θεμελιώδους καὶ πρωταρχικῆς ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀξίας, τῆς ἐνδοοικογενειακῆς βίας, τῆς βίας τῶν ἀνηλίκων, πολλῶν καταχρήσεων, ἐξαρτήσεων, ψυχολογικῶν προβλημάτων, ἀκόμη καὶ τῆς ἀπληστίας, τῆς ἐπιδίωξης τοῦ ὕλικου κέρδους. Χωρὶς τὴ σωστή διάγνωση τῆς αἰτιολογίας τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων εἶναι ἀδύνατη ἡ οὐσιαστική καὶ ἀποτελεσματική θεραπεία τους».

Ἀναφερόμενος στήν αἰτία γιά τό γεγονός ὅτι τόσο στήν Πατρίδα μας, ὅσο καὶ σέ διεθνές ἐπίπεδο βιώνουμε μία ιδιόμορφη κατάσταση, τόνισε ιδιαίτερα ὅτι «πίσω ἀπ' ὅλα αὐτὰ βρίσκεται μία καὶ μόνο βαθύτερη αἰτία, ἡ λήθη τοῦ Θεοῦ, ἡ ἀπουσία γνώσεως Θεοῦ, ἡ ὁποία δέν εἶναι ιδεολογική, ἀλλὰ ἐμπειρική καὶ μεθ-εξιακή, καὶ ἡ ὁποία ἂν δέν ὑπῆρχε, θά ὀδηγοῦσε τοῦλάχιστον σέ στοιχειώδη διάκριση, ὥστε νά καταλάβουμε ποιό εἶναι τό πραγματικό πρόβλημα τοῦ ἀνθρώπου καὶ ποιὰ εἶναι τὰ ψευδεπίγραφα καὶ φανταστικά». Κατόπιν δέ, ὁ

Μακαριώτατος ἐπεσήμανε, «Καλοῦμε ἐν ἐσχάτῃ ταπεινώσει καί ὡς οἱ ἐλάχιστοι τῶν ἀδελφῶν, τοὺς ἀνθρώπους ἐντός καί ἐκτός τῆς Πατρίδος μας νά ἀναζητήσουν τό ἔσχατο νόημα τῆς ζωῆς στή γνώση τοῦ μόνου Ἀληθινοῦ Θεοῦ. Αὐτή ἡ γνώση θά τοὺς καθοδηγήσει, θά τοὺς γαληνέψει καί θά τοὺς προβληματίσει γιά τό ἄν ἔχει νόημα αὐτή ἡ γῆ, ἡ ὁποία θά μπορούσε νά γίνει προβίωση παραδείσου, νά μετασχηματίζεται ἐν τέλει σέ πρόγευση κολάσεως».

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Μακαριώτατος ὑπογράμμισε τή ζωτική γιά τήν Ἐκκλησία καί τήν Κοινωνία μας σημασία τῆς ὑπαρξης ἱκανῶν στελεχῶν καί δῆ Κληρικῶν ἐφοδιασμένων μέ τίς ἀπαραίτητες γνώσεις καί δεξιότητες, προκειμένου νά μποροῦν νά ἀνταποκριθοῦν στίς ἀπαιτήσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας σήμερα, καλώντας τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἀρχιερεῖς νά στηρίξουν τοὺς ἐξῆς τρεῖς μεγάλους ἄξονες πού ἀφοροῦν τό μέλλον τῆς Ἐκκλησίας μας: τήν ἱερατική οἰκογένεια, τίς Σχολές Μαθητείας Ὑποψηφίων Κληρικῶν (ΣΜΥΚ) καί τή διά βίου ἐκπαίδευση τῶν Κληρικῶν.

Περαινώντας τήν Εἰσήγησή του, ὁ Μακαριώτατος ἀνέφερε ὅτι «ἡ συνοδοιπορία ὅλων μας πρὸς αὐτήν τήν κατεύθυνση καθίσταται ἀναγκαία, καθὼς τό μέλλον τῆς Ἐκκλησίας μας συναρτᾶται μέ τίς ἀποφάσεις πού λαμβάνουμε σήμερα».

Κατόπιν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καρυστίας καί Σκύρου κ. Σεραφεῖμ, ὡς Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἱεραρχίας, ἀντιφώνησε ἐκ μέρους τῶν Σεβασμιωτῶν Ἱεραρχῶν.

Ἀμέσως μετά συνεκροτήθη ἡ Ἐπιτροπή Τύπου ἀπὸ τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτες Ναυπάκτου καί Ἀγίου Βλασίου κ. Ἱερόθεο, Μαρωνείας καί Κομοτηνῆς κ. Παντελεήμονα καί Θεσσαλιωτίδος καί Φαναριοφερσάλων κ. Τιμόθεο.

Ἀκολούθησε συζήτηση σχετικῶς πρὸς τήν Προσφώνηση τοῦ Μακαριωτάτου, ἡ ὁποία καί ἐγίνε ἀποδεκτὴ ἀπὸ τό Σῶμα τῆς Ἱεραρχίας.

Στή συνέχεια παρουσιάσθηκαν οἱ Ἐκθέσεις Πεπραγμένων τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν ἀπὸ τοὺς Σεβασμιωτάτους Προέδρους αὐτῶν γιά τό ἐκκλησιαστικό ἔτος 2024-2025, συμπληρώθηκε

ὁ κατάλογος τῶν πρὸς Ἀρχιερατεῖαν Ἐκλογίμων, ψηφίσθηκαν Κανονισμοί καί ἐξετάσθηκαν τρέχοντα ὑπηρεσιακά θέματα.

Μετά τό διάλειμμα ἀνέγνωσε τήν Εἰσήγησή του ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ναυπάκτου καί Ἀγίου Βλασίου κ. Ἱερόθεος, μέ θέμα: «Οἱ ρασοφόροι Μοναχοί στήν παράδοση καί τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας».

Ὁ Σεβασμιώτατος διάρθρωσε τήν Εἰσήγησή του σέ τέσσερις ἐνότητες. Πρῶτον, ἀνέφερε ὅτι ὑπάρχουν διαβαθμίσεις καί στάδια-βαθμοὶ προόδου τῶν μοναχῶν. Ὅπως ἡ χριστιανικὴ ζωὴ καί ἡ ἱερωσύνη ἔχει βαθμούς, αὐτὸ γίνεται καί στή μοναχικὴ ζωὴ, ἥτοι οἱ ρασοφόροι, οἱ μικρόσχημοι καί οἱ μεγάλοςχημοι. Δεύτερον, ἐπικέντρωσε τήν προσοχή στήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας γιά τοὺς ρασοφόρους μοναχοὺς πού εἶναι γνωστοὶ ἀπὸ τὸν 8ο καί 9ο αἰῶνα, ὡς εἰσαγωγικοὶ μοναχοί, μοναχοὶ στὸν πρῶτο βαθμὸ τῆς μοναχικῆς ζωῆς, ἀναφέροντας διάφορα πατερικὰ χωρία. Τρίτον, παρουσίασε τίς κατὰ καιροὺς ἀποφάσεις τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου γιά τοὺς ρασοφόρους μοναχοὺς, ὅπως καί τίς ἐγκρίσεις τῶν Ἑσωτερικῶν Κανονισμῶν τῶν Ἱερῶν Μονῶν. Καί τέταρτον, ἀναφέρθηκε στή νομολογία τῶν Ἑλληνικῶν Δικαστηρίων γιά τοὺς ρασοφόρους μοναχοὺς, ὅτι εἶναι βαθμὸς μοναχικῆς ζωῆς.

Ὁ Σεβασμιώτατος Ναυπάκτου καί Ἀγίου Βλασίου κ. Ἱερόθεος κατέληξε ὅτι κατὰ τή συνεχῆ ἐκκλησιαστικὴ καί πατερικὴ παράδοση οἱ ρασοφόροι εἶναι εἰσαγωγικοὶ μοναχοὶ καί προετοιμάζονται γιά τή λήψη ἐν καιρῷ τῆς δωρεᾶς τοῦ Μεγάλου καί Ἀγγελικοῦ Σχήματος. Ἀπὸ αὐτὸ ἀπορρέουν ὅλες οἱ ἄλλες συνέπειες.

Στή συνεδρίαση τῆς Τετάρτης 8 Ὀκτωβρίου θά γίνει συζήτηση ἐπὶ τῆς Εἰσηγήσεως αὐτῆς καί θά ἐπακολουθήσει ἡ Εἰσήγησις τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μεσογαίας καί Λαυρεωτικῆς κ. Νικολάου μέ θέμα: «Τεχνητὴ εὐφυΐα: Ἡ Ἐκκλησία μπροστὰ στήν ἀναδυόμενη νέα ἀνθρωπολογία».

*Ἡ Ἐπιτροπὴ Τύπου
τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*

Οί Έργασίες της Ι.Σ.Ι. της 8.10.2021

Συνήλθε την Τετάρτη 8 Οκτωβρίου 2021, στη δεύτερη Τακτική Συνεδρία της Ἱερᾶ Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, στὴν Αἵθουσα Συνεδριῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας.

Μετά τὴν προσευχή, ἀνεγνώσθη ὁ Κατάλογος τῶν συμμετεχόντων Ἱεραρχῶν καὶ διαπιστώθηκε ἀπαρτία. Κατόπιν ἐπικυρώθηκαν τὰ Πρακτικά τῆς χθεσινῆς Συνεδρίας.

Ἐν συνεχείᾳ, ἀκολούθησε εὐρύτατος διάλογος ἐπὶ τῆς χθεσινῆς Εἰσηγήσεως τοῦ Σέβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἀγίου Βλασίου κ. Ἱεροθέου, μέ θέμα: «Οἱ ρασοφόροι Μοναχοὶ στὴν παράδοση καὶ τὴ ζωή τῆς Ἐκκλησίας», κατὰ τὸν ὁποῖον ἔλαβαν τὸν λόγο πολλοὶ Σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς.

Ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατ'ἀρχάς ἀναγνωρίζει τὴν ὀφιστάμενη κατάσταση στὶς Ἱερές Μονές ποὺ λειτουργοῦν σύμφωνα μέ τοὺς ἐγκριθέντες Κανονισμούς. Ἐπὶ πλεόν ἀποφασίζει ὅτι ἡ ιδιότητα τῶν βαθμῶν τῆς μοναχικῆς ζωῆς στηρίζεται στὴν ὑπεύθυνη δήλωση τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου, ὅπως αὐτὴ καταγράφεται στὸ μοναχολόγιο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς καὶ βεβαιώνεται ἀπὸ τὸν οἰκεῖο Μητροπολίτη.

Κατόπιν, σύμφωνα μέ τὴν Ἡμερησία Διάταξη, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς κ. Νικόλαος ἀνέπτυξε τὴν Εἰσήγησή του, μέ θέμα: «Τεχνητὴ εὐφυΐα: Ἡ Ἐκκλησία μπροστὰ στὴν ἀναδυόμενη νέα ἀνθρωπολογία».

Στὸ πρῶτο μέρος τῆς Εἰσηγήσεώς του περιέγραψε τὸ ὅλο φαινόμενο, κάνοντας ἐκτενῆ ἀναφορά στὴ μηχανικὴ εὐφυΐα καὶ στὸ πῶς ἐπηρεάζεται ἡ ἀνθρώπινη ταυτότητα ἀπὸ αὐτὴν, ἐπισημαίνοντας ἰδιαίτερα ὅτι «ἡ πρόκληση γιὰ τὴν Ἐκκλησία μας εἶναι ἴσως ἡ μεγαλύτερη στὴν ἱστορία της, ἴσως μεγαλύτερη καὶ αὐτῆς τῶν διωγμῶν καὶ τῶν αἱρέσεων. Οἱ διωγμοὶ καὶ αἱρέσεις δὲν ἠρνοῦντο τὸν Θεό, ἀσεβοῦσαν στὸν ἀληθινὸ Θεό. Ἡ σύγχρονη θεοποίηση τῆς

Τεχνολογίας, μάλιστα ἡ ἀπόδοση τοῦ χαρκτηρισμοῦ τῆς Νομοσύνης, τὸν μὲν νοῦ τοῦ ἀνθρώπου τὸν ἀντικαθιστᾷ μέ τὴ μηχανικὴ λογικὴ καὶ εὐφυΐα, τὸν δὲ Θεό τὸν ἐξαφανίζει ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα τῶν ὑπαρκτῶν, τῶν ὄντων. Ὁ Ὡν δὲν ὑπάρχει, ἀγνοεῖται καὶ διαγράφεται ὡς μὴ Ὡν. Ὁ θεόπλαστος “κατ’ εἰκόνα Θεοῦ καὶ ὁμοίωσιν” ἀνθρώπος, γιὰ τὸν ὁποῖο μιλάμε, πιθανόν δὲν θὰ εἶναι κατανοητὸς ἀπὸ τὸν ἀνθρώπο στὸν ὁποῖο ἀπευθυνόμαστε».

Στὸ δεύτερο μέρος τῆς Εἰσηγήσεώς του, ὁ Σεβασμιώτατος κ. Νικόλαος κατέθεσε δέκα προτάσεις ἀναφορικὰ μέ τὴ στάση τῆς Ἐκκλησίας στὸ θέμα τῆς τεχνητῆς εὐφυΐας:

1. Νά κατανοήσουμε τί ἀκριβῶς σημαίνει τεχνητὴ εὐφυΐα καὶ πῶς καὶ σέ ποῖο βαθμὸ ἐπηρεάζει τὸν ἀνθρώπο. Τί δικαιολογεῖ ἐνθουσιασμό γιὰ τὸ ἐπίτευγμα καὶ τί φόβο καὶ ἐπιφυλακτικότητα γιὰ τίς συνέπειες.

2. Νά μὴν ψάχνουμε πίσω ἀπὸ ὅλο αὐτὸ τὸ φαινόμενο γιὰ συνωμοσίες, οὔτε νὰ ἀδιαφοροῦμε γιὰ τὸ πῶς προχωρεῖ ὁ κόσμος, ἀλλὰ νὰ γνωρίζουμε ὅτι ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἱστορία, ὅπως αὐτὴ περιγράφεται στὴ Βίβλο.

3. Νά ἀξιοποιήσουμε τὴ σύγχρονη τεχνολογία στὴν ὁργάνωση τῶν δομῶν καὶ τοῦ κοινωνικοῦ ἔργου της, στὸν ἐμπλουτισμὸ τῆς ποιμαντικῆς της μέ νέες ιδέες καὶ γενικότερα στὴν ἔκφραση καὶ διάχυση τῆς μαρτυρίας της μέ ἕναν τρόπο καθαρὰ δικό της, ἐμπιστευόμενοι κυρίως νέους μέ σχετικὴ ἐμπειρία καὶ γνώση.

4. Νά κάνουμε τὸν δικὸ μας ἀλγόριθμο, τὸν ὁποῖο νὰ «κατηχήσουμε», ὥστε νὰ κάνει μόνο τὸ καλὸ.

5. Νά ἀναδείξουμε τὴν Ὁρθόδοξη θεολογία μέ εὐληπτικὴ σύγχρονη γλῶσσα.

6. Νά διαφυλάξουμε τὸ μυστήριό καὶ τὴ μυσταγωγία, διαχωρίζοντάς τα ἀπὸ συναισθηματικές ψευδαισθήσεις.

7. Νά δώσουμε ἔμφαση στὴ δύναμη τῆς προσευχῆς, διὰ τῆς ὁποίας ἡ Ἐκκλησία ὁμιλεῖ.

8. Νά μὴν ὁμιλοῦμε γιὰ σημεία καὶ θαύματα, ἀλλὰ νὰ ζοῦμε μέ σημεία καὶ χάρη, φωτισμὸ καὶ ἀποκαλύψεις, δύναμη καὶ χαρίσματα.

9. Νά πιστέψουμε ότι ως Ἐκκλησία κατέχουμε τόν θησαυρό τῶν ἐκ Θεοῦ ἀπαντήσεων στήν πρόκληση κάθε κακοῦ καί κάθε ἐξ ἀριστερῶν ἐπιβουλῆς καί ὅτι κατέχουμε τόν λόγο τοῦ Θεοῦ Λόγου.

10. Νά κατανοήσουμε ὅτι ως Ἐκκλησία δέν ὑπάρχουμε γιά νά ἀνατρέψουμε τίς ὅποιες ἐξελίξεις ὅσο κακές καί ἐπικίνδυνες καί ἄν φαίνονται ἢ καί ἄν εἶναι, ἀλλά ὑπάρχουμε γιά νά ἀποτελοῦμε τό λῆμμα πού θά ὁμολογεῖ στήν ἱστορία τήν πίστη καί νά μαρτυροῦμε τήν προοπτική τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Στόν ἐπίλογο τῆς Εἰσηγήσεώς του, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μεσογαίας καί Λαυρεωτικῆς κ. Νικόλαος μεταξύ ἄλλων ἀνέφερε: «Γι' αὐτό καί ἡ ζωή μας ὡς Ἐκκλησίας ὑποχρεωτικά πρέπει νά εἶναι συμβατή μέ τή διδασκαλία μας καί τό Εὐαγγέλιο. Ζωή μέ δύναμη, συνέπεια, ἀλλά καί σημεία. Τότε μόνον ἡ ἐτερότητα τοῦ λόγου μας γεννάει ἔνθεο ζῆλο, ἐνθουσιάζει, ἐμπνέει καί φυσικά πείθει ὅτι ὁ «καινός», ὁ ἀνακαινισμένος ἄνθρωπος εἶναι ἀσύγκριτα ἀνώτερος τοῦ προϊόντος τῆς ἀναδυόμενης νέας ἀνθρωπολογίας. Διαφορετικά, ἡ τεχνητή εὐφυΐα θά κυριαρχήσει στόν κόσμο, θά ἐπιβληθεῖ καί σέ μᾶς. Ὁ θεός της θά φαντάζει πιά ἀληθινός ἀπό τόν δικό μας καί βέβαια πιά πειστικός».

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας ἐπιδοκίμασε τήν ἐμπεριστατωμένη Εἰσήγηση τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Νικολάου.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας θά συνεχίσει καί θά ὁλοκληρώσει τίς ἐργασίες Της τήν Πέμπτη 9 Ὀκτωβρίου ἐ.ἔ.

*Ἡ Ἐπιτροπή Τύπου
τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*

Οἱ Ἐργασίες τῆς Ι.Σ.Ι. τῆς 9.10.2021

Συνήλθε τήν Πέμπτη, 9 Ὀκτωβρίου 2025, στήν τρίτη Τακτική Συνεδρία Της, ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπό τήν Προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, στήν Αἴθουσα Συνεδριῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας.

Μετά τήν προσευχή ἀνεγνώσθη ὁ Κατάλογος τῶν συμμετεχόντων Ἱεραρχῶν καί διεπιστώθη ἀπαρτία.

Ἀκολούθως ἔγινε συζήτηση ἐπὶ τῆς χθεσινῆς Εἰσηγήσεως τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μεσογαίας καί Λαυρεωτικῆς κ. Νικολάου, μέ θέμα: «Τεχνητή εὐφυΐα: Ἡ Ἐκκλησία μπροστά στήν ἀναδυόμενη νέα ἀνθρωπολογία».

Κατόπιν ἐπικυρώθηκαν τά Πρακτικά τῆς χθεσινῆς Συνεδρίας.

Ἐν συνεχείᾳ ἄρχισε ἡ ψηφοφορία περὶ τοῦ τρόπου πληρώσεως τῆς κενῆς Μητροπολιτικῆς Ἰδρύσεως Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καί Κονίτσης. Ἐπὶ συνόλου 77 ψηφισάντων, ἡ πρόταση δι' ἐκλογῆς ἔλαβε 67 ψήφους καί ἡ πρόταση διὰ καταστάσεως 10 ψήφους. Ὡς ἐκ τούτου, ἡ Ἱεραρχία ἀπεφάνθη ὑπέρ τῆς πληρώσεως τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως δι' ἐκλογῆς.

Ἀκολούθησε ἡ διαδικασία τῆς πληρώσεως τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καί Κονίτσης δι' ἐκλογῆς. Γιά τήν κατάρτιση τοῦ τριπροσώπου ἐπὶ συνόλου 77 ψηφισάντων ἔλαβαν:

1) Ἐπίσκοπος Σταυροπηγίου κ. Ἀλέξιος, ψήφους 59

2) Ἀρχιμανδρίτης κ. Σπυρίδων Κατραμάδος, ψήφους 34

3) Ἀρχιμανδρίτης κ. Νικόλαος Λιόλιος, ψήφους 21.

Ἐπίσης εὐρέθη καί 1 λευκή ψήφος.

Ἐπὶ τῆς δευτέρας ψηφοφορίας, καί γενομένης τῆς διαλογῆς τῶν ψήφων, ἀνεδείχθη Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καί

Κονίτης ο Ἐπίσκοπος Σταυροπηγίου κ. Ἀλέξιος μέ 63 ψήφους, ἐπί συνόλου 77 ψηφισάντων, ὁ Ἀρχιμανδρίτης κ. Σπυρίδων Κατραμάδος ἔλαβε 9 ψήφους καί ὁ Ἀρχιμανδρίτης κ. Νικόλαος Λιόλιος ἔλαβε 2 ψήφους. Ἐπίσης εὐρέθησαν καί 3 λευκές ψήφοι.

Κατόπιν ἄρχισε ἡ ψηφοφορία περί τοῦ τρόπου πληρώσεως τῆς κενῆς Μητροπολιτικῆς Ἱδρας Κορίνθου. Ἐπί συνόλου 77 ψηφισάντων, ἡ πρόταση δι' ἐκλογῆς ἔλαβε 67 ψήφους καί ἡ πρόταση διά καταστάσεως 10 ψήφους. Ὡς ἐκ τούτου, ἡ Ἱεραρχία ἀπεφάνθη ὑπέρ τῆς πληρώσεως τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως δι' ἐκλογῆς.

Ἀκολούθησε ἡ διαδικασία τῆς πληρώσεως τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κορίνθου δι' ἐκλογῆς. Γιά τήν κατάρτιση τοῦ τριπροσώπου ἐπί συνόλου 77 ψηφισάντων ἔλαβαν:

1) Ἐπίσκοπος Θεσπιῶν κ. Παῦλος, ψήφους 64

2) Ἐπίσκοπος Κεγχρεῶν κ. Ἀγάπιος, ψήφους 55

3) Ἀρχιμανδρίτης κ. Ἀρτέμιος Ἀργυρόπουλος, ψήφους 19.

Ἐπί τῆς δευτέρας ψηφοφορίας, καί γενομένης τῆς διαλογῆς τῶν ψήφων, ἀνεδείχθη Μητροπολίτης Κορίνθου ὁ Ἐπίσκοπος Θεσπιῶν κ. Παῦλος μέ 59 ψήφους, ἐπί συνόλου 77 ψηφισάντων, ἐνῶ ὁ Ἐπίσκοπος Κεγχρεῶν κ. Ἀγάπιος ἔλαβε 18 ψήφους.

Στή συνέχεια ἄρχισε ἡ ψηφοφορία γιά τήν πλήρωση τῆς θέσεως Βοηθοῦ Ἐπισκόπου παρὰ τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος ἀπό τῆς θέσεως τοῦ Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, σύμφωνα μέ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνες καί τίς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ Νόμου 2817/2000 καί τοῦ ἄρθρου 44 παρ. 1 τοῦ Νόμου 4521/2018. Προτεινόμενοι ὑποψήφιοι ὑπό τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου ἦσαν οἱ Πανοσιολογιώτατοι Ἀρχιμανδριῖτες α) κ. Ἰωάννης Καραμούζης, β) κ. Εἰρήναρχος Θεοδώρου καί γ) κ. Ἐλευθέριος Σταυρακαρίδης.

Βοηθός Ἐπίσκοπος μέ τόν τίτλο τῆς πάλαι ποτέ διαλαμπράς Ἐπισκοπῆς Σκιάθου ἐξελέγη ὁ Ἀρχιμανδρίτης κ. Ἰωάννης Καραμούζης.

Ἀκολούθως, τό Σῶμα τῆς Ἱεραρχίας προέβη στήν ἐκλογή τῶν κάτωθι Βοηθῶν Ἐπισκόπων:

1) Τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου παρὰ τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν μέ τόν τίτλο τῆς πάλαι ποτέ διαλαμπράς Ἐπισκοπῆς Χριστουπόλεως.

Προτεινόμενοι ὑποψήφιοι ὑπό τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου ἦσαν οἱ Πανοσιολογιώτατοι Ἀρχιμανδριῖτες: α) κ. Βαρνάβας Θεοχάρης, β) κ. Παρθένιος Ἀμανατίδης καί γ) κ. Προκόπιος Βροντάκης.

Βοηθός Ἐπίσκοπος μέ τόν τίτλο τῆς πάλαι ποτέ διαλαμπράς Ἐπισκοπῆς Χριστουπόλεως ἐξελέγη ὁ Ἀρχιμανδρίτης κ. Βαρνάβας Θεοχάρης.

2) Τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου παρὰ τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Βεροίας, Ναούσης καί Καμπανίας μέ τόν τίτλο τῆς πάλαι ποτέ διαλαμπράς Ἐπισκοπῆς Δομενίου.

Προτεινόμενοι ὑποψήφιοι ὑπό τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Βεροίας, Ναούσης καί Καμπανίας κ. Παντελεήμονος ἦσαν οἱ Πανοσιολογιώτατοι Ἀρχιμανδριῖτες: α) κ. Ἀθηνάγορας Μπίρδας, β) κ. Δημήτριος Μπακλαγῆς καί γ) κ. Θεόφιλος Λεμοντζῆς.

Βοηθός Ἐπίσκοπος μέ τόν τίτλο τῆς πάλαι ποτέ διαλαμπράς Ἐπισκοπῆς Δομενίου ἐξελέγη ὁ Ἀρχιμανδρίτης κ. Ἀθηνάγορας Μπίρδας.

3) Τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου παρὰ τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν μέ τόν τίτλο τῆς πάλαι ποτέ διαλαμπράς Ἐπισκοπῆς Ἐπιδαύρου.

Προτεινόμενοι ὑποψήφιοι ὑπό τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου ἦσαν οἱ Πανοσιολογιώτατοι Ἀρχιμανδριῖτες: α) κ. Νικόδημος Φαρμάκης, β) κ. Τίτος Γαρεφαλάκης καί γ) κ. Γαβριήλ Τεκνετζόγλου.

Βοηθός Ἐπίσκοπος μέ τόν τίτλο τῆς πάλαι ποτέ διαλαμπράς Ἐπισκοπῆς Ἐπιδαύρου ἐξελέγη ὁ Ἀρχιμανδρίτης κ. Νικόδημος Φαρμάκης.

4) Τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου παρὰ τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν μέ τόν τίτλο τῆς πάλαι ποτέ διαλαμπράσης Ἐπισκοπῆς Ταλαντίου.

Προτεινόμενοι ὑποψήφιοι ὑπό τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου ἦσαν οἱ Πανοσιολογιώτατοι Ἀρχιμανδρίτες: α) κ. Θεολόγος Ἀλεξανδράκης, β) κ. Μάξιμος Ματθαίου καί γ) κ. Νεόφυτος Δοντᾶς.

Βοηθὸς Ἐπίσκοπος μέ τόν τίτλο τῆς πάλαι ποτέ διαλαμπράσης Ἐπισκοπῆς Ταλαντίου ἐξελέγη ὁ Ἀρχιμανδρίτης κ. Θεολόγος Ἀλεξανδράκης.

Μετά τό πέρασ τῆς Συνεδριάσεως, ἀκολούθησε τό Μικρό Μήνυμα τῶν νεοεκλεγέντων Μητροπολιτῶν καί Βοηθῶν Ἐπισκόπων στήν αἴθουσα Συνεδριῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας.

Αὖριο, Παρασκευή 10 Ὀκτωβρίου 2025 καί ὥρα 11 π.μ., οἱ Μητροπολίτες Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καί Κονίτσης κ. Ἀλέξιος καί Κορίνθου κ. Παῦλος καί οἱ Ἐψηφισμένοι Βοηθοὶ Ἐπίσκοποι Σκιάθου κ. Ἰωάννης, Χριστουπόλεως κ. Βαρνάβας, Δομενίκου κ. Ἀθιναγόρας, Ἐπιδάυρου κ. Νικόδημος καί Ταλαντίου κ. Θεολόγος θά δώσουν τό Μέγα Μήνυμα ἐντός τοῦ Καθολικοῦ τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀσωμάτων Πετράκη,

χοροστατοῦντος τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, παρουσίᾳ Ἱεραρχῶν, Κληρικῶν καί πιστῶν.

Ἡ χειροτονία τοῦ Ἐψηφισμένου Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Σκιάθου κ. Ἰωάννη θά τελεσθεῖ τήν Κυριακή 12 Ὀκτωβρίου ἐ.ε., στόν Μητροπολιτικό Ἱερό Ναό Ἀθηνῶν καί ἡ χειροτονία τοῦ Ἐψηφισμένου Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Δομενίκου κ. Ἀθιναγόρα θά τελεσθεῖ τό Σάββατο 18 Ὀκτωβρίου ἐ.ε., στόν Μητροπολιτικό Ἱερό Ναό Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου Βεροίας.

Ἡ ἡμερομηνία καί ὁ τόπος χειροτονίας τῶν λοιπῶν τριῶν Ἐψηφισμένων Βοηθῶν Ἐπισκόπων θά ἀνακοινωθοῦν ἐντός τῆς ἐπομένης ἐβδομάδος.

Τέλος, τήν Παρασκευή 10 καί τή Δευτέρα 13 Ὀκτωβρίου 2025, συνέρχεται ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς 169ης Συνοδικῆς Περιόδου, γιά νά ἀσχοληθεῖ μέ θέματα τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως.

*Ἡ Ἐπιτροπή Τύπου
τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*

Προσφώνηση τῆς Α.Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
καί πάσης Ἑλλάδος κ. Γερωνύμου
κατά τήν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας
τοῦ Ὀκτωβρίου 2025 (Τρίτη 7 Ὀκτωβρίου 2025)

Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι ἀδελφοί,

Ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ μᾶς ἀξιώνει γιά μία ἀκόμη φορά νά συνερχόμεθα σέ Τακτική Σύνοδο τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεραρχίας.

Ἡ σύγκληση τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας λαμβάνει χώρα μετά τήν ἐπιτυχημένη ὁλοκλήρωση τοῦ δευτέρου Διεθνoῦς Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου, τό ὁποῖο διοργάνωσε ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, αὐτήν τή φορά στή Θεσσαλονίκη, μέ ἀφορμή τή συμπλήρωση 100 ἐτῶν ἀπό τήν ἱδρυση τοῦ περιοδικοῦ Θεολογία. Τό Συνέδριο εἶχε τίτλο: «Ἡ Ὁρθόδοξη θεολογία καί ἡ “ὄντολογία” τῆς τεχνολογίας: ἀνθρωπολογικές, πολιτικές, οἰκονομικές, κοινωνικές καί πολιτισμικές συνέπειες».

Κατά τή διάρκεια τοῦ Συνεδρίου, τό ὁποῖο τίμησαν διά τῆς παρουσίας τους ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κ. Τασούλας, ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, οἱ Προκαθήμενοι τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Βουλγαρίας, τῆς Κύπρου καί τῆς Ἀλβανίας, καί Ἐκπρόσωποι Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Πολιτικῶν, Δικαστικῶν καί Στρατιωτικῶν Ἀρχῶν, ἀναπτύχθηκαν ἐπιστημονικές εἰσηγήσεις ἰδιατέρως ὠφέλιμες γιά ὅλους μας.

Ταυτοχρόνως δέ, ἡ σύγκληση τοῦ ἀνωτάτου διοικητικοῦ ὀργάνου τῆς Ἐκκλησίας μας πραγματοποιεῖται ἐνῶν ἡ γενικότερη γεωπολιτική κα-

τάσταση στήν εὐρύτερη περιοχὴ μας –ἀπό τήν Γάζα ἕως τήν Συρία καί τήν Οὐκρανία– παραμένει ἐξαιρετικά κρίσιμη καί ἐπώδυνη.

Μετά συνοχῆς καρδίας παρακολουθοῦμε τή συνεχιζόμενη μείζονα ἀνθρωπιστική κρίση στή Γάζα. Καλοῦμε τά ἅμεσα ἐμπλεκόμενα μέρη, ἀλλά καί τά λοιπά ἰσχυρά μέρη, νά ἐπιδείξουν σωφροσύνη, εἰλικρινῆ διάθεση καί καλή πίστη σέ διαπραγματεύσεις, ὥστε νά ἐπιτευχθεῖ ἡ εἰρηνική συνύπαρξη στήν κρίσιμη αὐτήν περιοχὴ τοῦ πλανήτη, ὅπου καλοῦνται νά ὑπάρξουν ἀπό κοινοῦ ὁ Ἰουδαϊσμός, ὁ Ἰσλαμισμός καί ὁ Χριστιανισμός. Ζητοῦμε νά γίνουν σεβαστές οἱ θεμελιώδεις ἀρχές καί πρόνοιες τοῦ διεθνoῦς ἀνθρωπιστικοῦ δικαίου περὶ προστασίας τῶν ἀμάχων κατά τή διεξαγωγή στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων καί νά ἀποφευχθοῦν πανταχόθεν ἐνέργειες ποῦ πλῆττουν ἀμάχους. Οὐδέποτε στήν ἀνθρώπινη ἱστορία ὁ κύκλος τοῦ αἵματος ἐπέλυσε διεθνῆ προβλήματα, ἀντιθέτως τά ὅξυνε καί τά κατέστησε δυσεπίλυτα ἢ καί ὅλως ἀνεπίλυτα. Ἐπιπλέον, ἐκφράζουμε πρὸς τόν Ἀδελφό Μακαριώτατο Πατριάρχη Ἱεροσολύμων κ. Θεόφιλο τήν ἀλληλεγγύη μας. Τό καθεστῶς τῶν Παναγίων Προσκυνημάτων τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως καί ἡ διατήρησή του ἀποτελεῖ πρωταρχικὴ ἀνησυχία καί μέριμνα τῆς Ἀγιωτάτης Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τοῦ εὐσεβοῦς Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας, τῶν κατὰ τόπους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν καί Κρατῶν, ἀλλά καί σύνολης τῆς Χριστιανοσύνης.

Στήν πολύπαθη Συρία, ὁ ἀρχαῖος ἑλληνορθόδοξος πληθυσμός καί τό ἴδιο τό παλαίφατο καί πρεσβυγενές ἑλληνορθόδοξο Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας, ὁ γενικός χριστιανικός πληθυσμός καί οἱ διάφορες μειονότητες ἀντιμετωπίζουν τόν κίνδυνο τῆς συνολικῆς ἐξαφάνισης ἐξ αἰτίας τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ καί τῆς μισαλλοδοξίας. Ἀπατοῦμε νά γίνουν σεβαστά τά ἀνθρώπινα δικαιώματα καί οἱ θρησκευτικές ἐλευθερίες τῶν «μειονοτικῶν» ἐθνοθρησκευτικῶν κοινοτήτων καί νά ἐμπεδωθεῖ ἐπιτέλους ἡ εἰρήνη καί ἡ δημοκρατία στή Συρία. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὡς Ἀδελφή τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀντιοχείας, ὅπου τό πρῶτον «τό τίμιον τῶν Χριστιανῶν ἐχρημάτισεν ὄνομα», εἶναι σέ ἐπικοινωνία μέ τόν Μακαριώτατο Ἀδελφό Πατριάρχη Ἰωάννη Ι΄ γιά κάθε δυνατή συμπαράσταση πρὸς τό μαρτυρικό αὐτό Πατριαρχεῖο καί τοὺς ἐκεῖ ἑλληνορθόδοξους Ἀδελφούς μας, οἱ ὅποιοι δίδουν μαρτυρία Πίστεως, ἀντοχῆς καί ἐλπίδος ἐν μέσῳ πρωτοφανῶν γιά τόν 21ο αἰῶνα συνθηκῶν καί καταστάσεων.

Στήν Οὐκρανία, δύο Ὁρθόδοξα Ἐθνοκράτη, τῆς Οὐκρανίας καί τῆς Ρωσίας, συνεχίζουν νά πολεμοῦν μεταξύ τους γιά 5η χρονιά μέ ὅ,τι αὐτό ἀναπόφευκτα συνεπάγεται γιά τά ἴδια καί τό μέλλον τους, πνευματικό, ψυχικό, δημογραφικό καί λοιπό, σέ μία κρίσιμη περιοχὴ τῆς Εὐρασίας. Δυστυχῶς, φοβοῦμαι πὼς μέσῳ τοῦ πολέμου αὐτοῦ ἐκτίθεται ἐνώπιον τῶν «ἐθνῶν» διαφοροτρόπως καί διαφορομόρφως ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Ἰσχύει δέ τό ἀγιογραφικό «*Ἐγενήθημεν ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μυκτηρισμὸς καὶ χλευασμὸς τοῖς κύκλῳ ἡμῶν*». Πὼς θά σταθεῖ ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία εἴτε στήν τοπικὴ εἴτε στήν καθολικὴ διάσταση καί μαρτυρία τῆς μετὰ ἀπὸ αὐτόν τόν ἀδελφοκτόνο πόλεμο; Ἀρκεῖ δέ ὡς ἄλλοθι ἡ ἐμπλοκὴ ἢ καί ἡ ὑποδαύλιση τῆς σύγκρουσης ἀπὸ πλευρᾶς ξένων δυνάμεων γιά νά αἰτιολογήσει, πολλῶν δέ μᾶλλον καί νά δικαιολογήσει τόν πόλεμο; Ὑπῆρξε ἡ στάση τῶν ἐκεῖ καί τῶν ἀπανταχοῦ Ἀγίων Ἀδελφῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν ἡ ἐνδεδειγμένη, «προφητικὴ», οὕτως εἰπεῖν;

Ἰδιαίτερη ἀνησυχία μᾶς προκαλεῖ ἡ ἀνά τόν κόσμο αὔξησις τῶν διώξεων κατὰ τῶν Χριστιανῶν, καί ἰδιαίτερώς στήν Νιγηρία, ὅπου συντελοῦνται συνεχεῖς σφαγές, ἀπὸ ἀκραῖες ἰσλαμιστικές ὁργανώσεις, ἐνῶ καί ἡ ἀναγκαστικὴ «φυγὴ» τοῦ ἀδελφοῦ ἀρμενικοῦ λαοῦ ἀπὸ τό Ἀρτσάχ/Ναγκόρνο Καραμπάχ φαίνεται νά ἀκολουθεῖται ἀπὸ συστηματικὴ πολιτισμοκτονία, ἡ ὁποία ὑπενθυμίζει τὴν κατάστασις καταστροφῆς στὰ Κατεχόμενα Κυπριακὰ Ἑδάφη μετὰ τό 1974.

Ἐλπίζουμε ἐπίσης τό ζήτημα μετὰ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σινᾶ καί τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Κράτους νά ἐπιλυθεῖ ὀριστικά καί δίκαια, οὕτως ὥστε νά γίνουν σεβαστά τά θρησκευτικά καί λοιπὰ δικαιώματα τῆς Μονῆς καί τῆς Ἀδελφότητος. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ ἀποτελεῖ μοναδικό Τόπο γιά τὴν Ὁρθόδοξία, τόν Ἑλληνισμό, τὴν Χριστιανοσύνη, ἀλλὰ καί τὴν ἴδια τὴν Αἴγυπτο, γέφυρα ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν θρησκειῶν, ἐνῶ ὁ σεβασμὸς τῶν δικαιωμάτων τῆς συνιστᾷ ἀπτή ἀπόδειξις ὑπαρξῆς κράτους δικαίου καί πολιτισμοῦ. Χαιρετίζουμε ἰδιαίτερώς τὴν ἐκλογὴ τοῦ Θεοφιλεστάτου ἐψηφισμένου νέου Ἀρχιεπισκόπου Σιναίου Συμεῶν, εὐχόμενοι εὐλογημένη Διακονία πρὸς δόξαν τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης, τῆς Ἐφόρου καί Προστάτιδος τῆς Σιναϊτικῆς Μάνδρας.

Ἐστιάζοντας δέ τὴν προσοχή μας στή σύγχρονη ἐγχώρια κατάστασις, ὀφείλουμε νά ἐπισημάνουμε ὅτι ἡ Πατρίδα μας συνεχίζει νά ἀντιμετωπίζει ὑπαρξιακές τῷ ὄντι προκλήσεις καί μάλιστα σέ περίοδο μακροχρόνιας εἰρήνης καί ἐθνικῆς κυριαρχίας: δημογραφικὲς, πνευματικὲς, πολιτισμικὲς. Ἡ δημογραφικὴ κρίσις καθίσταται ἐπικίνδυνη ἀκόμη καί γι' αὐτὴ τὴν φυσικὴ ἐπιβίωσις τοῦ ἀρχαίου καί ἐνδόξου Ἑθνους μας στήν ἱστορικὴ γῆ του. Χωρὶς ὑπερβολή, ὁ γενικός πληθυσμὸς ἔχει κυριολεκτικὰ καταρρεῦσει, ἐνῶ τό ἥμισυ τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ κατοικεῖ στό Λεκανοπέδιο Ἀττικῆς. Εἶναι πρόδηλο ὅτι αὐτὴ ἡ κατάστασις τῆς πληθυσμιακῆς ὑπερσυγκέντρωσης στό Ἀττικὸ Λεκανοπέδιο δέν εἶναι βιώσιμη καί σαφῶς ἐπιδεινώνει τό δημογραφικὸ πρόβλη-

μα, καί ὄχι μόνο, ἀφοῦ ἡ δυσχερὴς ἀστική ζωὴ εἶναι πηγὴ διαφορῶν προβλημάτων, μεταξύ ἄλλων, καί ψυχολογικῶν.

Σχολεῖα κλείνουν κατὰ ἑκατοντάδες στὴν ἐπαρχία, ἀκόμη καί στὴν Ἀττική. Φοβοῦμαι πὼς τόσο ἡ διάγνωση τῆς αἰτιολογίας τοῦ προβλήματος, ὅσο καί οἱ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς τῆς ἀνάγνωσης προτεινόμενες λύσεις δὲν θὰ ἀποφέρουν οὐσιαστικά καί σημαντικά ἀποτελέσματα. Ἡ βαθύτερη οὐσία πολλῶν προβλημάτων τῆς σύγχρονης κοινωνίας εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὰ ἐπιφανόμενα, εἶναι πνευματική, εἶναι κρίση ἐνεργοῦ πίστεως καί ἀξιών, ἅμεσα συνδεδεμένη μὲ τὴν ἐκκοσμίκευση καί τίς ἀξίες της. Ἐκεῖ ἐντοπίζεται καί ὁ πυρήνας τοῦ δημογραφικοῦ, τῆς ἀποδόμησης τῆς οἰκογένειας ὡς θεμελιώδους καί πρωταρχικῆς ἀτομικῆς καί κοινωνικῆς ἀξίας, τῆς ἐνδοοικογενειακῆς βίας, τῆς βίας τῶν ἀνηλίκων, πολλῶν καταχρήσεων, ἐξαρτήσεων, ψυχολογικῶν προβλημάτων, ἀκόμη καί τῆς ἀπληστίας, τῆς ἐπιδίωξης τοῦ ὑλικοῦ κέρδους. Χωρὶς τὴ σωστή διάγνωση τῆς αἰτιολογίας τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων εἶναι ἀδύνατη ἡ οὐσιαστική καί ἀποτελεσματική θεραπεία τους.

Ἐντὸς τοῦ πλαισίου τοῦ δημογραφικοῦ προβλήματος, τὸ μεταναστευτικὸ ἀποκτᾷ μεγίστη σημασία, διότι ἀπ' ἐνός ἡ συρρίκνωση τοῦ αὐτόχθονος ἑλληνορθόδοξου πληθυσμοῦ καί ἀπ' ἐτέρου ἡ συνεχὴς ἐγκατάσταση ξένων πληθυσμῶν, δύναται, προϊόντος τοῦ χρόνου, νὰ δημιουργήσει περισσότερα προβλήματα ἀπ' ὅσα ἐνδεχομένως θεωρεῖται ὅτι θὰ ἐπιλύσει (κυρίως οἰκονομικά καί ἀσφαλιστικά). Ἡ κοινωνικὴ συνοχή δὲν φέρει ἀποκλειστικά ὀριζόντιες –οἰκονομικές– διαστάσεις, ἀλλὰ εἶναι προϊόν πολλῶν παραγόντων καί ὄχι μονάχα ὀριζοντίων, ὑλικῶν. Αὐτὸ τελευταῖα καθίσταται προφανές σέ πολλές δυτικές κοινωνίες, ὅπου ἐμφανίζονται φαινόμενα διάρρηξης καί ἀποδόμησης τῆς κοινωνικῆς συνοχῆς ἐξ αἰτίας τῆς δημιουργηθείσης ἐτερογενοῦς καταστάσεως. Χρειάζεται, λοιπόν, σύνεση, σοφία, εὐθυκρισία, ἰσορροπία καί ἐνότητα, ὄχι ἀκρότητες καί πόλωση.

Στὴν Πατρίδα μας καί στὸν κόσμον βιώνουμε μίαν περιέργη κατάσταση ἐκκρεμοῦς. Αὐτὸ τὸ ἐκκρεμές τοῦ κακοῦ κινεῖται ἄλλοτε πρὸς τὴν παθητικότητα, ἄλλοτε πρὸς ἕναν ζῆλο «οὐ κατ' ἐπίγνωσιν» καί ἐκδηλώνεται εἴτε μὲ ἀδιαφορία καί ἀκηδεῖα περὶ τὰ πνευματικά εἴτε μὲ καταθλιπτική παραίτηση εἴτε μὲ μανιακές ἀναζητήσεις νοήματος καί προσκόλλησης στὰ φθαρτά. Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς συμβαίνει δυστυχῶς καί σέ διεθνές ἐπίπεδο, ὄχι μόνο σέ ἀτομικὸ, ἀλλὰ καί σέ συλλογικὸ, ὅπου λαοὶ ὁλόκληροι κατακρεουργοῦνται μὲ καθοδήγηση, δυστυχῶς, ἡγετῶν ποὺ ἔπρεπε νὰ ἔχουν προτεραιότητα τὴν εὐθύνη καί ὄχι τὸ μῖσος, μὲ συνέπεια ἡ ἀνθρωπότητα νὰ ματώνει ἄνευ λόγου καί σκοποῦ.

Πίσω ἀπ' ὅλα αὐτὰ βρίσκεται μίαν καί μόνο βαθύτερη αἰτία, ἡ λήθη τοῦ Θεοῦ, ἡ ἀπουσία γνώσεως Θεοῦ, ἡ ὁποία δὲν εἶναι ἰδεολογική, ἀλλὰ ἐμπειρική καί μεθεξιακή, καί ἡ ὁποία ἂν δὲν ὑπῆρχε, θὰ ὁδηγοῦσε τοὺλάχιστον σέ στοιχειώδη διάκριση ὥστε νὰ καταλάβουμε ποιοὶ εἶναι τὸ πραγματικὸ πρόβλημα τοῦ ἀνθρώπου καί ποιά εἶναι τὰ ψευδεπίγραφα καί φανταστικά. Καλοῦμε, λοιπόν, ἐν ἐσχάτῃ ταπεινώσει καί ὡς οἱ ἐλάχιστοι τῶν ἀδελφῶν, τοὺς ἀνθρώπους ἐντὸς καί ἐκτὸς τῆς Πατρίδος μας νὰ ἀναζητήσουν τὸ ἔσχατο νόημα τῆς ζωῆς στὴν γνώση τοῦ μόνου Ἀληθινοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ ἡ γνώση θὰ τοὺς καθοδηγήσει, θὰ τοὺς γαλινέψει καί θὰ τοὺς προβληματίσει γιὰ τὸ ἂν ἔχει νόημα αὐτὴ ἡ γῆ, ἡ ὁποία θὰ μπορούσε νὰ γίνῃ προβίωση παραδείσου, νὰ μετασχηματίζεται ἐν τέλει σέ πρόγευση κολάσεως.

Ἐχοντας στὴ σκέψη μας ὅσα προανεφέρθησαν γίνεται ἀντιληπτὴ ἡ ζωτικὴ γιὰ τὴν Ἐκκλησία καί τὴν Κοινωνία μας σημασία τῆς ὑπαρξης ἱκανῶν στελεχῶν καί δὴ Κληρικῶν κατάλληλα προετομασμένων, ἐφοδιασμένων μὲ τίς ἀπαραίτητες γνώσεις καί δεξιότητες προκειμένου νὰ δύνανται νὰ ἀνταποκριθοῦν στίς ἀπαιτήσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας σήμερον.

Ἄν ἐπιθυμοῦμε τὴν ἐπαύριον Ἐνορίες ζωντανές καί Ποιμένες δραστήριους, ὀφείλουμε σήμερον νὰ ἐπενδύσουμε σέ αὐτοὺς καί σὰς καλῶ σήμερον νὰ

στηρίξετε τρεις μεγάλους άξονες που άφορούν τό μέλλον τής Έκκλησίας μας.

Πρώτος άξονας: ή στήριξη τής ιερατικής οικογένειας.

Ό Τερέας του χωριού και τής πόλεως δέν πρέπει νά αισθάνεται μόνος. Η πρεσβυτέρα, τά παιδιά, ό ίδιος ό Κληρικός χρειάζονται τή στήριξη τής Έκκλησίας, πνευματικά και πρακτικά. Μία οικογένεια που στέκεται όρθια γίνεται εργαστήρι αγιότητας: από εκεί μπορούν νά προκύψουν οι αυριανοί Τερείς, αλλά και Μοναχοί και Μοναχές, που θά κρατήσουν ζωντανή τήν παράδοσή μας. Δέν μπορούμε νά αφήσουμε τήν ιερατική οικογένεια νά παλεύει μόνη. Χρειάζονται πρωτοβουλίες στηρίξεως, θεσμοθετημένες και σταθερές, ώστε κάθε Κληρικός νά γνωρίζει ότι ή Έκκλησία είναι δίπλα του.

Δεύτερος άξονας: οι Σχολές Μαθητείας Υποψηφίων Κληρικών (Σ.Μ.Υ.Κ.).

Ό νέος Κληρικός δέν άρκει νά έχει άπλως μία θεωρητική κατάρτιση. Όφείλει νά μάθει νά στέκεται μέ εύπρέπεια στό Τερό Θυσιαστήριο, νά κηρύττει μέ θάρρος, νά οργανώνει σωστά τήν Ένορία του και νά άγκαλιάζει τήν κοινωνία. Οι Σχολές Μαθητείας Υποψηφίων Κληρικών είναι σχολεία πράξης και διακονίας και δίδουν στον υποψήφιο κληρικό γνώσεις ώστε νά οργανώνει σωστά τήν Ένορία του, ενώ κατά τή δεύτερη χρονιά φοίτησης οι ιεροσπουδαστές κάνουν πρακτική άσκηση στις δομές των Τερών Μητροπόλεων. Μέ τή νέα εκκλησιαστική έστία τής Τεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών και τήν έστία τής Τεράς Μονής Βελλας προσφέρουμε δωρεάν στέγη και τροφή, ώστε οι ιεροσπουδαστές νά σπουδάζουν μέ αξιοπρέπεια. Τώρα είναι ή ώρα νά ενθαρρύνουμε τά νέα παιδιά σε όλες τής Τερές Μητροπόλεις μέ κλήση και όραμα νά ακολουθήσουν τόν δρόμο αυτό. Οι νέοι Κληρικοί θά άποτελούν εύλογία και δύναμη για κάθε Τερά Μητρόπολη, μεταφέροντας γνώσεις και ζήλο για τό έργο τής Έκκλησίας.

Τρίτος άξονας: ή διά βίου εκπαίδευση των Κληρικών.

Ό σημερινός Ποιμένας δέν μπορεί νά περιοριστεί σε όσα έμαθε στην αρχή τής διακονίας του. Χρειάζεται νά κατανοεί τή γλώσσα των νέων, νά στηρίζει τήν οικογένεια που δοκιμάζεται, νά παρηγορεί τόν άσθενή, νά μιλά για βιοηθική και νά αξιοποιεί τήν τεχνολογία. Τό Ίδρυμα Ποιμαντικής Επιμορφώσεως τής Ι.Α.Α., αναγνωρισμένο από τό Κράτος, προσφέρει δωρεάν σεμινάρια, μοριοδοτούμενα και πιστοποιημένα, άπαραίτητα για τήν επιμόρφωση και αξιολόγηση των Τερέων. Δημιουργεί συνεργασίες μέ τήν ακαδημαϊκή κοινότητα και προσαρμόζει τά προγράμματά του στις ανάγκες κάθε Τεράς Μητροπόλεως. Έτσι ή Έκκλησία, μέ τό δικό της Κέντρο Διά Βίου Μάθησης και Έρευνητικό Κέντρο, έξοπλίζει τούς ποιμένες μέ τά άπαραίτητα έφόδια.

Τό μέλλον πρέπει νά τό οικοδομήσουμε. Άν θέλουμε αύριο Έκκλησία μέ ισχυρή φωνή μέσα στην κοινωνία, σήμερα είναι ή ώρα νά στηρίξουμε τις ιερατικές οικογένειες, τις Σ.Μ.Υ.Κ. και νά προωθήσουμε τήν διά βίου εκπαίδευση.

Η συνοδοιπορία όλων μας προς αυτή τήν κατεύθυνση καθίσταται αναγκαία, καθώς τό μέλλον τής Έκκλησίας μας συναρτάται μέ τις άποφάσεις που λαμβάνουμε σήμερα.

Ός προς τό πρόγραμμα των εργασιών τής Τεράς Συνόδου τής Τεραρχίας τής Αγιοτάτης Έκκλησίας μας, κατά τή σημερινή Συνεδρία θά γίνει παρουσίαση των Πεπραγμένων των Συνοδικών Επιτροπών για τό Έκκλησιαστικό Έτος 2024-2025, υπό των Σεβασμιωτάτων Προέδρων αυτών. Στην συζήτηση που θά ακολουθήσει θά έχουμε τή δυνατότητα νά πληροφορηθούμε περί του έργου των Συνοδικών Επιτροπών και νά αναζητήσουμε τρόπους αύξήσεως τής παραγωγικότητός τους. Στή συνέχεια, θά έπακολουθήσει ή συμπλήρωση του Καταλόγου των προς Αρχιερατείαν Εκλογίμων και θά ολοκληρώσουμε μέ τή συζήτηση και τήν ψήφιση Κανονισμών.

Τὴν ἐπόμενην θὰ ἀκούσουμε δύο εἰσηγήσεις. Ἡ μία ἔχει θέμα: «Οἱ ρασοφόροι μοναχοὶ στὴν παράδοση καὶ τὴ ζωή τῆς Ἐκκλησίας», τὴν ὁποία θὰ ἀναπτύξει ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἀγίου Βλασίου κ. Ἱερόθεος, καὶ ἔπειτα θὰ ἀκούσουμε τὴν εἰσήγηση μὲ θέμα: «Τεχνητὴ εὐφυΐα - Ἡ Ἐκκλησία μπροστὰ στὴν ἀναδυόμενη νέα ἀνθρωπολογία», ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς κ. Νικόλαο.

Πρόκειται περὶ δύο θεμάτων ποὺ κατέχουν σημαίνουσα θέση στὴν ζωή τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἀπὸ τὴν μία, ὁ Ὁρθόδοξος μοναχισμὸς δημιουργεῖ τίς προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἀπόκτηση τῆς καθάρσεως τῆς καρδιᾶς καὶ τῆς νοερᾶς ἡσυχίας, τοῦ φωτισμοῦ τοῦ νοός, ὁπότε ὁ ἄνθρωπος καθίσταται ἱκανὸς νὰ φθάσει στὴν γνώση τοῦ Θεοῦ καὶ στὴν συνέχεια νὰ τὴν διατυπώσει μέσα ἀπὸ τὴν Θεολογία. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἡ τεχνητὴ εὐφυΐα ἀποτελεῖ τὴν νέα πραγματικότητα, μέσα στὴν ὁποία καλούμαστε νὰ δοῦμε τὴν θέση καὶ τὸν ρόλο ποὺ διαδραματίζει ὁ ἄνθρωπος, βασιζόμε-

νοι στὴ Θεολογικὴ διδασκαλία τῆς Ἀγίας Ἐκκλησίας μας.

Καὶ οἱ δύο Σεβασμιώτατοι εἰσηγητὲς κατέχουν τὴ γνώση καὶ τὴν ἐμπειρία γιὰ νὰ μᾶς βοηθήσουν νὰ προσεγγίσουμε ἐποικοδομητικῶς τὰ συγκεκριμένα θέματα.

Θὰ ἐπακολουθήσει συζήτηση. Ὁ κάθε ἀδελφὸς θὰ καταθέσει τίς ἀπόψεις του, ὥστε μέσα ἀπὸ ἓναν γόνιμο διάλογο νὰ μπορέσουμε ὅλοι μαζί νὰ διαμορφώσουμε τὴν πλέον ὠφέλιμη στάση γιὰ τοὺς πιστοὺς μας.

Τὴν τελευταία ἡμέρα θὰ προβοῦμε στὶς ἐκλογές τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτσης, καὶ Κορίνθου, ἐνῶ στὴ συνέχεια θὰ ἐκλέξουμε καὶ βοηθοὺς Ἐπισκόπους.

Σᾶς εὐχομαι καλὴ δύναμη καὶ ἐνωμένοι ὑπὸ τὴ σκέπη καὶ τὴν πνοή τοῦ Ἀγίου Πνεύματος νὰ λάβουμε ἀποφάσεις γιὰ τό καλὸ τῆς Ἀγίας μας Ἐκκλησίας.

Σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ.

Ἀντιφώνησις εἰς τὴν Ἱεραρχίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καρυστίας καὶ Σκύρου κ. Σεραφεῖμ εἰς τὴν σύγκλησιν τῆς Ἱεραρχίας (7 Ὀκτωβρίου 2025)

Μακαριώτατε,

Ἡ Ἐγκύκλιος διὰ τῆς ὁποίας γνωστοποιεῖται ἡμῖν ἡ τακτικὴ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας περιλαμβάνει τοὺς κάτωθι ὅρους:

«προσκαλοῦμε, παρακαλοῦμε, μετάσχη κ.λπ.» πού στηρίζονται εἰς τοὺς Κανονισμοὺς καὶ τὸν Νόμον περί Καταστατικοῦ Χάρτου.

Καλοῦμεθα καὶ παρακαλοῦμεθα ὡς Ἀρχιερεῖς, Ποιμένες καὶ Ἀδελφοί, εἰς προσέλευσιν, συμμετοχὴν καὶ σύσκεψιν ἐπὶ θεμάτων τῆς Ἐκκλησίας, βάσει τῆς ἡμερησίας διατάξεως.

Αὐτὰ σημαίνουν ἀναγνώρισιν, ἰσοτιμίαν δικαιώματος Ἀρχιερωσύνης καὶ δι' αὐτό καλούμεθα καὶ παρακαλούμεθα, ὥστε διὰ λόγους τιμῆς, ὑποχρεώσεως καθήκοντος καὶ εὐθύνης, ὑποχρεωτικῶς νὰ παραστώμεν. Εὐχαρίστως παριστάμεθα, ὑπήκοντες εἰς τὴν Ἀπόφασιν καὶ πρόσκλησιν ὑπὸ τοῦ ἔχοντος τό πρωτεῖον ἐξουσίας, τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου κ.κ. Ἱερωνύμου.

Οὕτω, ἀγαλλομένῳ ποδί, προσερχόμεθα ἅπαντες ὡς Ἱεράρχαι, χαίροντες ἐν ἀγάπῃ καὶ ἐτοιμῶς ἔχοντες διὰ τὰς ἐργασίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῇ ἐπιφοιτήσει, δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος*.

* Ἡ ἀντιφώνησις ὁλοκληρώθηκε μέ τὴν ἀνάγνωσιν λόγου τοῦ Ἱεροῦ Νικοδήμου ἀπὸ τό ὑπόμνημα εἰς τὴν Καθολικὴν Ἐπιστολὴν τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου.

Εἰσήγηση στήν Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
 μέ θέμα: «Οἱ ρασοφόροι μοναχοί στήν παράδοση
 καί τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας»
 ὑπό τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ναυπάκτου
 καί Ἀγίου Βλασίου κ. Ἱεροθέου
 (7 Ὀκτωβρίου 2025)

Μακαριώτατε ἅγιε Πρόεδρε,
 Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Σύεδροι,

Θά ἤθελα νά εὐχαριστήσω τόν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καί Πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμο καί τά Μέλη τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς 168ης περιόδου, γιά τήν ἀνάθεση στή «Συνοδική Ἐπιτροπή ἐπὶ τοῦ Μοναχικοῦ βίου» τῆς εἰσηγήσεως γιά τοὺς «ρassoφόρους μοναχοὺς στήν παράδοση καί τήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας».

Χρησιμοποίησα τήν ἔκφραση «τήν ἀνάθεση στή Συνοδική Ἐπιτροπή ἐπὶ τοῦ Μοναχικοῦ βίου», ἀποδίδοντας τήν ἀπόφαση. Θά ἀναφερθοῦν τὰ σχετικά μέ τό θέμα αὐτό γιατί ἔχουν ἓνα ἐνδιαφέρον.

Κατά τή Συνεδρίαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ μηνός Μαΐου συζητούσαμε γιά τήν κατάρτιση τῶν θεμάτων τῆς τακτικῆς Συνεδριάσεως τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ Ὀκτωβρίου 2025 ἐτέθη τό θέμα ὅτι πρέπει νά δείξουμε ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον γιά τίς Συνεδριάσεις τῆς Ἱεραρχίας, ὥστε νά λαμβάνωνται ἀποφάσεις στήν Ἱεραρχία, καί ἔτσι ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος νά ἔχη ἀποφασιστικό λόγο στά μεγάλα θέματα καί ὄχι νά παραπέμπωνται στή Διαρκῆ Ἱερᾶ Σύνοδο.

Μέ τή συζήτηση πού ἔγινε ἀποφασίσθηκε ἀφ' ἐνός μὲν τὰ θέματα πού ἔρχονται στήν Ἱεραρχία νά τὰ ἐπεξεργάζωνται οἱ Συνοδικές

Ἐπιτροπές (12 μόνιμες, 15 εἰδικές), ἀφ' ἑτέρου δέ οἱ Εἰσηγήσεις πού θά γίνωνται στήν Ἱεραρχία νά καταλήγουν σέ συγκεκριμένη πρόταση, γιά τήν ὁποία θά γίνεται ψηφοφορία. Ἔτσι, ἡ Ἱεραρχία θά ἔχη ἀποφασιστικό ρόλο.

Μέσα στήν προοπτική αὐτή ἐτέθησαν τὰ δύο θέματα, ἥτοι «οἱ ρassoφόροι μοναχοί στήν παράδοση καί τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας», πού τό εἶχε ἐτοιμάσει σέ ἐπανειλημμένες Συνεδριάσεις ἡ καθ' ὕλην ἀρμόδια «Συνοδική Ἐπιτροπή ἐπὶ τοῦ Μοναχικοῦ βίου» καί ἐκκρεμεῖ γιά χρόνια ἡ ἔγκριση πολλῶν Ἑσωτερικῶν Κανονισμῶν καί τό θέμα γιά τήν «Τεχνητή εὐφυΐα – Ἡ Ἐκκλησία μπροστά στήν ἀναδυόμενη νέα ἀνθρωπολογία», τό ὁποῖο θά ἐτοιμάσει ἡ καθ' ὕλην ἀρμόδια Ἐπιτροπή Βιοθικῆς.

Ἔτσι, προῆλθαν τὰ δύο θέματα πού θά συζητηθοῦν στή φετεινὴ Ἱεραρχία καί μακάρι αὐτό νά συνεχισθῇ καί στίς ἐπόμενες Συνεδριάσεις τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὥστε οἱ εἰσηγητές νά μὴν ἀναλύουν δικές τους ἀπόψεις, ἀλλά νά προσκομίζουν στήν Ἱεραρχία θέματα ἐπεξεργασμένα ἀπὸ τίς Συνοδικές Ἐπιτροπές στίς ὁποῖες συμμετέχουν Ἱεράρχες, Καθηγητές Πανεπιστημίου καί ἄλλοι γνωστές τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων.

Ὑστερα ἀπὸ τὰ εἰσαγωγικά αὐτά ἔρχομαι στήν ἀνάπτυξη τοῦ θέματος, πού εἶναι ἀπόφαση τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Μοναχικοῦ βίου,

καί ὡς συνέχεια τῶν Πανελληνίων μοναχικῶν Ἡμερίδων πού ἔγιναν τόν περασμένο Ἰούνιο, ὕστερα ἀπό ἀπόφαση τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἔτσι, γνωρίζουμε καί τίς ἀπόψεις τοῦ συνόλου τῶν μοναχῶν τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅπως φαίνεται στήν σχετική εἰσήγηση πού ἔγινε, καί τά πορίσματα τῶν Ἡμερίδων. Καί αὐτά θεωρῶ ὅτι εἶναι σημαντικά δεδομένα.

Σκοπός τῆς εἰσηγήσεως εἶναι, ὅπως φαίνεται ἀπό τόν τίτλο τοῦ θέματος, νά παρουσιασθῇ τό ποιά εἶναι ἡ θέση τῶν ρασοφόρων μοναχῶν στήν παράδοση καί τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας, χωρίς ἀτομικούς στοχασμούς, καί, φυσικά, αὐτή ἡ παράδοση καί ἡ ζωή τῆς Ἐκκλησίας καθορίζεται ἀπό τή θεολογία της. Ἀλλωστε, ἡ θεολογία εἶναι ἡ φωνή τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπικουρικῶς δέ καί συνεκδοχικῶς θά παρατεθοῦν καί οἱ νομικές ἀπόψεις.

Πρὶν ἀρχίσω τήν εἰσήγηση θεωρῶ ὅτι πρέπει νά τεθῇ ἰδιαιτέρως τό ἐρώτημα πού εἶναι καί δίλημμα: Τί εἶναι τό πρωτεῦον; Ἡ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας γιά τόν μοναχισμό ἢ οἱ ἔστω ἀποφάσεις τῶν Δικαστηρίων γιά τά περιουσιακά στοιχεῖα τῶν μοναχῶν; Καί διαφορετικά: Τί εἶναι τό πρωτεῦον, ἡ ἀπόφαση ἑνός ἀνθρώπου νά ἀφιερωθῇ στὸν Θεό καί νά γίνῃ μοναχός ἢ ἡ περιουσία του; Ἄν ἰσχύῃ τό δεύτερο τότε αὐτό εἶναι ἐκκοσμίκευση τοῦ ὀρθοδόξου μοναχισμοῦ.

Ὅμως, τό σπουδαῖο εἶναι ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας γιά τόν μοναχισμό καί ἡ ἀφιέρωση κάποιου στὸν Θεό, καί αὐτὴν τὴν ἀφιέρωση ὁ Ἡγούμενος καί ἡ Ἡγουμένη πρέπει νά ἀναπτύξουν, τά δέ περιουσιακά του στοιχεῖα εἶναι τό ἔλασσον ἢ τό μηδαμινό. Ἡ διαφορετικὴ ἀντιμετώπιση εἶναι ἀλλοίωση τοῦ μοναχισμοῦ. Καί ἐν πάσῃ περιπτώσει τά Δικαστήρια θά πρέπει νά ἔχουν ὡς βάση τίς ἀποφάσεις τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας γιά τά κανονικά καί ἐκκλησιαστικά ζητήματα. Στήν Εἰσήγηση θά ἀναφερθῇ καί ἡ σχετικὴ νομολογία τῶν Δικαστηρίων, ἀπλῶς ὑποστηρικτικὰ στήν ὑπερχιλιετὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας.

1. Διαβαθμίσεις καί στάδια-βαθμοὶ προόδου τῶν μοναχῶν

Σέ ὅλα τά θέματα τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ὑπάρχουν διαβαθμίσεις καί στάδια-βαθμοί, ὅπως

τό βλέπουμε καί στήν ἀνθρώπινη γνώση καί σπουδή. Ὅλοι περνοῦν ἀπὸ τό Νηπιαγωγεῖο, τὴν Στοιχειώδη, τὴν Μέση καί τὴν Ἀνώτατη Ἐκπαίδευση μέ τίς ἐπὶ μέρους διαβαθμίσεις, μέ ἐξετάσεις, βαθμούς, ἀπολυτήρια. Καί σέ ὅλες τίς διαβαθμίσεις οἱ διερχόμενοι ἀπὸ αὐτές λέγονται μαθητές, σπουδαστές, φοιτητές, προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί, ἐρευνητές, διδακτορικοὶ κ.λπ.

Ἡ διαβάθμιση αὐτὴ παρατηρεῖται καί στήν χριστιανικὴ ζωή, ὅπως προβλέπεται ἀπὸ τοὺς ἱερoὺς Κανόνες καί τὴν ὅλη παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, ἥτοι εἶναι οἱ κατηχούμενοι, οἱ φωτιζόμενοι, οἱ πιστοί.

Αὐτό φαίνεται εὐδιάκριτα στό ἔργο τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἱεροσολύμων μέ τίτλο «Κατηχήσεις», καί φυσικά στήν λειτουργικὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μέχρι σήμερα. Εἶναι χαρακτηριστικός ὁ Ζ' Κανόνας τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου πού ἀναφέρεται στὸν τρόπο μέ τὸν ὁποῖο δεχόμαστε στήν Ἐκκλησία τοὺς εἰδωλολάτρες: «καὶ τὴν πρώτῃν ἡμέραν ποιοῦμεν αὐτοὺς Χριστιανούς, τὴν δὲ δευτέραν κατηχούμενους· εἴτα τῇ τρίτῃ ἐξορκίζομεν αὐτοὺς, μετὰ τοῦ ἐμφυσᾶν τρίτον εἰς τὸ πρόσωπον, καὶ εἰς τὰ ὦτα, καὶ οὕτω κατηχοῦμεν αὐτοὺς, καὶ ποιοῦμεν χρονίζειν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἀκροᾶσθαι τῶν γραφῶν, καὶ τότε αὐτοὺς». Τό σημαντικό εἶναι ὅτι τὴν πρώτην ἡμέρα πού ἐγγράφονται, γιά νά ἀρχίσῃ ἡ κατήχηση, λέγονται Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι θά ὁλοκληρωθοῦν διαδοχικά μέχρι τό βάπτισμα.

Ἀκόμη, αὐτό φαίνεται ἐκδηλὰ στοὺς Κανόνες τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, πού ἀναφέρονται στίς πτώσεις τῶν πιστῶν Χριστιανῶν, καί ἀνάλογα μέ τὴν μετάνοια διακρίνονται σέ στάδια μετανοούντων, ἥτοι «προσκλαίοντες», «ἀκροώμενοι», «ὑποπίπτοντες», «συνιστάμενοι», «κοινωνοῦντες».

Ἡ ἴδια διαβάθμιση παρατηρεῖται στήν Ἱερωσύνη, ἀφοῦ πρῶτα γίνεται ἡ χειροτονία τοῦ Διακόνου, μετὰ ἡ χειροτονία τοῦ Πρεσβυτέρου καί ἀκολούθως ἡ χειροτονία σέ Ἐπίσκοπο καί Μητροπολίτη. Παρά τό ὅτι ὁ Διάκονος δέν εἶναι Ἱερεὺς καί δέν τελεῖ τά ἱερά Μυστήρια, ἀπλῶς βοηθᾷ τὸν Ἱερέα καί τὸν Ἐπίσκοπο, ἐν τούτοις εἶναι καί λέγεται Κληρικός, ὅχι κατώτερος Κληρικός, ἀλλὰ ἀνήκει στὸν λεγόμενο ἀνώτερο

Κληρο, ἐνῶ κατώτεροι Κληρικοί εἶναι οἱ ἀναγνώστες, οἱ ψάλτες, οἱ θυρωροί κ.ἄ.

Αὐτό ἰσχύει καί γιά τοὺς μοναχοὺς, πού εἶναι οἱ δόκιμοι, γιά νά ἐπιλέξουν ἢ ὄχι τήν μοναχική ζωή, οἱ ρασοφόροι μοναχοί, οἱ μικρόσχημοι μοναχοί, ἔστω καί ἂν ἡ εἰσαγωγή τους ἔγινε μεταγενέστερα, καί οἱ μεγάλοσχημοι μοναχοί.

Δέν πρόκειται γιά τρεῖς τυπικές διαβαθμίσεις, ἀλλά γιά οὐσιαστικές πνευματικές ἀναβάσεις. Οἱ βαθμοί στήν μοναχική ζωή συνδέονται μέ τήν πνευματική πρόοδο τῶν μοναχῶν, ὡς πρὸς τήν ἀφιέρωση, τήν ἀγάπη στόν Θεό καί τοὺς ἀνθρώπους, τήν μεταμόρφωση τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς, ὥστε ἀπό τό παρὰ φύσιν νά πορευθοῦν στό κατὰ φύσιν καί ὑπέρ φύσιν. Πρόκειται γιά μιὰ πορεία γιά τήν μετατροπή τοῦ γνωμικοῦ θελήματος σέ φυσικό θέλημα, ὅπως ἦταν πρὸ τῆς πτώσεως τῶν Πρωτοπλάστων.

Ἡ διαχρονική πείρα τῶν πεπειραμένων περὶ τά θεία Πατέρων, πού ἀσχολοῦνται μέ τήν καθοδήγηση τῶν μοναχῶν, γνωρίζουν πολύ καλά ὅτι δέν εἶναι δυνατόν κάποιοι νέος στήν ἡλικία δόκιμος νά γίνῃ κατ' εὐθείαν μεγάλοσχημος μοναχός, ὅταν δέν ἔχῃ ἀκόμη θεραπευθῇ ὁ ἐσωτερικός του κόσμος καί ἐξάπτονται ὅλα τά πάθη. Διηλεκτῶς, δέν εἶναι δυνατόν ἕνας μαθητὴς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου νά ἐνταχθῇ κατ' εὐθείαν στοὺς φοιτητὲς τοῦ Πανεπιστημίου, μάλιστα σέ νέα ἡλικία, παρακάμπτοντας τά ἐνδιάμεσα στάδια ἡλικίας, γνώσεως καί παιδείας.

Αὐτὴ ἡ πρακτικὴ διασώζεται σέ ὅλα τά Μοναστήρια, ὅχι μόνον τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἀλλά καί τῆς Πατριαρχικῆς Μονῆς τῆς Πάτμου, πού ὅλοι εἶναι ρασοφόροι μοναχοί, σπάνια μεγάλοσχημοι, καί τῶν Ἱερῶν Μονῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Στήν πρόσφατη Πανελλήνια Ἡμερίδα πού διοργανώθηκε ἀπὸ τὴν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὁ Εἰσηγητὴς Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Σεραφεῖμ Δομβοῦς, Ἀρχμ. Νεκτᾶριος Τσεκούρας, ἱατρός καί θεολόγος, καί μάλιστα διδάκτωρ Θεολογίας μέ ἐπιτυχημένη διατριβὴ μέ τίτλο «Ποιμαντικὴ ἀντιμετώπιση τῶν ἁμαρτανόντων στοὺς ἱερούς Κανόνες», ἀναφέρεται στήν θεραπευτικὴ πορεία πού ἀκολουθεῖ κάποιοι ἢ κάποια πού θέλει νά

ἐνταχθῇ στήν μοναχική ζωή. Ἀφοῦ ἡ Ἐκκλησία εἶναι Θεραπευτήριον-Νοσοκομεῖο σημαίνει ὅτι ὑφίστανται διαβαθμίσεις θεραπείας καί διακρίσεως μεταξύ ἀσθενῶν διαφόρων παθήσεων καί βαθμῶν, νοσηλευτῶν, ἱατρῶν, διοικητικοῦ προσωπικοῦ. Γράφει:

«Ὅπως κάθε τρόπος ζωῆς, κάθε μέθοδος θεραπείας, καθὼς καί ἡ εἰλικρινὴς μετάνοια ἔχουν στάδια, βαθμίδες καί σταθμούς, ἔτσι καί ὁ Μοναχισμός.

»Οἱ βαθμίδες καί τά στάδιά του, ἐπιφέρουν στὸν ἄνθρωπο πού θέλει νά γίνῃ Μοναχός κάποιες ὁρατὲς ἐξωτερικὲς ἀλλαγές. Γιά νά ἔχουν ὅμως οὐσιαστικό νόημα θὰ πρέπει νά συνοδεύονται ἀπὸ ἐσωτερικὴ πρόοδο στήν πνευματικὴ πορεία του, στήν πορεία τῆς καθάρσεως, τοῦ φωτισμοῦ καί τῆς κατὰ Χάριν θεώσεως.

Διακρίνονται συνήθως σέ ἕνα προστάδιο προετοιμασίας, στό στάδιο τοῦ Δοκίμου, στό στάδιο τοῦ Ρασοφόρου Μοναχοῦ καί στό στάδιο τοῦ Μεγάλου καί Ἀγγελικοῦ Σχήματος».

2. Οἱ ρασοφόροι μοναχοί στήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας

Ἡ μακραίωνη ἐκκλησιαστικὴ παράδοση γιά τοὺς ρασοφόρους μοναχοὺς εἶναι γνωστὴ καί ὅσοι ἰσχυρίζονται ὅτι οἱ ρασοφόροι εἶναι δόκιμοι καί ὄχι μοναχοί, ἀπλῶς τὴν ἐρμηνεύουν διαφορετικά. Καί αὐτοὶ οἱ ἴδιοι δέν παραθεωροῦν ὅτι ἤδη ἀπὸ τὸν ἅγιο Θεόδωρο Στουδίτη (8ος-9ος αἰῶνας) γίνεται μνεία τοῦ μικροῦ καί μεγάλου σχήματος, ἀλλὰ καί ἀπὸ τὸν Εὐστάθιο Θεσσαλονίκης, τὸν 12ο αἰῶνα, γίνεται διάκριση σέ εἰσαγωγικούς ἢ ἀρχαρίους Μοναχοὺς, σέ Μικρόσχημους, σέ Μανδυῶτες καί σέ Μεγαλόσχημους. Διηλεκτῶς, αὐτὴ ἡ διάκριση σέ βαθμούς τῆς μοναχικῆς ζωῆς δέν εἶναι νεωτέρα, ἀλλὰ καί παλαιότερα τοῦ 8ου αἰῶνος, ἀπλῶς τὸν 8ο αἰῶνα ἐπισημαίνεται καί καταγράφεται ἀπὸ διάφορες ἀφορμές. Πρόκειται, δηλαδή, γιά μιὰ μακροχρόνια παράδοση τοῦλάχιστον πᾶν ἀπὸ χίλια χρόνια, ἡ ὁποία οὔτε μπορεῖ νά παραθεωρηθῇ οὔτε νά διαγραφῇ.

Βεβαίως, νά σημειωθῇ ὅτι, ἐπειδὴ γίνεται σύγχυση στό θέμα τοῦ ὅρου «ρασοφόροι», πρέπει νά ὑπογραμμισθῇ ὅτι ὑφίσταται μεγάλη διαφορά. Ἄλλο εἶναι νά φορᾷ κανεῖς τό ράσο μέ εὐλογία τοῦ Ἀρχιερέως (ψάλτες, ἀναγνώστες, νεωκόροι,

μαθητές των Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν), ἄλλο εἶναι νά φορᾷ τό ράσο ἕνας δόκιμος μοναχός πρὶν τὴν ρασοφορία, μέ εὐλογία, ἄλλο εἶναι νά γίνεται ρασοφορία σέ κάποιον ἀπλῶς ἐγγεγραμμένο σέ Ἱερά Μονή, γιά νά ὑπηρετήσῃ ὡς Ἱερομόναχος στίς ποιμαντικές ἀνάγκες τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων καί ἄλλο εἶναι οἱ ρασοφόροι μοναχοί στίς Ἱερές Μονές, πού γίνονται ὕστερα ἀπὸ ἀπάρνηση τῶν κοσμικῶν πραγμάτων, ἔνταξη στὴν Ἱερά Μονή, τριετῆ, συνήθως, δοκιμασία, κουρά, ὅπως θά δοῦμε στὴν συνέχεια, καί παραμονή στὴν Ἱερά Μονή ἀναμένοντας, μετὰ ἀπὸ κατάλληλη προετοιμασία, τό σχῆμα τοῦ Μεγαλοσχήμου μοναχοῦ. Δηλαδή, ἄλλο εἶναι νά λέγεται κανεὶς ρασοφόρος, καί ἄλλο νά λέγεται ρασοφόρος μοναχός, ἀφοῦ ἡ λέξη ρασοφόρος προσδιορίζεται ἀπὸ τό μοναχός, ὅπως εὐφυῶς διευκρινίζει ἡ κ. Εἰρήνη Χριστινάκη, Καθηγήτρια τοῦ Κοινωνικοῦ Δικαίου τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καί Θρησκευολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Στὴν τελευταία περίπτωση, δηλαδή σέ ρασοφόρους μοναχοὺς στίς Ἱερές Μονές γίνεται σταυροειδὴς κουρά ὕστερα ἀπὸ ἀπόφαση τοῦ Ἱγουμενοσυμβουλίου, ἔγκριση τοῦ Μητροπολίτη καί τέλεση τῆς κουρᾶς ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη μέ ἐπίσημο τρόπο, ἐνώπιον ὅλης τῆς Ἀδελφότητος, πού θεωρεῖται ὡς εἰσαγωγή στὸν μοναχικὸ βίο καί ὡς ἀρχάριος μοναχός, χωρὶς νά δίδῃ τίς ὑποσχέσεις τοῦ μεγαλοσχήμου μοναχοῦ πού προϋποθέτει μεγαλύτερη πνευματικὴ πρόοδος στὴν μοναστικὴ ζωή.

Γιὰ νά ὑποστηριχθῇ αὐτὴ ἡ πολυχρόνια ἐκκλησιαστικὴ παράδοση, θά παρατεθοῦν μερικὰ παραδείγματα.

Πρῶτον. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ παράδοση ὅτι οἱ ρασοφόροι μοναχοὶ εἶναι καί θεωροῦνται εἰσαγωγικοὶ καί ἀρχάριοι μοναχοί, φαίνεται ἀπὸ τὰ διὰ μέσου τῶν αἰώνων Εὐχολόγια, τὰ ὁποῖα συμπεριλαμβάνονται ἀπὸ τοὺς Aleksej Dmitrievskij καί Goar, στὰ ὁποῖα γίνεται λόγος γιά «ἀκολουθία τοῦ θείου καί ἀγγελικοῦ σχήματος εἰς ἀρχάριον μοναχὸν ρασοφόρον» σέ «ἀπαρχὴ τοῦ ἁγίου σχήματος».

Στόν δεύτερο τόμο τοῦ τρίτου ἔργου τοῦ

Dmitrievskij μέ τίτλο «Περιγραφή λειτουργικῶν χειρογράφων-Εὐχολόγια», δημοσιεύονται χειρόγραφοι κώδικες τοῦ 15ου καί 16ου αἰῶνος ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα, τὴν Ἱερά Μονή τοῦ Σινᾶ, τὴν Μεγίστη Λαύρα τοῦ Ἁγίου Ὁρους καί ἄλλων Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στὰ ὁποῖα σαφέστατα γίνεται λόγος γιά τὸν ρασοφόρον, γιά τὸν ὁποῖον ἔγινε ἀκολουθία εἰς ἀρχάριον μοναχόν. Μερικὲς φράσεις εἶναι ἐκφραστικές: «δεξάμενον τὴν ἀπαρχὴν τοῦ ἁγίου σχήματος», «ἐναρξάμενος ἔργου ἀγαθοῦ», «Σχηματολόγιον σὺν Θεῷ ἁγίῳ, ἔχων ἀκολουθίαν ρασοφόρου, μικροσχήμου καί μεγαλοσχήμου», «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀκολουθίας εἰς ὃ κουρεῦσαι λαϊκόν, τοῦ ποιῆσαι ρασοφόρον μοναχόν», «ἀκολουθία τοῦ θείου καί ἀγγελικοῦ σχήματος εἰς ἀρχάριον μοναχὸν ρασοφόρον».

Στό δέ Εὐχολόγιον τοῦ Goar, στὴν ἐνότητα «εἰς ἀρχάριον», δημοσιεύεται καί ἡ «Ἀκολουθία τῶν προσχημάτων ἀρχαρίου», στὴν ὁποία σαφῶς οἱ εὐχές κάνουν λόγο γιά «παρθενία καί σωφροσύνη ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς», γιά «συνθήκη» μέ τὸν Χριστό καί «ὁμολογία».

Νά θυμηθοῦμε τίς δύο εὐχές πού διαβάζονται σέ ρασοφοροῦντα μοναχόν, ὕστερα ἀπὸ ἀπόφαση τοῦ Ἱγουμενοσυμβουλίου καί ἔγκριση τοῦ Μητροπολίτου.

Εὐχή Α': «Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κατὰ τὸ πολὺ ἔλεός σου ῥυσάμενος τὸν δοῦλόν σου (τόν δε) ἐκ τῆς ματαίας τοῦ κόσμου ζωῆς, καὶ καλέσας αὐτὸν εἰς τὸ σεμνὸν τοῦτο ἐπάγγελμα. Ἀξίωσον οὖν αὐτὸν ζῆσαι ἀξίως ἐν τῇ Ἀγγελικῇ ταύτῃ πολιτείᾳ· καὶ φύλαξον αὐτὸν ἐκ τῶν παγίδων τοῦ Διαβόλου, καὶ καθαράν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα διατήρησον ἕως θανάτου, καὶ ναὸν ἁγίόν σου γενέσθαι καταξίωσον· συνέτισον αὐτὸν μνημονεύειν σου διαπαντός, καὶ τὴν τῶν σῶν προσταγμάτων ταπεινῶσιν, καὶ ἀγάπην, καὶ πραότητα δώρησαι αὐτῷ· πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ πάντων σου τῶν Ἁγίων. Ἀμήν».

Εὐχή Β': «Εἰς τὸν ζυγόν σου, Δέσποτα, τὸν σωτήριον, πρόσδεξαι τὸν δοῦλόν σου (τὸν δεῖνα), καὶ καταξίωσον αὐτὸν ἐν τῇ ποίμνῃ συνταγῆναι

τῶν ἐκλεκτῶν σου· ἔνδυσον αὐτὸν ἁγιασμοῦ στολὴν· σῶφροσύνη περιζώσον τὴν ὁσφὺν αὐτοῦ· πάσης αὐτὸν ἐγκρατείας ἀνάδειξον ἀγωνιστὴν· ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ἡμῖν τὴν τῶν πνευματικῶν σου χαρισμάτων τελείαν δωρεὰν ἐναπομένειν ἀξίωσον· πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ πάντων σου τῶν Ἁγίων. Ἀμήν».

Ποιὸς λογικὸς ἄνθρωπος, μάλιστα Κληρικός, μπορεῖ νὰ ὑποστηρίξη ὅτι, ὅταν διαβάζουμε μιά εὐχή σέ χειροτονία Διακόνου, ἐννοοῦμε ὅτι γίνεται Πρεσβύτερος ἢ ὅταν διαβάζουμε τὴν εὐχή σέ χειροτονία Πρεσβυτέρου, ἐννοοῦμε ὅτι γίνεται Ἐπίσκοπος; Ἡ θεολογικὴ ἀνάλυση τῶν εὐχῶν, πού διαβάζονται σέ κάθε μυστηριακὴ τελετὴ, δείχνει ὅτι οἱ εὐχές πού διαβάζονται σέ κάθε ἱερὰ ἀκολουθία καὶ ἱερὸ Μυστήριον προσδιορίζουν ἀπόλυτα τὸν σκοπὸ τοῦ Μυστηρίου καὶ τὸ ἔργο τὸ ὁποῖο πρόκειται νὰ ἀναλάβῃ ὁ δεχόμενος τὴν συγκεκριμένη εὐχή.

Ἡ ἄποψη δὲ ὅτι οἱ εὐχές σέ ρασοφοροῦντα μοναχὸ ἀναφέρονται στό μέλλον πού θὰ γίνῃ μεγαλόσχημος, στερεῖται σοβαρότητος, ἀλλὰ καὶ φιλολογικῆς γνώσεως.

Δεύτερον. Ἡ μακροχρόνια παράδοση τοῦ ρασοφόρου μοναχοῦ ὡς ἀρχαρίου ἢ εἰσοδικοῦ μοναχοῦ καταγράφηκε σέ διάφορα πατερικά κείμενα.

Νά θυμίσουμε τὸν Θεόδωρο Βαλσαμών, Ἀρχιεπίσκοπο Ἀντιοχείας, τὸν 12ο αἰῶνα, πού ἀναφέρεται στό θέμα τῆς ρασοφορίας, ἐρμηνεύοντας τὸν Ε΄ Κανὸνα τῆς Πρωτοδευτέρας Συνόδου καταγράφει τίς ἀπόψεις πού ἐπικρατοῦσαν στὴν ἐποχὴ του γιὰ τοὺς ρασοφοροῦντας μοναχοὺς, ἀφοῦ ὑπῆρχαν «οἱ ρασοφορήσαντες μετὰ τρισαγίου» καὶ οἱ «χωρὶς τούτου», ἐννοεῖται τρισαγίου, καὶ λαμβάνει θέση, μέ τὸ νὰ παραθέτῃ τὴν ἄποψη τῶν «πλειόνων καὶ εὐλαβεστέρων» (κρατοῦσα ἄποψη) ὅτι «οὐ δοκεῖ τὸ ἔχειν ἐπ' ἀδείας τὸν εἰσελθόντα εἰς μοναστήριον, καὶ, ὡς ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, μελανειμονήσαντα, καὶ κατὰ μοναχοὺς διατρίβοντα, μετασχηματισθῆναι εἰς λαϊκοὺς· ἐξὴν γάρ, φασίν, αὐτῷ, μετὰ λαϊκῶν ἐσθίτων δοκιμασθῆναι κατὰ τὸν τῆς τριετίας καιρὸν. Ἐπεὶ δὲ μοναχικὰ ἐνεδύσατο, ἀναγκασθῆσεται

περατῶσαι τὴν οἰκείαν πρόθεσιν· εἰ δὲ πρὸς τοῦτο ἀποδυσπετήσει, τιμωρηθήσεται».

Ἀνάλυση αὐτῆς τῆς σαφοῦς θέσεώς του κάνει σέ ἀπάντησή του στὸν «ὀσιώτατον καθηγητὴν τῶν κατὰ τὸν Παπίκιον μοναστηρίων, μοναχὸν κυρὸν Θεοδόσιον χάριν τῶν ρασοφόρων». Παραθέτω σέ μετάφραση τὸ τελικὸ συμπέρασμα:

«Τελικὰ γι' αὐτοὺς τοὺς λόγους νομίζω ὅτι θεσπίσθηκε ἡ κουρὰ τῶν ἀδοκίμαστων καὶ ἀγνώστων, καὶ γιὰ νὰ μὴν ἐμπαίξουν τὸ μοναχικὸ ἅγιο σχῆμα σάν τοὺς θεατρίνους καὶ γιὰ νὰ μὴν ἐπιστρέψουν στὸν ἴδιο ἐμετό, ὅπως κάνουν οἱ σκύλοι. Ὁ ρασοφόρος λοιπὸν πού παρακαλεῖται ἀπὸ τὸν δικὸ του καθηγητὴ νὰ τελειωθῇ μέ τὴν κουρὰ καὶ παίρνοντας τὴν χάρη τῆς δωρεᾶς, μᾶλλον δικαιολογούμενος καὶ ἔχοντας τὸ δικαίωμα, κακῶς ἀλλάζει γνώμη καὶ ἐπιστρέφει στὴν προηγούμενη κοσμικὴ ζωὴ, διότι μοιάζει μέ αὐτὸν πού ἔχει πέσει στὴ θάλασσα καὶ καθὼς προσπαθεῖ νὰ βρῇ τὴν σωτηρίαν του περιφρονεῖ τὸ δεξιὸ χέρι πού τὸν τραβᾷ γιὰ νὰ τὸν σώσῃ, μοιάζει μέ ἐκεῖνον πού ζητεῖ νὰ ἀπαλειφθοῦν τὰ χρέη καὶ καταστρέφει τὴν ἀθώωση τοῦ δανειστῆ του. Μοιάζει μέ αὐτὸν ὁ ὁποῖος ἔχει σπεῖρει στὴ γῆ καὶ δέν δέχεται τὸ στάχυ ἢ ἀλλιῶς μοιάζει μέ ἄνδρα ὁ ὁποῖος θέλει νὰ περάσῃ ἀπὸ τὴ φωτιά μέ μαστίγιον, ἐπειδὴ τὸ ξύλο τῆς τιμωρίας δέν ὑφίσταται κάκωση, μοιάζει μέ τὸν ἄνδρα ὁ ὁποῖος ἐνῶ ἔχει δυνατὰ ὅπλα, δειλιάζει νὰ πολεμήσῃ καὶ τολμᾷ τὴν μάχη χωρὶς ὅπλοφορία, μέ ἄνδρα ὁ ὁποῖος παραβλέπει τὰ φῶτα τοῦ γίγαντα καὶ ἀντιμετωπίζει τὴν τύφλωση μέ μικρὸ σπινθῆρα, μέ ἄνδρα ὁ ὁποῖος θεωρεῖ ναυάγιο τὴ σωτηρίαν μέσα στό λυμάνι.

»Αὐτὴ τὴ γνώμη σχηματίσαμε καὶ τὴν διατυπώσαμε, ἔτσι ἐξομαλύνθηκε ἡ ἀντίθετη ἐρμηνεία τῶν θείων κανόνων, ἔτσι ἡ σκληρὴ καὶ ἀδιόδευτη ὁδὸς ἐγινε εὐκολοπέραστη καὶ εὐθεία, ὅπως νομίζουμε. Ἐάν, λοιπὸν, φανῇ ἀρεστή καὶ στὴν δική σου ὀσιότητα, δόξα τῷ Θεῷ, εἰδεμὶ ἅς γίνῃ ὅπως σοῦ τὸ δηλώσαμε στό προοίμιο»¹.

Ὁ ἅγιος Εὐστάθιος Θεσσαλονίκης τὸν 12ο αἰῶνα (1115-1195/6) στό ἔργο του «ἐπίσκεψις βίου μοναχικοῦ» σαφῶς διαρεῖ τὴν μοναχικὴ ζωὴ

στήν τῶν «εἰσαγωγικῶν», τῶν «μελαγχλαίνων» - μανδουπτῶν καί τῶν «μεγαλοσχημόνων». Καί ὁ εἰσαγωγικός μοναχός μέ τήν ἀκολουθία τῆς ρασοφορίας μέ κουρά («τέθνηκας γάρ ἐν τῷ κείρεσθαι»), εἶναι «ἀποστολικός αὐτίκα δέ καί εὐαγγελικός μοναχός». Καί ὁ «εἰσαγωγικός μοναχός» καί μέ τήν «ἀπεριλάλητον κουράν», «αὐτίκα τῷ Θεῷ καθωσιώθη». Γράφει χαρακτηριστικά:

«Ἐπικείται οὖν καί σοι χρέος, ὃ εἰσαγωγικῇ μοναχῇ (ἀπό σοῦ γάρ τό γε νῦν ἄρχομαι), γεγυμνωθῆναι· τοῦτο γάρ ἐστὶ τό χρῆναι τόν μοναχόν ἑαυτὸν καί μόνον ἔχειν. Γεγυμνωθῆναι δέ φημι οὐ τό περιεστέλλθαι μηδέν τι ἐς ἀναβολὴν διατεθειμένον Βραχμᾶνος δίκην γυμνοσοφιστοῦ κατὰ τὸν πεσόντα ἐκ κοιλίας ἄρτι πρώτως μπητρικῆς (ὃ δὴ ποτε ἀγαθὸν καί ἡμετέροις ἀγίοις πατράσι θαυμασίως ἐνέλαμψεν), ἀλλὰ τὸ τοῖς ἀναγκαιοτάτοις ἀρκεῖσθαι καί μηδέν τι περικεῖσθαι, λόγῳ δηλαδὴ περιττότητος· τὸ δὲ οὕτω περιβεβληθῆναι γυμνώσεώς τινα λόγον ἔχον ἐκβάλλει πᾶσαν ἄλλην περιθήσιν διὰ τὸ αὐταρκες καί φυλάττει ἐν σοὶ τὴν εἰρημένην μόνωσιν τὴν μοναχοῖς πρέπουσαν.

»Ἀναγκαιοτάτον ὁ ψωμός· εἰς ἴσον ἔρχεται καί ὁ μέτριος οἶνος, ὅμοιον καί τὸ σῶφρον ὄφρον. Ταῦτα ἔχων, τρόπον μὲν τινα οὐκ ἀναστρέφῃ μοναχός ἐν κόσμῳ (ἔχεις γάρ τι ὁπωσοῦν συζυγοῦν), τρόπον δὲ ἄλλον ἀληθῆς πέφηνας μοναχός. Ἀπέξευξας γάρ σεαυτοῦ τὰ περιττὰ καί ὅσα μὴ ἀναγκαῖον συνεξεῦχθαι τῷ ἐγκρατευτῶς ζῆν πραγματευομένῳ - οὐχ' ὑπερπαθῶς ὡς ὑπερβαίνειν καί τὴν φυσικὴν ἀπαίτησιν. Εἰ μὲν οὖν δύνασαι ζῆν οὕτω (πάντως δὲ δύνασαι), καθὰ καί προείλου, ζῆθι ἐν τῇ μονῇ τοῦ λοιποῦ μετὰ τὴν εἰσδρομήν· εἰ δὲ καταγινώσκεις μὴ ἂν δυνήσεσθαι, ἀπόδραμε· εἰς τοῦτο γάρ καί χρόνος κεκανόνισταί σοι σκέψεως, ἵνα ἢ θαρρῶν παραμείνης ἢ μὴ πεποιδῶς ἀπέλθῃς. Ἀλλὰ μὴν καί ἐσκέψω καί κατέθου ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ καί σὺ βήματος καί εὐλογίῃς ἱερῶς καί τὴν ἀποστολικὴν ἐνεδύσω στολὴν. Παράμενε τοίνυν ὡς ἀποστολικός, αὐτίκα δὲ καί εὐαγγελικός, μοναχός· παραμενεῖς δὲ διχῶς μήτε τῇ ψυχῇ ἔξω ῥεμβόμενος τῷ κρεῖττονι πάντως μέρει τῆς κατὰ

σὲ διαρτίας μηδὲ μὴν τῷ σώματι καταχρώμενος εἰς αὐτεξούσιον. Ἄλλως γάρ διακονεῖν ἐπιτεταγμένος ἐξελεύσῃ καί αὐθις εἰσελεύσῃ μοναχός, ὁποῖος καί ἐξῆλθες, καθαρὸς καί σῶμα καί ψυχὴν.

»Ἡ οὐκ οἶδας, ὃ εἰσαγωγικῇ μοναχῇ, ὅτι καί σὺ μετὰ τὴν ἐπίσημον μὲν, λεπτὴν δὲ καί ἀπεριλάλητον κουράν αὐτίκα τῷ Θεῷ καθωσιώθῃς; Διὸ καί προσφυῶς ψάλλοις ἂν τό· «Μηδὲ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν». Ἐδουλώθῃς ἥδη, σὺ πρὸς βίαν, ἀλλὰ ἐκὼν· προτέτακται ὁ πάντιμος σταυρός, ὃν προσκυνητῶς ἐπ' αὐτοῦ προσώπου ἐχάραξας· οὐκ ἀπελμπάνοντο οὐδὰ ἀπὸ σοῦ οἱ ἐν τῇ δουλώσει μάρτυρες, ὧν οὐκ ἔστι καθικέσθαι παραγραφὴν· ἄγγελοι πρὸ χειρῶν, καί τὸ σὸν φέρουσι δουλόσυνον ἔγγραφον· μὴ γὰρ νόμιζε μηδὲ τὰ κατὰ δὲ εἰσαγωγικὰ θεῖα μυστήρια εἶναι Θεῷ καί τοῖς αὐτοῦ ἀγγέλοις ἀνεπισκόπτητα.

Τί γοῦν οὐ προστέτῃς τῇ εὐηρεστημένῃ σοι δουλείᾳ καί προσμένεις τῷ δεσπότη μονάζων, ἀλλὰ ἀφηνιάζεις καί ὡς οἷον ἐκλαθόμενος δοῦλος εἶναι τολμᾷς ῥέμβεσθαι καί πλάζεσθαι; ἐκ πλούτου ἥκεις ἐπὶ τὴν μονήν; Καὶ χαῖρε, ὅτι δεσπότην εὗρες ὑπὲρ πλουτον, ὃς ἐν τοῖς αὐτοῦ ἀποκαταστήσας καί σὲ οὐκ εἰς τὸν πρώην καταδέξεται πλοῦτον ἐπαναγαγεῖν σε τὸν περιπέξιον, ἀλλ' εἰς βασιλέα προχειρίζεται σε, καί οὐ τὸν ἀπλῶς, ἀλλὰ τὸν κατ' αὐτόν; ἀλλ' ἐκ πενήτων προσῆλθες; Καὶ χαῖρε καί οὕτως· οὐ γὰρ ἀφήσει πτωχόν σε εἶναι ὁ παμβασιλεύς, ἀλλὰ καί προσβιάσεται βασιλικῶς πλουτῆσαι, εἰ ποιεῖς μονὴν παρ' αὐτῷ. Προσῆλθες ἄδοξος; καί δοξάσει σε. Ἄλλ' ἐνδοξος; καί ὑπερδοξάσει σε. Μέγα καί τὸ σὸν ἀξίωμα, ὃ εἰσαγωγικῇ ἥδη γὰρ εἰς βασιλικὴν ἐνεγράφης ὑποταγὴν. Καὶ τοίνυν οὐαὶ τῷ ἐκεῖθεν ἀποσπασομένῳ καί ἀπάξοντί σε· τίς δὲ τοιοῦτος ἔσται, ὅτι μὴ μόνος ὁ τοῦ σκότους ἄρχων, ὁ σατανᾶς, εἰ μὴ ἐγκρατῶς τῷ Θεῷ προστέτῃς;

»Ἵνα δὲ γνῶς, ὡς οὐκέτι ἔστι τοῦ κόσμου ἄνθρωπον εἶναι οὐδὲ τὸν κατὰ σέ, πειράθῃτι ἀπεκδύσασθαι τὸ ἱερὸν ἐν σοὶ ἄμφιον».

Ἐπομένως, γίνεται λόγος γιὰ τὸν ρασοφόρο ὡς «εἰσαγωγικό μοναχό», «ὅτι καί σὺ μετὰ τὴν ἐπίσημόν μου, λεπτὴν δὲ καί ἀπεριλάλητον

κουράν αὐτίκα τῷ Θεῷ καθωσιώθης». Αὐτό σημαίνει ὅτι ἤδη ἀπὸ τὸν 12ο αἰῶνα θεωρεῖται ὅτι ὁ ρασοφόρος εἶναι εἰσαγωγικός μοναχός καὶ «ἀποστολικὸς καὶ εὐαγγελικὸς μοναχός» ποὺ «καθωσιώθη» στὸν Θεό.

Υπάρχουν καὶ ἄλλες μαρτυρίες, ἀλλὰ θὰ παρατεθῇ τὸ σχόλιο τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου στὸ «Πηδάλιον», τὸ ὁποῖο Πηδάλιο ἐνεκρίθη ἀπὸ τὴν Ἱερά Σύνοδο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τὸν Πατριάρχη Νεόφυτον Ζ', ὕστερα ἀπὸ εἰσήγηση «τοῦ σοφολογιωτάτου διδασκάλου καὶ Ἱεροκλήρυκος κυροῦ Δωροθέου» Βουλυσμᾶ. Ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, ἐρμηνεύοντας τὸν μγ' (43) ἱερό Κανόνα τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καταγράφει τὴν ὅλη παράδοση τῆς Ἐκκλησίας:

«Ἀποκάρσιν ἐδῶ ὁ κανὼν (ΜΓ', τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς) λέγει τὸ μέγα καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα, ἐπειδὴ κατὰ τὸν Βαλσαμῶνα (Ἑρμ. τοῦ β' τῆς ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ) κυρίως ἀποκάρσις εἶναι ἡ τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος περιβολή. Πρέπει δὲ νὰ ἡξεύρωμεν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς τὸ σχῆμα τῶν Μοναχῶν ἦτο ἓνα καὶ μόνον, τὸ μέγα δηλ. καθὼς ὁ ἅγιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης τὸ γράφει εἰς τὴν διαθήκην του. Δὲν θέλεις δώσει τινὸς ἐκεῖνο, ὅπου λέγουσι μικρὸν σχῆμα, ἔπειτα τὸ μέγα, διὰ τί τὸ σχῆμα ἓνα εἶναι, ὥσπερ καὶ τὸ βάπτισμα, καθὼς οἱ ἅγιοι Πατέρες τὸ ἐμεταχειρίσθηκαν.

Καὶ ὁ θεῖος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς εἰς μίαν ἐπιστολὴν πρὸς Παῦλον ἱερομόναχον λέγει, τοῦτο εἶναι τὸ μέγα καὶ μοναχικὸν σχῆμα. Μικρὸν δὲ σχῆμα τῶν μοναχῶν οἱ Πατέρες δὲν ἡξεύρουσιν, ἀλλὰ μερικοὶ ἀπὸ τούτους μεταγενεστέρους ἐφάνηκαν μὲν, ὅτι τὰ ἐμοίρασαν εἰς δύο, μὲ τὸ νὰ κάμνουσιν ὅμως τὰς αὐτὰς ἐρωταποκρίσεις καὶ ὑποσχέσεις τόσον εἰς τὸ μικρὸν, ὅσον καὶ εἰς τὸ μέγα, πάλιν ἓνα σχῆμα τὸ ἀποκαθιστῶσι. Καὶ ὁ Θεσσαλονίκης Συμεὼν (Κεφ. κ'.) λέγει, ὅτι καθὼς τὸ βάπτισμα εἶναι ἓν καὶ μόνον, ἔτσι καὶ τὸ σχῆμα τῶν Μοναχῶν. Τὸ γὰρ μικρὸν σχῆμα ἀρραβὼν καὶ προοίμιον εἶναι τοῦ μεγάλου σχήματος, καὶ ἐπεννοήθη ἀπὸ τινος ὕστερινούς Πατέρας διὰ τὴν ἀσθένειαν (ἢ καὶ ἀμέλειαν) τῶν ἀνθρώπων. Καὶ

τὸ Εὐχολόγιον δὲ καὶ ὁ Βαλσαμῶν (Ἑρμ. τοῦ β' τῆς ἐν ἁγίᾳ Σοφίᾳ) τὸ μικρὸν σχῆμα ἀρραβὼνα ὀνομάζουσι τοῦ μεγάλου σχήματος.

Ὁ δὲ Ἰώβ, ὁ καλούμενος ἁμαρτωλός, ἐν τῷ περὶ Μυστηρίων (παρὰ τῷ Συνταγματίῳ τοῦ Χρυσάνθου Ἱεροσολύμων.) καὶ τρίτον σχῆμα προσθέτει λέγων οὕτω. Τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος ἐπὶ τὸ τελειότερον προχωρεῖ, ἀπὸ μικροσχήμου καὶ ρασοφόρου καλουμένου, εἰς τὸ τῆς Κουρᾶς ἅγιον σχῆμα, καὶ ἀπὸ τούτου πάλιν εἰς τὸ ἀγγελικὸν μέγα καλούμενον· παρομοίως δὲ καὶ τὸ Εὐχολόγιον εἰς τρία διαρεῖ τὰς ἀκολουθίας τοῦ σχήματος, εἰς ἀκολουθίαν ρασοφόρου, μικροσχήμου καὶ μεγαλοσχήμου.

Καὶ μικρόσχημον μὲν δὲν ὀνομάζει τὸν ρασοφόρον, ὡς τὸν ὀνομάζει ὁ Ἰώβ, ἀλλὰ τὸν κοινῶς παρ' ἡμῶν λεγόμενον σταυροφόρον, τὸ ὁποῖον Κουρᾶς σχῆμα ὠνόμασεν ὁ Ἰώβ ἀνωτέρω. Τούτων οὕτως εἰρημένων, ὅσοι μὲν φθάσουν νὰ γένουν ρασοφόροι, δὲν δύνανται πλέον νὰ ρίψουν τὰ ράσα καὶ νὰ ὑπανδρευθοῦν, ἅπαγε. Πῶς γάρ τοῦτο θέλουν τολμήσουν, εἰς καιρὸν ὅπου καὶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς των ἐκούρευσαν, τὸ ὁποῖον δηλοῖ πῶς ἀπέρριψαν ἀπὸ τὴν κεφαλὴν των κάθε φρόνημα κοσμικόν, καὶ ἀφιέρωσαν τὴν ζωὴν των εἰς τὸν Θεόν; Πῶς, ὅπου καὶ ράσον μοναχικὸν δι' εὐλογίας ἐφόρεσαν, καὶ καλυμαύχιον, καὶ τὸ ὄνομα των ἄλλαξαν, καὶ δύο εὐχαὶ παρὰ τοῦ ἱερέως ἀνεγνώσθησαν εἰς αὐτούς, εἰς τὰς ὁποίας ὁ ἱερεὺς εὐχαριστεῖ τὸν Θεόν, διὰ τί τοὺς ἐλύτρωσεν ἀπὸ τὴν ματαίαν καὶ κοσμικὴν ζωὴν, καὶ τοὺς ἐκάλεσεν εἰς τὸ σεμνὸν ἐπάγγελμα τῶν Μοναχῶν, καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν νὰ τοὺς δεχθῇ εἰς τὸν σωτήριόν του ζυγόν; Καὶ ἂν ἐκεῖνος ὅπου μοναχὰ ὑποσχέθῃ νὰ γένη καλόγηρος, χωρὶς νὰ ρασοφορέσῃ, πρέπει νὰ μὴ παραβαίῃ, ἀλλὰ νὰ τελειόνη τὴν ὑπόσχασίν του (καὶ ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ κη'. τοῦ Βασιλ.) κατὰ τὸ, τὰς εὐχὰς μου ἀποδώσω τῷ Κυρίῳ, πῶς μᾶλλον ὁ καὶ τὰ ράσα φορέσας; Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Βαλσαμῶν (Ἑρμ. τοῦ ε' τῆς α'. καὶ β'.) λέγει, ὅτι ὁ ρασοφόρος δὲν ἔχει πλέον ἄδειαν νὰ γένη λαϊκός, ἀλλὰ θέλει ἀναγκασθῇ

νά τελειώση τόν α'. σκοπόν του, ἥτοι νά λάβῃ τό σχῆμα τέλειον, ὅχι καί δέν θέλει, νά ἔχῃ νά τιμωρῆται καθώς ὁ νόμος προστάζει εἰς τόν α'. τίτλ. τοῦ δ' βιβλ. ὅρα καί τήν ὑποσημείωσιν τοῦ ιη'. τοῦ Βασιλ. ὅπου λέγει τά αὐτά καί Βαλσαμῶν ὁ αὐτός»².

Ὁ ἅγιος Νικόδημος στό σχόλιο αὐτό καταγράφει ὅλη τήν πάνω ἀπό χίλια ἔτη ἐκκλησιαστική παράδοση τοῦ μοναχισμοῦ γιά τό θέμα αὐτό, εἶναι ξεκάθαρος καί δέν μπορεῖ κανείς νά ἔχῃ ἐπιφυλάξεις, οὔτε καί νά παρερμηνεύῃ αὐτά τά σοβαρά καί εὐαίσθητα μοναχικά θέματα. Ἡ ἄποψη ὅτι ὁ ἅγιος Νικόδημος ἐκφράζει τήν ἀγιορειτική παράδοση, ἐνῶ ἐμεῖς ἀνήκουμε σέ ἄλλη Ἐκκλησία, δέν εὐσταθεῖ, διότι τό Πηδάλιον ἔχει ἐγκριθῇ ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, στηρίζεται σέ ὅλη τήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας καί τήν ἀκολουθοῦν, ὅπως θά δοῦμε, καί οἱ Μονές τῆς Ἐκκλησίας μας.

Αὐτήν τήν παράδοση τοῦ Ἁγίου Ὁρους τήν ἐκφράζει καί ὁ λαοφιλῆς ἅγιος Παῖσιος, ὁ ὁποῖος σέ ἐρώτηση μοναχῶν ἂν ἡ ρασοφορία καί ἡ ρασοευχή εἶναι τό ἴδιο, ἐκφράζοντας τήν παράδοση τοῦ Ἁγίου Ὁρους καί τῆς Ἐκκλησίας, κάνει διάκριση μεταξύ ἀπλῆς ρασοφορίας καί ρασοευχῆς πού εἶναι κουρά, πρό τοῦ μεγάλου σχήματος. Εἶπε:

«Δέν εἶναι τό ἴδιο πράγμα. Μέ τήν ρασοφορία δέν γίνεται κάποιος μοναχός· ἀπλῶς λαμβάνει τήν εὐλογία νά φοράῃ ράσο, γιά νά διακονῇ λ.χ. στόν Ναό, ὅπως ὁ νεωκόρος. Ἡ ρασοευχή ὁμως εἶναι κανονική κουρά. Αὐτός πού παίρνει ρασοευχή δέν ἔχει δικαίωμα νά παντρευθῇ, γιατί δίνει σιωπηρά ὑποσχέσεις, ἐγκαταλείπει ὀριστικά τόν κόσμον καί ἀφιερώνεται στόν Θεό. “Εἰς τόν ζυγόν σου, Δέσποτα, τόν σωτήριον, πρόσδεξαι τόν δοῦλον σου...”, λέει ἡ εὐχή καί τότε τοῦ δίνεται καί τό νέο ὄνομα.

»Σέ μερικά μοναστήρια, ὅταν κάποιος βάλῃ μετάνοια καί γίνῃ δόκιμος, τοῦ φοροῦν ζωστικό, ράσο καί καλυμμαύχι. Ὁ λογισμός μου λέει ὅτι καλύτερα ὁ δόκιμος νά μή φοράῃ μοναχικά ἐνδύματα, ἀφοῦ δέν ἔχει ρασοευχή, ὥστε, ἂν τυχόν δέν ἀναπαυθῇ καί ἐπιστρέψῃ στόν κόσμο,

νά μή γίνῃ ἀφορμή σκανδάλου στους κοσμικούς, οἱ ὁποῖοι δέν θά ξέρουν ὅτι δέν ἔγινε μοναχός».

Σέ ἐπόμενη ἐρώτηση ὅτι κάποιος Ἠγουμένος κατέληξε «νά κάνῃ τους δόκιμους ἀπευθείας μεγαλόσχημους μοναχοῦς», ὁ ἅγιος Παῖσιος ἀπάντησε:

«Αὐτό εἶναι λίγο ἐπικίνδυνο. Ὅπως στήν κοσμική ζωή πρῶτα δίνουν τήν ὑπόσχεση γάμου, ὕστερα κάνουν τόν ἀρραβῶνα καί στήν συνέχεια τόν γάμο, ἔτσι καί στήν μοναχική ζωή καλό εἶναι νά γίνονται τά πράγματα μέ μιὰ σειρά. Κατ' ἀρχάς, αὐτός πού θέλει νά γίνῃ μοναχός βάζει μετάνοια ὡς δόκιμος καί παραμένει δόκιμος ἀπό ἓνα ἕως τρία χρόνια ἢ καί περισσότερα, ἂν ταλαντεύεται. Ὑστερα παίρνει τήν ρασοευχή, ὅποτε γίνεται πλέον μοναχός, καί ἀργότερα λαμβάνει τό Μεγάλο Σχῆμα. Σέ κάποιες περιπτώσεις, βέβαια, μπορεῖ κάποιο ἀπό τά δύο στάδια νά παραλειφθῇ. Καλύτερα ὁμως εἶναι νά προχωρήσῃ κανείς μέ τήν κανονική σειρά πού ὀρισαν οἱ Ἅγιοι Πατέρες. Παλαιότερα μάλιστα σέ μερικά Ἰδιόρρυθμα Μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Ὁρους πρῶν ἀπό τό Μεγάλο Σχῆμα ἔδιναν καί τό μικρό. Τό Σχῆμα, βέβαια, ἓνα εἶναι, ἀλλά τό ἔκαναν αὐτό οἰκονομικῶς, γιά νά φθάνουν οἱ μοναχοί στό Μεγάλο Σχῆμα πιό προετοιμασμένοι»³.

Τρίτον. Ὁ διακεκριμένος Καθηγητής Παναγιώτης Παναγιωτάκος στό περισπούδαστο ἔργο του «Σύστημα Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου κατὰ τήν ἐν Ἑλλάδι ἰσχύν αὐτοῦ, τόμος τέταρτος, τό δίκαιον τῶν μοναχῶν», χρησιμοποιώντας ἰσχυρή βιβλιογραφία καί τήν κανονική ἐκκλησιαστική παράδοση, ἀποφαίνεται γιά τό «μοναχικό σχῆμα» καί γιά τους τύπους τῶν Μοναχῶν, ἥτοι τόν Μεγαλόσχημο, τόν μικρόσχημο, ἥτοι σταυροφόρο καί τόν ρασοφόρο ἢ ἀρχάριο μοναχό. Γράφει:

«Ὁ Ρασοφόρος ἢ ἀρχάριος Μοναχός διανύει τόν βίον ἐν ἀσκήσει ὑπό τά Μοναχικά καθεστῶτα, ὑπεῖκων εἰς ἐλαφρότερον τύπον ἀσκήσεως τοῦ τε τελείου Μοναχοῦ καί τοῦ Μικροσχήμου ἢ Σταυροφόρου τοιούτου, ἐπιτρεπτῶς προαγόμενος μέχρι τοῦ Μεγαλοσχήμου, ἐπὶ σκοπῶν προσκτίσεως τοῦ μεγάλου καί ἀγγελικοῦ σχήματος.

»Αί ἐκ τῆς Μοναχικῆς Ὁμολογίας ἀνατέλλουσαι νομοκανονικαί συνέπειαι ἐπιφέρουσι τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, ἅτινα συνεπάγεται ἡ εἰς τέλειον Μοναχόν κατάστασις.

»Τοῦτο, διότι καί ὧδε πρόκειται περὶ προσκτίσεως τῆς Μοναχικῆς Ἰδιότητος κανονικῶς καὶ τελείως, δοθέντος ὅτι ὁ Ρασοφόρος ἢ ἀρχάριος Μοναχός κατὰ τὴν λαμβάνουσαν χώραν, κατὰ τὸν χρόνον τῆς χειροθεσίας αὐτοῦ, ἐκκλησιαστικὴν τελετὴν, εἰς ἣν προσέρχεται μετὰ πλήρη καὶ κανονικὴν δοκιμασίαν ὑπὸ τὰ Μοναχικά καθεστῶτα, σιωπηρῶς παρέχει τὴν συγκατάθεσιν αὐτοῦ εἰς τὸ περιεχόμενον τῆς Μοναχικῆς Ὁμολογίας, περὶ τῆς ὁποίας, εἰ καὶ συνοπτικῶς, διαλαμβάνει ἡ ἀναγινωσκομένη χάριν αὐτοῦ εὐχή (τρισάγιον, εὐλογία, ρασοευχή), καὶ ὑφίσταται, ὡς καὶ οἱ τῶν ἐτέρων δύο τύπων Μοναχοί, ἥτοι ὁ Μεγαλόσχημος καὶ ὁ Μικρόσχημος, κανονικὴν Μοναχικὴν Κουράν.

»Ἡ κατὰ καιροῦς διατυπωθεῖσα ἀντίθετος γνώμη, ἄγουσα μέχρι τοῦ ἀπαραδέκτου συμπεράσματος, ὅτι ὁ ρασοφόρος δικαιούται ὅποτεδῆποτε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἄσκησιν καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν κόσμον, ἀκωλύτως συνάπτων καὶ γάμον, ὡς μὴ παρέχων τὴν ὑπόσχεσιν περὶ τηρήσεως τῆς ἱερᾶς ἐπαγγελίας τῆς παρθενίας, εἶναι οὐ μόνον ἔωλος καὶ ἐσφαλμένη, ἀλλ' αὐτόχρομη νομικῶς καὶ κανονικῶς ἀστήρικτος καιρῶς τραυματίζουσα τὴν κανονικὴν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ θίγουσα ἐκ θεμελίων τὴν ἐπὶ τοῦ θέματος ἰσχύουσαν ἀκρίβειαν, τὴν ὁποίαν ἄλλωστε ἡ μακραίων ἐπὶ τούτου ἐφαρμοσθεῖσα παράδοσις, ἐν τῇ Μοναχικῇ Πολιτεύματι σταθερῶς ἡδραῖωσε καὶ ἐφήρμοσε, ὡς καὶ ἐφαρμόζει ἀμεταβλήτως μέχρι σήμερον.

»Ὁ Ρασοφόρος ἢ ἀρχάριος Μοναχός, κανονικῶς κειρόμενος ἀμφιέννυται διὰ τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν Μοναχικὴν στολὴν αὐτοῦ ἐνδυμάτων καὶ συμβόλων, ἅτινα εἶναι: αα. Τὸ ράσον, ράκος ἢ χιτῶν. ββ. Τὸ καλυμμαύχιον ἢ καμνλαύχιον.

»Ἀκολουθῶς δέ, μετὰ τὴν πρόσκτησιν τῆς Μοναχικῆς Ἰδιότητος, ὑποχρεοῦται εἰς τὴν

τήρησιν τῶν θεσμῶν τῆς ὑπὸ τὰ Μοναχικά καθεστῶτα ἀσκήσεως, τελῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν καὶ ἐπιταγὴν τοῦ προεστῶτος τῆς Ἱ. Μονῆς καθάπερ οἱ ἕτεροι Μοναχοί, διανύων τὸν βίον ἐν προσευχῇ καὶ ἐργασίᾳ ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ»⁴.

Ἡ ἄποψη ὅτι ὁ Παναγιώτης Παναγιωτάκος ἐπηρεάσθηκε ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὅρος, σὺν ὁποίῳ ὑπῆρξε Πολιτικός Διοικητής του, εἶναι ἐπιχείρημα ὑπὲρ τοῦ ρασοφόρου μοναχοῦ, γιατί ἐκτός ἀπὸ τὴν ἰσχυρὴ βιβλιογραφικὴ ἐνημέρωσι, ἔχει ὡς βάση καὶ τὴν χιλιόχρονη παράδοσι πού ἐπικρατεῖ σὺν Ἅγιον Ὅρος καὶ αὐτὸ εἶναι ἰσχυρὸ τεκμήριον ὑπὲρ τοῦ ρασοφόρου μοναχοῦ.

Τέταρτον. Τό ὅτι οἱ ρασοφόροι μοναχοί εἶναι «εἰσαγωγικοὶ μοναχοί» ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν ἰσχυρὴν παράδοσι πού ἰσχύει στίς Ἱερές Μονές τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ἀκολουθία εἰς «ἀρχάριον ρασοφοροῦντα», πού εἶναι ἐντεταγμένη σὺν «Εὐχολόγιον» τῆς Ἐκκλησίας, ἀκολουθεῖ συγκεκριμένη διαδικασία, δηλαδὴ ὁ ὑποψήφιος ἢ ὑποψήφια, ἀφοῦ κατέλξη νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν μοναχικὸ βίον ἐπιλέγει μὴ συγκεκριμένη Ἱερὰ Μονή καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ ἐνταχθῇ στὴν Ἀδελφότητα πού ἀσκεῖται σὲ αὐτὴν τὴν Ἱερὰ Μονή.

Μετὰ τίς ἐπανειλημμένες ἐπισκέψεις του (της) ἀποφασίζει νὰ μονάσῃ. Ἀσκεῖται στὴν ὑπακοή συνήθως ἐπὶ διετία ἢ τριετία, στὴν συνέχεια ὑποβάλλει αἴτησι σὺν Ἡγουμενοσυμβούλιον τῆς συγκεκριμένης Ἱερᾶς Μονῆς, αὐτὸ ἀποφασίζει σχετικῶς καὶ ἀποστέλλει τὴν ἀπόφασί του σὺν Μητροπολίτῃ, ὁ ὁποῖος καὶ τὴν ἐγκρίνει, ὅποτε σὲ συγκεκριμένη ἡμέρα καὶ ὥρα, συνήθως τελεῖ ὁ ἴδιος ὁ Μητροπολίτης τὴν ἀκολουθία, ἐνώπιον τοῦ Θυσιαστηρίου καὶ ὅλης τῆς Ἀδελφότητος, κάνει τὴν σταυροειδῆ κουρά, ἀλλάζει τὸ ὄνομά του (της), ἐνδύει μὲ τὴν ἀμφίεσι τοῦ μοναχοῦ (-ῆς) καὶ ἐντάσσεται στὴν Ἀδελφότητα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, ἐγγραφόμενος (-n) ὡς ρασοφόρος μοναχός (-n).

Μέ ὅλη αὐτὴ τὴν διαδικασία ἐκφράζεται, ἀσφαλῶς, ἡ βούλησι τοῦ μοναχοῦ (-ῆς), καὶ αὐτὴ ἡ δημόσια ἐκφρασθεῖσα βούλησι εἶναι δεσμευτικὴ. Αὐτὸ ἰσχύει καὶ γιὰ τὴν χειροτονία τοῦ Διακόνου

καί τοῦ Πρεσβυτέρου. Μέ τήν ὅλη προηγηθεῖσα διαδικασία, τήν αἴτηση καί τήν ἐκούσια ἀποδοχή τῆς ἀκολουθίας τῆς Χειροτονίας εἶναι Κληρικός, ἔστω καί ἂν δέν ἔδωσε δημόσια ὁμολογία, κατὰ τήν χειροτονία του.

Στίς πρόσφατες Μοναστικές Ἡμερίδες στήν Ἀθήνα καί στήν Θεσσαλονίκη, τήν 3/6/2025 καί 5/6/2025 ἀντιστοίχως, γιά τούς μοναχοῦς (-ές) αὐτό ἐκφράσθηκε σαφέστατα ἀπό τήν προμνησθεῖσα Εἰσήγηση τοῦ Παν. Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀγίου Σεραφεῖμ Δομβοῦς, Ἀρχιμ. Νεκταρίου Τσεκούρα, πνευματικοῦ τέκνου τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Βερατίου Αὐλῶνος καί Κανίνης Ἰγνατίου, ἀλλά καί Κληρικοῦ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κυρίου Ἱερωνύμου ὡς Μητροπολίτου Θηβῶν καί Λεβαδείας, ὁ ὁποῖος εἶπε:

«Μετά τό ἀναγκαῖο χρονικό διάστημα καί τήν περίοδο τῆς ἐπιτυχοῦς δοκιμασίας ἔρχεται ἡ στιγμή τῆς κουρᾶς μέ ρασοευχή. Ἡ ἔνταξη τοῦ ὑποψηφίου στούς ρασοφόρους Μοναχοῦς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς του γίνεται μέ εἰδική ἀκολουθία πού περιλαμβάνεται στό Μέγα Εὐχολόγιο, ἀλλαγί τοῦ ὀνόματός του καί ἀπόκαρση σταυροειδῶς. Στήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας ὁ ρασοφόρος Μοναχός χαρακτηρίζεται καί μέ τόν ὄρο “εἰσαγωγικός ἢ ἀρχάριος μοναχός”.

»Συνήθως, μέ τήν εὐλογία τοῦ Ἡγουμένου ὁ δόκιμος ἢ ὁ δόκιμη, “ὑποβάλλει νέα αἴτηση πού ἀποτελεῖ ἔγγραφο ρητή δήλωση τῆς βουλήσεώς του γιά τήν εἰσαγωγή του στήν μοναχική πολιτεία. Ἀκολουθεῖ ἀπόφαση τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου ἢ ὁποῖα ἐγκρίνεται ἀπό τόν οἰκεῖο Μητροπολίτη. Ἐκεῖνος συνήθως τελεῖ καί τήν Κουρά εἰς ρασοφοροῦντα Μοναχό. Αὐτό σημαίνει ὅτι ὁ ρασοφόρος Μοναχός ἔχει ὅλα τά γνωρίσματα τῆς μοναχικῆς ιδιότητος”.

»Εἶναι, ἐπομένως, λάθος νά ὑποστηρίζεται ὅτι ὁ ρασοφόρος Μοναχός ἐξισώνεται μέ τοὺς λαϊκοὺς ψάλτες καί ἀναγνώστες ἢ ὅτι δέν λογίζεται μέλος τῆς μοναστικῆς Ἀδελφότητος ἢ ὅτι μπορεῖ ἀζημίως νά ἀποβάλλη τό μοναχικό ἔνδυμα καί μετά τήν ἀποχώρησή του ἀπό τήν Μονή μπορεῖ ἀκωλύτως νά συνάψει γάμο. Οἱ ἀπόψεις αὐτές, ὅπως τονίζει καί ὁ Σεβασμιώτατος

Μητροπολίτης Ἱερόθεος στήν ἐμπεριστατωμένη Εἰσήγησή του στήν κοινή συνεδρίαση δύο Συν-οδικῶν ἐπιτροπῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῆς ἐπι-τροπῆς Μοναχικοῦ βίου καί Δογματικῶν καί Νομοκανονικῶν θεμάτων ἀπειλοῦν μέ διάλυση τόν θεσμό τοῦ μοναχισμοῦ.

»Σύμφωνα μέ τή διαχρονική καί ζῶσα παράδοση τῆς Ἐκκλησίας ἡ ρασοευχή εἶναι κανονική κουρά. Δέν εἶναι τό ἴδιο πρᾶγμα μέ τήν ρασοφορία μέ τήν ὁποία δέν γίνεται κάποιος μοναχός, ἀλλά ἀπλῶς λαμβάνει τήν εὐλογία νά φοράει ράσο γιά μιὰ συγκεκριμένη διακονία στόν Ναό. Αὐτός πού παίρνει ρασοευχή δέν ἔχει δικαίωμα πλέον νά παντρευτεῖ, γιατί δίνει σιωπηρά ὑποσχέσεις, ἐγκαταλείπει ὀριστικά τόν κόσμο, λαμβάνει νέο ὄνομα καί μέ τήν ἀπόκαρσή του ἀφιερώνεται στόν Θεό».

Στίς Μοναστικές αὐτές Ἡμερίδες δέν ὑπῆρξε καμιά ἀμφισβήτηση πάνω στήν Εἰσήγηση αὐτή, ἀντίθετα ἐπικροτήθηκε ἀπό ὅλους, ἀλλά ἐπὶ πλέον στά πορίσματα τά ὁποῖα ἀνεγνώσθησαν καί ἐγκρίθηκαν, μεταξύ τῶν ἄλλων γράφονται:

«5. Ὁ Μοναχισμός ἔχει πνευματικές βαθμίδες καί στάδια πού ἐπιφέρουν στόν ἄνθρωπο ὁρατές ἐξωτερικές ἀλλαγές. Γιά νά ἔχουν ὅμως οὐσιαστικό νόημα, θά πρέπει νά συνοδεύονται ἀπό ἐσωτερική πρόοδο στήν πνευματική πορεία τῆς “καθάρσεως”, τοῦ “φωτισμοῦ” καί τῆς “κατά Χάριν θεώσεως”. Διακρίνονται συνήθως σέ ἓνα προστάδιο προετοιμασίας, στό στάδιο τοῦ Δοκίμου, στό στάδιο τοῦ Ρασοφόρου Μοναχοῦ καί στό στάδιο τοῦ Μεγάλου καί Ἀγγελικοῦ Σχήματος.

»Μετά τήν κλήση καί τήν ἀποδοχή τῆς κλήσεως ἀρχίζει ἡ προετοιμασία τοῦ ὑποψηφίου μέσα στόν κόσμο γιά τήν εἰσοδό του στό Μοναστήρι. Ἀκολουθεῖ τό στάδιο τοῦ Δοκίμου, κατὰ τό ὁποῖο ὁ ὑποψήφιος δοκιμάζει καί δοκιμάζεται. Μετά τό ἀναγκαῖο χρονικό διάστημα καί τήν περίοδο τῆς ἐπιτυχοῦς δοκιμασίας ἔρχεται ἡ στιγμή τῆς κουρᾶς μέ ρασοευχή. Στήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας ὁ Ρασοφόρος Μοναχός χαρακτηρίζεται καί μέ τόν ὄρο “εἰσαγωγικός Μοναχός”. Στό στάδιο αὐτό καλεῖται νά συνεχίσῃ τήν πνευματική του πορεία πρὸς τά ἄνω. Ἡ ἐπόμενη βαθμίδα, μετά

τήν απαραίτητη πνευματική πρόοδο, είναι τό Μεγάλο καί Ἀγγελικό Σχῆμα. Τό πνευματικό πλαίσιο αὐτῆς τῆς βαθμίδας μπορούμε νά τό ψηλαφήσουμε μέσα ἀπό τήν ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου καί Ἀγγελικοῦ Σχήματος.

»Ἐνα ἐπόμενο πνευματικό βῆμα, ἕνα “ἀνώτερο βραβεῖο” εἶναι ὁ ἡρωϊκός Ἑρημιτισμός. Ἰκανοί γιά τόν ἀναχωρητικό βίο εἶναι μόνον αὐτοί πού ἀπέκτησαν τήν θεία δωρεά νά αἰσθάνονται τήν παρουσία τοῦ Θεοῦ δίπλα τους».

Ἐπομένως, δέν ὑπάρχει καμμιά ἀμφισβήτηση ἀπό τούς μοναχοὺς (-ές) γιά τό ὅτι οἱ ρασοφόροι μοναχοί πού δέχθηκαν τήν ἀκολουθία «εἰς ρασοφοροῦντα» εἶναι μοναχοί, εἰσαγωγικοί, πού εἰσέρχονται στόν πνευματικό στίβο γιά νά ἀσκηθοῦν καί νά λάβουν ἐν καιρῷ τό μέγα καί ἀγγελικό σχῆμα. Νά θυμίσουμε τήν βασική θεολογική ἀρχή ὅτι μία εἶναι ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ, ἀλλά μετέχεται ἀναλόγως σέ κάθε βαθμό, ὅπως μία εἶναι ἡ Χάρις τῆς Ἱερωσύνης καί μετέχεται ἀναλόγως ἀπό τούς Διακόνους, Πρεσβυτέρους, Ἐπισκόπους.

Νά προστεθῇ στό σημεῖο αὐτό ὅτι αὐτό ἰσχύει στήν πράξη τῶν Ἱερῶν Μονῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐκανα μιά ἔρευνα στά Δίπτυχα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί στά στοιχεῖα πού δίνουν οἱ Ἱερές Μητροπόλεις. Διεπίστωσα ὅτι ἀναγράφονται στίς Ἱερές Μονές 87 δόκιμοι καί 4.382 μοναχοί. Συγχρόνως, παρεκάλεσα τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Θηβῶν, Λεβαδείας καί Αὐλίδος κ. Γεώργιο, νά μοῦ ἀποστείλῃ τόν ἀριθμό τῶν ρασοφόρων καί τῶν μικροσχήμων καί μεγαλοσχήμων μοναχῶν ἀπό τίς Ἱερές Μονές τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς του καί ἀπό τούς ἀριθμούς φαίνεται ὅτι ἀπό τούς 111 μοναχοὺς (-ές) οἱ 62 εἶναι ρασοφόροι, ποσοστό πάνω ἀπό 50%, ἐνῶ σέ ἄλλες Ἱερές Μητροπόλεις τό ποσοστό τῶν ρασοφόρων ἀνέρχεται σέ 60% - 70%, δηλαδή εἶναι περίπου 2.500 ρασοφόροι μοναχοί, πιθανόν καί περισσότεροι.

Μπορεῖτε νά φαντασθῆτε τήν πικρία αὐτῶν τῶν μοναχῶν (-ουσῶν), οἱ ὅποιοι ἔγιναν ἐνσυνειδήτως μοναχοί (-ές), ἐγκαταλείψαντες τίς οἰκογένειές τους, τίς σπουδές τους, τό ἐπάγγελμα τους καί παραμένουν ἱκανό χρονικό διάστημα στίς Ἱερές

Μονές, μέ τό νά ἐκτελοῦν τό Πρόγραμμα τῶν Ἱερῶν Μονῶν καί τήν κοινή διακονία, ὅτι δῆθεν δέν εἶναι μοναχοί, ἔστω καί εἰσαγωγικοί, μέ ἀπόφαση, μάλιστα, τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλά εἶναι δόκιμοι καί μποροῦν ὁποιαδήποτε ὥρα θελήσουν νά ἐπιστρέψουν στόν κόσμον καί νά εἰσέλθουν στόν γάμον, μέ ὅ,τι αὐτό συνεπάγεται;

3. Οἱ ρασοφόροι μοναχοί στίς ἀποφάσεις τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου

Τό θέμα τῶν ρασοφόρων μοναχῶν, ἐνῶ στήν ἐκκλησιαστική παράδοση εἶναι λελυμένο, ὅτι εἶναι εἰσαγωγικοί ἢ ἀρχάριοι μοναχοί, ἀπασχόλησε κατὰ καιροὺς τήν Διαρκῆ Ἱερὰ Σύνοδο, ποτέ τήν Ἱεραρχία, ὡς τό ἀνώτατο Ὅργανο τῆς Ἐκκλησίας, καί ἐξέδωσε μερικές ἀποφάσεις. Πρώτη φορὰ εἰσάγεται τώρα στήν Ἱεραρχία.

Κατ' ἀρχάς πρέπει νά σημειωθοῦν δύο παράμετροι πού εἶναι σοβαροί γιά τήν ἐρμηνεία τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν.

Πρῶτον, ἡ Ἐκκλησία μας, ὅπως καί ἄλλες Ἐκκλησίες, δέχθηκε ἐπιρροές ἀπό τήν Δύση, μάλιστα κατὰ τήν βαυαρική περίοδο, καί σέ θεολογικά καί ἐκκλησιαστικά θέματα, καί στόν εὐαίσθητο χῶρον τοῦ ὀρθοδόξου μοναχισμοῦ. Κατά τήν περίοδο τῆς Βαυαροκρατίας οἱ Ἱερές Μονές ὑπέστησαν πιέσεις, διωγμούς, διαλύσεις γιά τήν ὑφαρπαγή τῆς ἐκκλησιαστικῆς παρουσίας, ἀλλά καί γιά τήν ὅλη προτεσταντική νοοτροπία πού εἰσέρρευσε στήν μετεπαναστατική Ἑλλάδα. Νά σημειωθῇ ὅτι ἐξυπηρετοῦσε τήν τότε πολιτική κατάσταση, νά θεωρῆται ὅτι οἱ ρασοφόροι δέν εἶναι μοναχοί, γιά νά διαλύεται εὐχερέστερα ἡ Ἱερὰ Μονή πού δέν ἔχει πάνω ἀπό πέντε μοναχοὺς.

Δεύτερον, ἡ τάξη γενικά τῶν μοναχῶν ἐθεωρεῖτο τότε ὑποδεεστέρα τάξη, ἀφοῦ συνήθως ἀμόρφωτοι ἀκολουθοῦσαν τόν μοναχικό βίο, ὁπότε ἀπαξιωνόταν ὁ ὀρθόδοξος μοναχισμός. Ἔτσι, καί οἱ δύο αὐτοί λόγοι συνετέλεσαν στήν ἐκκοσμίκευση τοῦ ὀρθοδόξου μοναχισμοῦ καί τήν θεώρηση ὅτι οἱ ρασοφόροι δέν εἶναι μοναχοί.

Αὐτό ἐκφράσθηκε σέ μερικές ἀποφάσεις τῶν κατὰ καιροὺς Ἱερῶν Συνόδων μέ ἰδιαίτερη θεματολογία. Ἀπό τίς πρῶτες ἀποφάσεις

ἐπηρεάσθηκαν οἱ μεταγενέστερες. Πρόκειται γιὰ τίς ἀποφάσεις 461/1927, 405/1945, 2362/1983 καί τήν Ἐγκύκλιο 2679/11 Μαΐου 1999. Θεωροῦμε ὅτι οἱ Ἐγκύκλιοι αὐτές γιά πολλοῦς λόγους χρήζουν ἀναθεωρήσεως, πράγμα πού μπορεῖ καί πρέπει νά κάνη ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μέ τήν ἀπόφασή της, γι' αὐτό καί εἰσάγεται τό θέμα.

Μελετώντας τίς Ἐγκυκλίους αὐτές τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου παρατηροῦμε μερικές ἀντινομίες καί παρερμηνεῖες, πού θά σημειωθοῦν.

Οἱ συγκεκριμένες Ἐγκύκλιοι τούς ρασοφόρους τούς χαρακτηρίζουν «ραιοφοροῦντας μοναχοῦς καί μοναχάς» (1927). Τό ἐρώτημα εἶναι: Πῶς δέν εἶναι μοναχοί, ἀλλά εἶναι δόκιμοι καί ἀποκαλοῦνται «ραιοφόροι μοναχοί»; Ἐπίσης, γίνεται λόγος γιά «τάξιν τῶν ραιοφόρων», προφανῶς μοναχῶν.

Ἀκόμη, ἐνῶ οἱ Συνοδικές ἀποφάσεις τούς χαρακτηρίζουν «ραιοφόρους μοναχοῦς» γράφουν λανθασμένα ὅτι «ἡ κατά τήν ἀκολουθίαν τῆς ραιοευχῆς ἀπόθεσις τῶν τριχῶν εἶναι ἀπλῶς κουρά-σφραγίσις ὡς γίνεται καί εἰς τήν Ἀκολουθίαν τῆς χειροθεσίας Ἀναγνώστου καί Ψάλτου». Δυσὶν θάπτερον: ἢ εἶναι «ραιοφόροι μοναχοί», ἢ εἶναι Ἀναγνώστες καί Ψάλτες. Δέν μποροῦν νά χαρακτηριστοῦν καί μέ τά δύο μαζί, καί φυσικά δέν ἐξετάζεται ἡ διαφορά μεταξύ τῶν εὐχῶν πού ἀναγιγνώσκονται σέ κάθε ἀκολουθία.

Ἐπὶ πλέον, ἐνῶ τούς ραιοφόρους τούς χαρακτηρίζει ἀπλῶς Ἀναγνώστες καί Ψάλτες, ἐν τούτοις δέν τούς ἀποκαλεῖ οὔτε δοκίμους, οὔτε τούς δίνει τήν δυνατότητα νά ἀποχωρήσουν καί νά νυμφευθοῦν, ἀλλά τούς προτρέπει νά καταταγοῦν «εἰς τούς Μοναχοῦς τοῦ μικροῦ σχήματος».

Μέ τίς Ἐγκυκλίους γίνεται διάκριση μεταξύ τοῦ μικροῦ καί μεγάλου σχήματος, τό ὁποῖο, κατά τούς Πατέρας (ἅγιο Θεόδωρο Στουδίτη, ἅγιο Γρηγόριο Παλαμᾶ, ἅγιο Νικόδημο Ἀγιορείτη) δέν ὑφίσταται, ἀφοῦ ἓνα εἶναι τό σχῆμα, τό λεγόμενον Μέγα καί ἀγγελικόν Σχῆμα.

Εἶναι, ἐπίσης, σημαντικό ὅτι τήν τέλεση τῆς ἀκολουθίας τοῦ «Μικροῦ σχήματος» οἱ Ἐγκύκλιοι τήν ἀποκαλοῦν «χειροτονία». Προ-

τρέπονται τά Ἡγουμενοσυμβούλια νά «μή ἐγγράψωσιν εἰς τά Μοναχολόγια αὐτῶν πρόσωπα μή χειροτονηθέντα εἰς μοναχοῦς διὰ τοῦ Μικροῦ ἀγγελικοῦ σχήματος». Ἐπίσης, προτρέπονται τά Ἡγουμενοσυμβούλια, ἐάν ὑπάρχουν μοναχοί πού ἔχουν «μόνον τήν εὐχήν τῆς ραιοφορίας καί μή καταταγέντα ἐν τῷ μεταξύ εἰς τὰς τάξεις τοῦ Κλήρου, δέον νά χειροτονηθῶσιν διὰ τοῦ Μικροῦ σχήματος».

Αὐτό σημαίνει, ἐκτός τῶν ἄλλων, ὅτι ὅσοι ἦταν μέχρι τότε ραιοφόροι, χωρίς νά γίνουν μικρόσχημοι, ἀλλά ἔχουν καταταγῇ στίς τάξεις τοῦ Κλήρου, δέν εἶχαν ὑποχρέωση νά γίνουν μικρόσχημοι μοναχοί. Ἄρα δέν εἶναι μοναχοί, ἀλλά μποροῦν οἱ ἄγαμοι νά φοροῦν ἐπιριπτάριο, πού εἶναι μοναχικό ἔνδυμα, μποροῦν νά χειροθετοῦνται Ἀρχιμανδρίτες καί νά ἀποκαλοῦνται Ἀρχιμανδρίτες, ὅπως οἱ Ἡγούμενοι τῶν Μονῶν, οἱ ὁποῖοι εἶναι μεγαλόσχημοι μοναχοί. Πρόκειται γιά προκλητικές ἀπομιμήσεις.

Πῶς νοεῖται ἓνας ραιοφόρος πού δέν εἶναι μοναχός κατά τίς ἀποφάσεις νά χειροτονῇται ἱερεὺς καί νά ἀποκαλῇται ἱερομόναχος καί νά προχειρίζεται σέ Ἀρχιμανδρίτη, καί νά ἔχη πρεσβεῖα ἱερωσύνης, ἀπὸ Πρεσβυτέρους ἐγγάμους κληρικούς;

Σέ μιά ἀπὸ τίς Ἐγκυκλίους τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου γράφεται: «Ἡ τάξις τῶν Ραιοφόρων διαφέρει τῶν τελείων Μοναχῶν». Ὅμως, γιά νά ὑπάρχη ἓνας τέλειος μοναχός, προϋποτίθεται ὅτι ὑπάρχει ἓνας ἀρχάριος ἢ εἰσαγωγικός μοναχός. Ποιός εἶναι αὐτός; Ὁ μικρόσχημος; Φυσικά ὄχι, ἀφοῦ ἓνα εἶναι τό σχῆμα καί δέν διαιρεῖται σέ δύο. Ἀσφαλῶς, ἀρχάριος καί εἰσαγωγικός μοναχός δέν εἶναι ὁ δόκιμος, ἀλλά ὁ ραιοφόρος.

Τό ἀκόμη παράδοξο ὅτι οἱ κατά καιροῦς Σύνοδοι, σέ μεγαλύτερο ἀριθμὸ ἀποφάσεων ἀπὸ τίς Συνόδους πού ἐξέδωσαν τίς ὡς ἄνω τέσσερις ἀποφάσεις, πού ὀφθαλμοφανῶς εἶναι ἀντιφατικές καί χρήζουν διορθώσεως, ἐνέκριναν Ἐσωτερικούς Κανονισμοὺς τῶν Ἱερῶν Μονῶν, στοὺς ὁποίους σαφῶς φαίνεται ὅτι οἱ ραιοφόροι εἶναι μοναχοί καί, μάλιστα, κατά βάσιν συμμετέχουν στά Ὅργανα τῶν Ἱερῶν Μονῶν καί τέτοια Ὅργανα μέ τήν συμμετοχή τῶν ραιοφόρων

μοναχῶν ἐξέδωσαν σοβαρές ἀποφάσεις μέ νομικά ἀποτελέσματα.

Συγκεκριμένα, ὁ Νόμος 590/1977 «περί τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» στό ἄρθρο 39 παρ. 4 διαγορεύει:

«Τά τῆς ὁργανώσεως καί προαγωγῆς τοῦ πνευματικοῦ βίου καί τὰ τῆς διοικήσεως τῆς Μονῆς καθορίζονται ὑπό τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου συμφώνως πρὸς τοὺς ἱερούς Κανόνας, τὰς μοναχικὰς παραδόσεις καί τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, δι' ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ, δημοσιευμένου διὰ τοῦ Δελτίου “Ἐκκλησία”».

Βάσει αὐτῆς τῆς διατάξεως ἐξεδόθησαν πολλοὶ Ἑσωτερικοὶ Κανονισμοὶ τῶν Ἱερῶν Μονῶν, ὕστερα ἀπὸ ἐγκριση τῶν κατὰ τόπους Μητροπολιτῶν, τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Μοναχικοῦ βίου καί ἀποφάσεις τῶν κατὰ καιροὺς Διαρκῶν Ἱερῶν Συνόδων καί ἀποτελοῦν «τό ζωντανό δίκαιο».

Ὅλοι οἱ Ἑσωτερικοὶ Κανονισμοὶ προβλέπουν ὅτι οἱ ρασοφόροι εἶναι μοναχοὶ πού διακρίνονται ἀπὸ τοὺς μεγαλόσχημους μοναχοὺς, ἐγγράφονται στὰ Μοναχολόγια τῶν Ἱερῶν Μονῶν καί συμμετέχουν στὰ Ὅργανα Διοικήσεως τῶν Ἱερῶν Μονῶν, μέ διαφοροποιήσεις ὡς πρὸς τὰ περιουσιακὰ τους στοιχεῖα.

Ἀνεξήτησα στό Περιοδικό «Ἐκκλησία» τοὺς Ἑσωτερικοὺς Κανονισμοὺς καί ἐντόπισα 20 Κανονισμοὺς Ἱερῶν Μονῶν, οἱ ὁποῖοι ἐγκρίθηκαν ἀπὸ τὴν Ἱερά Σύνοδο τὰ τελευταῖα χρόνια μόνο κατὰ τὴν περίοδο 2016-2021, δηλαδή μόλις πέντε ἔτη.

Στοὺς Ἑσωτερικοὺς αὐτοὺς Κανονισμοὺς μνημονεύονται οἱ ρασοφόροι μοναχοὶ γιὰ τοὺς ὁποίους γίνεται εἰδική ἀκολουθία καί συγκαταλέγονται στὴν Ἀδελφότητα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, καί μάλιστα κατὰ βάσιν ἔχουν τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καί ἐκλέγεσθαι.

Παραθέτω κατάλογον δειγματοληπτικῶν Ἑσωτερικῶν Κανονισμῶν Ἱερῶν Μονῶν πού ἐγκρίθηκαν ἀπὸ τὴν Διαρκῆ Ἱεράν Σύνοδον μέσα σέ αὐτὴν τὴν προοπτική.

Ι. Μονὴ Γεργοπεγκόου, Μάνδρας Ἀττικῆς (2016)

Ι. Μονὴ Προφίτου Ἡλιοῦ, Θήρας (2016)

Ι. Μονὴ Ἀγίας Τριάδος, Μάτι Ἀττικῆς (2016)

Ι. Μονὴ Κοιμήσεως Θεοτόκου, Κερνίτσης (2016)

Ι. Μονὴ Κοιμήσεως Θεοτόκου, Πανόραμα Θεσσαλονίκης (2016)

Ι. Μονὴ Κοιμήσεως Θεοτόκου, Καλαμίου Ἀρκαδίας (2016)

Ι. Μονὴ Ἀγίου Ἰωάννου Θεολόγου, Μαζαρακίου Θηβῶν (2017)

Ι. Μονὴ Ζωοδόχου Πηγῆς, Πάρου (2017)

Ι. Μονὴ Ζωοδόχου Πηγῆς, Κλειβωκὰς Ἀρκαδίας (2017)

Ι. Μονὴ Φανερωμένης, Λευκάδος (2018)

Ι. Μονὴ Ἀγίας Τριάδος, Ἀγίου Νεκταρίου, Τερψιθέας (2018)

Ι. Μονὴ Ἀγίας Βαρβάρας, Ρουσάνου (2018)

Ι. Μονὴ Ἀγίου Θεοδώρου τοῦ Γαβρᾶ, Πέντε Βρύσεων Λαγκαδᾶ (2019)

Ι. Μονὴ Κοιμήσεως Θεοτόκου, Λιγοβιτισίου Φυτειῶν Ξηρομέρου Αἰτωλοακαρνανίας (2019)

Ι. Μονὴ Ἀγίου Ἀθανασίου, Ζηκοβίτσης (2020)

Ι. Μονὴ Ἀγίας Παρασκευῆς, Κορωνείας (2020)

Ι. Μονὴ Ἀγίου Νεκταρίου, Σπανοῦ Κιλκισίου (2020)

Ι. Μονὴ Κοιμήσεως Θεοτόκου, Σταγιάδων (2020)

Ι. Μονὴ Ἀγίων Κωνσταντίνου καί Ἑλένης, Βογατσικοῦ (2021)

Ι. Μονὴ Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν, Αἰγιαλείας (2021).

Εἶναι βέβαιο ὅτι ὅλοι οἱ Ἑσωτερικοὶ Κανονισμοὶ Ἱερῶν Μονῶν πού ἐγκρίθηκαν ἀπὸ τὴν Ἱερά Σύνοδο, καί οἱ προηγούμενοι ἀπὸ τοὺς ὡς ἄνω ἀναφερθέντας Κανονισμοὺς, ἔχουν κατὰ βάσιν τὸ ἴδιο περιεχόμενο, ὅποτε ἀποτελεῖ ἐκκλησιαστικὴ πρακτικὴ. Ἡ διαφορετικὴ θεώρηση, ὅτι δῆθεν οἱ ρασοφόροι μοναχοὶ εἶναι δόκιμοι, ὅχι μόνον εἶναι ἀντορθόδοξη καί ἀντιπαραδοσιακὴ, ἀλλὰ θά δημιουργήσῃ μεγάλη ἀναταραχὴ στὶς τάξεις τῶν μοναχῶν ἀκρίτως καί ἐπιπολαίως.

Μάλιστα, σέ Ἑσωτερικὸ Κανονισμὸ Ἱερᾶς Μονῆς πού ἐγκρίθηκε ἀπὸ τὴν Ἱερά Σύνοδο, ὕστερα ἀπὸ ἀπόφαση τοῦ ἐπιχώριου Μητροπολίτου καί πρόταση τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Μοναχικοῦ βίου καί δημοσιεύθηκε τὸν Ἰούλιο

2015 στό Περιοδικό «Ἐκκλησία» διαλαμβάνονται τά ἑξῆς:

«Ἡ μοναχὴ ἀπὸ τῆς προσελεύσεώς της ὡς δοκίμου εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν ἀποξενοῦται τῶν ἰδίων χρημάτων καὶ πραγμάτων, ἀπὸ δὲ τῆς κατατάξεώς της εἰς τὴν Ἀδελφότητα (ἐννοεῖται διὰ τῆς ρασοφορίας) ἡ διαχείριση τῆς ἀκινήτου περιουσίας καὶ τῶν εἰσοδημάτων, τὰ ὁποῖα ἐνδέχεται νὰ ἔχει, περιέρχονται εἰς τὴν Μονήν.

»Μετά τὴν μεγαλοσχημίαν ἡ ἀκίνητος περιουσία τῆς ἀδελφῆς περιέρχεται εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν κατὰ τὸν Νόμον...».

Οἱ Ἐσωτερικοὶ Κανονισμοὶ ποὺ ἰσχύουν στίς Ἱερές Μονές ἰσχύουν ἐν παντί, προκαλοῦν ἐκκλησιαστικές καὶ νομικές συνέπειες, ποὺ σημαίνει ἀποτελοῦν τὸ λεγόμενο «ζωντανὸν δίκαιον». Ἀκριβῶς γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἦταν ἀπαραίτητο τὸ θέμα νὰ ἔλθῃ στὴν Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

4. Οἱ ρασοφόροι μοναχοὶ κατὰ τὴν νομολογία τῶν Ἑλληνικῶν Δικαστηρίων

Εἰσερχόμεθα σὲ ἓνα λεπτότατο θέμα ποὺ δημιουργεῖ ἢ ἐπιτείνει τὴν σύγχυση καὶ στό θέμα αὐτὸ τῶν ρασοφόρων μοναχῶν, ὅπως καὶ σὲ πολλὰ ἄλλα ἐκκλησιαστικά ζητήματα.

Εἶναι γνωστὸ σὲ ὅσους ἀσχολοῦνται μὲ τίς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ὅτι ἀνέκυψαν πολλές θεωρίες ὡς πρὸς αὐτὴν τὴν σχέση, ἄλλοτε ἐπεκράτησαν συστήματα καισαροπαπισμοῦ, ἄλλοτε παποκαίσαρισμοῦ, ἄλλοτε σχέσεις νόμῳ κρατοῦσης Πολιτείας, ἄλλοτε συναλληλίας κλπ. Ἡ Ἐκκλησία κυρίως ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα, μετὰ τὴν συγκρότηση τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ Κράτους, ὑπέστη πολλὰ ἀπὸ τὴν Πολιτειοκρατία ποὺ ἐπεκράτησε λόγω τῶν παρεμβάσεων ὄχι μόνον τοῦ Ἐθνικοῦ Κοινοβουλίου, ἀλλὰ καὶ τῶν Δικαστηρίων στὰ θεολογικά καὶ ἐκκλησιαστικά θέματα. Ἄλλωστε, διαρκὲς εἶναι «ἡ διαπάλη μεταξύ νομιμότητας καὶ κανονικότητας». Ἔχουμε ὑποστῆ πολλὰ ἀπὸ αὐτὴν τὴν διαπάλη καὶ κυρίως τὴν προσπάθεια τοῦ Κράτους νὰ εἰσέλθῃ στὰ ἐσωτερικά τῆς Ἐκκλησίας, καὶ νὰ τὰ ἐρμηνεύσῃ σύμφωνα μὲ τὸ δίκαιο τῆς Πολιτείας.

Ἡ Ἐκκλησία ἐργάζεται στὴν συγκεκριμένη Πολιτεία μὲ βάση τὴν θεολογία της, τίς ἐκκλη-

σιαστικές της παραδόσεις καὶ τὸ κανονικὸ της Δίκαιο. Φυσικά, ἡμεῖς οἱ Κληρικοὶ, ἐξαιρέτως οἱ Ἐπίσκοποι, ζώντας σὲ μιὰ εὐνομούμενη Πολιτεία ποτὲ δὲν πρέπει νὰ ὑποτιμοῦμε καὶ νὰ παρακάμπτουμε τὸ ἐκκλησιαστικὸ πολίτευμά μας καὶ τὸ κανονικὸ μας Δίκαιο, ὑποστηρίζοντας τίς ἀποφάσεις τῶν κοσμικῶν Δικαστηρίων, ὅταν, μάλιστα, ὑπονομεύουν τὴν θεολογία καὶ τὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὸ συνιστᾷ ἔκπτωση ἀπὸ τὸ ὀρθόδοξο ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα καὶ εἶναι ἐκκοσμίκευση. Δεχόμαστε τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, ὅταν αὐτοὶ δὲν εἰσέρχονται στὰ ἐσωτερικά τῆς Ἐκκλησίας καὶ προσβάλλουν τὸ Κανονικὸ της Δίκαιο.

Ἐπομένως, ὅταν διαβάζουμε κείμενα στὰ ὁποῖα ὑποστηρίζεται ὅτι ναὶ μὲν οἱ ρασοφόροι μοναχοὶ εἶναι εἰσαγωγικοὶ μοναχοὶ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση, ἀλλὰ τὰ Πολιτικά Δικαστήρια δὲν τοὺς θεωροῦν μοναχοὺς, τότε αἰσθανόμαστε ἔκπληξη, γιὰ αὐτὸ συνιστᾷ ἄρνηση καὶ παραθεώρηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας παραδόσεως, τὴν ὁποία ὑποσχέθηκαμε, κατὰ τὴν χειροτονία μας σὲ Ἐπίσκοπο.

Ὅμως, στό προκείμενο θέμα τῶν ρασοφόρων μοναχῶν ὑπάρχουν δεκάδες ἀποφάσεις τῶν Δικαστηρίων καὶ διαπιστώνεται ὅτι δὲν κάνουν λόγο γιὰ τὸ ὅτι οἱ ρασοφόροι δὲν εἶναι μοναχοὶ, ἀλλὰ τοὺς ἀπασχολοῦν κυρίως τὰ θέματα ποὺ ἀπορρέουν ἀπὸ τὴν σχέση τῶν μοναχῶν μὲ τὴν Ἱερὰ Μονή, ὡς πρὸς τὰ περιουσιακά ζητήματα. Κυρίως περιορίζονται νὰ τονίσουν τὴν σταυροειδῆ κουρά ποὺ γίνεται μετὰ ἀπὸ ἔγκριση τοῦ Μητροπολίτου ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ Θυσιαστηρίου καὶ τῆς Ἀδελφότητος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, ὕστερα ἀπὸ αἰτήσεις τῶν ἐνδιαφερομένων καὶ τῶν συγγενῶν τους, τὰ περιουσιακά τους στοιχεῖα, ὅταν αὐτὰ ἀμφισβητοῦνται.

Πρὶν προχωρήσουμε σὲ συγκεκριμένες δικαστικές ἀποφάσεις, θὰ πρέπει νὰ γίνῃ ἓνα σχόλιο πάνω στὸν Καταστατικὸ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τοὺς ρασοφόρους μοναχοὺς.

Ἡ παράγραφος 6, τοῦ ἀρθροῦ 39 τοῦ Νόμου 590/1977 περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὀρίζει σαφῶς τίς κανονικὲς ἀρμοδιότητες τοῦ Μητροπολίτου

ἐπὶ τῶν Ἱερῶν Μονῶν τῆς Περιφέρειας του. Διαλαμβάνει:

«6. Ὁ Μητροπολίτης ἀσκεῖ ἐπὶ τῶν Ἱερῶν Μονῶν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ τὴν κατὰ τοὺς ἱερούς κανόνας πνευματικὴν ἐποπτεῖαν διὰ τὴν κανονικὴν μνημόνευσιν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις, τὴν χειροθεσίαν τοῦ Ἱγουμενου, τὴν ἔγκρισιν τῆς κουρᾶς τῶν μοναχῶν, τὴν ἀνάκρισιν τῶν κανονικῶν παραπτωμάτων, τὴν μέριμναν διὰ τὴν κατὰ τοὺς ἱερούς κανόνας λειτουργίαν τῆς Μονῆς καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς νομιμότητος τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως αὐτῆς».

Απὸ τῆς διάταξιν αὐτῇ τοῦ Νόμου φαίνεται ὅτι ἡ κανονικὴ καὶ νόμιμη ἀρμοδιότητα τοῦ Μητροπολίτου εἶναι «ἡ ἔγκρισις τῆς κουρᾶς τῶν μοναχῶν».

Αὐτὸ σημαίνει ὅτι, ἐφ' ὅσον ὁ Μητροπολίτης ἐγκρίνει τὴν τέλεσιν τῆς ρασοφορίας σέ μοναχό, διὰ τῆς κουρᾶς, ὁ ρασοφόρος μοναχός εἶναι μοναχός, καὶ κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ νόμου, ἀναμένοντας τὴν τέλεσιν τῆς κουρᾶς σέ μεγαλόσχημο στόν κατάλληλο καιρό. Ἐτσι, ὁ ρασοφόρος πού δέχθηκε κουρά, ὕστερα ἀπὸ ἔγκρισιν τοῦ Μητροπολίτου, εἶναι εἰσαγωγικός μοναχός καὶ ὄχι λαϊκός.

Ὅμως, θὰ σημειωθοῦν μερικὲς σημαντικὲς ἀποφάσεις Δικαστηρίων πού ἐπικυρώνουν τὰ ἀνωτέρω.

Ἐπειδὴ δὲν προβλέπεται ἀπὸ τὸν Καταστατικὸ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἡ ἔκδοσις Γενικοῦ Κανονισμοῦ γιὰ τὴν Ἱδρυσὶν καὶ λειτουργίαν τῶν Ἱερῶν Μονῶν, ἀπὸ ὅλα τὰ Δικαστήρια ἐκλαμβάνεται τό ἤδη ὑφιστάμενον Β.Δ. τῆς 28 Ἰουλίου/15 Σεπτεμβρίου 1858 «Κανονισμός περὶ τῶν Μοναστηρίων» (ΦΕΚ 42). Στό ἐν λόγῳ Β.Δ. (ἀρ. Ζ', παρ. β) περὶ τοῦ μοναχολογίου διαλαμβάνεται ὅτι τὰ «μοναστικά συμβούλια» μεταξύ τῶν ἄλλων ὀφείλουν νά κρατοῦν τό μοναχολόγιον, «ἐν ᾧ ἐγγράφεται κατ' ὄνομα καὶ ἐπώνυμον, πατριδα, ἡλικίαν, ἐποχὴν τῆς εἰς τὴν μονὴν προσελεύσεως, ἐποχὴν τῆς κουρᾶς, καὶ βαθμὸν ἕκαστος τῶν ἐν τῇ μονῇ μοναχῶν».

Παρατηρεῖ κανεὶς ὅτι ἐδῶ γίνεται λόγος γιὰ βαθμούς μοναχῶν μέ τὸν χρόνον τῆς κουρᾶς τους.

Οἱ Σπύρος Τρωιάνος καὶ Κωνσταντῖνος Παπαγεωργίου σημειώνουν ὅτι «τό Β.Δ. τῆς 28.7./15.9.1858 ἐξακολουθεῖ καὶ μετὰ τό Ν. 590/1977 νά ἰσχύει συμπληρωματικά, ἐφ' ὅσον δὲν καταργήθηκε ἀπὸ τὸν 39/1977 Καν. τῆς Δ.Ι.Σ., καὶ νά ρυθμίζει ζητήματα πού δὲν ρυθμίζονται ἀπὸ τὸν ΚΧΕΕ»⁵.

Τὰ Πολιτικά Δικαστήρια ὡςάκις κρίνουν ὑποθέσεις Ἱερῶν Μονῶν καὶ μοναχῶν, ἔχουν ὑπ' ὄψιν τοὺς τίς διατάξεις τοῦ ὡς ἄνω Βασιλικοῦ Διατάγματος. Γενικά, ἀναφέρονται σέ «μοναχικὴ κουρά» πού γίνεται μέ «θρησκευτικὴ τελετὴ» καὶ «περατώνεται μέ σταυροειδῆ ἀπόκαρση τῆς κόμης τοῦ ὑποψηφίου» βεβαιώνεται ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη καὶ στηρίζεται «σέ ὑπεύθυνη δήλωση τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου» καὶ ἀναγνωρίζουν τὸν ρασοφόρο μοναχό ὡς βαθμὸ τῆς μοναχικῆς ζωῆς. Θὰ ἀναφερθοῦν μερικὲς ἀποφάσεις:

Πρῶτον. Ἡ ὑπ' ἀριθ. 732/1969 ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου διαλαμβάνει σχετικῶς: «...περὶ τῆς ιδιότητος τοῦ μοναχοῦ ἀποτελεῖ πλήρη ἀπόδειξιν ἡ βεβαίωσις τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, στηριζομένη εἰς ὑπεύθυνον δήλωσιν τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου, ὅτι οὗτος φέρεται ἐγγεγραμμένος ἐν τῷ μοναχολογίῳ τῆς Μονῆς, οὐδεμιᾶς ἄλλης ἀποδείξεως ἀπαιτουμένης, σαφῶς συνάγεται ὅτι ἡ βεβαίωσις τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, ἀποτελεῖ πλήρη ἀπόδειξιν περὶ τῆς ιδιότητος τοῦ μοναχοῦ μόνον ἐάν ἐκ τούτης προκύπτῃ ὅτι στηρίζεται αὕτη ἐπὶ ὑπευθύνου δηλώσεως τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου καὶ φέρεται οὗτος ἐγγεγραμμένος ἐν τῷ μοναχολογίῳ...».

Δεύτερον. Ἡ ὑπ' ἀριθ. 826/1984 ἀπόφασις τοῦ Ἐφετερίου Πειραιῶς ἀναφέρει σχετικῶς: «...περὶ τῆς ιδιότητος τοῦ μοναχοῦ ἀποτελεῖ πλήρη ἀπόδειξιν ἡ βεβαίωσις τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, στηριζομένη εἰς ὑπεύθυνον δήλωσιν τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου, ὅτι οὗτος φέρεται ἐγγεγραμμένος ἐν τῷ μοναχολογίῳ τῆς Μονῆς, οὐδεμιᾶς ἄλλης ἀποδείξεως ἀπαιτουμένης,.... Ἡ ἀπόκτησις ἐξάλλου τῆς ιδιότητος τοῦ Μοναχοῦ γίνεται κατὰ τὴν διαδικασίαν καὶ τίς προϋποθέσεις πού ὀρίζουν οἱ Ἀποστολικοὶ καὶ Συνοδικοὶ Κανόνες σέ Ἱερά Μονὴ πού λειτουργεῖ κανονικά, κατόπιν δοκιμασίας καὶ μοναχικῆς κουρᾶς πού

πραγματοποιείται σέ θρησκευτική τελετή και περατώνεται μέ σταυροειδή απόκαρση τῆς κόμης τοῦ ὑποψηφίου....».

Τρίτον. Ἡ ἀπόφαση 102/2008 τοῦ πολ. Πρωτ. Ἡρακλείου διαλαμβάνει:

«Ἡ ἀπόκτηση ἐξάλλου τῆς ιδιότητας τοῦ Μοναχοῦ γίνεται κατά τή διαδικασία καί τίς προϋποθέσεις πού ὀρίζουν οἱ Ἀποστολικοί καί Συνοδικοί κανόνες σέ Ἱερή Μονή πού λειτουργεῖ κανονικά κατόπιν δοκιμασίας καί μοναχικῆς κουρᾶς πού πραγματοποιεῖται σέ θρησκευτική τελετή καί περατώνεται μέ σταυροειδή απόκαρση τῆς κόμης τοῦ ὑποψηφίου καί συνεπῶς ἡ παραπάνω βεβαίωση τοῦ Μητροπολίτη, πού στηρίζεται σέ ὑπεύθυνη δήλωση τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου περί ἐγγραφῆς τοῦ Μητροπολίτη, τήν ὁποία πάλι (ἐγγραφή) ἐνεργεῖ ὁποιοσδήποτε μοναχός ἄσχετα μέ τό ἂν ἐνήργησε ἢ παρακολούθησε τήν κουρά καί τό ἂν ἡ τελευταία ἔγινε σέ προγενέστερο χρόνο σέ ἄλλη Μονή (Μονή Μετανοίας) ἀπό τήν ὁποία ἀπῆλθε ὁ μοναχός γιά νά ἐνταχθῇ στή Μονή πού ἀναφέρεται στό Μοναχολόγιο (Μονή Ἐγκαταβιώσεως) δέν παρέχει καίτοι εἶναι δημόσιο ἐγγράφο ὡς πρὸς τήν τέλεση τῆς Κουρᾶς καί τήν τήρηση τῶν νομίμων προϋποθέσεων αὐτῆς, πλήρη ἀπόδειξη σέ βαθμό πού νά μὴν ἐπιτρέπεται ἀνταπόδειξη παρὰ μόνο προσβολή αὐτῆς ὡς πλαστῆς (ΑΠ 732/1969, ΝοΒ 18.659, ΕΕΝ 37.331, Εφ.Πειρ 826/1984, ΝοΒ 33.842 επ)».

Τέταρτον. Ἡ ἀπόφαση 173/2001 τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀναφέρεται στήν ἐγγραφή τοῦ ρασοφόρου καί τοῦ μεγαλοσχήμου στό μοναχολόγιο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, καί αὐτή ἡ διάκριση καθορίζεται ὅπως διαλαμβάνεται στό Β.Δ. 28/7-1/9-1858, ὡς βαθμός μοναχοῦ. Εἰδικότερα, μεταξύ ἄλλων, ἀναφέρεται στήν ἐν λόγω ἀπόφαση:

«Μέ τήν εὐθύνη τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου, κάθε Μονή διατηρεῖ εἰδικό ὑποχρεωτικό, βιβλίο, τό Μοναχολόγιο στό ὁποῖο ἐγγράφονται οἱ ἀνήκοντες στήν δύναμη τῆς Μονῆς μοναχοί καί σημειώνεται τό ὄνομα, ἐπώνυμο, πατρίδα, ἡλικία, ἐποχή προσελεύσεως στή Μονή, ἐποχή τῆς κουρᾶς καί ὁ βαθμός τοῦ μοναχοῦ (παρ. Ζ' τοῦ ΒΔ 28/7-15/9-1858).

»Ἡ ἐγγραφή στό Μοναχολόγιο χρησιμεύει γιά τήν ἀπόδειξη τῆς μοναχικῆς ιδιότητος καί ὄχι γιά τήν ἀπόκτησίν της, ἡ ὁποία, ὅπως προαναφέρθηκε ὀλοκληρώνεται μέ τή θρησκευτική τελετή τῆς κουρᾶς. “Ἐτσι, κατά τό ἄρθρο 1 ἐδάφ. β' τοῦ ΝΔ 1918/1942, πού κυρώθηκε μέ τήν Πράξη Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου 184/1946 σέ συνδυασμό μέ τήν 58/1945 Συντακτική Πράξη” περί τῆς ιδιότητος τοῦ μοναχοῦ ἀποτελεῖ πλήρη ἀπόδειξη ἡ βεβαίωσις τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, στηριζομένη εἰς ὑπεύθυνον δήλωσιν τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου, ὅτι οὗτος φέρεται ἐγγεγραμμένος ἐν τῷ Μοναχολογίῳ τῆς Μονῆς, οὐδεμιᾶς ἄλλης ἀποδείξεως ἀπαιτουμένης. Ἡ ἐπέλευση τῶν περιουσιακῶν συνεπειῶν, λόγῳ τῆς κουρᾶς, προϋποθέτει πραγματική εἴσοδο καί παραμονή στή Μονή, ἡ ὁποία καί χαρακτηρίζεται ὡς Μονή τῆς μετανοίας τοῦ μοναχοῦ. Γιά τόν λόγο αὐτόν ἡ πρώτη ἐγγραφή γίνεται ἀμέσως μόλις εἰσελθῇ στή Μονή ὁ δόκιμος μοναχός, ἐνῶ μετά τήν κουρά ἀναγράφεται ἡ ἡμερομηνία τελέσεώς της καί ὁ βαθμός τοῦ μοναχοῦ (ρασοφόρος ἡ μεγαλόσχημος)....».

Συνεπῶς, τά ὅσα διαλαμβάνονται περί σταυροειδοῦς ἀποκάρσεως τῆς κόμης καί θρησκευτικῆς τελετῆς ἰσχύουν καί γιά τήν ἀκολουθία σέ ρασοφόρο μοναχό. Γίνεται λόγος γιά βαθμούς τῆς μοναχικῆς ζωῆς, ὅπως μνημονεύει τό Β. Δ. 1858 καί ἀποσαφηνίζοντας (ρασοφόροι-μεγαλόσχημοι).

Πέμπτον. Ὑφίσταται *ad hoc* ἀπόφαση Πρωτοδικείου Κεφαλληνίας (ἀριθμ. 133/1970 Μονομ.) ἡ ὁποία ἀναφέρεται μέ καθαρότατο τρόπο στόν ρασοφόρο μοναχό.

Κατ' ἀρχήν πρέπει νά σημειωθῇ ὅτι στήν ἐν λόγω ἀπόφαση, σχετικά μέ τό κρίσιμο θέμα γίνεται ἀναφορά πέραν τῆς νομολογίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καί σέ πληθώρα συγγραφέων. Συγκεκριμένα γίνεται ἀναφορά στόν καθηγητή Παναγιώτη Παναγιωτάκο, *Σύστημα Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου* Τόμος Δ', τό δίκαιον τῶν Μοναχῶν, στόν καθηγητή Γεώργιο Ράμμο, *Στοιχεῖα Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου*, στόν καθηγητή Χριστοφίλοπουλο, *Ἑλληνικόν Ἐκκλησιαστικόν Δίκαιον*, στούς Μίλα – Σακελλαρόπουλο, *Ἐκκλησιαστικόν Δίκαιον*,

στόν Ἀντώνιο Μομφεράτο, *Κληρονομικόν Δίκαιον τῶν Μοναχῶν*, στούς Ράλλη – Ποτλῆ, *Σύνταγμα θείων καί Ἱερῶν Κανόνων*, στόν Μελέτιο Σακελλαρόπουλο, *Ἐκκλησιαστικόν Δίκαιον*, στόν Ἱερώνυμο Κοτσώνη, *Προβλήματα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Οἰκονομίας*, στόν Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτο, *ἡ Οἰκονομία καί τό Κανονικόν Δίκαιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας*, στόν Π. Χριστοφόρον, στόν Φραγκίστα, (*Ἑρμηνεία τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος*), στόν Γιαννακόπουλο, στόν Β. Παπαθέον, στόν Μπαλῆ, στόν Βαρυμποπιώτη.

Στήν ἐν λόγῳ ἀπόφαση τοῦ Πρωτοδικείου Κεφαλληνίας μεταξύ τῶν ἄλλων διαλαμβάνονται τά ἀκόλουθα:

«Ἡ ιδιότης τοῦ μοναχοῦ ὑφίσταται ἀκεραία ἀπό τῆς κουρᾶς εἶναι δ' ἐνιαία. Ἡ μοναστηριακή ὁμῶς πρᾶξις, χωρήσασα διὰ μέσου τῶν αἰώνων διαφόρως πρὸς τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κρατοῦσα τάξιν καί ἀκρίβειαν περὶ τοῦ θεσμοῦ ὁργανώσεως τοῦ μοναχικοῦ βίου διὰ λόγους πολλοὺς ἀναγομένους τόσον εἰς τὸν σεβασμὸν πρὸς τὸν θεσμόν τῆς ἀσκήσεως ὅσον καί εἰς τὸν τομέα τῆς εὐρυτέρας ἀναπτύξεως τοῦ μοναχικοῦ βίου ἐντὸς τοῦ πολιτειακοῦ καί ἐκκλησιαστικοῦ καθεστῶτος, διαχωρίζει εἰς διαφόρους τύπους τοὺς μοναχοὺς. Οὕτως ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐστηρότητος τοῦ κανόνος ἀσκητικῆς διαβιώσεως τῶν μοναχῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, οἱ μετ' ἀσκήσιν κειρόμενοι μοναχοὶ διακρίνονται εἰς τρεῖς τύπους: α) Μεγαλόσχημοι ἢ ἄλλως τέλειοι μοναχοί, β) Μικρόσχημοι μοναχοὶ ἢ ἄλλως σταυροφόροι καλούμενοι, καί γ) Ρασοφόροι ἢ ἀρχάριοι μοναχοὶ ἐκάστης κατηγορίας διακρινομένης ἐκ τοῦ εἴδους τῶν ἐνδυμάτων καί συμβόλων τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν ἡν ἀμφιέννυνται οὗτοι μοναχικὴν στολὴν... Ἀρχικῶς κατὰ τὸν ἐ' μὲν αἰῶνα ὑπῆρχαν οἱ δύο πρῶτοι ὡς ἄνω τύποι μοναχῶν (μεγαλόσχημοι καί μικρόσχημοι), βραδύτερον δέ ἐδημιουργήθη καί τρίτος τοιοῦτος (οἱ ρασοφόροι ἢ ἀρχάριοι μοναχοί), οἱ τελευταῖοι οὗτοι ὀφείλουσι τὴν ὀνομασίαν αὐτὴν εἰς τὴν μοναχικὴν στολὴν ἡν φέρουσιν, τὴν ἀπαρτιζομένην α) ἀπὸ τό ρᾶσον ἢ χιτῶνα καί β) ἀπὸ τό καλυμαύχιον ἢ καμπλαύχιον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἄλλους

δύο τύπους ἢ κατ' ἄλλην ἔκφρασιν τοὺς δύο ἑτέρους βαθμοὺς μοναχῶν.... ὧν τινων ἡ μοναχικὴ στολὴ ἀπαρτίζεται ἐκ πλειόνων ἐνδυμάτων καί συμβόλων. Ὁ ρασοφόρος ἢ ἀρχάριος μοναχὸς προσκτᾶται τὴν μοναχικὴν ιδιότητα μετὰ πλήρη καί κανονικὴν ὑπὸ τὰ μοναχικά καθεστῶτα δοκιμασίαν ἐν εἰδικῇ θρησκευτικῇ τελετῇ κατὰ τὴν ἐν τῷ Μεγάλῳ Εὐχολογίῳ ὀριζομένην ἀκολουθίαν ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ ἐνώπιον τοῦ Ἡγουμένου καί ἀπάντων τῶν μελῶν τῆς μοναχικῆς ἀδελφότητος».

Στὴν συνέχεια ἡ ἐν λόγῳ σπουδαιοτάτη ἀπόφαση καταγράφει ὅλην τὴν ἀκολουθίαν τῆς ρασοφορίας-ρασσευχῆς γιὰ τὴν τεκμηρίωση τῶν θέσεων αὐτῶν, μνημονεύοντας τὴν εὐχὴ τοῦ Ἱερέως στόν Χριστό γιὰ νὰ ζήσῃ ὁ ρασοφόρος ἐπαξίως τὴν Ἀγγελικὴ αὐτὴ πολιτεία καί νὰ διατηρῇ «καθαράν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν καί τό σῶμα» «ἕως θανάτου» καί δέεται καταλλήλως. Συνεχίζει τό σκεπτικὸ τῆς ἐν λόγῳ ἀποφάσεως:

«Ἀκολουθῶς δέ ὁ ἱερεὺς, ὡς συμβαίνει καί ἐπὶ τῆς τελετῆς τῆς κουρᾶς μικροσχήμεν καί μεγαλοσχήμων μοναχῶν, κουρεῖ τὸν ρασοφόρον σταυροειδῶς εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί ἐνδύει αὐτόν τὸν χιτῶνα καί τό καλυμαύχιον. Ἡ ὡς ἄνω εὐχὴ περιέχει συνοπτικῶς τὰς διὰ τῆς καταθέσεως ἱερᾶς ἐπαγγελίας τῆς ὑπακοῆς, ἐγκρατείας καί τῆς ἀκτημοσύνης, πρὸς τό περιεχόμενον τῶν ὁποίων συγκατατίθεται σιωπηρῶς ὁ ὑποψήφιος ρασοφόρος μοναχός, ὅστις κείρεται μετὰ ταῦτα διὰ τῆς σταυροειδοῦς ἀποκάρσεως τῆς κόμης του... Ὁ κατὰ τὴν προεκτεθεῖσαν διαδικασίαν κειρόμενος ρασοφόρος μοναχός, τὸν τύπον τοῦ ὁποίου ἐπέβαλλεν κατὰ τὰ προεκτεθέντα ἢ διὰ μέσου τῶν νεωτέρων αἰώνων μοναστηριακὴ πρᾶξις, γίνεται τακτικόν καί μόνιμον μέλος τῆς μοναχικῆς ἀδελφότητος ὠρισμένης Ἱερᾶς Μονῆς καί δεσμεύεται ἐκ τῶν ἱερῶν ἐπαγγελιῶν τῆς μοναχικῆς ὁμολογίας. Διαφέρει οὗτος τοῦ ὑποψηφίου, δηλαδὴ τοῦ δοκίμου μοναχοῦ τοῦ δοκιμαζομένου ἀπλῶς ἔστω καί ἐν χρήσει τοῦ μοναχικοῦ ἐνδύματος... Κατ' ἀκολουθίαν τῶν προεκτεθέντων οἱ μετὰ

ταύτην δοκιμασίαν ἔχοντες ἅμα τὰ νόμιμα πρὸς κατὰτάξιν των εἰς τὴν μοναχικὴν ἀδελφότητα προσόντα κειρόμενοι ρασοφόροι μοναχοὶ ὡς ὁμολογοῦντες τὴν διὰ βίου ἐν τῷ μοναστηρίῳ διαμονὴν (κατὰ τὴν προεκτεθεῖσαν ἄποψιν, ἦν καὶ τὸ δικαστήριον τοῦτο ἀποδέχεται), εἶναι μοναχοὶ ὑποκείμενοι εἰς τὰς περὶ τῆς μοναχικῆς πολιτείας διατάξεις, καὶ ὡς ἐκ τούτου οὗτοι διέπονται ἀπὸ τὸ εἰδικὸν νομοθετικὸν καθεστὼς περὶ τῆς κληρονομίας μοναχῶν... Τὴν ὀρθότητα τῆς γνώμης ὅτι οἱ ὑπὸ τὴν ὡς ἄνω διαδικασίαν κειρόμενοι εἶναι μοναχοὶ ἀπὸ καὶ διὰ τῆς κατὰ τὸν προαναφερόμενον τρόπον κουράς των ὑπὸ τοῦ τύπου τοῦ ρασοφόρου καὶ θεωροῦνται ὡς καταταγέντες εἰς τὴν Μονὴν ἐνισχύουν οἱ κάτωθι λόγοι: Α) Ὁ ρασοφόρος μοναχὸς δὲν παύει νὰ ὑπέχει λόγῳ τῆς μοναχικῆς του ιδιότητος ὑποχρέωσιν ἀσκήσεως ἐντὸς τῆς Μονῆς, ὡς καὶ οἱ μεγαλόσχημοι ἢ μικρόσχημοι μοναχοὶ, ἔστω καὶ ἂν ἡ ἄσκησης αὕτη εἶναι ἡπιωτέρα... Β) Μεταξὺ τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας τῆς τελουμένης κατὰ τὴν πανηγυρικὴν κουράν τοῦ κειρομένου ὡς μικροσχήμου μοναχοῦ καὶ τῆς ἀντιστοίχου ἐκείνης ἀκολουθίας κατὰ τὴν κουράν τοῦ μεγαλοσχήμου μοναχοῦ... ὑφίσταται μία οὐσιωδεδεστέρα διαφορὰ ἀφορῶσα κυρίως τὴν ἀκτημοσύνην, δοθέντος ὅτι ὁ ὑποψήφιος μικρόσχημος μοναχὸς δὲν ἐρωτᾶται, ὡς ὁ μεγαλόσχημος “ἂν ἀποτάσῃ τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ”, κατὰ τὴν ἐντολήν τοῦ Κυρίου... Γ) Ὡς ρασοφόρος μοναχὸς ὑπὸ τὴν προεκτεθεῖσαν ἔννοιαν θεωρεῖται ἐκεῖνος ὅστις, ἔχων τὰ νόμιμα προσόντα πρὸς ἀπόκτησιν τῆς μοναχικῆς ιδιότητος μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ χρόνου δοκιμασίας τῶν μοναχῶν μετ’ ἄδειαν τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου, κείρεται ὑπὸ Κληρικοῦ ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας μοναχὸς καὶ ἐνδύεται παρὰ τοῦ τελευταίου τὸν τύπον τῆς στολῆς τοῦ ρασοφόρου μοναχοῦ κατόπιν τελέσεως τῆς ἐν τῷ Μεγάλῳ Εὐχολογίῳ ὀριζομένης θρησκευτικῆς τελετῆς καθ’ ἣν ἀναγινώσκεται πρὸς τὸν κειρόμενον ἢ προδιαληφθεῖσα περιληπτικὴ τῆς μοναχικῆς ἐπαγγελίας εὐχή καὶ κείρεται σταυροειδῶς ἡ κόμη του, ἐγκλείεται δὲ ὁ μοναχὸς οὗτος εἰς τὸ μοναστήριον πρὸς ἰσόβιον ἄσκησιν, ἔστω καὶ ἂν

αὕτη εἶναι ἡπιωτέρα τῆς τοῦ μεγαλοσχήμου ἢ μικροσχήμου μοναχοῦ. Πολλάκις δέ, ὡς ἐν τῷ προκειμένῳ, ὁ ρασοφόρος μοναχὸς ἀποτελεῖ καὶ μέλος τοῦ Ἑγουμενοσυμβουλίου (τῆς διαγραφ. ἢ λέξης) Μονῆς, ἡ ὁποία ὑπέχει ἔναντι αὐτοῦ (ρασοφόρου) ὑποχρέωσιν πρὸς παροχὴν τροφῆς κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐν αὐτῇ ἐγκαταβιώσεώς του, διότι αὐτὸς εἶναι μοναχὸς ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν. Ὅθεν δὲν εἶναι συνεπὲς καὶ λογικὸν νὰ θεωρηθῇ ὅτι ὁ ρασοφόρος δὲν εἶναι μοναχὸς καὶ δὲν κατετάγη εἰς τὴν μοναχικὴν ἀδελφότητα. Τοῦτο δὲ διότι κατὰ τὴν ὡς ἄνω διαδικασίαν ἐτηρήθησαν ἀμφοτέρω τὰ στάδια διὰ τὴν πρόσκτησιν τῆς μοναχικῆς κουράς, ἥτοι α) τὸ τε συμβουλευτικὸν στάδιον τῆς τελέσεως τῆς μοναχικῆς κουράς ἐπὶ τοῦ κατ’ αὐτὸν τὸν τρόπον κατὰ τὴν τέλεσιν τῆς οἰκείας θρησκευτικῆς τελετῆς ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ θυσιαστηρίου, ὑποσχεθέντος τὴν μοναχικὴν ἐπαγγελίαν, ἀλλὰ καὶ β) τὸ στάδιον τῆς διαβεβαίωσης τῆς μοναχικῆς ἐπαγγελίας τόσον κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν του πλευράν, τὴν ἀφορῶσαν τὴν οὐσίαν τοῦ περιεχομένου τῆς μοναχικῆς ὁμολογίας, ὅσον καὶ τὴν ἐξωτερικὴν πλευράν τοῦ σταδίου τούτου τὴν συμβολίζουσαν καὶ συνιστῶσαν τὸν πανηγυρικὸν τύπον διὰ τοῦ ὁποίου, μέ ποῖαν τινὰ εἰς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος περίπτωσιν παραλλαγὴν ἐν συγκρίσει μετὰ τὴν κουράν τοῦ μεγαλοσχήμου ἢ μικροσχήμου μοναχοῦ κατατίθεται ἡ μοναχικὴ ὁμολογία περὶ τῆς ἐν ὑπακοῇ, παρθενίᾳ καὶ ἀκτημοσύνῃ ἰσοβίου ἐν τῇ μονῇ ἀσκήσεως... Εἰρήσθω ὅτι δὲ ἄγει εἰς τὴν ἀντίθετον τῆς ἀνωτέρω κρίσεως ἐν σχέσει μετὰ τὴν ρύθμισιν τῆς κληρονομίας τὴν ὑπὸ τὴν προεκτεθεῖσαν ἔννοιαν ρασοφόρων μοναχῶν τὸ γεγονός ὅτι ἦδη ἡ ἐπίσημη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος (ὄρα τὴν ὑπ’ ἀριθμ. 98/1945 ἐγκύκλιον καὶ τὸ ὑπ’ ἀριθμ. 4811/1968 ἔγγραφον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου), θέλουσα νὰ ἀντιδράσῃ εἰς τὴν ἐφάμαρτον συνήθειαν “τῆς ἀνά τούς αἰῶνας διαμορφωθείσης μοναστηριακῆς πράξεως καταγραφῆς εἰς τὰ μοναχολόγια τῶν μὴ χειροτονηθέντων ἀλλ’ ἀπλῶς τὴν εὐχὴν τῆς ρασοφορίας δεχθέντων προσώπων” ἀπηγόρευσε πᾶσαν μελλοντικὴν καταγραφὴν τούτων εἰς τὰ μοναχολόγια. Τοῦτο

δέ διότι ή μετά τήν τήρησιν τής νομίμου διαδικασίας (δοκιμασία υπό τά μοναχικά καθεστῶτα, ἄδεια Μητροπολίτου, θρησκευτική τελετή μοναχικῆς ἀποκάρσεως κατά τά ἐν τῷ Μεγ. Εὐχολογίῳ διά σταυροειδοῦς ἀποκάρσεως τής κόμης τοῦ μοναχοῦ) κουρά ἀκολουθουμένη ἀπό ἐγγραφήν αὐτοῦ εἰς τό μοναχολόγιον καί πολυετῇ διαβίωσιν ἐν τῇ Μονῇ τής μετανοίας του τοῦ καρέντος ρασοφόρου μοναχοῦ, δέν δύναται νά παρεμποδίσῃ τ' ἀποτελέσματα τής ἀπό τό μοναστικόν τοῦτο σχῆμα (ρassoφόρου) μοναχικῆς κουράς ἀπό τής ὁποίας καί διά τής ὁποίας, ὁ ὑπό τας προεκτεθείσας περιστάσεις κατατάσσεται εἰς τήν μοναχικήν ἀδελφότητα τής Μονῆς τής μετανοίας του... ἀπό τής τοιαύτης δέ κατατάξεως ἔχουσιν ἐφαρμογήν ὡς πρὸς τήν κληρονομίαν αὐτοῦ αἱ εἰδικαί διατάξεις τοῦ Ν. ΓΥΙΑ/1909, ὡς οὗτος τροποποιηθεῖς ἰσχύει σήμερον...».

Ἡ ἀπόφασις αὐτή κατέστη ἀμετάκλητη, ὑπό τοῦ ἐν Πάτραις Ἐφετείου (Αριθμ. 224 /1971) Πρέπει νά ἐπισημανθῇ ὅτι ἡ ἐν λόγῳ ἀμετάκλητη Δικαστική ἀπόφασις εἶναι πλήρως αἰτιολογημένη, σέ τέτοιο βαθμό ἐμπεριστατωμένη, πού νά ἀνταποκρίνεται πλήρως στήν κανονική καί μοναχική παράδοσις τής Ἐκκλησίας περὶ τοῦ ρassoφόρου μοναχοῦ, ἡ ὁποία, μάλιστα, ἀποφασίζει ἀντίθετα ἀπό τίς τότε Ἐγκυκλίους τής Ἱερᾶς Συνόδου τής Ἐκκλησίας τής Ἑλλάδος, τίς ὁποῖες καί μνημονεύει.

Ἐκτον. Παρεμπιπτόντως κάνουν λόγο περὶ «ρassoφόρου μοναχοῦ», ἀποδίδοντας στήν ιδιότητα αὐτή κανονικές, ἀλλά καί ἐμμέσως ἔννομες συνέπειες καί οἱ ἐξῆς ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου τής Ἐπικρατείας : α) 353/2001 (ΕΑ) «...Ἐπειδή ἀπό τά προσκομιζόμενα στοιχεῖα προκύπτει ὅτι ὁ αἰτῶν, δόκιμος μοναχός ἀπό 28-2-1985 , ἔλαβε ρassoευχή καί ἔγινε μοναχός τήν 28-8-1986» (β) ΣτΕ 987/2023, ΣτΕ 433/2024, ΣτΕ 319/2021.

Τέλος θά θέσω καί τόν ἐξῆς προβληματισμό, πού πρέπει νά τύχῃ εἰδικῆς νομικῆς διερεύνησης: Ἐν ὄψει τοῦ ὅτι, ὅπως εἶναι γνωστό, μέ τήν ἐγκρισί τοῦ ἐσωτερικοῦ Κανονισμοῦ ἀπό τήν Ἱερὰ Σύνοδο στά περισσότερα Ἡγουμενοσυμβούλια,

ὡς ὄργανα διοίκησης τῶν Ἱερῶν Μονῶν, συμμετέχουν ὡς μέλη αὐτῶν καί ἴσως κατὰ πλειοψηφία, ρassoφόροι, ὑπό τήν ὡς ἄνω ἔννοια μοναχοί, σέ περίπτωσι πού ἤθελε γίνεαι δεκτό ὅτι δέν κατέχουν τήν μοναχική ιδιότητα, τίθεται θέμα ἐγκυρότητας τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν, μέ ὅ,τι αὐτό συνεπάγεται, ἀλλά καί δυνατότητας νόμιμης συγκροτήσεώς τους.

Σέ κάθε περίπτωσι ἡ εἰσήγησί μου, ὅπως ἀνέφερα καί εἰσαγωγικά, σκοπό ἔχει νά παρουσιάσῃ τό ποιά εἶναι ἡ θέσις τῶν ρassoφόρων μοναχῶν στήν παράδοσις καί ζωὴ τής Ἐκκλησίας, διότι νομίζουμε ὅτι σέ τέτοια εὐαίσθητα ἐκκλησιαστικά ζητήματα δέν χρειάζεται νά εἴμαστε πολιτικοκράτες, ἀλλά νά ἀκολουθοῦμε τήν Ἐκκλησιαστική, Μοναχική παράδοσις αἰῶνων καί νά μὴν ἀπεμπολοῦμε τά τίμια τά ὁποῖα μᾶς παρέδωσαν οἱ Πατέρες μας.

5. Συνέπειες τής ἰσχύος τῶν ἀποφάσεων τής Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου

Ἡ ἀποψη, παρὰ τά ἀνωτέρω, ὅτι οἱ ρassoφόροι μοναχοί πού ὑπέστησαν δοκιμασία καί κουρά δέν εἶναι μοναχοί, θά ἐπιφέρῃ τίς ἐξῆς συνέπειες:

Πρῶτον, θά διαγραφῇ μιά παράδοσις πάνω ἀπό χίλια ἔτη πού θεωρεῖ τοὺς ρassoφόρους εἰσαγωγικούς μοναχούς, ἀρχὴ τοῦ μεγάλου σχήματος, μέ δικαιολογία μερικά περιουσιακά στοιχεῖα τῶν ρassoφόρων μοναχῶν, πρᾶγμα παράδοξο καί ἀντεκκλησιαστικό.

Δεύτερον, θά ὑπάρξῃ διαφοροποίηση πρὸς τό Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, κατὰ τό ὅποιο οἱ ρassoφόροι εἶναι ἀρχάριοι-εἰσαγωγικοὶ μοναχοί, ὅπως φαίνεται στό Ἅγιον Ὅρος, τήν Ἱερὰ Μονὴ Πάτμου καί ἄλλοι.

Τρίτον, θά καταργηθοῦν ὅλοι οἱ ἐγκεκριμένοι ἀπό τήν Ἱερὰ Σύνοδο Ἐσωτερικοὶ Κανονισμοὶ τῶν Ἱερῶν Μονῶν καί θά κληθοῦν νά ὑποβάλουν ἄλλους κανονισμούς μέ ὅ,τι αὐτό συνεπάγεται.

Τέταρτον, θά ἐπικρατήσῃ δυσφορία καί ἀναστάσις στίς Ἱερές Μονές καί τά Ἡσυχαστήρια ἀπό ρassoφόρους καί ρassoφόρες μοναχές, ὅτι δέν θεωροῦνται μοναχοί καί μοναχές καί ἐνδεχομένως νά ἀποχωρήσουν ἀπό τίς Ἱερές Μονές, ἀποβάλλοντας τό ράσο, μέ εὐθύνη τής

Συνόδου. Πρόκειται, όπως προαναφέρθηκε, για πάνω από 2.500 ρασοφόρους μοναχούς.

Πέμπτον, ἐφ' ὅσον οἱ ρασοφόροι δέν θά θεωρηθοῦν μοναχοί, ἀλλά δόκιμοι, θά καταργηθῇ μιά ἀκολουθία ἀπό τό Μέγα Εὐχολόγιον καί δέν θά ἐλέγχεται ἡ κατάσταση στίς Ἱερές Μονές ἀπό τόν Μητροπολίτη, ὡς πρὸς τό θέμα αὐτό.

Ἔκτον, ἐνδεχομένως θά κριθοῦν παράνομες οἱ ἀποφάσεις πού ἐλήφθησαν ἀπό Ἡγουμενο-συμβούλια στά ὁποῖα συμμετέχουν ρασοφόροι μοναχοί-μοναχές καί ἀκόμη δέν θά μποροῦν νά συγκροτηθοῦν, λόγω ἔλλειψης μοναχῶν καί μοναζουσῶν.

Ἑβδομον, ὅλοι οἱ ἄγαμοι Ἱερομόναχοι στήν διακονία τῆς Ἐκκλησίας, πού ἔχουν δεχθῇ τήν εὐχή τῆς ρασοφορίας, δέν θά μποροῦν νά τιτλοφοροῦνται Ἱερομόναχοι, δέν θά φέρουν τόν τίτλο τοῦ Ἀρχιμανδρίτου μέ σταυρό, ἐπανωκαλύμνωχο καί δέν θά ἔχουν τιμητικό λειτουργικό προβάδισμα ἐναντι τῶν πιό ἡλικιωμένων ἐγγάμων Ἱερέων.

Ὅγδοον, μιά τέτοια ἀπόφαση θά προκαλέσῃ μείζονα προβλήματα, παρὰ θά ἐπιλύσῃ, σέ μιά ἐποχή μειωμένων μοναχικῶν κλήσεων καί γενικῶν ἀναστατώσεων.

Διερωτῶμαι: Ἀξίζουν νά γίνουν ὅλα αὐτά, καταργώντας μάλιστα μιά παράδοση τοῦλάχιστον χιλίων ἐτῶν χωρίς οὐσιαστικά ἐπιχειρήματα;

Πρόταση πρὸς ψηφοφορία

Ὑστερα ἀπό τά ἀνωτέρω μποροῦμε νά ἐπικεντρωθοῦμε στήν ἐξῆς πρόταση.

1. Οἱ ρασοφόροι εἶναι εἰσαγωγικοί μοναχοί, συμμετέχουν στήν ὅλη ζωή τῶν Ἱερῶν Μονῶν καί στά διοικητικά τους ὄργανα, σύμφωνα μέ τοὺς Ἑσωτερικούς Κανονισμοὺς πού ἐγκρίθηκαν ἀπό τὴν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, προετοιμαζόμενοι γιὰ τὴν λήψη ἐν καιρῷ τῆς δωρεᾶς τοῦ Μεγάλου Ἀγγελικοῦ Σχήματος.

2. Τό θέμα τῶν περιουσιακῶν στοιχείων κάθε μοναχοῦ καί μοναχῆς ρυθμίζεται πρὶν τὴν ἀκολουθία σέ ρασοφόρο μοναχό (-ή), τελικῶς δέ μέ συμβολαιογραφικὴ πράξη μέ διάκριση καί μέ ἐλεύθερη βούληση πρὶν τὴν ἀκολουθία σέ μεγαλόσχημο μοναχό. Αὐτό εἶναι σύμφωνο μέ τὴν ὅλη παράδοση τῆς Ἐκκλησίας καί τὴν νομολογία τῶν Δικαστηρίων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Γ. Ράλλης – Μ. Ποτλῆς, *Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων*, τόμ. Δ', Ἐν Ἀθήναις 1854, σ. 497 κ.έ.
2. *Πηδάλιον*, ἐκδ. Παπαδημητρίου, Ἀθήνα 1998, σ. 259, σημ. 1.
3. Ἀγίου Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου, *Λόγοι περὶ μοναχικῆς ζωῆς*, Α' Μοναχικὴ Ἀφιέρωση, Ἡσυχαστήριο τοῦ Ἀγίου Ἰωάννη τοῦ Θεολόγου, Βασιλικὰ Θεσσαλονίκης 2024, σσ. 163-164.
4. Π. Παναγιωτάκος, *Σύστημα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου κατὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι ἰσχὺν αὐτοῦ. Τὸ ποινικὸν δίκαιον τῆς Ἐκκλησίας*, Ἐν Ἀθήναις 1957, σσ. 101-102.
5. Κ. Παπαγεωργίου – Σπ. Τρωάνος, *Θρησκευτικὴ Νομοθεσία*, Νομικὴ Βιβλιοθήκη, 2009, σ. 559.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ
*ἐφηφ. Μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως,
 Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτισης κ. Ἀλεξίου*

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτισης κ. Ἀλέξιος (κατὰ κόσμον Σταμάτιος Ψωίνος), ἐγεννήθη εἰς Ἀρεόπολιν Λακωνίας τὸ ἔτος 1963. Τυχάνει πτυχιούχος τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν καὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Ἐχειροτονήθη Διάκονος τὸ ἔτος 1986 ὑπὸ τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Περιστερίου κυροῦ Χρυσοστόμου καὶ τὸ ἔτος 1992 Πρεσβύτερος, ὑπὸ τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Νέας Σμύρνης κυροῦ Ἀγαθαγγέλου, λαβὼν παραλλήλως τὸ ὁφρίκιον τοῦ Ἀρχιμανδρίτου.

Ὑπηρετήσεν ὡς ἐφημέριος εἰς Ἱερούς Ναοὺς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης καὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 2002, ὡς Προϊστάμενος τοῦ Καθεδρικοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, τῆς νεοπαγοῦς τότε Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γλυφάδας. Ὑπὸ τοῦ Τοποτηρητοῦ αὐτῆς, μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Χριστοδούλου, ἐτοποθετήθη τὸν Ἰούλιο τοῦ 2002 Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Παραλλήλως, τὸ ἔτος 1997, κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Σεραφεῖμ, ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τὸν Μάρτιον τοῦ 2006, μέ Ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, διωρίσθη Διευθυντὴς Ὑπηρεσιῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἱερατικῆς του διακονίας ἀνέπτυξεν ἰδιαίτεραν δραστηριότητα εἰς τοὺς τομεῖς τοῦ κηρύγματος, τῆς νεότητος, τῆς ἐξομολογήσεως καὶ τοῦ ἀντιαιρετικοῦ

ἀγῶνος. Ἐξεχόντως, τῇ εὐλογίᾳ τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Γλυφάδας κυροῦ Παύλου, συνέβαλε καθοριστικῶς εἰς τὴν ἐκ βάθρων ἀνακαίνισιν καὶ εὐπρεπισμὸν τοῦ ἐμβληματικοῦ, διὰ τὴν περιοχὴν τῆς Γλυφάδας, Καθεδρικοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης.

Τὴν 10ην Ὀκτωβρίου 2023 ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τῆς πάλαι ποτέ διαλαμπράσης Ἐπισκοπῆς Σταυροπηγίου. Τὴν 4ην Νοεμβρίου 2023 ἔλαβε τὸν τρίτον βαθμὸν τῆς Ἱερωσύνης εἰς τὸν Ἱερόν Ναόν τῆς Ἁγίας Τριάδος Γλυφάδας, ὑπηρετήσας ἔκτοτε ὡς βοηθὸς Ἐπίσκοπος παρὰ τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν. Τὴν 9ην Ὀκτωβρίου 2025 ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτισης.

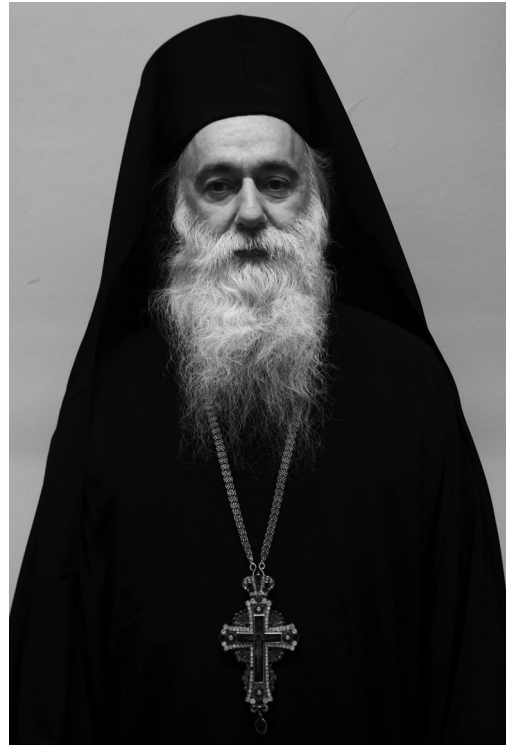

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ
ἐψηφ. Μητροπολίτου Κορίνθου
κ. Παύλου

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κορίνθου κ. Παῦλος (κατά κόσμον Γεώργιος Κίτσος) γεννήθηκε στή Χρυσούπολη Καβάλας τό 1967. Πέρασε τά πρώτα παιδικά του χρόνια στό Ὀέλντε τῆς Γερμανίας καί τά ὑπόλοιπα στή Χρυσούπολη ὅπου ὀλοκλήρωσε τίς ἐγκύκλιες σπουδές του. Εἶναι πτυχιούχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης μέ μεταπτυχιακή ἐξειδίκευση στό Κανονικό Δίκαιο. Σπούδασε Νομική καί ἔλαβε μεταπτυχιακό δίπλωμα στό Δίκαιο τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσης. Εἶναι πτυχιούχος Ψυχολογίας καί τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ καί ἔχει λάβει μεταπτυχιακό δίπλωμα στή Δημιουργική Γραφή. Γνωρίζει τήν ἀγγλική καί τήν ἰταλική γλῶσσα.

Ἐκάρην Μοναχός στήν Ἱερά Μονή Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Μαριῶν Θάσου στίς 4.8.1995 καί τήν ἐπομένη (5.8.1995) χειροτονήθηκε Διάκονος ἀπό τόν Γέροντά του, μακαριστό Μητροπολίτη Φιλίππων, Νεαπόλεως καί Θάσου κυρό Προκόπιο. Στίς 26.12.1996 χειροτονήθηκε Πρεσβύτερος καί ἔλαβε αὐθημερόν τό ὀφρῖνιο τοῦ Ἀρχιμανδρίτη ἀπό τόν ἴδιο Μητροπολίτη. Ἀπό τῆς χειροτονίας του διακόνησε ὡς Ἱεροκῆρυξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων καί ὡς Διευθυντής τοῦ Πολίτειου Γηροκομείου Χρυσουπόλεως Η ΑΓΙΑ ΑΝΘΟΥΣΑ, ἐνῶ ἦταν μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς ΜΦΗ Ο ΑΓΙΟΣ ΣΙΛΑΣ Καβάλας. Διετέλεσε ἐπίσης Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀγίου Ἀποστόλου Σίλα Καβάλας. Ἦταν Ὑπεύθυνος τοῦ Γραφείου Ὁρθοδόξου Μαρτυρίας, τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Βιβλιοθήκης καί τοῦ Γραφείου Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς μέ ἀρκετές ἱεραποδημίες στήν Ἀφρική, κυρίως στήν Οὐγκάντα καί στήν Ἀσία, καθώς καί συνεργάτης στό παράρτημα τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρείας Ἀντιρευματικοῦ Ἀγῶνα ΕΛΕΑΝΑ Χρυσούπολης.

Διετέλεσε Διευθυντής τοῦ Οἰκοτροφείου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Λυκείου Νέας Καρβάλης καί

καθηγητής τοῦ Τμήματος Ἐκκλησιαστικῆς καί Πολιτιστικῆς Κατάρτισης τοῦ ΙΕΚ Καβάλας.

Τήν 9η Ὀκτωβρίου 2023 ἐξελέγη ὑπό τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Βοηθός Ἐπίσκοπος παρὰ τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν ὑπό τόν τίτλο τῆς πάλαι ποτέ διαλαμνύσας Ἐπισκοπῆς Θεσπιῶν.

Τήν 9η Νοεμβρίου 2023, χειροτονήθηκε Ἐπίσκοπος ὑπό τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου. Ἀπό τόν Ὀκτώβριο τοῦ 2003 ὑπηρέτησε στήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὡς Γραμματεὺς τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης καί Μουσικῆς, ὡς Γραμματεὺς παρὰ τῷ Ἀρχιγραμματεῖ καί ἐν συνεχείᾳ ὡς Β΄ καί ὡς Α΄ Γραμματεὺς-Πρακτικογράφος.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ
Έφηφισμένου Ἐπισκόπου Σκιάθου
κ. Ἰωάννη

Ὁ Ἐφηφισμένος Ἐπίσκοπος Σκιάθου κ. Ἰωάννης γεννήθηκε τό 1973 στή Χαλκίδα. Εἶναι πτυχιούχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, κάτοχος Μεταπτυχιακοῦ Διπλώματος στὸν Τομέα τῆς Ἠθικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Μεταπτυχιακοῦ Διπλώματος στήν Εἰδική Ἀγωγή τοῦ Πανεπιστημίου Αἰγαίου, Μεταπτυχιακοῦ Διπλώματος στήν Οἰκουμενική Θεολογία τοῦ Πανεπιστημίου Γενεύης, εἶναι Διδάκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καί κάτοχος Μεταδιδακτορικοῦ τίτλου τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καί Θρησκευολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Διδάσκει τήν Ἀγγλική, Γαλλική, Ἰταλική καί Ἰσπανική Γλῶσσα, ἐνῶ ταυτοχρόνως διδάσκει τό μάθημα «Ψυχομετρικές ἔρευνες στήν Εἰδική Ἀγωγή» στό Μεταπτυχιακό Τμήμα Εἰδικῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πανεπιστημίου Λευκωσίας. Εἶναι ἐπιμορφωτής στό πρόγραμμα ἐξειδικευμένης ἐκπαιδευτικῆς ὑποστήριξης γιά ἔνταξη μαθητῶν μέ ἀναπηρία ἢ/καί εἰδικές ἐκπαιδευτικές ἀνάγκες τοῦ Περιφερειακοῦ Ἐπιμορφωτικοῦ Κέντρου Μυτιλήνης, ἔχει ἐπιμορφωθεῖ σέ θέματα διδασκαλίας παιδιῶν μέ αὐτισμό, γνωρίζει τό σύστημα γραφῆς καί ἀνάγνωσης τῶν τυφλῶν, ἐνῶ διακονεῖ πομπαντικά τοὺς κωφούς τόσο τῆς Εὐβοίας, ὅσο καί τῶν Ἀθηνῶν, ἀφοῦ ὁμιλεῖ τήν Ἑλληνική Νοηματική Γλῶσσα.

Τό 1996 χειροτονήθηκε Διάκονος καί τό 2000 Πρεσβύτερος, ὑπό τοῦ Μακαριστοῦ Μητροπολίτου Χαλκίδος Χρυσοστόμου τοῦ Α', λαβών τό ὀφίκιο τοῦ Ἀρχιμανδρίτου. Ἐκτοτε καί μέχρι τοῦδε ὑπηρετοῦσε στήν Ἱερά Μητρόπολη Χαλκίδος ὡς Ἱεροκέρυκας, Ὑπεύθυνος Νεότητος, Ὑπεύθυνος τῆς Σχολῆς Κατηχητῶν, Κατασκευαστικῶν Στελεχῶν καί γνωριμίας μέ τόν πολιτισμό τῶν κωφῶν.

Ἀπό τόν Ἰούνιο τοῦ 2005 καί ἐπί εἴκοσι συναπτά ἔτη διακονεῖ στήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας

τῆς Ἑλλάδος, ἀρχικά ὡς Συνεργάτης τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων καί Διαχριστιανικῶν Σχέσεων καί Γραμματεὺς τῆς Ὑποεπιτροπῆς Ὑποτροφίῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἔπειτα ὡς Γραμματεὺς παρὰ τῷ Ἀρχιγραμματεῖ καί ἐν συνεχείᾳ ὡς Β' Γραμματεὺς-Πρακτικογράφος. Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶ Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐτοποθετήθη ὑπὸ

τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶ Συνόδου τήν 11η Ὀκτωβρίου 2023, κατόπιν προτάσεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Έφηφισμένου

Επισκόπου Χριστουπόλεως κ. Βαρνάβα

Ο Έφηφισμένος Επίσκοπος Χριστουπόλεως κ. Βαρνάβας γεννήθηκε στην Αθήνα τό έτος 1975. Σπούδασε Θεολογία στην Ανωτέρα Εκκλησιαστική Σχολή Αθηνών καί στή Θεολογική

Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, στό Τμήμα της Κοινωνικής Θεολογίας, από όπου έλαβε καί Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στή Χριστιανική Λατρεία. Είναι διπλωματούχος της Βυζαντινής Μουσικής του Ωδείου Πειραιώς. Τυγχάνει διπλωματούχος της Αγγλικής Γλώσσας, γνώστης δέ της Ιταλικής. Χειροτονήθηκε διάκονος τό 2000 καί πρεσβύτερος τό 2004. Από τό 2000 έως τό 2010 υπηρέτησε σέ διάφορες έπιτελικές θέσεις στην Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών καί από τό 2010 έως τόν διορισμό του ως

Πρωτοσυγκέλλου της Ιερής Αρχιεπισκοπής Αθηνών (2019) υπηρέτησε στην Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος, ως Γραμματέας της Συνοδικής Επιτροπής Θείας Λατρείας καί Ποιμαντικού Έργου καί της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής Λειτουργικής Αναγεννήσεως, ενώ διετέλεσε μέλος της Υποεπιτροπής Διπτύχων. Από τό 2004 υπηρετεί στον Ιερό Ναό Αγίου Έλευθερίου Άρεως-Γκύζη, ως Πρόεδρος του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Έφηφισμένου Επισκόπου Δομενίκου
κ. Αθηναγόρα

Ο Έφηφισμένος Επίσκοπος Δομενίκου κ. Αθηναγόρας (κατά κόσμον Αθανάσιος) Μπίρδας του Κωνσταντίνου καί της Θεοδώρας γεννήθηκε στό Τσοτύλι Κοζάνης τό 1964. Μεγάλωσε στή Θεσσαλονίκη, όπου καί περάτωσε τίς έγκύκλιες σπουδές του.

Είναι απόφοιτος της Ανωτάτης Βιομηχανικής Σχολής Θεσσαλονίκης (Τμήμα Διοικήσεως Επιχειρήσεων) καί της Ανωτάτης Εκκλησιαστικής Ακαδημίας Θεσσαλονίκης.

Από νεαρή ηλικία συνεδέθη μέ τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Βεροίας, Ναούσης καί Καμπανίας κ. Παντελεήμονα, κατά τήν περίοδο κατά τήν όποία διακονούσε ως Πρωτοσύγκελλος της Ιερής Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, καί υπήρξε έκτοτε στενός συνεργάτης του. Διετέλεσε μέλος του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου του Ιεροῦ Προσκυνηματικού Ναού Αγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης καί στέλεχος της Χριστιανικής Καταφυγής Νέων.

Τό 1994, μετά τήν εκπλήρωση των στρατιωτικών του υποχρεώσεων, άκολούθησε τόν Σεβασμιώτα-

το στή Βερόια. Τό ίδιο έτος χειροτονήθηκε Διάκονος και τό 1996 Πρεσβύτερος, λαμβάνοντας τό όφίκιο του Αρχιμανδρίτου. Τό ίδιο έτος διορίστηκε προϊστάμενος του Ίερού Μητροπολιτικού Ναού των Αγίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου Βεροίας και τό 2000 προχειρίστηκε πνευματικός.

Ό π. Αθναγόρας υπήρξε ένα από τά πρώτα μέλη της νέας αδελφότητας της Ίερᾶς Μονῆς Παναγίας Δοβρά που ανέλαβε τήν ανασύσταση και τήν έκ βάθρων ανακαίνιση και κτιριακή αναβάθμιση της Μονῆς, στήν όποία εγκαταβιοῖ μέχρι σήμερα ως μεγάλος μοναχός.

Τό 1995 διορίστηκε υπεύθυνος του Γενικού Φιλοπτώχου Ταμείου και τό 1996 Αρχιερατικός Επίτροπος Αντιγονιδών. Τό 2006 ανέλαβε τή θέση του Γενικού Αρχιερατικού Επιτρόπου, ενώ από τό 2014 μέχρι σήμερα διακονεί ως Πρωτοσύγκελλος της Ίερᾶς Μητροπόλεως Βεροίας,

Ναούσης και Καμπανίας. Κατά τή θητεία του ανέλαβε τή διοργάνωση πολλών Πατριαρχικών και Αρχιεπισκοπικών επισκέψεων, αλλά και των εγκαινίων του ανακαινισθέντος Παλαιού Μητροπολιτικού Ναού Βεροίας κατά τόν Ιούνιο του έτους 2016.

Από τό 2001 μετέχει στή Διοικοῦσα Επιτροπή του Πανελληνίου Ίερού Προσκυνήματος «Παναγία Σουμελά» ως αναπληρωματικό μέλος και από τό 2007 ως τακτικό μέλος και αντιπρόεδρος. Τό 2013 μέ τή θετική ψήφο των Διοικητικών Συμβουλίων του Ίερού Προσκυνήματος και του Σωματείου «Παναγία Σουμελά» διορίστηκε Ήγούμενος, θέση τήν όποία κατέχει μέχρι σήμερα.

Από της θεσμοθετήσεως των «Παυλείων» τό 1995 μετέχει ανελλιπώς στήν Όργανωτική Επιτροπή του Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου και των λοιπών έκδηλώσεων που πραγματοποιούνται στό πλαίσιο τους. Έχει συμμετάσχει ακόμη σε πλήθος έκκλησιαστικών αποστολών στήν Ελλάδα και τό έξωτερικό, καθώς και σε πολλά επιστημονικά συνέδρια της Ίερᾶς Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος. Έχει δημοσιεύσει άρθρα και μελέτες και όμιλεί τήν Αγγλική γλώσσα.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

*Έφηφισμένου Επισκόπου Επιδαύρου
κ. Νικοδήμου*

Ό Έφηφισμένος Επίσκοπος Επιδαύρου κ. Νικόδημος, Γεν. Διευθυντής της Έκκλησιαστικής Κεντρικής Υπηρεσίας Οικονομικών της Ίερᾶς Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος (Ε.Κ.Υ.Ο.) τά τελευταία δεκαπέντε συναπτά έτη υπηρετεί τό ποιμαντορικό και φιλανθρωπικό έργο του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών κ. Γερωνύμου Β΄ δραστηριοποιούμενος ιδιαίτερα στόν τομέα της κοινωνικής πρόνοιας.

Από τό 2010 μέχρι τό 2019 εργάστηκε ως έφημέριος τής ένορίας τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου Θησείου. Παράλληλα τοῦ ἀνατέθηκε ἡ Διεύθυνση τοῦ Ἰδρύματος «Μαρία Κόκκορη γιά ἄτομα μέ σύνδρομο Down καί νοπτική στέρση» καί ἀπό τό 2014 τοῦ Γραμματέα τής Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Κοινωνικῆς Πρόνοιας καί Εὐποιίας τής Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τό 2019, μετά τόν διορισμό του στή θέση τοῦ Γενικοῦ Διευθυντῆ τῆς Ε.Κ.Υ.Ο., ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Ἱερώνυμος Β' τοῦ ἀνέθεσε καί τήν Ἐπιτροπεία τῆς ἐπὶ μακρόν σχολάζουσας Ἱερᾶς Μονῆς «Ἄξιον ἐστί» στό Βαρνάβα Ἀττικῆς. Τό 2023

ἀνέλαβε τή σύσταση καί λειτουργία τοῦ ΚΔΗΦ «Νικόδημος Γραικός» πού ἐξυπηρετεῖ οἰκογένειες τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ θητεία του στή θέση τοῦ Γενικοῦ Διευθυντῆ τῆς Ε.Κ.Υ.Ο. ἔχει ἀνανεωθεί τρεῖς φορές. Ἡ πορεία του μέχρι τή συνάντησή του μέ τόν Ἀρχιεπίσκοπο Ἱερώνυμο Β' ὑπῆρξε ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἀποκλειστικά ἐκκλησιαστική. Γεννήθηκε στή Μελβούρνη Αὐστραλίας τό 1971 ἀπό Ἑλληνες μετανάστες, μέ πατρικές ρίζες ἀπό

τή Ματαράγκα Μεσολογγίου καί μπτρικές ρίζες τοῦ γένους Μακράκη ἀπό τήν Κρητηνία τῆς Ρόδου. Ἡ οἰκογένειά του ἐπαναπατρίστηκε, ὅταν ἦταν σέ μικρή ἡλικία καί πολύ νωρίς, ἀμέσως μετά τήν ἐνθλίωσή του ἐπέλεξε τή μοναχική ζωή. Τό 1987 ἐντάχθηκε ὡς δόκιμος μοναχός στήν Ἱερὰ Συνοδική καί Σταυροπηγιακή Μονή Παναγίας τῆς Χρυσοπηγῆς στό Πολυδένδρι Ἀττικῆς καί τήν 27η Δεκεμβρίου 1990 ἐκάφη μοναχός. Στίς 23 Ἰανουαρίου 1999 χειροτονήθηκε διάκονος καί στίς 30 τοῦ ἰδίου μηνός πρεσβύτερος λαμβάνοντας καί τό ὀφίκιο τοῦ ἀρχιμανδρίτου ὑπό τοῦ Ἡγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μακαριστοῦ Μητροπολίτου πρ. Πειραιῶς Καλλινίκου.

Εἶναι γέννημα θρέμμα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ καί Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν μέ διδακτορικό στή Θρησκευολογία ὑπό τήν ἐπίβλεψη τοῦ Καθηγητῆ τῆς Ἱστορικῆς Δογματικῆς Σεβ. Κρήνης κ. Κυρίλλου Κατερέλου καί μέ εἰδίκευση (Master's Degree) στήν Ἐκκλησιαστική Ἱστορία καί στό Κανονικό Δίκαιο ὑπό τήν ἐπίβλεψη τοῦ Καθηγητῆ Βλασίου Φειδᾶ. Ἡ διδακτορική του διατριβή φέρει τόν τίτλο «Χριστιανισμός καί Θρησκείες στή θεολογία τοῦ Raymond Panikkar» καί ἡ διπλωματική του ἐργασία τῶν ἱστορικοκανονικῶν μεταπτυχιακῶν του σπουδῶν φέρει τόν τίτλο «Βακτήρια Ἀρχιερέων, ἔργον Ἰακώβου Ἱερομονάχου 1645». Στόν Τυμπτικό Τόμο γιά τόν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν Ἱερώνυμο Β' ἀρθρογράφησε μέ θέμα: «Ἡ μεθοδολογική διάκριση μεταξύ Συγκριτικῆς Θεολογίας καί Θρησκευολογίας». Ἀπό τίς πολυάριθμες ὁμιλίες καί διαλέξεις του μέ ἀνθρωπιστικό πρόσημο ξεχωρίζουν: «Τό παιδί καί ἡ εἰρήνη στήν Παλαιστίνη», στό Διεθνές Συνέδριο τό Παιδί Θῦμα τοῦ Πολέμου καί Ἀγγελιοφόρος τῆς Εἰρήνης (2001), Ὁμιλία στήν Ἀμερικανική Πρεσβεία στό Ἰσραήλ μέ θέμα: «Τά θύματα ὡς «θυσία» γιά τήν ἀνθρωπότητα, ἀλήθειες καί ψέματα (2001), Ὁμιλία μέ θέμα «Ἡ συμβολή τῆς γυναίκας στήν Παλαιστίνη» στήν τελετή «Πρεσβευτές τοῦ Ἑλληνισμοῦ» τῆς Νομαρχίας Ἀθηνῶν (2004) καί «Ἐκκλησία καί Κοινωνική Ἀλληλεγγύη» στό

πλαίσιο του Έπιμορφωτικού Προγράμματος του Ε.Κ.Π.Α. «Θεολογία και Κοινωνία», του Έργαστηρίου Κανονικού Δικαίου του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευολογίας (2020). Είναι ιδρυτικό μέλος και σύμβουλος σημαντικών φορέων ανθρωπιστικής βοήθειας και συμπαράστασης σε εύπαθεις ομάδες με έντονη δράση στην Ελλάδα και τό εξωτερικό.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ Έφηφισμένου Έπισκόπου Ταλαντίου κ. Θεολόγου

Ο Έφηφισμένος Έπίσκοπος Ταλαντίου κ. Θεολόγος (Αλεξανδράκης) γεννήθηκε στο Ήρακλειο Κρήτης τό 1974, όπου και ολοκλήρωσε τίς έγκύκλιες σπουδές του. Στή συνέχεια σπούδασε Θεολογία και Νομική.

Έλαβε Πτυχίο από τήν Άνωτέρα Εκκλησιαστική Σχολή Κρήτης (2003), τί Θεολογική Σχολή του Άριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (2008), καθώς και Δίπλωμα Μεταπτυχιακής Ειδίκευσης από τό Τμήμα Θεολογικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Νεάπολης Πάφου (2015). Αναγορεύθηκε Διδάκτορας Θεολογίας από τί Θεολογική Σχολή του Έθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Άθηνων (2022) μέ θέμα: «Η εύχαριστιακή Θεολογία του Ίεροϋ Χρυσοστόμου» και τό 2024 ολοκλήρωσε μεταδιδακτορική έρευνα στή Θεολογική Σχολή του Άριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, μέ θέμα: «Η σύγχρονη ποιμαντική τής Έκκλησίας τής Ελλάδος. Τό έργο του Ι.Π.Ε.».

Παράλληλα, έλαβε Πτυχίο από τί Νομική Σχολή του Παν. Νεάπολης Πάφου και Μεταπτυχιακό Δίπλωμα στο Διεθνές και Εύρωπαϊκό Οικονομικό Δίκαιο τής Ίδιας Σχολής (2016).

Άπό τό 2004 φέρει τό όφφίκιο του Άρχιμανδρίτη. Ύπηρετσε αρχικά στήν Ίερά Άρχιεπισκοπή Κρήτης, στή συνέχεια στήν Ίερά Μητρόπολη Άρκαλοχωρίου, Καστελλίου και Βιάννου και, από τό 2016, ύπηρετεί στήν Ίερά Άρχιεπισκοπή

Άθηνων, αρχικώς ως Προϊστάμενος του Ίεροϋ Ένοριακού Ναού Αγίου Άντωνίου Άνω Πατησίων και, από τό 2022, ως Ίεροκήρυκας τής Ίερās Άρχιεπισκοπής Άθηνων.

Είναι Διευθυντής του Ίδρύματος Ποιμαντικής Έπιμορφώσεως (Ι.Π.Ε.) τής Ίερās Άρχιεπισκοπής Άθηνων, Συντονιστής και διδάσκων του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών μέ τίτλο «Βυζαντινή Μουσική – Ψαλτική Τέχνη» στο Εύρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου (έξ άποστάσεως), καθώς και Ύπεύθυνος συγχρηματοδοτούμενων πράξεων που ύλοποιεί τό Ι.Π.Ε. Έχει επίσης πλούσια διδακτική έμπειρία σε

προγράμματα διά βίου μάθησης και έπιμόρφωσης κληρικών και λαϊκών στελεχών τής Έκκλησίας.

Έχει όρισθει Τακτικό Μέλος τής Έπιτροπής τής Ίερās Συνόδου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος επί τής Εκκλησιαστικής Εκπαίδεύσεως και Έπιμορφώσεως του Έφημεριακού Κλήρου, Αναπληρωματικό Μέλος τής Συνοδικής Έπιτροπής επί τής Θείας Λατρείας και του Ποιμαντικού Έργου, καθώς και Τακτικό Μέλος του Έπι-

οπτικοῦ Συμβουλίου Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσης (Ε.Σ.Ε.Ε.) τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων καί Ἀθλητισμοῦ.

Ἐπιπλέον, εἶναι Ἐκπρόσωπος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στήν Κοινή Ἐπιτροπή Ἐργασίας τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων καί Ἀθλητισμοῦ κατά τοῦ Ἀντισημιτισμοῦ.

Τέλος, εἶναι Ἀναπληρωτής Πρόεδρος τῆς Περιφερειακῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἑστίας τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ὑπό τήν Προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Ἰερωνύμου Β'.

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Συνοδική Ἐπιτροπή Τύπου, Δημοσίων
Σχέσεων καί Διαφωτίσεως

*Δελτίον Τύπου τῆς 21.10.2025
περί τῶν χειροτονιῶν τῶν Βοηθῶν
Ἐπισκόπων*

Κατόπιν τῆς ἐκλογῆς τῶν 5 Βοηθῶν Ἐπισκόπων κατά τήν τακτική σύγκληση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς 9ης Ὀκτωβρίου 2025, τελέσθηκαν οἱ χειροτονίες αὐτῶν, σύμφωνα μέ τό ὁρισθέν πρόγραμμα, ἀπό τήν 12η ἕως καί τήν 20ή Ὀκτωβρίου ἔ.ἔ.

Τήν 12η Ὀκτωβρίου τελέσθηκε ἡ χειροτονία τοῦ Θεοφίλ. Ἐπισκόπου Σκιάθου κ. Ἰωάννου στόν Μητροπολιτικό Ἱ. Ν. Ἀθηνῶν ἀπό τόν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερώνυμο.

Ὁ Θεοφίλ. Ἐπίσκοπος Σκιάθου κ. Ἰωάννης χειροτονήθηκε Διάκονος καί Πρεσβύτερος ἀπό τόν μακαριστό Μητρ. Χαλκίδος κυρό Χρυσόστομο Α'. Τό 2023 διορίσθηκε Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Τήν 18η Ὀκτωβρίου τελέσθηκε ἡ χειροτονία τοῦ Θεοφίλ. Ἐπισκόπου Χριστουπόλεως κ. Βαρνάβα στόν Μητρ. Ἱ. Ν. Ἀθηνῶν ἀπό τόν Σεβ. Μητροπολίτη Ὑδρας, Σπετσῶν καί Αἰγίνης κ. Ἐφραίμ.

Ὁ Θεοφίλ. Ἐπίσκοπος Χριστουπόλεως κ. Βαρνάβας χειροτονήθηκε Διάκονος καί Πρεσβύτερος ἀπό τόν μακαριστό Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κυρό Χριστόδουλο. Τό 2019 διορίσθηκε Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Τήν 18η Ὀκτωβρίου τελέσθηκε ἡ χειροτονία τοῦ Θεοφίλ. Ἐπισκόπου Δομενίου κ. Ἀθηναγόρου στόν Μητροπολιτικό Ἱερό Ναό Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου Βεροίας ἀπό τόν Σεβ. Μητροπολίτη Βεροίας, Ναούσης καί Καμπανίας κ. Παντελεήμονα.

Ὁ Θεοφίλ. Ἐπίσκοπος Δομενίου κ. Ἀθην-αγόρας χειροτονήθηκε Διάκονος καί Πρεσβύτερος ἀπό τόν Σεβ. Μητροπολίτη Βεροίας, Ναούσης καί Καμπανίας κ. Παντελεήμονα. Τό 2014 διορίσθηκε Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βεροίας, Ναούσης καί Καμπανίας.

Τήν 19η Ὀκτωβρίου τελέσθηκε ἡ χειροτονία τοῦ Θεοφίλ. Ἐπισκόπου Ἐπιδαύρου κ. Νικοδήμου στόν Μητροπολιτικό Ἱερό Ναό Ἀθηνῶν ἀπό τόν Σεβ. Μητροπολίτη Ὑδρας, Σπετσῶν καί Αἰγίνης κ. Ἐφραίμ.

Ὁ Θεοφίλ. Ἐπίσκοπος Ἐπιδαύρου κ. Νικόδημος χειροτονήθηκε Διάκονος καί Πρεσβύτερος ἀπό τόν μακαριστό Μητροπολίτη Πειραιῶς κυρό Καλλίνικο. Τό 2019 διορίσθηκε Γεν. Διευθυντής τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας Οἰκονομικῶν (ΕΚΥΟ).

Τήν 20ή Ὀκτωβρίου τελέσθηκε ἡ χειροτονία τοῦ Θεοφίλ. Ἐπισκόπου Ταλαντίου κ. Θεολόγου στόν Μητροπολιτικό Ἱερό Ναό Ἀθηνῶν ἀπό τόν Σεβ. Μητροπολίτη Διδυμοτείχου, Ὁρεστιάδος καί Σουφλίου κ. Δαμασκηνό.

Ὁ Θεοφίλ. Ἐπίσκοπος Ταλαντίου κ. Θεολόγος χειροτονήθηκε Διάκονος καί Πρεσβύτερος ἀπό τόν μακαριστό Ἀρχιεπίσκοπο Κρήτης κυρό Τιμόθεο. Τό 2019 διορίσθηκε Ἱεροκῆρυξ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καί τό 2022 διορίσθηκε Διευθυντής τοῦ Ἰδρύματος Ποιμαντικῆς Ἐπιμορφώσεως τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

*Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*

ΟΜΙΛΙΑΙ

Όμιλία
 τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου
 Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριᾶς κ. Ἰουστίνου
 κατὰ τὴ Συνοδική Θεία Λειτουργία
 ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου
 ἐν τῷ ὁμωνύμῳ Ἱερῷ Ναῷ Ἀθηνῶν τῇ 29ῃ Ἰουνίου 2025

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ
 πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμε,

Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Συνοδικοί Ἀρχιερεῖς,
 Σεβαστοὶ πατέρες,
 Εὐσεβές ἐκκλησίασμα,

Ὅταν τὸ ἔτος 51 μ.Χ. ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐπισκέφθηκε τὴν Ἀθήνα, μετὰ ἀπὸ μιά κοπιώδη περιοδεία στὴ Μακεδονία, προσέθεσε στοὺς χώρους, πού συνήθως δίδασκε τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐννοῶ τὴν Ἰουδαϊκὴ Συναγωγὴ καὶ τὴν Ἀγορά, καὶ τὸν περίφημο Ἄρειο Πάγο, τὸν τόπο ὅπου οἱ Ἀθηναῖοι ἐκδίκαζαν τίς ὑποθέσεις τους. Ὅπως διαφαίνεται ἀπὸ τίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ἡ διδασκαλία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στὸν Ἄρειο Πάγο ἦταν ἀποτέλεσμα ἐγκλήσεώς του ἀπὸ τοὺς Ἀρεοπαγίτες, γιὰ νὰ ἀπολογηθεῖ γιὰ τὴν καινοφανῆ διδαχὴ, πού ἤδη εἶχε γίνει γνωστὴ στὴν πόλη καὶ εἶχε προκαλέσει συζητήσεις καὶ ἀντιδράσεις, καὶ ὄχι ἀπὸ ἐκούσια ἐπιλογὴ. Τό γεγονός, ὅμως, αὐτό δέν ἐμπόδισε τὸν Μέγα Ἀπόστολο νὰ ἀρπάξει τὴν εὐκαιρία γιὰ νὰ καταγγεῖλει, μέ τὸν πιό ἐπίσημο τρόπο καὶ στὸν πιό ἐπίσημο τόπο τῶν Ἀθηνῶν, «Ἰησοῦν Χριστόν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον».

Ἡ ἐποχὴ πού ἐπισκέφθηκε ὁ Παῦλος τὴν Ἀθήνα διέφερε κατὰ πολὺ ἀπὸ τὸ δεδοξασμένο «κλεινὸν ἄστυ» τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος τοῦ Περικλέως, τῶν μεγάλων φιλοσόφων, ποιητῶν καὶ στοχαστῶν καὶ τῶν σπουδαίων ἐπιτευγμάτων. Ἡ Ἀθήνα ἦταν γηρασμένη· ζοῦσε στί σκιά

τοῦ ἐνδόξου παρελθόντος της. Ὅμως, παρὰ ταῦτα, ἐξακολουθοῦσε νὰ ἀσκεῖ γοητεία καὶ νὰ προσελκύει ἀνθρώπους πεπαιδευμένους, οἱ ὁποῖοι, στὴν ἱστορία της καὶ στὰ ἀπομεινάρια τοῦ ἐνδόξου παρελθόντος της, προσπαθοῦσαν νὰ ἐντοπίσουν τὸ πνεῦμα πού δημιούργησε τὸ μεγάλο ἀθηναϊκὸ πολιτισμὸ.

Ὁ Παῦλος, λοιπόν, κλήθηκε νὰ ἀπολογηθεῖ γιὰ τὴν πίστιν του σέ ἓνα τέτοιο περιβάλλον. Στὴν ἀπολογία του, τὴν ὁποία διασώζει στὸ βιβλίον τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, ὁ Παῦλος μέ εὐγένεια, μεθοδικότητα, ἐπιστημοσύνη, ἀλλὰ καὶ μέ εὐαγγελικὴ παρηγοσία, προσπιάθηκε νὰ μυήσει τοὺς, δύσκολους σέ ξένες ἰδέες, Ἀθηναῖους στὸ μυστήριον τοῦ Προσώπου τοῦ Χριστοῦ.

Μέ ἀφορμὴ τὸ βωμὸ πού ὑπῆρχε στὴν Ἀθήνα καὶ στὸν ὁποῖο λατρευόταν ὁ ἄγνωστος Θεός, τοὺς μίλησε γιὰ τὴ δημιουργία τοῦ κόσμου καὶ τὸν Δημιουργὸ Θεό· τοὺς ἀποκάλυψε ὅτι ὁ Κύριος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς δέν κατοικεῖ σέ χειροποίητους ναοὺς καὶ δέν ὑπηρετεῖται ἀπὸ ἀνθρώπινα χέρια, σάν νὰ εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ κάτι, ἀφοῦ εἶναι Αὐτός πού δίνει πνοή καὶ ζωὴ σέ ὅλα· τοὺς ὑπενθύμισε τὴν κοινὴ πεποίθηση ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δημιουργήθηκαν ἀπὸ τὸν ἓνα Θεό, ὅτι ἔχουν κοινὸ προπάτορα καὶ ὅτι ὁ Θεός τοὺς ἐγκατέστησε στὴ γῆ καὶ ἔθεσε τὰ ὅρια μέσα στὰ ὁποῖα ζοῦν. Μέ τρόπο καταπληκτικὰ εὐφυῆ τοὺς φανέρωσε ὅτι ἡ ἔμφυτη ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἀναζητεῖ τὸν Θεὸ εἶναι δωρεὰ Του,

γιά νά μποροῦν οἱ ἄνθρωποι νά Τόν ἀναζητοῦν ἀκόμη καί μέσα στό βαθύ σκοτάδι. «Γένος Θεοῦ» ἀποκάλεσε ὁ Παῦλος τό ἀνθρώπινο γένος, καί ὡς γένος θεῖο δέν θά πρέπει νά ἀναζητᾷ τόν Θεό καί νά Τόν λατρεύει στή ὕλική κατασκευάσματα τοῦ χρυσοῦ, τοῦ ἀσημιοῦ ἢ τῆς πέτρας.

Ἡ διδαχή τοῦ Παύλου μέχρι τό σημεῖο αὐτό, παρὰ τήν τολμηρότητά της, δέν εἶναι μιά καινοφανής διδαχή γιά τή θρησκευτική κουλτούρα τῶν Ἀθηναίων. Τά θέματα πού ἀνέπτυξε εἶχαν κατά καιροῦς ἀπασχολήσει τήν ἀρχαιοελληνική θρησκευτική σκέψη. Ἄλλωστε, σέ πολλά σημεῖα τῆς διδαχῆς του κάνει ἀναφορά, ἄμεση ἢ ἔμμεση, σέ ἀρχαίους Ἑλλήνες φιλοσόφους καί ποιητές, οἱ ὅποιοι προσέγγισαν τό θέμα τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ἀνθρώπου, ὡς θρησκευτικό ὄν, μέ ὅμοιο τρόπο μέ αὐτόν πού προσεγγίζεται ἀπό τό θεόπνευστο κείμενο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἡ ἐνέργεια τοῦ Παύλου νά ἀναφερθεῖ σέ θέσεις τῶν θύραθεν δέν ἀποτελεῖ πράξη σκοπιμότητας· ἀντιθέτως, ἐπιβεβαιώνει τήν κοινή ἀνθρώπινη γονιδιακή μνήμη γιά τήν ἀρχή τῆς ὑπάρξεως τοῦ κόσμου καί τοῦ ἀνθρώπου καί τόν τρόπο τῆς δημιουργίας τους ἀπό τό θεῖο. Ἐκφράζει, ἐπίσης, τήν πεποίθηση τῶν πρώτων Χριστιανῶν ὅτι στόν ἀρχαιοελληνικό κόσμο ὑπῆρξαν πηγές τῆς ἐν Χριστῷ ἀποκεκαλυμμένης ἀλήθειας. Ὑπενθυμίζω στήν ἀγάπη σας τή γνωστή διδασκαλία τοῦ Ἁγίου μάρτυρος Ἰουστίνου τοῦ Φιλοσόφου «περί τοῦ σπερματικοῦ λόγου», ὅτι δηλαδή σπέρματα θείας ἀληθείας δέχθηκαν οἱ ἀρχαῖοι φιλόσοφοι, οἱ ὅποιοι κυριολεκτικά θεολόγησαν περί τοῦ ἐνσαρκωμένου Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ καί περί τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀνωτέρου θεοῦ δημιουργήματος.

Γι' αὐτό, μέχρι αὐτοῦ τοῦ σημείου, ἐπαναλαμβάνω, οἱ Ἀθηναῖοι ἄκουσαν προσεκτικά καί μέ ἐνδιαφέρον τόν Ἀπόστολο. Δέν συνέβη, ὅμως, τό ἴδιο καί στή συνέχεια τῆς διδαχῆς του, ὅπου ἐπρόκειτο νά εἶναι καί τό τελευταῖο σημεῖο, καθώς διεκόπη ἡ ἀπολογία τοῦ Παύλου ξαφνικά καί βίαια· καί τό σημεῖο αὐτό ἦταν ὅταν

ὁ Παῦλος τούς μίλησε γιά τόν Χριστό καί τήν ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασή Του.

Κηρύσσει, λοιπόν, ὁ Παῦλος στό τελευταῖο τμήμα τῆς ἀπολογίας του: «Ὁ Θεός παρέβλεψε τά χρόνια τῆς ἄγνοιας· τώρα ἀπαιτεῖ ἀπό ὅλους τούς ἀνθρώπους σέ κάθε τόπο νά μετανοήσουν, γιατί ἔχει καθορίσει μιά ἡμέρα πού θά κρίνει τήν οἰκουμένη μέ δικαιοσύνη, μέσῳ ἐνός ἀνδρός πού τόν ἔχει ὀρίσει γι' αὐτόν τόν σκοπό. Καί ἔδωσε βέβαιη ἀπόδειξη σέ ὅλους, ὅτι αὐτός θά εἶναι ὁ κριτής, ἀνασταίνοντάς τον ἀπό τούς νεκρούς. Ὅταν ἐκεῖνοι ἄκουσαν γιά ἀνάσταση νεκρῶν, ἄλλοι κοροΐδευαν καί ἄλλοι ἔλεγαν ἀκουσόμεθά σου πάλι, θά σέ ἀκούσουμε πάλι ἄλλη φορά»¹.

Δύο σημεῖα τῆς ἀπολογίας τοῦ Παύλου ἐνόησαν καί ἐκνεύρισαν τούς Ἀθηναίους καί ἔτσι ὀδηγήθηκαν στό νά χάσουν μιά μοναδική εὐκαιρία γιά τή σωτηρία τους. Τό πρῶτο: ἡ προτροπή σέ μετάνοια· καί τό δεύτερο: ἡ πίστη στήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Καί τά δύο αὐτά σημεῖα ἀποτελέσαν γροθιά στό θρησκευτικό καί ὑπαρξιακό ὑπογάστριο τῶν Ἀθηναίων. Ἀς δοῦμε, ὅμως, τούς λόγους.

Ὁ Παῦλος ἦταν ἀδύνατον νά μὴν ὁμιλοῦσε στούς Ἀθηναίους γιά τόν Χριστό, ὅσο καί ἂν ἡ ζωή τοῦ Χριστοῦ καί ὁ τρόπος φανερώσεώς της στούς ἀνθρώπους ἦταν ἀντίθετος μέ τή δική τους θρησκευτική κοσμοθεωρία. Καί τοῦτο, διότι ὁ Χριστός, γιά τόν Παῦλο, εἶναι τό κέντρο καί ἡ οὐσία τοῦ κηρύγματός του. Ἀπό τή συνάντησή του μέ τόν Χριστό, στό δρόμο πρὸς τή Δαμασκό, ἕως καί τό μαρτυρικό θάνατό του, στή Ρώμη, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος κατήγγελλε συνεχῶς «*Ἰησοῦν Χριστόν καί τοῦτον ἐσταυρωμένον*»² καί ἀναστάντα. Τόσο πολύ εἶχε ταυτίσει τή ζωή του μέ τό πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὥστε ἔγραφε στούς Γαλάτες: «*ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός*»³. «*δὲ ζῶ ἐγώ, ζεῖ μέσα μου ὁ Χριστός*». Ἡ δὲ ἀγάπη πού εἶχε γιά τόν Χριστό ἦταν τόσο ἰσχυρή, πού θεωροῦσε τό θάνατό του κέρδος, ἀφοῦ θά τόν ἔνωνε ὀριστικά μέ τόν Ἰησοῦ⁴. Πόσο ὁμορφα αὐτή τήν ἀγάπη καί τή δύναμή

της περιγράφει στους Ρωμαίους! Τους γράφει: «ποιός, ἀλήθεια, θά μπορέσει νά μᾶς χωρίσει ἀπό τήν ἀγάπη αὐτή πού μᾶς ἔχει ὁ Χριστός; Μήπως θά μᾶς χωρίσει ἀπ' αὐτόν θλίψη ἀπό ἐξωτερικές περιστάσεις ἢ στενοχώρια καί ἐσωτερική πίεση τῶν καρδιῶν μας ἢ διωγμός ἢ πείνα ἢ γύμνια καί ἔλλειψη ρούχων ἢ κίνδυνος ἢ μαχαίρι πού νά μᾶς φοβερίζει μέ σφαγή; Ναί. Καί μέ σφαγή καί μέ θάνατο θά μᾶς φοβερίσουν, σύμφωνα μ' ἐκεῖνο πού ἔχει γραφεῖ στους θεόπνευστους ψαλμούς, ὅτι γιά σένα, Κύριε, κινδυνεύουμε δι-αρκῶς νά πεθάνουμε κάθε μέρα τῆς ἐπίγειας ζωῆς μας. Θεωρηθήκαμε ἀπό τούς διώκτες μας ὡς πρόβατα προορισμένα γιά σφαγή. Ἀλλά, ὅλα αὐτά τά ὑπερνικοῦμε μέ τή βοήθεια Τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος μᾶς ἀγάπησε, καί ἐξατίας τῆς ἀγά-πης Του δέ μᾶς ἀφήνει ἀπροστάτευτους στους κινδύνους καί τίς δύσκολες αὐτές περιστάσεις. Ναί. Τά ὑπερνικοῦμε ὅλα. Διότι εἶμαι πεπεισμένος ὅτι οὔτε θάνατος, μέ τόν ὁποῖο ἐνδεχομένως θά μᾶς φοβερίσουν, οὔτε ζωή, μέ τήν ὁποία μᾶς ὑπόσχονται ὅποιαδήποτε εὐτυχία, οὔτε τά τάγματα τῶν οὐράνιων πνευμάτων, οὔτε οἱ ἄγγελοι δηλαδή, οὔτε οἱ ἄρχες, οὔτε οἱ δυνάμεις, ἀλλά οὔτε καί οἱ περιστάσεις καί τά γεγονότα τοῦ παρόντος, οὔτε τά μελλοντικά γεγονότα, οὔτε οἱ ἐνδοξες ἐπιτυχίες πού ὑψώνουν τόν ἄνθρωπο πολύ, οὔτε οἱ ἄδοξες ταπεινώσεις πού τόν καταρ-ρίπτουν σέ μεγάλα βάθη, οὔτε ὅποιαδήποτε ἄλλη κτίση, διαφορετική ἀπ' αὐτή πού βλέπουμε, θά μπορέσει νά μᾶς χωρίσει καί νά μᾶς ἀπομακρύνει ἀπό τήν ἀγάπη πού μᾶς ἔδειξε ὁ Θεός μέσφ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Κυρίου μας, καί ἡ ὁποία μᾶς κρατᾷ στενά συνδεδεμένους μαζί Του καί ἰδιαίτερος προστατευομένους Του»⁵.

Ὅπως, λοιπόν, εἶναι αὐτονόητο, σκοπός τοῦ κηρύγματός Του ἦταν ὄχι ἡ ἐδραίωση μιᾶς ἄλλης θρησκείας, ἀλλά ἡ ἀποκάλυψη τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία πραγματώθηκε μέ τή φανέρωση τοῦ μυστηρίου τῆς εὐσεβείας⁶, τήν ἐνσάρκωση τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσο καί ἂν αὐτό προκαλοῦσε ἀντιδράσεις,

ἀκόμη καί ἀπόρριψη τῆς ἐπαγγελίας του. Αὐτόν τόν Θεόν κατήγγελε, «*σαρκὶ ἐλπλυθότα*»⁷, μέ σάρκα ἐρχόμενο στόν κόσμο, σταυρωμένο καί ἀναστάντα. Γιά τή διδασκαλία τοῦ Παύλου, ἡ Σταύρωση καί ἡ Ἀνάσταση κατέχουν κύρια σημασία γιά τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Χωρίς τή Σταύρωση καί τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου ματαιώνεται, διότι «*εἰ Χριστός οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν*»⁸, ἂν ὁ Χριστός δέν ἀναστήθηκε, ἡ πίστη μας εἶναι μάταιη, ψεύτικη, ἀκόμη καί ἐπικίνδυνη.

Παράλληλα, ἦταν ἐξ ἴσου ἀδύνατον ὁ Παῦλος νά μὴ κηρύξει τή μετάνοια, ὡς ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιά τή γέννηση τῆς πίστεως στόν Ἰησοῦ Χριστό καί ὡς τό κατ' ἐξοχήν μέσον γνώσεως τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Μετάνοια καί πίστη εἶναι ἔννοιες ἄρρηκτα συνδεδεμένες στίς διδαχές τοῦ Παύλου. Ὅπως σημειώνει ὁ Εὐαγγελιστής Λουκᾶς στίς *Πράξεις* τῶν Ἀποστόλων, ὁ Παῦλος κήρυττε «καί στους Ἰουδαίους καί στους εἰδωλολάτρες τήν εἰς Θεόν μετάνοιαν καί πίστιν εἰς τόν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν»⁹. Ἡ μετάνοια γεννᾷ τήν ταπείνωση καί ἡ ταπείνωση γεννᾷ τήν πίστη, ἡ δέ πίστη καλλιιεργεῖ τή βεβαιότητα ὅτι τά πιστευόμενα εἶναι ἀληθινά¹⁰. Ἡ πίστη, λοιπόν, στήν ἐκ νεκρῶν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ ἀπαιτεῖ μετάνοια καί ταπείνωση. Μόνον οἱ μετανοοῦντες δέχονται τήν καθαριστική φωτιστική χάρη τοῦ Θεοῦ, πού ὁδηγεῖ στή γνώση τοῦ Χριστοῦ· καί μόνον οἱ ταπεινοί βλέπουν καί βιώνουν τόν Χριστό «καθώς ἐστὶ»¹¹.

Οἱ ἀκροατές τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἄκουσαν μέ ἄνεση τήν ἀπολογία του μέχρι τήν ἀναφορά του στό γεγονός τῆς Ἀναστάσεως. Ὅλες οἱ πρό τῆς διδασκαλίας περὶ Ἀναστάσεως ἀναφορές τοῦ Παύλου ἦταν συμβατές μέ τίς ἀπόψεις τους, τίς ἀντιλήψεις τους, τίς κοσμοθρησκευτικές θεωρίες τους, τόν ὀρθολογισμό τους. Αἰσθάνονταν ἀσφάλεια μέ αὐτά πού ἄκουγαν, γιατί τά κατα-νοοῦσαν, τά τιθάσευαν μέ τήν λογική τους καί μέ βάση αὐτή τή λογική τά ἀποδέχονταν ἢ τά ἀπέρριπταν. Ἀκούγοντας, ὅμως, τόν Παῦλο νά

μιλά για τί μετάνοια, ως τόν μοναδικό δρόμο και τρόπο έπαφής με Αυτόν που αναστήθηκε από τούς νεκρούς για να κρίνει τήν οικουμένη με δικαιοσύνη, αισθάνονται να προσβάλλεται τό εγώ τους, ή λογική τους, αλλά και ή αξία τους. Νά πρέπει να μετανοήσουν αυτοί, που θεωρούσαν τόν έαυτό τους τόσο σπουδαίο! Ό λόγος περί μετανοίας του Παύλου ουσιαστικά αποτελούσε άμεση απειλή του αυτοειδώλου των Αθηναίων, συντριβή της ύπεραξίας τους ή άκόμη και αποκάλυψη της κεκρυμμένης πνευματικής χρεωκοπίας τους, τήν όποία τόσο έπιμελώς απέκρυπταν άκόμη και από τόν ίδιο τόν έαυτό τους. Γι' αυτό αντιδρούν σπασμωδικά· κοροϊδεύουν και ειρωνεύονται τόν Παύλο, έκφράζοντας έτσι τόν έσωτερικό πανικό τους, τήν ανασφάλειά τους μπροστά στό φώς του Χριστού, που αποκαλύπτει και φανερώνει τήν τραγωδία του ανθρώπου. Δυστυχώς· έξαιτίας της άπροθυμίας τους να δεχθούν τό μήνυμα της μετανοίας και του πανικού τους για τί μή αποκάλυψη και παραδοχή του άληθινού είναι τους, προσπερνούν τί σπουδαιότερη αλήθεια που άκουσαν, τήν Άνάσταση εκ νεκρών του Χριστού, προσπερνούν τόν ίδιο τόν Χριστό, και έτσι χάνουν τήν εύκαιρία της σωτηρίας. Και ό μέν Παύλος, πικραμένος από τήν άνάρμοστη συμπεριφορά των Αθηναίων, έγκαταλείπει τήν Αθήνα και μεταβαίνει στην Κόρινθο, για να συνεχίσει τό έργο του ευαγγελισμού, οι δέ Αθηναίοι, πλίν έλαχίστων, συνθλίβονται στην άλαζονεία τους και χάνουν τί δυνατότητα της σωτηρίας τους.

Η συμπεριφορά των Αθηναίων έναντι της διδασκαλίας του Παύλου, έναντι ουσιαστικά αυτής της διδασκαλίας του Χριστού, δέν αποτελει εξαίρεση στις διαχρονικές σχέσεις των ανθρώπων με τό λόγο του Θεού, με τί χριστιανική πίστη, με τόν ίδιο τόν Χριστό. Από τούς πρώτους χριστιανικούς χρόνους μέχρι και τίς ημέρες μας ό όρθολογισμός των ανθρώπων άναμετράται με τήν άπλή καρδιακή πίστη. Και ό

έγωισμός των ανθρώπων άκυρώνει τί μετάνοια, ως μοναδικό μέσο σωτηρίας. Αυτό είναι φυσικό, γιατί, όπως μās διδάσκει ό Παύλος, ό λόγος του Σταυρού και της Άναστάσεως «είναι τρέλα γι' αυτούς που όδεύουν προς τό χαμό τους»¹². Έτσι, οι θρησκευόμενοι τυπολάτρες θα συνεχίσουν να έπιζητούν διαρκώς θαύματα για να Τόν άποδεχθούν, ενώ οι πεπαιδευμένοι λογικοκράτες διαρκώς θα άναζητούν λογικά έπιχειρήματα για να πειστούν¹³. Λησμονούν, όμως, ότι ό λόγος του Σταυρού και της Άνάστασης δέν είναι άνθρωπος, για να κρίνεται με ανθρώπινα μέτρα και να άποδεικνύεται με ανθρώπινες λογικές άποδείξεις. Είναι ό ίδιος «ό Χριστός που κηρύττουμε, είναι του Θεού ή δύναμη και του Θεού ή σοφία»¹⁴. Τόν κατανοούν οι μετανοούντες, τόν βιώνουν μόνον οι ταπεινοί.

Απέναντι στην άμφισβήτηση του Θεού από τούς τάχα μορφωμένους και έναντι στην άλλοίωση του ευαγγελικού μηνύματος από τούς θρησκευόμενους τυπολάτρες, ή Έκκλησία του Χριστού συνεχίζει να κηρύττει, μαζί με τόν Μέγα Παύλο, «Χριστόν Έσταυρωμένο και Άναστάντα». Συνεχίζει να ψάλλει μαζί του ότι «Όσοι εις Χριστόν έβαπτίσθημεν, εις τόν θάνατον αυτού έβαπτίσθημεν. Συνετάφημεν ούν αυτόν δια του Βαπτίσματος εις τόν θάνατον, ίνα όπως ήγέρθη Χριστός εκ νεκρών δια της δόξης του Πατρός, ούτω και ήμεις εν καινότητι ζωής περιπατήσωμεν»¹⁵ «Όσοι βαπτισθήκαμε με πίστη στον Ήσοϋ Χριστό συνταυτίζοντας τήν ύπαρξή μας μ' Αυτόν, γίναμε με τό βάπτισμα μέτοχοι του σταυρικού Του θανάτου, και ό παλαιός μας άνθρωπος της άμαρτίας σταυρώθηκε και πέθανε, όπως και ό Χριστός πάνω στον σταυρό. Θαφήκαμε λοιπόν μαζί μ' Αυτόν με τό άγιο βάπτισμα, τό όποιο μās έκανε συγκοινωνούς του θανάτου του, με άποτέλεσμα, όπως άκριβώς αναστήθηκε ό Χριστός από τούς νεκρούς με τήν ένδοξη δύναμη του Πατρός, έτσι κι ήμεις να αναστηθούμε σε νέα ένάρετη και άγία ζωή και να συμμορφώσουμε τί διαγωγή μας σύμφωνα με τίς

ἀπαιτήσεις τῆς ζωῆς αὐτῆς. Ναί. Ἀναστηθήκαμε κι ἐμεῖς σέ νέα ἅγια ζωή».

Μακαριώτατε Πάτερ,

Ἡ Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος σήμερα χαίρει καί ἀγάλλεται ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἱδρυτοῦ της, Μεγάλου Ἀποστόλου Παύλου, τοῦ Πρωτοκορυφαίου, τοῦ δοχείου τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ καί διαπρυσίου στόματος τοῦ Χριστοῦ, καί πανηγυρίζει ἱεροπρεπῶς, τελοῦσα τὴ Συνοδική αὐτῇ Θεία Λειτουργία ἐν τῷ κλεινῷ ἄστῳ τῶν Ἀθηνῶν. Πορευομένη ἐν μέσῳ πολλῶν πειρασμῶν, ἐσωτερικῶν καί ἐξωτερικῶν, στὴν ὁδὸ ποῦ χάραξε ὁ οὐράνιος προστάτης της καί στοιχιζομένη στὴν ἀπορρέουσα ἀπὸ τῆς δεκατέσσερις ἐπιστολῆς του διδασκαλία του, συνεχίζει νὰ κηρύττει, στὴν πατρίδα καί στὸν κόσμον, Ἰησοῦν Χριστόν, καί τοῦτον ἐσταυρωμένο καί ἀναστάντα. Συνεχίζει νὰ καλεῖ στὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καί στὴν κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὰ τέκνα της, νὰ ὀρθοτομεῖ τὸν λόγο τῆς Ἀληθείας τοῦ Χριστοῦ, νὰ διαφυλάττει τὴν ἁπαξ παραδοθεῖσα πίστι ἀνόθευτη καί ἀκέραια, νὰ βρίσκεται σέ κανονικὴ λειτουργικὴ κοινωνία μετὰ τῆς Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καί μετὰ τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων καί Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, νὰ διαλέγεται φιλαδέλφως καί μετὰ δογματικῆς ἀκριβείας μετὰ τῶν ἑτεροδόξων, νὰ προασπίζει, ἄνευ σωβινισμοῦ, τὰ ἐθνικά δίκαια, νὰ συμβάλλει

μετὰ διακρίσεως στὴν κοινωνικὴ συνοχή καί στὴν, ἀναλόγως τῶν δυνάμεών της, ἀπάλυνση καί θεραπεία τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων.

Ὑπὸ τὴν πεπνυμένη, περινουστάτη, εἰρηνικὴ καί σεμνὴ πρωθιεραρχία Σας, Μακαριώτατε, τὰ σεπτὰ μέλη τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὁμοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν Σεβασμιωτάτων, Πανιερωτάτων, Θεοφιλεστάτων Ἀρχιερέων, τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, τῶν Μοναχικῶν καί Ἱεραποστολικῶν Ταγμάτων, τῶν λαϊκῶν συνεργατῶν καί τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πιστοὶ στό χρέος ἔναντι τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ποιμνίου, ἀγωνιζόμεστε, «διὰ εὐφημίας καί δυσφημίας», πρεσβείας τοῦ Πρωτοκορυφαίου, «*ἄχρῃς οὐ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ἡμῖν*»¹⁶, «μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καί τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ»¹⁷. Ἀγωνιζόμεστε, ἕως οὔ γίνουν «*τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός*»¹⁸.

Περαίνων τὸ λόγον καί εὐχαριστῶν εὐγνωμόνως διὰ τὴν προσγενομένην τιμὴν τῆς ἀναθέσεως, ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τοῦ σημερινοῦ ἐορτίου κηρύγματος, ἐπιτρέψτε μου νὰ κατακλείσω τὴν ὁμιλία μου αὐτὴ στρέφων τὸ λόγο μου πρὸς τὸν σήμερα ἐορταζόμενον Ἅγιον Μέγα Ἀπόστολο Παῦλον, ἀπευθύνων πρὸς αὐτόν τὸν ὕμνον καί τὸν ἔπαινον, τὸν ὅποιον ἐξεφώνησε τὸ χρυσοῦν στόμα τοῦ Παύλου, ὁ Μέγας Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας, Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Πράξ. 17, 30-32.
2. Α' Κορινθ. 2, 2.
3. Γαλ. 2, 20.
4. Βλ. Φιλιπ. 1, 21.
5. Ῥωμ. 8, 35-39.
6. Βλ. Α' Τιμ. 3, 16.
7. Α' Ἰωάν. 4, 2.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

8. *Α΄ Κορινθ.* 15-17.
9. *Πράξ.* 20, 21.
10. Βλ. *Εβρ.* 11, 1-3.
11. Βλ. *Ματθ.* 5, 8.
12. *Α΄ Κοριν.* 1, 18.
13. *Α΄ Κοριν.* 1, 22.
14. *Α΄ Κοριν.* 1, 24.
15. *Ρωμ.* 6, 3-5.
16. *Γαλ.* 4, 19.
17. *Εφεσ.* 4, 13.
18. *Κολασ.* 3, 11.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρωτ. 4237
 Αριθ. Αθηναι, 5 Σεπτεμβρίου 2025
 Διεκπ. 1921

ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Πρός
 τὴν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν
 τὴς Ἱερῆς Μητροπόλεως τῆς Ἐκκλησίας
 τῆς Ἑλλάδος
 τό Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας
 τῆς Ἑλλάδος
 τὴν Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας
 τῆς Ἑλλάδος
 τὴς Ἱερῆς Συνοδικῆς Μονῆς καί
 τὴς Ὑπηρεσίης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Θέμα: «Ἐνιαῖοι (γιά ὅλες τὴς θρησκευτικῆς
 κοινότητες) κανόνες θρησκευτικῆς ἐπικοινωνίας
 – πληροφορήσεως πρὸς μὴ μέλη τῆς οἰκείας
 θρησκευτικῆς κοινότητος (26 παρ. 7
 Ν. 5224/2025)»

Κοινοποιήσις:
 Διεύθυνσιν Προσωπικοῦ Ἱερᾶς Συνόδου

Διὰ τοῦ παρόντος γνωστοποιεῖται ὅτι μέ
 τό ἄρθρο 26 παρ. 7 τοῦ Ν. 5224/2025 (ΦΕΚ Α΄
 142/5.8.2025) νομοθετήθηκαν δύο εἰδικοί ὅροι γιὰ
 τὴν νόμιμη διάδοσιν θρησκευτικῶν ἰδεῶν – διδα-
 σκαλίας, ὅταν αὐτὴ ἔχει ὡς σκοπὸ εἴτε τὴν διάδο-
 σιν τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων θρησκευτικῆς
 κοινότητος εἴτε τὴν ἔνταξιν νέων μελῶν σὲ θρη-
 σκευτικὴ κοινότητα.

Σημειώνεται ὅτι δὲν ἔχει καταργηθεῖ τό ποινι-
 κό ἀδίκημα τοῦ παράνομου προσπλυσισμοῦ, ἐξα-
 κολουθεῖ νὰ προβλέπεται στὸ ἄρθρο 4 τοῦ ἀ.ν.
 1363/1938 (ΦΕΚ Α΄ 305) καὶ ὀρίζεται στὴν παρ. 2
 τοῦ ἁρθροῦ ὡς ἑξῆς:

«2. Προσπλυσισμὸς ἰδίᾳ εἶναι ἡ διὰ πάσης φύ-
 σεως παροχῶν ἢ δι’ ὑποσχέσεως τοιούτων ἢ ἄλ-
 λης ἠθικῆς ἢ ὕλικῆς περιθάλψεως, διὰ μέσων
 ἀπατηλῶν, διὰ καταχρήσεως τῆς ἀπειρίας ἢ ἐμπι-
 στοσύνης ἢ δι’ ἐκμεταλλεύσεως τῆς ἀνάγκης, τῆς
 πνευματικῆς ἀδυναμίας ἢ κουφότητος ἄμεσος ἢ
 ἔμμεσος προσπάθεια πρὸς διείσδυσιν εἰς τὴν θρη-
 σκευτικὴν συνειδησιν ἐτεροδόξων ἐπὶ σκοπῷ με-
 ταβολῆς τοῦ περιεχομένου αὐτῆς».

Οἱ νέες διατάξεις τοῦ ἁρθροῦ 26 παρ. 7 τοῦ
 Ν. 5224/2025 ἰσχύουν γιὰ ὅλες τὴς θρησκευτικῆς
 κοινότητες καὶ τοὺς θρησκευτικούς λειτουργοὺς
 τοὺς χωρὶς ἐξαίρεση, συνεπῶς καὶ γιὰ ὅλα τὰ
 ἐκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα καὶ τοὺς ὀρθοδό-
 ξους κληρικούς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὅταν
 ἀπευθύνονται σὲ μὴ μέλη τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλη-
 σίας ἢ γενικῶς στὸ κοινὸ (ποὺ περιλαμβάνει καὶ
 μὴ μέλη τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας) ὑπὸ τὴν κατω-
 τέρω εἰδικὴν προϋποθέσει.

Τό ἐπίμαχο ἄρθρο 26 παρ. 7 τοῦ Ν. 5224/2025
 προβλέπει ὅτι:

«7. Οἱ θρησκευτικῆς κοινότητες καὶ οἱ θρησκευ-
 τικοὶ λειτουργοί, συμπεριλαμβανομένων αὐτῶν τῆς
 Ανατολικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ
 κατ’ ἄρθρο 3 τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν θρησκευ-
 τικῶν λειτουργῶν τῆς, ὅταν ενεργοῦν ὑπὸ τὴν ἰδι-
 ότητα τοῦ θρησκευτικοῦ μέλους:

α) υποχρεοῦνται νὰ δηλώνουν με τρόπο ρητὸ
 καὶ σαφὴ τὴν θρησκευτικὴν κοινότητα σὴν οἱποία
 ἀνήκουν:

αα) ὅταν ἐκδίδουν βιβλία, περιοδικά, καὶ λοιπὰ
 ἐντυπα θρησκευτικοῦ περιεχομένου ἢ παρουσιά-
 ζουν ραδιοφωνικῆς, τηλεοπτικῆς ἢ διαδικτυακῆς

εκπομπές θρησκευτικού περιεχομένου ή αναρτούν κατά τρόπο συστηματικό ή οργανωμένο δημοσιεύσεις και υλικό που παρουσιάζει ή μεταδίδει θρησκευτική διδασκαλία σε διαδικτυακά μέσα δικτύωσης, επικοινωνίας και πληροφόρησης και σε κάθε ενημερωτικό ή πληροφοριακό υλικό που κυκλοφορούν, αποστέλλουν ή διαδίδουν με ευθύνη τους στο κοινό που δεν ανήκει στη θρησκευτική τους κοινότητα με οποιοδήποτε μέσο πληροφόρησης και επικοινωνίας εφόσον έχει ως σκοπό τη διάδοση των θρησκευτικών πεποιθήσεων της θρησκευτικής κοινότητας στην οποία ανήκουν ή την ένταξη νέων μελών στην θρησκευτική τους κοινότητα,

αβ) κατά τη συλλογική επικοινωνία τους με φυσικά πρόσωπα ή εκπροσώπους ή μέλη ενώσεων προσώπων ή νομικών προσώπων που δεν ανήκουν στη θρησκευτική τους κοινότητα, με οποιοδήποτε τρόπο επικοινωνίας και με σκοπό τη διάδοση των θρησκευτικών πεποιθήσεων της θρησκευτικής κοινότητας στην οποία ανήκουν ή την ένταξη νέων μελών στη θρησκευτική τους κοινότητα, και

β) να αποδέχονται την άρνηση επικοινωνίας των παραληπτών του θρησκευτικού υλικού και περιεχομένου των υποπερ. αα) και αβ) της περ. α) και να μην επαναλαμβάνουν την επικοινωνία για τους σκοπούς των ανωτέρων περιπτώσεων. Στον παραβάτη της παρούσας επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο, που καθορίζεται με την κοινή υπουργική απόφαση της παρ. 2 του άρθρου 62».

Ι. Δύο υποχρεώσεις κατά την μή ζητηθείσα επικοινωνία – πληροφόρηση: δήλωση θρησκευτικής ταυτότητας, σεβασμός άρνήσεως επικοινωνίας.

Τό άρθρο 26 παρ. 7 του Ν. 5224/2025 καθιερώνει δύο βασικές αρχές που διέπουν την μή ζητηθείσα επικοινωνία – πληροφόρηση προς τό κοινό όταν γίνεται από τις θρησκευτικές κοινότητες και τους θρησκευτικούς λειτουργούς τους και έφ' όσον ή επικοινωνία – πληροφόρηση έχει ως πρόθεση την διάδοση των θρησκευτικών πεποιθήσεων ή την ένταξη νέων μελών σε θρησκευτική κοινότητα:

α) ότι αυτός που άπευθύνεται στο κοινό όφείλει νά γνωστοποιεί προηγουμένως τήν θρησκευτική ταυτότητά του (π.χ. «είμαι Όρθόδοξος κληρικός της Ένορίας ... ή/καί της Ί. Μητροπόλεως» ή «είμαι μέλος των Μαρτύρων του Ίεχωβά ή «είμαι μέλος της Μητροπόλεως του “πατρώου ήμερολογίου ή Γνησίων Όρθοδόξων Χριστιανών”» κ.λπ.) και

β) ότι εάν ό παραλήπτης της έπικοινωνίας άπαντήσσει ότι δέν έπιθυμεί τήν έπικοινωνία, ή άρνησή του πρέπει νά γίνει σεβαστή και νά μήν ένοχλείται έκ νέου για τούς άνωτέρω σκοπούς (διαδόσεως θρησκευτικής διδασκαλίας, προσελκύσεως του ως πιστού).

Οί παραπάνω βασικές αρχές δέν είναι νεοφυείς, αλλά άποτελούν μεταφορά στην θρησκευτική νομοθεσία των όμοιων αρχών της ευρωπαϊκής και έθνικής νομοθεσίας περί της διαφημίσεως και ειδικότερα περί της μή ζητηθείσας επικοινωνίας που έχει ως σκοπό τήν προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών (άρθρα 9 παρ. 2 και 5, 9Δ Ν. 2251/1994, 11 Ν. 3471/2006).

Η νομοθετική λογική του άρθρου 26 παρ. 7 του Ν. 5224/2025 είναι ότι όποιοσδήποτε άπευθύνεται μέ πρωτοβουλία του στο κοινό και χωρίς νά του έχει ζητηθεί ή επικοινωνία και έφ' όσον έχει σκοπό νά προωθήσει τίς θρησκευτικές πεποιθήσεις της κοινότητάς του ή τήν προσέλκυση νέων πιστών, όφείλει νά σέβεται τίς αρχές της αλήθειας, της καλής πίστεως και τήν προσωπικότητα των παραληπτών της μή ζητηθείσας επικοινωνίας, όπως δηλαδή άκριβώς ύποχρεούται και όποιος διαφημίζει προϊόντα - υπηρεσίες μέ σκοπό τήν προσέλκυση νέων καταναλωτών.

Είναι εύνόητο ότι ή μή ζητηθείσα επικοινωνία, που για τόν παραλήπτη του μηνύματος ένέχει τό στοιχείο του αϊφνιδιασμού του, πρέπει νά είναι ειλικρινής και διαφανής και νά μήν προσπαθεί νά παραπλανήσει τόν παραλήπτη άποκρύπτοντάς του τήν αλήθεια, δηλαδή τήν θρησκεία - δόγμα που εκπροσωπεί όποιος επικοινωνεί μαζί του προσπαθώντας νά του μεταδώσει τήν θρησκευτι-

κή αυτή διδασκαλία ή να τόν έντάξει στην θρησκευτική αυτή κοινότητα.

II. Υποχρέωση δηλώσεως θρησκευτικής ταυτότητας.

Ειδικότερα τό πρώτο σκέλος του άρθρου 26 παρ. 7 του Ν. 5224/2025 τυποποιεί την έξής υποχρέωση:

α. Όλες οί θρησκευτικές κοινότητες (καί τά νομικά πρόσωπα της Όρθόδοξης Έκκλησίας) καί οί θρησκευτικοί λειτουργοί τους (καί οί όρθόδοξοι κληρικοί), υπό την διπλή προϋπόθεση α) ότι ένεργοϋν υπό την ιδιότητα του θρησκευτικού μέλους (όχι όταν ένας κληρικός π.χ. υπό την ιδιότητα του καθηγητή πανεπιστημίου δημοσιεύει βιβλίο ή μετέχει σε επιστημονικό συνέδριο) καί β) ότι έχουν ως σκοπό την διάδοση των θρησκευτικών πεποιθήσεων της θρησκευτικής κοινότητας στην όποία ανήκουν ή την ένταξη νέων μελών σε αυτήν, υποχρεούνται να δηλώνουν μέ τρόπο ρητό καί σαφή την θρησκευτική κοινότητα στην όποία ανήκουν:

αα) στά βιβλία, περιοδικά καί λοιπά έντυπα θρησκευτικού περιεχομένου που έκδίδει ή θρησκευτική κοινότητα ή ό θρησκευτικός λειτουργός της καί έφ' όσον έχουν τους άνωτέρω σκοπούς (διάδοση θρησκευτικών πεποιθήσεων της θρησκευτικής κοινότητας στην όποία ανήκουν ή ένταξη νέων μελών στην θρησκευτική τους κοινότητα).

ββ) στίς ραδιοφωνικές, τηλεοπτικές ή διαδικτυακές έκπομπές θρησκευτικού περιεχομένου που παρουσιάζει ή θρησκευτική κοινότητα (δηλαδή τά μέλη της που ένεργοϋν κατ' έντολήν της) ή ό θρησκευτικός λειτουργός της καί έφ' όσον έχουν τους άνωτέρω σκοπούς (διάδοση θρησκευτικών πεποιθήσεων της θρησκευτικής κοινότητας στην όποία ανήκουν ή ένταξη νέων μελών στην θρησκευτική τους κοινότητα).

γγ) στίς αναρτήσεις δημοσιεύσεων καί ύλικού τό όποιο παρουσιάζει ή μεταδίδει θρησκευτική διδασκαλία είτε συστηματικά είτε όργανωμένα σε διαδικτυακά μέσα δικτύωσης, έπικοινωνίας καί πληροφόρησης (π.χ. Youtube, Facebook, Instagr-

am, X/Twitter, Tiktok, Telegram, Vimeo, Dailymotion κ.λπ.) καί στίς όποιες προβαίνει ή θρησκευτική κοινότητα (δηλαδή τά μέλη της που ένεργοϋν κατ' έντολήν της) ή ό θρησκευτικός λειτουργός της καί έφ' όσον έχουν τους άνωτέρω σκοπούς (διάδοση θρησκευτικών πεποιθήσεων της θρησκευτικής κοινότητας στην όποία ανήκουν ή ένταξη νέων μελών στην θρησκευτική τους κοινότητα).

δδ) καί σε κάθε ενημερωτικό ή πληροφοριακό ύλικό (μέ όποιαδήποτε μορφή, ύλική ή ψηφιακή κ.λπ.), που κυκλοφορεί, αποστέλλει ή διαδίδει ή θρησκευτική κοινότητα (δηλαδή τά μέλη της που ένεργοϋν κατ' έντολήν της) ή ό θρησκευτικός λειτουργός της μέ εϋθύνη τους στό κοινό, τό όποιο δέν ανήκει στην θρησκευτική τους κοινότητα, καί μέ όποιαδήποτε μέσο πληροφόρησης καί έπικοινωνίας καί έφ' όσον έχουν τους άνωτέρω σκοπούς (διάδοση θρησκευτικών πεποιθήσεων της θρησκευτικής κοινότητας στην όποία ανήκουν ή ένταξη νέων μελών στην θρησκευτική τους κοινότητα).

εε) κατά την συλλογική έπικοινωνία (όχι ατομική έπικοινωνία) κάθε θρησκευτικής κοινότητας (μέσω των μελών της που ένεργοϋν κατ' έντολήν της) ή θρησκευτικού λειτουργού της μέ φυσικά πρόσωπα ή εκπροσώπους ή μέλη ένώσεων προσώπων ή νομικών προσώπων που δέν ανήκουν στην θρησκευτική κοινότητα, μέ όποιαδήποτε τρόπο έπικοινωνίας, καί έφ' όσον έχουν τους άνωτέρω σκοπούς (διάδοση θρησκευτικών πεποιθήσεων της θρησκευτικής κοινότητας στην όποία ανήκουν ή ένταξη νέων μελών στην θρησκευτική τους κοινότητα).

Κατά συνέπεια, από την ως άνω περίπτωση εε εξαιρείται μόνο ή ατομική έπικοινωνία (π.χ. συζήτηση) μέ θρησκευτικό περιεχόμενο μεταξύ, άφ' ενός, προσώπου που ένεργεί κατ' έντολήν θρησκευτικής κοινότητας ή θρησκευτικού λειτουργού της καί, άφ' έτέρου, προσώπου που δέν είναι μέλος της θρησκευτικής κοινότητας, άκόμα καί εάν έχει ως σκοπό την διάδοση θρησκευτικών πεποιθήσεων ή προσέλκυση νέων πιστών. Εάν όμως

κατά τήν ατομική επικοινωνία (π.χ. συζήτηση) γίνεται παράδοση ενημερωτικού ή πληροφοριακού υλικού των ανωτέρω περιπτώσεων ή γίνει επόμενη επικοινωνία και παράδοση τέτοιου υλικού, τότε καλούνται σε εφαρμογή οι ανωτέρω προηγούμενες περιπτώσεις του άρθρου 26 παρ. 7 και ισχύει ότι το θρησκευτικό ενημερωτικό – πληροφοριακό υλικό που παραδίδεται στον συνομιλητή από τήν θρησκευτική κοινότητα (δηλαδή από τό μέλος που ενεργεί κατ' εντολήν της) ή τόν θρησκευτικό λειτουργό της πρέπει να αναφέρει από ποιά θρησκευτική κοινότητα προέρχεται.

Είναι προφανές από τίς προδιαληφθείσες προϋποθέσεις ότι ή υποχρέωση δηλώσεως της θρησκευτικής ταυτότητας από τίς θρησκευτικές κοινότητες, δηλαδή από τά μέλη τους, κατ' εντολήν των οποίων προβαίνουν στίς προαναφερθείσες δημόσιες θρησκευτικές δράσεις, ή από τόν θρησκευτικό λειτουργό τους δέν συντρέχει π.χ. όταν μία Ίερά Μητρόπολη ή Ένορία διανέμει περιοδικά ή βιβλία σε άτομα που εἶναι ἤδη μέλη της τοπικής Έκκλησίας ή όταν διανέμει σε μία περιοχή ενημερωτικό υλικό που δέν περιέχει θρησκευτική διδασκαλία (π.χ. πρόσκληση σε ἐθελοντική αἰμοδοσία) ή όταν ἕνας κληρικός εἶναι καλεσμένος σε ἐκπομπή που δέν παρουσιάζει ὁ ἴδιος καί ή ἐκπομπή δέν γίνεται σε θρησκευτικό ραδιόφωνο (σε ἀντίθετη περίπτωση πρέπει νά ἀναφέρεται ἀπό τόν παρουσιαστή ή ιδιότητά του) ή όταν συμμετέχει σε ατομική συζήτηση γιά θεολογικά ζητήματα μέ μέλος της Ὁρθόδοξης Έκκλησίας ή προβαίνει σε ὁμαδική επικοινωνία (π.χ. ὁμιλία) γιά θεολογικά ζητήματα μέ ὁμάδα προσώπων ἐπειδή τά πρόσωπα αὐτά ζήτησαν τήν θεολογική ἀποψή του καί δέν εἶχε τήν πρωτοβουλία καί τήν πρόθεση νά προσελκύσει νέους πιστούς, ή όταν συζητᾷ ἀτομικῶς μέ πρόσωπο που δέν εἶναι μέλος της Ὁρθόδοξης Έκκλησίας (π.χ. ἄθεος) ἀκόμα καί ἐάν προσπαθεῖ νά διαδώσει τήν ὀρθόδοξη χριστιανική διδασκαλία ή νά τόν ἐντάξει στήν Ὁρθόδοξη Έκκλησία (ἐάν ὁμως παραδώσει ενημερωτικό υλικό

π.χ. βιβλίο, τό υλικό αὐτό πρέπει νά ἀναφέρει ἀπό ποιά θρησκευτική κοινότητα προέρχεται).

Συντρέχει ὁμως ή ἐν λόγῳ ὑποχρέωση δηλώσεως θρησκευτικῆς ταυτότητας σε βιβλία που διανέμονται ή σε ἐκπομπές ή κείμενα θρησκευτικῆς διδασκαλίας που μεταδίδονται ή ἀναρτῶνται ή σε φυλλάδια που διανέμονται σε κατοικίες μέ γενικούς τίτλους (π.χ. «ἐλάτε νά σᾶς μιλήσουμε γιά τόν Χριστό») καί στοιχεῖα επικοινωνίας χωρίς νά δηλώνουν σαφῶς πρὸς τό κοινό, τοὺς ἀναγνώστες ή παραλῆπτες αὐτοῦ του υλικού, ἀπό ποιά θρησκευτική κοινότητα προέρχονται καί ἐπομένως ποιά θρησκευτική διδασκαλία προωθοῦν.

Πρακτικῶς οἱ ἀνωτέρω ὅροι επικοινωνίας δέν σημαίνουν ἐπιβολή νέων ὑποχρεώσεων γιά τήν Ὁρθόδοξη Έκκλησία, διότι ἀπό ἐτῶν στίς ἐκκλησιαστικές ἱστοσελίδες, θρησκευτικά βιβλία, περιοδικά, φυλλάδια, ἐκκλησιαστικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς, ἐκπομπές, διαδικτυακές ἀναρτήσεις των ἐκκλησιαστικῶν νομικῶν προσώπων τοῦ Ν. 590/1977, της Έκκλησίας της Ελλάδος, της Ἀποστολικῆς Διακονίας, τοῦ Διορθόδοξου Κέντρου των Ἱερῶν Μητροπόλεων, Ἑνοριῶν, Μονῶν, Ἱερῶν Ἡσυχαστηρίων, Ἱερῶν Προσκυνημάτων κ.λπ. μέ σαφήνεια δηλώνεται πρὸς τό κοινό ή θρησκευτική ἐπωνυμία - ταυτότητα των φορέων αὐτῶν. Ὁμοίως καί οἱ ὀρθόδοξοι κληρικοί δηλώνουν σαφῶς τήν ιδιότητά τους ὅταν ἀναρτοῦν στό διαδίκτυο ή παρουσιάζουν σε ἄλλα ενημερωτικά μέσα ἐκπομπές μέ σκοπό τήν διάδοση της ὀρθόδοξης χριστιανικῆς διδασκαλίας ή ἐκδίδουν βιβλία καί ἔντυπα που ἔχουν τόν ἀνωτέρω σκοπό καί δέν ἀποκρύπτουν τήν ιδιότητά τους καί τήν κανονική ὑπαγωγή τους. Ἡ καλόπιστη καί ὀρθή αὐτή πρακτική δέον νά συνεχίσει νά τηρεῖται καί ὡς ἐπιβαλλόμενη ἐκ τοῦ νόμου πλέον.

Συμπερασματικῶς, οἱ προαναφερθέντες κανόνες βασικά ἀποβλέπουν νά καταστήσουν διαφανή καί μή παραπλανητική τήν μή ζητηθεῖσα επικοινωνία – πληροφόρηση μέ θρησκευτικό περιεχόμενο που διενεργεῖται ἀπό τίς θρησκευτικές κοινότητες

καί τούς θρησκευτικούς τους λειτουργούς πρὸς πρόσωπα πού δέν εἶναι μέλη τῆς θρησκευτικῆς τους κοινότητας καί ἐφ' ὅσον αὐτή ἢ ἐπικοινωνία – πληροφόρηση ἔχει ὡς σκοπὸ τὴν διάδοση – προώθηση τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας τους ἢ τὴν προσέλκυση νέων μελῶν.

III. Σεβασμὸς ἀρνήσεως ἐπικοινωνίας.

Εἰδικότερα τὸ δεύτερο σκέλος τοῦ ἄρθρου 26 παρ. 7 τοῦ Ν. 5224/2025 τυποποιεῖ τὴν ἐξῆς ὑποχρέωση:

Ὅλες οἱ θρησκευτικὲς κοινότητες (καί τὰ νομικά πρόσωπα τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας) καί οἱ θρησκευτικοὶ λειτουργοὶ τους (καί οἱ ὀρθόδοξοι κληρικοί) ὑποχρεοῦνται νὰ σέβονται τὴν ἀρνηση ἐπικοινωνίας τῶν παραληπτῶν τοῦ θρησκευτικοῦ ὑλικοῦ καί περιεχομένου τῶν παραπάνω περιπτώσεων (βλ. ὡς ἂν κεφ. II) καί νὰ μὴν ἐπαναλαμβάνουν τὴν ἐπικοινωνία μέ τὰ πρόσωπα αὐτά γιὰ τοὺς σκοποὺς τῶν ἀνωτέρων περιπτώσεων, δηλαδή τῆς διαδόσεως τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας τους ἢ τὴν προσελκύσεως νέων μελῶν.

Ἡ παράβαση τῶν ἀνωτέρω διατάξεων δέν ἀποτελεῖ ποινικὸ ἀδίκημα, ἀλλὰ διοικητικὴ παράβαση πού ἔχει ὡς συνέπεια τὴν ἐπιβολή χρηματικοῦ προστίμου ἀπὸ τὸ ἀρμόδιο ὄργανο, κατὰ τὴν διαδικασία καί ὑπὸ τοὺς ὅρους καί τὸ ὕψος πού θὰ καθορισθεῖ ἀπὸ Κοινὴ Ὑπουργικὴ Ἀπόφαση, ἢ ὅποια θὰ ἐκδοθεῖ μέ βάση τὴν νομοθετικὴ ἐξουσιοδότηση τοῦ ἄρθρου 62 παρ. 2 τοῦ Ν. 5224/2025.

Καταληκτικῶς, διευκρινίζεται ὅτι τὰ ἐκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα τοῦ ἄρθρου 1 παρ. 4 τοῦ Ν. 590/1977 καί οἱ ὀρθόδοξοι κληρικοί εἶναι ὑπεύθυνοι γιὰ τὴν τήρηση τῶν ἐν λόγῳ ὑποχρεώσεων τοῦ ἄρθρου 26 παρ. 7 τοῦ Ν. 5224/2025 ὡς πρὸς τὰ δικά τους βιβλία, περιοδικὰ καί λοιπὰ ἐντυπα θρησκευτικοῦ περιεχομένου, ὡς πρὸς τίς δικές τους ραδιοφωνικές, τηλεοπτικές ἢ διαδικτυακές ἐκπομπές θρησκευτικοῦ περιεχομένου, ὡς πρὸς τίς δικές τους ἀναρτήσεις δημοσιεύσεων καί ὑλικοῦ θρησκευτικῆς διδασκαλίας στὰ δικά

τους διαδικτυακὰ μέσα δικτυώσεως, ἐπικοινωνίας καί πληροφορήσεως, ὡς πρὸς τὸ δικό τους ἐνημερωτικὸ ἢ πληροφοριακὸ ὑλικό καί ὡς πρὸς τὴν δική τους συλλογικὴ ἐπικοινωνία μέ μὴ μέλη τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Δέν εἶναι σέ καμμία περίπτωση ὑπεύθυνοι γιὰ τὸ ἀντίστοιχο ὑλικό ἢ μέσα ἢ δράσεις ἢ ἐπικοινωνία, πού προέρχονται ἢ διενεργοῦνται ἀπὸ παντοειδεῖς ἰδιῶτες, φυσικά πρόσωπα, ἐνώσεις προσώπων (συλλόγους κ.λπ.) ἢ νομικά πρόσωπα (σωματεία, ἰδρύματα κ.λπ.) πού ἐνεργοῦν αὐτοβούλως καί προάγουν ἱεραποστολικούς χριστιανικοὺς σκοποὺς χωρὶς νὰ ἐλέγχονται (ἐποπτεύονται ἢ ἀνήκουν) στὰ νομικά πρόσωπα τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὰ ὅποια ἀπαριθμοῦνται στὸ ἄρθρο 1 παρ. 4 τοῦ Ν. 590/1977 (ΦΕΚ Α' 146) καί χωρὶς νὰ ἐνεργοῦν κατ' ἐντολήν τῶν ἀνωτέρω νομικῶν προσώπων τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας.

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρωτ. 4577
Αριθ. Αθήναι, 22 Σεπτεμβρίου 2025
Διεκτ. 2123

ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Πρός
τὴν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν
τὴς Ἱερῆς Μητροπόλεως τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος
τὸ Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος
τὴν Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος
τὴς Ἱερῆς Συνδικῆς Μονῆς καὶ
τὴς Ὑπηρεσίης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Θέμα: «Καθεστὼς ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας μὴ
ὀρθόδοξων ναῶν καὶ εὐκτηρίων οἰκῶν (ἄρθρα
23 – 30, 62, 64 Ν. 5224/2025)»

Κοινοποίησης:
Γραφεῖον Προσωπικοῦ Ἱερᾶς Συνόδου

Οἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 23-30, 62, 64 τοῦ
Ν. 5224/2025 (ΦΕΚ Α΄ 142/5.8.2025) προέβησαν
σέ συνολικὴ ἀναθεώρηση τοῦ καθεστῶτος ἰδρύ-
σεως καὶ λειτουργίας χώρων λατρείας ποὺ δὲν
ἔχουν ἀφιερωθεῖ στὴν θεία λατρεία τῆς Ἀνατολι-
κῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ (3 παρ.
1 Συντάγματος).

Τό μέχρι τόν Ν. 5224/2025 ἰσχῦσαν καθε-
στὼς ἀναγόταν σέ παλαιὰ νομοθετήματα (ἀ.ν.
1363/1938, ΦΕΚ Α΄ 305, ἀ.ν. 1672/1939, ΦΕΚ Α΄
123, Β.Δ. 20.5-2.6.1939, ΦΕΚ Α΄ 220), ἀρκετές
ἀπὸ τὴς διατάξεις τῶν ὁποίων εἶχαν κριθεῖ ἀπὸ
τά ἐθνικά καὶ τά εὐρωπαϊκά δικαστήρια εἴτε ὡς

ἀντισυνταγματικές εἴτε ὡς ἀντίθετες μέ τὴν Εὐ-
ρωπαϊκὴ Σύμβαση Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου¹
μέ ἀποτέλεσμα μεῖζον μέρος τῶν διατάξεων αὐ-
τῶν νά παραμένει ἀνεφάρμοστο.

Κατὰ τὰ ἄρθρα 21 περ. α, 23 τοῦ Ν. 5224/2025
γνωρίζεται ὅτι τὸ νέο καθεστὼς λειτουργίας χώ-
ρων λατρείας ἀφορᾷ κάθε θρησκευτικὴ κοινό-
τητα ποὺ δὲν ἀνήκει στὴν κατὰ τὸ ἄρθρο 3 τοῦ
Συντάγματος Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία
τοῦ Χριστοῦ.

Τὰ ἄρθρα 23-30 τοῦ Ν. 5224/2025 δὲν καθι-
στοῦν ὡς κριτήριο ὑπαγωγῆς στὸν νόμο τὸ περι-
εχόμενο τοῦ θρησκευτικοῦ φρονήματος τῶν αἰ-
τούντων γιὰ τὴν παροχὴ ἄδειας ἰδρύσεως χώρου
λατρείας, ἐάν δηλαδὴ οἱ αἰτούντες δηλώνουν
ὁμόδοξοι, ἑτερόδοξοι ἢ ἑτερόθρησκοι σέ σχέση
μέ τὸ δόγμα τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλη-
σίας τοῦ Χριστοῦ. Γιὰ τὴν κατάφαση ἐφαρμογῆς
τῶν ἄρθρων 23-30 τοῦ Ν. 5224/2025 ἐνδιαφέρει
ὡς κρίσιμο στοιχεῖο ὅτι δὲν πρόκειται γιὰ αἰ-
τούντες-μέλη θρησκευτικῆς κοινότητος τῆς κατὰ
τὸ ἄρθρο 3 τοῦ Συντάγματος Ἀνατολικῆς Ὁρ-
θόδοξης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Οἱ παραπά-
νω διατάξεις τοῦ κεφαλαίου Β΄ τοῦ Ν. 5224/2025
ἀφοροῦν τὴς θρησκευτικῆς κοινότητες ποὺ δὲν
βρίσκονται σέ πνευματικὴ ἢ ὀργανωτικὴ σχέση
καὶ ἐκκλησιαστικὴ «κοινωνία» μέ τὴν Μεγάλῃ
τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλε-
ως καὶ τὴς ἄλλης ὁμόδοξης Ἐκκλησίες τοῦ Χρι-
στοῦ (ἢ κατ' ἀντίστροφη διατύπωση τὰ ἄρθρα
23-30 ἀφοροῦν τὴς θρησκευτικῆς κοινότητες ποὺ
δὲν εἶναι ἐγγεγραμμένες στὰ Δίπτυχα τοῦ Οἰκου-
μενικοῦ Πατριαρχείου). Σημειώνεται παράλληλα
ὅτι, ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξη τῶν κανονικῶν δικαιο-
μάτων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχῆ (π.χ. Ὁρος
Γ΄ τῆς Συνδικῆς καὶ Πατριαρχικῆς Πράξεως τῆς
4ης.9.1928), ἀπαγορεύεται στίς λοιπές Ὁρθόδο-
ξες Ἐκκλησίες ἢ Ἀρχιεπισκοπές ἢ Πατριαρχεῖα
ἢ λειτουργία χώρου λατρείας στὴν Ἑλλάδα χω-
ρὶς ἄδεια τοῦ ἐπιχωρίου Μητροπολίτη (31 παρ. 1
περ. β Ν. 5224/2025) ἢ τὴν ἔγκριση τῆς Διαρκοῦς
Ἱερᾶς Συνόδου εἰδικὰ ὡς πρὸς τὰ μετόχια Μο-

νων άλλου ὀρθοδόξου κλίματος (ἄρθρο 39 παρ. 7 Ν. 590/1977).

Παλαιότερα τὰ ἑλληνικά δικαστήρια² εἶχαν ἐρμηνεύσει ὅτι κατὰ τὸ προϊσχῶσαν δίκαιο ἀπαιτεῖται ἄδεια Ὑπουργοῦ Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων μόνο γιὰ ναοὺς καὶ εὐκτηρίους οἴκους τῶν «ἐτεροδόξων» καὶ «ἐτεροθρήσκων» σέ σχέση μέ τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Μέ τὸ σκεπτικό αὐτό ἡ νομολογία κατέληγε στό συμπέρασμα ὅτι, ἐπειδή οἱ καλούμενοι «παλαιοημερολογίτες», ἂν καί χωρὶς νά ἔχουν καμία πνευματική ἢ ὀργανωτική σχέση μέ τήν κατὰ τὸ ἄρθρο 3 τοῦ Συντάγματος Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, δῆλωναν ὡς συνειδησιακῶς «ὁμόδοξοι» πρός τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ἐξαιροῦνταν ἀπό τήν ἐφαρμογή τῆς κείμενης νομοθεσίας καὶ μποροῦσαν νά ἰδρύνουν ναοὺς καὶ μονές ὅπουδήποτε χωρὶς ὁποιαδήποτε ἄδεια τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων καὶ Ἀθλητισμοῦ (οὔτε φυσικά τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀφοῦ δέν ἐντάσσονται σέ Αὐτήν).

Δυνάμει τοῦ νέου κριτηρίου τῶν ἁρθρῶν 21 περ. α, 22 περ. α καὶ 23 τοῦ Ν. 5224/2025 (κριτήριο τοῦ «μὴ ἀνήκειν» στήν κατὰ τὸ ἄρθρο 3 τοῦ Συντάγματος Ἀνατολική Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ) καὶ οἱ θρησκευτικές ὁμάδες τοῦ λεγόμενου «πατρώου ἢ παλαιοῦ ἡμερολογίου» ἢ «γνησίων ὀρθοδόξων χριστιανῶν (ΓΟΧ)» ὑπάγονται πλέον στό καθεστῶς κρατικῆς ἀδειοδοτήσεως τῶν χώρων λατρείας τους.

Α. Ὁρισμός χώρων λατρείας, ναῶν καὶ εὐκτηρίων οἴκων (ἄρθρο 24)

Ὡς χώροι λατρείας ὀρίζονται οἱ τόποι πού εἶναι ἀφιερωμένοι στήν ἐκδήλωση θρησκευτικοῦ σεβασμοῦ ἢ τήν τέλεση λατρευτικῶν πράξεων καὶ διακρίνονται σέ: α) εὐκτηρίους οἴκους, δηλαδή χώρους λατρείας ἐπιφάνειας ἕως διακόσια (200) τ.μ. καὶ β) ναοὺς, δηλαδή χώρους λατρείας ἐπιφάνειας ἄνω τῶν διακοσίων (200) τ.μ.

Ἐπομένως σέ ἀντίθεση μέ τήν παλαιότερη ἀσαφῆ διάκριση τῆς νομολογίας³ οἱ νέοι ὁρισμοί τοῦ ἁρθρου 24 διακρίνουν, μέ βάση τὸ ἐμβαδόν, με-

ταξύ τοῦ ναοῦ (ὡς χώρου ἐμβαδοῦ ἄνω τῶν 200 τ.μ.) καὶ τοῦ εὐκτηρίου οἴκου (ὡς χώρου ἐμβαδοῦ ἕως 200 τ.μ.).

Ἐπίσης, χώρος λατρείας, τοῦ ὁποίου ἡ λειτουργία ἐξυπακούει διοικητική ἄδεια τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας, Θρησκευμάτων καὶ Ἀθλητισμοῦ, εἶναι τόσο ὁ χώρος ἀμιγῶς τελέσεως λατρείας, ὅσο καὶ ὁ χώρος μέ γενικότερο προορισμὸ τήν ἐκδήλωση θρησκευτικοῦ σεβασμοῦ, δηλαδή ὃχι μόνο λατρευτικῶν πράξεων πού ἀκολουθοῦν τυπική διάταξη (π.χ. χώρος συνάξεως καὶ λατρείας, χώρος κατηχήσεως, μυσέως, κηρύγματος σέ μέλη ἢ ὑποψήφια μέλη, προσευχῆς, ἐξομολογήσεως κ.λπ.), ἀσχέτως ἂν ἀπαιτεῖται νά συμμετέχει πάντοτε στίς πράξεις καὶ ἐκδηλώσεις αὐτές ὁ θρησκευτικός λειτουργός, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁποίου ἐκδίδεται ἡ ἄδεια (ἰδρύσεως-λειτουργίας) τοῦ χώρου λατρείας (βλ. κατωτέρω).

Μέ τὸ ἄρθρο 24 τοῦ Ν. 5224/2025 τίθενται γιὰ ὅλους τοὺς χώρους λατρείας οἱ ὅροι ὅτι:

α) Ἐάν ὁ ναός ἢ εὐκτήριος οἶκος λειτουργεῖ ἐντός μεγαλύτερου χώρου πρέπει ὅπωςδήποτε νά καταλαμβάνει ποσοστὸ 2/3 τῆς ἐπιφάνειάς του.

β) Ὁ χώρος λατρείας δέν ἐπιτρέπεται νά χρησιμοποιεῖται ὡς μόνιμη ἢ προσωρινή κατοικία ἢ χώρος φιλοξενίας ὁποιοῦδήποτε προσώπου, συμπεριλαμβανομένου τοῦ θρησκευτικοῦ λειτουργοῦ.

Προϋπάρχοντες τοῦ ἔτους 1955 ναοὶ καὶ εὐκτήριοι οἶκοι, ἐάν δέν διαθέτουν ἄδεια λειτουργίας, μποροῦν νά ἀποκτήσουν ἄδεια (ἰδρύσεως-λειτουργίας), ἀρκεῖ οἱ πολεοδομικῶς ἰσχύουσες χρήσεις γῆς στήν περιοχὴ τοῦ ἀκινήτου νά ἐπιτρέπουν θρησκευτικούς χώρους.

Β. Χώροι θρησκευτικῆς διδασκαλίας (6 ἀ.ν. 1363/1938)

Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρο 64 παρ. 1 τοῦ Ν. 5224/2025 τὰ ἄρθρα 23-30 καταργοῦν μόνο τὸ ἄρθρο 1 τοῦ ἀ.ν. 1363/1938 (ἄδεια χώρων λατρείας), δέν πρέπει νά παροράται ὅτι παραμένει ἐν ἰσχύϊ τὸ ἄρθρο 6 τοῦ ἀ.ν. 1363/1938 πού προβλέ-

πει για τους χώρους θρησκευτικής διδασκαλίας ότι: «Διά τήν ἴδρυσιν καί λειτουργίαν ἱερατικῆς σχολῆς ἢ σεμιναρίου παντός δόγματος ἢ θρησκευήματος ἢ μορφωτικοῦ ἰδρύματος οἰασδήποτε μορφῆς ἢ τύπου, παρεκτός τῶν τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας διεπομένων ἥδη ὑπό ἰδίων νόμων ἢ διά τήν λειτουργίαν κέντρου οἰασδήποτε αἰρέσεως ἢ αἰρετικῆς ἀποχρώσεως, ἀπαιτεῖται προηγουμένως ἔγκρισις τοῦ Ὑπουργοῦ Θρησκευμάτων καί Ἐθνικῆς Παιδείας, ἀσκοῦντος τήν ἐπί τῶν ἀνωτέρω ἐποπτεῖαν».

Γ. Ἐπωνυμία χώρων λατρείας (ἄρθρα 25-26 παρ. 1)

Οἱ χώροι λατρείας πρέπει νά φέρουν ἐπωνυμία πού σέβεται τίς ἐξῆς γενικές ἀρχές:

α) Καταδεικνύει τή θρησκευτική ταυτότητα τοῦ χώρου, δηλαδή καθιστᾷ σαφές στό κοινό ποιά θρησκευτική κοινότητα ἐξυπηρετεῖ ὁ χώρος λατρείας.

β) Τηρεῖ τήν ἀρχή τῆς ἀλήθειας, δηλαδή νά καθιστᾷ κατανοητό στό κοινό ὅτι πρόκειται γιά χώρο λατρείας ἢ ἐκδήλωσης θρησκευτικοῦ σεβασμοῦ καί ποιά εἶναι ἡ θρησκευτική ὑπαγωγή τοῦ χώρου.

γ) Νά μὴ ἀντιστρατεύεται τούς κανόνες δημοσίας τάξεως, τά χρηστά ἥθη καί τίς διεθνεῖς σχέσεις τῆς χώρας, δηλαδή νά μὴ χρησιμοποιεῖ ἐπωνυμία πού παραπέμπει σέ ὀνομασίες κρατῶν ἢ σέ κράτη πού δέν ἀναγνωρίζει ἡ χώρα, νά μὴ ἀμφισβητεῖ τήν ἐθνική κυριαρχία τῆς χώρας καί ἐν γένει νά μὴ πλῆττει τά ἐθνικά συμφέροντα τῆς χώρας, νά μὴ προσβάλλει τίς κρατοῦσες δικαϊκές, κοινωνικές, οἰκονομικές, ἠθικές ἀντιλήψεις τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας (π.χ. νά μὴ προωθεῖ τήν πολυγαμία, τήν ἀνισότητα μεταξύ τῶν δύο φύλων) κ.λπ.

δ) Νά μὴ χρησιμοποιεῖται καταχρηστικῶς καί νά μὴ προσβάλλει δικαιώματα τρίτων καί ιδίως ἄλλων θρησκευτικῶν κοινοτήτων, ὥστε νά προκύπτει μέ σαφήνεια καί χωρίς κανένα περιθώριο συγχύσεως ἡ ἀληθῆς καί ἀκριβῆς θρησκευ-

τική ταυτότητα τοῦ χώρου λατρείας, π.χ. νά μὴ εἶναι ἐπωνυμία πού παραπλανᾷ ὅτι πρόκειται γιά ἄλλη θρησκευτική κοινότητα, ἐπωνυμία πού προσβάλλει (π.χ. διακωμῶδεῖ ἢ ὑποτιμᾷ) ἄλλες θρησκευτικές κοινότητες, ἐπωνυμία πού γενικῶς ἀποκρύπτει ὅτι πρόκειται γιά χώρο λατρευτικῶν πράξεων ἢ ἐκδηλώσεως θρησκευτικοῦ σεβασμοῦ χρησιμοποιοῦντας μὴ θρησκευτικές ὀνομασίες (π.χ. αἵθουσα πνευματικῆς ἀφυπνίσεως, ἐσωτερικῆς ἀναπτύξεως, αὐτοβελτιώσεως, διαλογισμοῦ, θεραπείας κ.λπ.).

Ἄν ἡ ἐπωνυμία πρέπει γιά θρησκευτικούς λόγους νά εἶναι διατυπωμένη σέ ἄλλη γλῶσσα, τότε πρέπει νά ἀποδίδεται μέ πιστή μετάφραση στήν ἐλληνική γλῶσσα, μέ δυνατότητα ἀναγραφῆς της μέ λατινικούς χαρακτήρες ἐντός παρενθέσεων, ὥστε νά προκύπτει μέ σαφήνεια καί χωρίς κανένα περιθώριο συγχύσεως ἡ ἀληθῆς καί ἀκριβῆς θρησκευτική ταυτότητα τοῦ χώρου λατρείας. Ἐσφαλμένη ἡ παραπλανητική ἀπόδοση τῆς ἐπωνυμίας στήν ἐλληνική γλῶσσα τήν καθιστᾷ μὴ ἀποδεκτή.

Ὁ θρησκευτικός λειτουργός, στό ὄνομα τοῦ ὁποίου ἔχει ἐκδοθεῖ ἡ ἄδεια ἰδρύσεως - λειτουργίας τοῦ χώρου λατρείας, ὑποχρεοῦται νά ἀναρτᾷ παραπλήσια τῆς κεντρικῆς θύρας εἰσόδου του καί σέ ἐμφανές γιά τό κοινό ἐξωτερικό σημεῖο τοῦ χώρου εὐδιάκριτη πινακίδα, πού ἀναφέρει τήν ὀνομασία τοῦ χώρου λατρείας, ὅπως ἀναγράφεται στήν ἄδεια, τόν Ἀριθμό Διαδικτυακῆς Ἀνάρτησης στήν πλατφόρμα «Διαύγεια» (ΑΔΑ) τῆς ἄδειας, καθώς καί τή θρησκευτική κοινότητα στήν ὁποία ἀνήκει.

Δ. Ἄδεια (ἰδρύσεως-λειτουργίας) χώρου λατρείας (ἄρθρο 26)

Ἀπαιτεῖται ἄδεια (ἰδρύσεως-λειτουργίας) χώρου λατρείας τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας, Θρησκευμάτων καί Ἀθλητισμοῦ γιά τήν ἴδρυση καί λειτουργία χώρου λατρείας, γιά τήν ἀνέγερση ἢ τήν τροποποίηση/προσθήκη ἢ τήν κατεδάφιση χώρου λατρείας ἢ τίς κάθε εἴδους οἰκοδομικές ἐρ-

γασίες σέ χώρο λατρείας. Ἡ ἄδεια ἐκδίδεται στό ὄνομα τοῦ θρησκευτικοῦ λειτουργοῦ τῆς οἰκείας κοινότητας, γιά τή θρησκευτική ἐξυπηρέτηση τῆς ὁποίας λειτουργεῖ ὁ χώρος λατρείας.

Εἰδικότερα:

α) Ἡ ἄδεια ναοῦ (χώρου λατρείας ἐμβαδοῦ ἄνω τῶν 200 τ.μ.) προϋποθέτει αἴτηση ἑκατόν ἑνός (101) ἀτόμων ἐκ τῶν ὁποίων τό ἓνα (1) πρέπει νά εἶναι θρησκευτικός λειτουργός καί νά εἶναι ὅλοι Ἕλληνες πολίτες ἢ νομίμως διαμένοντες στήν Ελλάδα.

β) Ἡ ἄδεια εὐκτηρίου οἴκου (χώρου λατρείας ἐμβαδοῦ ἕως 200 τ.μ.) προϋποθέτει αἴτηση ἑξί (6) ἀτόμων ἐκ τῶν ὁποίων τό ἓνα (1) πρέπει νά εἶναι θρησκευτικός λειτουργός καί νά εἶναι ὅλοι Ἕλληνες πολίτες ἢ νομίμως διαμένοντες στήν Ελλάδα.

Ἄν καί θά ἔπρεπε, οἱ διατάξεις τοῦ Ν. 5224/2025 δέν ἀπαιτοῦν ρητῶς οἱ αἰτοῦντες νά εἶναι κάτοικοι τῆς οἰκείας περιοχῆς στήν ὁποία θά ἰδρυθεῖ ὁ χώρος λατρείας, ἀφοῦ ὑποτίθεται ὅτι θά λειτουργήσῃ πρὸς ἐξυπηρέτησή τους, οὔτε θέτει ὡς ἀρνητικό ὄρο νά μὴν ὑπάρχει ἄλλος χώρος λατρείας τῆς ἴδιας θρησκευτικῆς κοινότητας στήν ἴδια περιοχή.

Θρησκευτικοί λειτουργοί τῶν Ἰσραηλιτικῶν Κοινοτήτων ἢ μέλη τοῦ Κεντρικοῦ Ἰσραηλιτικοῦ Συμβουλίου (Κ.Ι.Σ.) ἢ θρησκευτικοί λειτουργοί καί μέλη διοικήσεως τῶν Θρησκευτικῶν Νομικῶν Προσώπων τοῦ Ν. 4301/2014 μποροῦν νά ὑπογράψουν παραπάνω ἀπό δύο (2) αἰτήσεις γιά ἔκδοση ἀδειῶν χώρων λατρείας.

Χῶροι λατρείας τῆς μουσουλμανικῆς μειονότητας τῆς Θράκης ἐκδίδονται μόνο μετὰ ἀπό σύμφωνη γνώμη τοῦ οἰκείου Μουφτιῆ. Ἀδειες χώρων λατρείας τῆς ἐβραϊκῆς θρησκείας ἐκδίδονται μόνο ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἰσραηλιτικῶν Κοινοτήτων ἢ τοῦ Κ.Ι.Σ. (καί ὄχι τοῦ θρησκευτικοῦ λειτουργοῦ).

Ἡ ἄδεια τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας, Θρησκευμάτων καί Ἀθλητισμοῦ εἶναι νόμιμη προϋπόθεση

γιά τήν ἀκόλουθη ἔκδοση οἰκοδομικῶν ἀδειῶν καί προεγκρίσεων γιά τίς οἰκοδομικές ἐργασίες ἢ ἀλλαγῶν χρήσεων, ἐγκρίσεων φορέων ἢ συλλογικῶν ὁργάνων (π.χ. Συμβουλίου Ἀρχιτεκτονικῆς), καθὼς καί γιά τήν ὑποβολή γνωστοποιήσεων πού ἀπαιτοῦνται κατὰ τήν πολεοδομική νομοθεσία γιά νά ἀνεγερθεῖ καί λειτουργήσῃ ὁ χώρος λατρείας.

Χῶροι λατρείας πού ὑφίστανται πρὸ τοῦ ἔτους 1955 μποροῦν νά λειτουργοῦν νόμιμα χωρὶς τήν ἄδεια χώρου λατρείας τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας, Θρησκευμάτων καί Ἀθλητισμοῦ, ἐάν λάβουν σχετική διαπιστωτική πράξη γιά τή διαπίστωση τῆς πρὸ τοῦ ἔτους 1955 ιδρύσεώς τους, ἡ ὁποία ἐκδίδεται, ὕστερα ἀπὸ αἴτησή τους, ἀπὸ τόν Ὑπουργό Παιδείας, Θρησκευμάτων καί Ἀθλητισμοῦ (ἄρθρο 26 παρ. 2).

Ἐκκρεμéis αἰτήσεις χορηγήσεως ἄδειας ιδρύσεως καί λειτουργίας νέου χώρου λατρείας ἢ ὑφιστάμενου πρὸ τοῦ ἔτους 1955 χώρου λατρείας πού κατατίθενται μέχρι τήν ἐναρξὴ ἰσχύος τοῦ Ν. 5224/2025, διέπονται ἀπὸ τίς διατάξεις (ἀ.ν. 1363/1938, Β.Δ. τῆς 20ῆς.5/ 2ας.6.1939) πού ἰσχύουν μέχρι τήν ἐναρξὴ ἰσχύος του (ἄρθρο 63 παρ. 1).

Ε. Ἀνάκληση ἄδειας ἢ διαπιστωτικῆς πράξεως γιά χώρους λατρείας πρὸ τοῦ ἔτους 1955 (ἄρθρο 26)

Ἡ ἄδεια χώρου λατρείας ἢ ἡ διαπιστωτική πράξη (λειτουργίας πρὸ τοῦ ἔτους 1955) ἀνακαλεῖται ἰδίως λόγῳ:

α) Παραβιάσεως τῶν συνταγματικῶν διατάξεων (π.χ. ὁ χώρος χρησιμοποιεῖται γιά τήν τέλεση παράνομου προσηλυτισμοῦ), τῶν κανόνων δημοσίας τάξεως καί γιά λόγους ἐθνικῆς ἀσφάλειας ὑπὸ τήν ἐννοία τοῦ ἀρθροῦ 3 τοῦ Ν. 5002/2022 (Α' 228).

β) Παραβιάσεως τῶν ὄρων καί προϋποθέσεων ἐκδόσεως:

ι) τῶν ἀδειῶν χώρων λατρείας καί τῶν διαπιστωτικῶν πράξεων χώρων λατρείας τοῦ Ὑπουρ-

γείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Άθλητισμού (π.χ. υποβλήθηκε αίτηση όχι από τόν αναγκαίο αριθμό ατόμων ή αίτηση με αναληθνή στοιχεία ή υποβλήθηκε αίτηση για εικονική ανάγκη και ο χώρος δεν χρησιμοποιείται καθόλου από τούς αιτούντες και έχει παραχωρηθεί η χρήση του) ή

ii) τών οικείων οικοδομικών άδειων ή πολεοδομικών έγκρίσεων και γνωστοποιήσεων (π.χ. μετά τή λήψη άδειας χώρου λατρείας του Υπουργού Παιδείας, ο χώρος λατρείας ανεγέρθηκε χωρίς οικοδομική άδεια ή καθ' υπέρβαση τής οικοδομικής άδειας ή ανεγέρθηκε με παράνομη οικοδομική άδεια σέ περιοχή πού οί χρήσεις γής δεν δικαιολογούσαν θρησκευτικούς χώρους ή εκδόθηκε έγκριση έργασιών δομήσεως μικρής κλίμακας και έγιναν οικοδομικές εργασίες, οί όποιες όμως κατά νόμον προϋπέθεταν οικοδομική άδεια κ.λπ.).

γ) Έλλείψεως θρησκευτικού λειτουργού γιά διάστημα μεγαλύτερο τών έξι (6) μηνών.

δ) Διακοπής λειτουργίας του χώρου λατρείας γιά διάστημα μεγαλύτερο τών έξι (6) μηνών πού διαπιστώνεται μέ κάθε πρόσφορο αποδεικτικό μέσο.

ε) Λειτουργίας του χώρου λατρείας μέ διαφορετικό σκοπό από τήν εκδήλωση του θρησκευτικού σεβασμού ή τήν τέλεση λατρευτικών πράξεων (π.χ. ο χώρος έξυπηρετεί άλλότριους ή και άλλότριους σκοπούς και όχι αποκλειστικώς χρήση χώρου λατρείας) πού διαπιστώνεται μέ κάθε πρόσφορο αποδεικτικό μέσο.

στ) Μή γνωστοποιήσεως του Α.Φ.Μ. του χώρου λατρείας στό Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Άθλητισμού, εντός τριάντα (30) ήμερών από τήν ήμερομηνία εκδόσεως τής άδειας ιδρύσεως και λειτουργίας του χώρου λατρείας.

ζ) Αιτήσεως τής θρησκευτικής κοινότητας πού λειτουργεί τόν χώρο λατρείας.

ΣΤ. Άντικατάσταση, παύση αναστολή έγγραφης, διαγραφή θρησκευτικών λειτουργών από τό

Μητρώο θρησκευτικών λειτουργών του άρθρου 14 του Ν. 4301/2014

Έπειδή ή άδεια χώρου λατρείας εκδίδεται επ' όνόματι του θρησκευτικού λειτουργού τής θρησκευτικής κοινότητας, επιτρέπεται ύστερα από αίτηση τής οικείας θρησκευτικής κοινότητας, ή αντικατάσταση ή παύση θρησκευτικού λειτουργού ή του τυχόν αναπληρωτή ή τών αναπληρωτών του μέ άδεια του Υπουργού Παιδείας, Θρησκευμάτων και Άθλητισμού.

Σέ σχέση μέ τό κατά τόν Ν. 4301/2014 Μητρώο θρησκευτικών λειτουργών του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Άθλητισμού⁴ προβλέπεται ότι ή έγγραφη του θρησκευτικού λειτουργού στό Μητρώο αναστέλλεται από τήν άσκηση ποινικής δίωξης έναντίον του και μέχρι τήν έκδοση αμετάκλητης δικαστικής απόφάσεως εάν ή δίωξη αφορά κακουργήματα ή συγκεκριμένα πλημμελήματα⁵ και στήν περίπτωση τής διοικητικής παραβάσεως του άρθρου 26 παρ. 7 του Ν. 5224/2025 (απόκρυψη θρησκευτικής ταυτότητας κατά τή δημόσια θρησκευτική δράση μέ σκοπό τή διάδοση θρησκευτικών πεποιθήσεων θρησκευτικής κοινότητας ή τήν ένταξη νέων μελών σέ θρησκευτική κοινότητα). Σέ περίπτωση αμετάκλητης καταδίκης γιά τά άνωτέρω ποινικά αδικήματα, ο θρησκευτικός λειτουργός διαγράφεται από τό Μητρώο θρησκευτικών λειτουργών του Ν. 4301/2014.

Άν ο άνωτέρω θρησκευτικός λειτουργός είναι πολίτης τρίτης χώρας και είναι κάτοχος άδειας διαμονής, ή άδεια αυτή ανακαλείται χωρίς προθεσμία οικειοθελούς αναχωρήσεως ή εάν υποβάλει αίτημα χορηγήσεως άδειας διαμονής, αυτό απορρίπτεται χωρίς προθεσμία οικειοθελούς αναχωρήσεως. Ο Εισαγγελέας πού άσκει ποινική δίωξη ή ή γραμματεία του ποινικού δικαστηρίου πού εκδίδει τήν αμετάκλητη δικαστική απόφαση ενημερώνει άμέσως τή Διεύθυνση Θρησκευτικής Διοικήσεως του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Άθλητισμού γιά τήν άσκηση τής ποι-

νικής διώξεως ή την έκδοση αμετάκλητης δικαστικής απόφασεως κατά περίπτωση.

Ζ. Σφράγιση χώρων λατρείας (άρθρο 28)

Χώροι λατρείας που ανεγείρονται ή λειτουργούν χωρίς την άδεια του Υπουργού Παιδείας, Θρησκευμάτων και Άθλητισμού, κλείνουν και σφραγίζονται από την οικεία αστυνομική αρχή και η απόφαση σφραγίσεως κοινοποιείται στο Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Άθλητισμού. Προφανώς στην καταγγελία προς την αστυνομική αρχή δύναται να προβεί κάθε ενδιαφερόμενος.

Αυτός που κατέχει και αυτός που ανεγείρει ή θέτει σε λειτουργία χώρο λατρείας χωρίς την άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Άθλητισμού ή μεταβάλλει τη λειτουργία του χώρου αυτού κατά παράβαση της άδειας χώρου λατρείας, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης από δύο (2) έως έξι (6) μηνών και διοικητικό πρόστιμο, όπως καθορίζεται με την Κοινή Υπουργική Απόφαση που θα εκδοθεί. Αν τά παραπάνω πρόσωπα είναι αλλοδαποί, επιβάλλεται η διοικητική επιστροφή τους σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 21 έως 30 του Ν. 3907/2011 (ΦΕΚ Α' 7) και εάν είναι πολίτες τρίτων χωρών και είναι κάτοχοι άδειας διαμονής, η άδειά τους αυτή ανακαλείται χωρίς προθεσμία οικειοθελούς αναχωρήσεως ή εάν είναι πολίτες τρίτων χωρών που υποβάλλουν αίτημα χορηγήσεως άδειας διαμονής, αυτό απορρίπτεται, χωρίς προθεσμία οικειοθελούς αναχωρήσεως.

Η εκ των υστέρων υποβολή αιτήσεως για την έκδοση της άδειας του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Άθλητισμού δεν αναστέλλει τις παραπάνω έννομες συνέπειες.

Η. Παραχώρηση ακινήτων φορέων της Κεντρικής Κυβερνήσεως και ΟΤΑ για τη χρήση τους ως χώρων λατρείας (άρθρο 29)

Χώροι λατρείας που αποτελούν αρχαία ή νεότερα μνημεία κατά τον αρχαιολογικό νόμο 4858/2021 (ΦΕΚ Α' 220) μπορούν με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού να παραχωρούνται κατά χρήση για περιορισμένο χρονικό διάστημα στη Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων με αποκλειστικό σκοπό την άσκηση συγκεκριμένων λατρευτικών αναγκών θρησκευτικών κοινοτήτων.

Επίσης φορείς της Κεντρικής Κυβερνήσεως, Δήμοι και Περιφέρειες μπορούν να παραχωρούν με τη διαδικασία που προβλέπεται, τη χρήση χώρων αποκλειστικής κυριότητας, νομής και κατοχής τους για την τέλεση συγκεκριμένων και ιδιαίτερα σημαντικών λατρευτικών γεγονότων σε εκκλησιαστικά ή θρησκευτικά νομικά πρόσωπα του Ν. 4301/2014 (Α' 223) ή σε θρησκευτικές κοινότητες, κατόπιν βεβαιώσεως της Γενικής Γραμματείας Θρησκευμάτων ότι είναι εκκλησιαστικά ή θρησκευτικά νομικά πρόσωπα του Ν. 4301/2014 ή διαθέτουν τουλάχιστον μία (1) άδεια χώρου λατρείας. Η παραχώρηση από Δήμους και Περιφέρειες δεν μπορεί να υπερβαίνει τις έξι (6) ημέρες ανά έτος για κάθε θρησκευτική κοινότητα. Οί Δήμοι οφείλουν να ενημερώνουν εγγράφως την αρμόδια αστυνομική αρχή και να λαμβάνουν τά ενδεδειγμένα μέτρα για την ασφαλή τέλεση των θρησκευτικών καθηκόντων των ενδιαφερομένων.

Φορείς της Κεντρικής Κυβερνήσεως ή των Δήμων και Περιφερειών μπορούν να εκμισθώνουν ή να παραχωρούν άνευ ανταλλάγματος την χρήση χώρων αποκλειστικής κυριότητας, νομής και κατοχής τους μόνο σε θρησκευτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή εκκλησιαστικά ή θρησκευτικά νομικά πρόσωπα του Ν. 4301/2014 με αποκλειστικό σκοπό την άσκηση της λατρείας τους. Στην περίπτωση αυτή απαιτείται η άδεια λειτουργίας των χώρων λατρείας από το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Άθλητισμού.

Στό σημείο αυτό δέον να διευκρινισθεί συνολικώς για το άρθρο 29 ότι οι παραπάνω δια-

τάξεις: α) αφορούν χώρους λατρείας - μνημεία που ανήκουν κατά κυριότητα στο Έλληνικό Δημόσιο, κρατικούς φορείς και Ο.Τ.Α. και β) δεν έχουν τό νόημα ότι επιτρέπουν τήν παραχώρηση χώρων λατρείας αφιερωθέντων στη λατρεία της κατά τό άρθρο 3 του Συντάγματος Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού σέ θρησκευτικές κοινότητες που δεν υπάγονται στην άνωτέρω Εκκλησία. Σημειώνεται ότι για τή χρήση αρχαίων εκκλησιαστικών μνημείων ισχύουν τά άρθρα 73 παρ. 1 Ν. 4858/2021 και 73 παρ. 1 Ν. 3028/2002 που αναγνωρίζουν κυριότητα των εκκλησιαστικών νομικών προσώπων σέ αυτά και όχι του Έλλ. Δημοσίου, ένω ή λατρευτική χρήση εκκλησιαστικών μνημείων έντός της περιοχής εκκλησιαστικής δικαιοδοσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος δεν επιτρέπεται χωρίς τήν άδεια του επιχωρίου Μητροπολίτη της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Θ. Λοιπά διοικητικά μέτρα (άρθρο 30)

Σέ περίπτωση:

α) ανεγέρσεως, ίδρύσεως και λειτουργίας, μεταστεγάσεως χώρων λατρείας, προσθήκης καθ' ύψος ή καθ' επέκταση, εκτελέσεως κάθε είδους οικοδομικών έργων σέ ύφιστάμενο χώρο λατρείας και κατεδαφίσεως χώρων λατρείας χωρίς τήν άδεια του Υπουργού Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού ή

β) παραβιάσεως των όρων και προϋποθέσεων λειτουργίας των νομίμως άδειοδοτημένων χώρων λατρείας των άρθρων 24 (νόμιμα έμβαδά, χρήση 2/3 επιφάνειας ως χώρου λατρείας, μί διαμονή φυσικών προσώπων κ.λπ.), 25 (έπωνυμία χώρων λατρείας κ.λπ.), 26 (λήψη άδειας Υπουργείου, ανάρτηση πινακίδας, αναγκαίος αριθμός αιτούντων κ.λπ.), 27 (λειτουργία χώρου από θρησκευτικό λειτουργό ποινικώς διωκόμενου ή καταδικασμένου κ.λπ.), 28 (σφράγιση χώρου λατρείας κ.λπ.) και 29 (όροι παραχωρήσεως μνημείων επί ακινήτων φορέων Γενικής Κυβερνήσεως ή Ο.Τ.Α. σέ θρησκευτικές κοινότητες κ.λπ.),

επιβάλλονται διοικητικά πρόστιμα, που θά καθορισθούν από Κοινή Υπουργική Απόφαση ή όποία θά έκδοθεί κατά τό άρθρο 62 παρ. 2 του Ν. 5224/2025.

Ι. Έξουσιοδοτικές διατάξεις (άρθρο 62 Ν. 5224/2025)

Γιά τήν εκτέλεση των διατάξεων του νόμου πρέπει νά έκδοθούν Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις (Κ.Υ.Α.), τίς όποιες προβλέπει τό άρθρο 62 παρ. 1-2 του Ν. 5224/2025 και αφορούν τή διαδικασία και τό καθεστώς άδειοδοτήσεως χώρων λατρείας, τήν έπιβολή διοικητικών μέτρων και προστίμων.

Ειδικότερα μέ τίς επικείμενες Κ.Υ.Α. θά καθορισθούν οι επί μέρους όροι και προϋποθέσεις, ό τύπος, τό περιεχόμενο, ή διαδικασία, τά δικαιολογητικά για τήν έκδοση των άδειών χώρων λατρείας, ή διάρκεια ισχύος της άδειας σέ περίπτωση ανεγέρσεως, μεταστεγάσεως, προσθήκης (καθ' ύψος ή καθ' επέκταση) και κάθε είδους οικοδομικών έργων, τά αναγκαία στοιχεία και δικαιολογητικά για τόν θρησκευτικό λειτουργό ό όποιος είναι υπεύθυνος του χώρου λατρείας και για τόν/τούς αναπληρωτή/αναπληρωτές του, καθώς και τά κωλύματα για τήν ένταξη τους στό Μητρώο θρησκευτικών λειτουργών του άρθρου 14 του Ν. 4301/2014 (Α' 223), ό μέγιστος αριθμός φιλοξενούμενων ατόμων που δύναται νά συναθροίζονται στόν χώρο λατρείας σύμφωνα μέ τίς ισχύουσες πολεοδομικές και ύγειονομικές διατάξεις, τά δικαιολογητικά για τήν έκδοση των άδειών χώρων λατρείας, οι ιδιότητες των αιτούντων οι όποιες μπορούν νά διαφέρουν σέ περίπτωση που ό αιτών είναι τό Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο ή Ισραηλιτική Κοινότητα ή Βακουφική Επιτροπή ή Βακοϋφι (άρθρα 1 του Ν. 2456/1920 (Α' 193), 1 του Ν.Δ. 301/1969, Α' 195, 6 και 10 του Ν. 3647/2008 (Α' 37), 117 του Ν. 4821/2021 (Α' 134) ή εκκλησιαστικό ή θρησκευτικό νομικό πρόσωπο του Ν. 4301/2014, καθώς και κάθε άλλο ειδικότερο ζήτημα για τήν εφαρμογή της παρ. 1 του άρθρου 26 του Ν. 5224/2025.

Μέ την ίδια Κ.Υ.Α. θα καθορισθούν οι όροι, οί προϋποθέσεις, ή διαδικασία καί τά δικαιολογητικά γιά τήν έκδοση: α) απόφάσεως αλλαγής έπωνυμίας χώρου λατρείας τής παρ. 2 τοῦ άρθρου 25, β) διαπιστωτικῆς πράξεως τής παρ. 2 τοῦ άρθρου 26, γ) απόφάσεως ἀνακλίσεως τής παρ. 8 τοῦ άρθρου 26 καί δ) απόφάσεως ἀντικαταστάσεως ἢ παύσεως τής παρ. 1 τοῦ άρθρου 27 ἢ ἀναστολῆς ἢ διαγραφῆς τής παρ. 2 τοῦ άρθρου 27.

Ἐπίσης μέ Κ.Υ.Α. θα καθορισθούν ἡ διαδικασία σφραγίσεως, οἱ διοικητικές ἀρχές, τά ὄργανα ἐλέγχου, τά διοικητικά πρόστιμα, ἡ διαδικασία εἰσπράξεως καί οἱ ὑπόχρεοι γιά τήν καταβολή τους σχετικά μέ: α) τήν ἀνέγερση, ἴδρυση καί λειτουργία καί τή μεταστέγαση χώρων λατρείας, τήν προσθήκη (καθ' ὕψος ἢ κατ' ἐπέκταση) καί κάθε εἶδους οἰκοδομικές ἐργασίες σέ ὑφιστάμενο χώρο λατρείας καί τήν κατεδάφιση χώρων λατρείας χωρίς τήν ἄδεια χώρου λατρείας τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας, Θρησκευμάτων καί Ἀθλητισμοῦ, β) τήν παραβίαση τῶν ὁρῶν καί προϋποθέσεων λειτουργίας τῶν νομίμως ἀδειοδοτημένων χώρων

λατρείας ὅπως προβλέπονται στά ἄρθρα 25, 26, 27, 28, 29 καί 30 τοῦ Ν. 5224/2025.

ΙΑ. Καταργούμενα νομοθετήματα (ἄρθρο 64)

Ἀπό τήν ἐναρξη ἰσχύος τοῦ Ν. 5224/2025 καταργοῦνται:

α) τό ἄρθρο 1 τοῦ ἀ.ν. 1363/1938 «Περί κατοχυρώσεως διατάξεων τῶν ἄρ. 1 καί 2 τοῦ ἐν ἰσχύι Συντάγματος» (Α' 305),

β) τό βασιλικό διάταγμα τής 20ῆς.5/2ας.6.1939 «Περί ἐκτελέσεως διατάξεων τοῦ ἀ.ν. 1672/1939 περί τροποποιήσεως τοῦ ἀ.ν. 1363/ 1938 περί κατοχυρώσεως τῶν ἄρθρων 1 καί 2 τοῦ ἐν ἰσχύι Συντάγματος» (Α' 220) καί

γ) τό ἄρθρο 27 τοῦ Ν. 3467/2006 (Α' 128), περί μή ὑποχρέωσεως ἐκδόσεως ἄδειας ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς γιά τήν ἴδρυση, ἀνέγερση καί λειτουργία ναοῦ.

Ἐντολῇ καί Ἐξουσιοδοτήσει τής Ἱερᾶς Συνόδου

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ἀρχιμ. Ἰωάννης Καραμούζης

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἐνδεικτικῶς ΣτΕ Ὁλ. 4202/2012 (www.valsamon.com), ΕΔΔΑ ἀπόφαση τής 26.9.1996, ὑπόθ. Μανουσάκης κ.λπ. κατά Ἑλλάδας (ἀρ. προσφ. 59/1995/565/651).
2. ΣτΕ 1444/1991, ΣτΕ 821/2022, ΣτΕ 560/2019 (ἄπαες εἰς www.valsamon.com)
3. Ἄρειος Πάγος 20/2001 (εἰς www.areiospagos.gr): «Περαιτέρω, ὡς «ευκτέρως οἶκος» νοεῖται, κατὰ τήν προαναφερθεῖσα διάταξη, ναός μικροῦ σχετικά μεγέθους, διαμορφωμένος σέ ιδιωτικό ἀκίνητο καί προορισμένος νά λειτουργήσῃ ὡς τόπος λατρείας τοῦ Θεοῦ ἀπό περιορισμένο κύκλο ἀνθρώπων, σέ ἀντίθεση μέ τόν «ναό», που εἶναι ἀφιερωμένος στή δημόσια λατρεία τοῦ Θεοῦ ἀπό οἰποιαδήποτε πρόσωπα, χωρίς διάκριση. Ναός δε, κατὰ τήν κοινῶς γνωστή ἐννοία τοῦ ὅρου, ὑπό τήν ὁποία προδήλως χρησιμοποιεῖται ὁ ὅρος αὐτός καί στήν προαναφερθεῖσα διάταξη, εἶναι οἰκοδόμημα ἀφιερωμένο στή λατρεία Θεῶν».
4. Κατά τό ἄρθρο 50 τοῦ Ν. 4559/2018 προβλέπεται ἡ ἐγγραφή καί τῶν κληρικῶν τής Ἐκκλησίας τής Ἑλλάδος, ἀλλά ἀκόμα δέν ἔχει λάβει χώρα. Οὐσιαστικά ἐπεκτείνεται στούς θρησκευτικούς λειτουργούς τῶν λοιπῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων ἡ ρύθμιση τοῦ άρθρου 347 παρ. 14

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

του Ν. 4957/2022 πού ισχύει για τους κληρικούς της Εκκλησίας της Ελλάδος (προβλέπει και περικοπή ποσοστού 50% μισθοῦ).

5. Πρόκειται για όλα τα κακουργήματα και τα ακόλουθα πλημμελήματα: α) κλοπή, υπεξαίρεση, απάτη, έκβιαση, πλαστογραφία, δωροδοκία, απιστία, παράβαση καθήκοντος, ψευδῆ κατάθεση, ψευδῆ καταμήνυση, συκοφαντική δυσφήμιση, όποιοδήποτε ἔγκλημα κατά τῆς γενετήσιας ἐλευθερίας ἢ ἔγκλημα οἰκονομικῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς γενετήσιας ζωῆς, σωματική βλάβη ἐμβρύου ἢ νεογνοῦ, τὰ ἀδικήματα τοῦ Ν. 3500/2006 (Α΄ 232) γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῆς ἐνδοοικογενειακῆς βίας, ἀρπαγὴ ἀνηλίκων, παράνομη κατακράτηση, παράνομη βία, αὐτοδικία, ἀπειλή, διατάραξη θρησκευτικῶν συναθροίσεων, β) βία κατά ὑπαλλήλων καὶ δικαστικῶν προσώπων, ἀθέμιτη ἐπιρροή σὲ δικαστικούς λειτουργούς, διατάραξη τῆς λειτουργίας ὑπηρεσίας, διατάραξη δικαστικῶν συνεδριάσεων, ἀπειθία, στάση, ἀντιποίηση, παραβίαση σφραγίδων πού ἔθεσε ἡ ἀρχή, παραβίαση φυλάξεως τῆς ἀρχῆς, γ) διέγερση σὲ ἀνυπακοή, διέγερση σὲ διάπραξη ἐγκλημάτων, βαιοπραγίες ἢ διχόνοια, πρόσκληση καὶ προσφορά γιὰ τὴν τέλεση ἐγκλήματος, ἐγκληματική ὁργάνωση, τρομοκρατικές πράξεις - τρομοκρατική ὁργάνωση, ἀξιοποίηση ὑποστήριξη, διατάραξη κοινῆς εἰρήνης, ἀπειλή διαπράξεως ἐγκλημάτων, διασπορά ψευδῶν εἰδήσεων, προσβολὴ συμβόλων ἢ τόπων ἰδιαίτερης ἐθνικῆς ἢ θρησκευτικῆς σημασίας, δ) τὰ ἀδικήματα τοῦ Ν. 927/1979 (Α΄ 139) περὶ κολασμοῦ πράξεων ἢ ἐνεργειῶν πού ἀποσκοποῦν σὲ φυλετικές διακρίσεις, ε) προσπλυνισμό τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ ἀ.ν. 1363/1938 (Α΄ 305), στ) τὰ ἀδικήματα τοῦ Ν. 4139/2013 (Α΄ 74) περὶ ἐξαρτησιογόνων οὐσιῶν καὶ ζ) ἀντιποίηση ὑπηρεσίας θρησκευτικοῦ λειτουργοῦ.

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρωτ. 4709
Αριθ. Αθῆναι, 29 Σεπτεμβρίου 2025
Διεκπ. 2172

ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Πρὸς
τὴν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν
τὴς Ἱερῆς Μητροπόλεως τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος
τό Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος
τὴν Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος

τὴς Ἱερῆς Συνδικῆς Μονῆς καὶ
τὴς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Θέμα: «Καθεστὼς ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας
ιδιόκτητων ὀρθοδόξων Ναῶν ἐντὸς τῆς περιοχῆς
δικαιοδοσίας τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ
τόν Ν. 5224/2025»

Κοινοποιήσεις:
Διεύθυνσιν Προσωπικοῦ Ἱερᾶς Συνόδου

Κατόπιν θέσεως ἐν ἰσχύι, στίς 5.8.2025, τοῦ ἄρθρου 31 τοῦ Ν. 5224/2025 (ΦΕΚ Α΄ 14/5.8.2025) μέ τίτλο «Ἰδιωτικοὶ χώροι λατρείας τῆς κατ' ἄρθρο 3 του Συντάγματος Ανατολικῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ», διὰ τοῦ παρόντος Ἐγκυκλίου Σημειώματος παρέχεται ἐπίκαιρη ἐνημέρωση πε-

ρί του καθεστώτος ιδρύσεως και λειτουργίας ιδιοκτητών ορθόδοξων Ναών, τό όποιο άφορά και τούς προϋφισταμένους ιδιωτικούς Ναούς.

Εισαγωγικώς σημειώνεται πώς έν όψει πλέον τής κατά τόν Ν. 5224/2025 προβλέψεως σέ κά-θε Ίερά Μητρόπολη «Μητρώου άδειοδοτημένων ιδιοκτητών Ναών» και καταγραφής σέ αυτό των ιδιοκτητών και νομίμως άδειοδοτημένων ή άδειοδοτούμενων Ναών, τό παρόν Έγκύκλιο Σημείωμα άπαντά στά άνακύπτοντα έρωτήματα πότε ένας ύφιστάμενος ορθόδοξος Ναός άναγνωρίζεται ως ιδιοκτήτης και, περαιτέρω, πότε ένας ιδιοκτήτης Ναός θεωρείται ως νομίμως ιδρυθείς (άδειοδοτημένος). Ο νόμος 5224/2025 έπαναλαμβάνοντας άρχές τής προΐσχύουσας νομοθεσίας, τής ΕΣΔΑ, του Συντάγματος και των Ίερών Κανόνων, επιβεβαιώνει ότι οι προϋπάρχοντες ιδιοκτήτες Ναοί νομίμως ύφίστανται, έφ' όσον άνεγέρθηκαν μετά από άδεια του έπιχώριου Μητροπολίτη. Εάν ό ιδιοκτήτης Ναός άνεγέρθηκε άνευ άδειας Μητροπολίτη δέν ύφίσταται νομίμως, εκτός εάν ό έπιχώριος Μητροπολίτης κρίνει (κατά τήν άνέλεγκτη πνευματική του κρίση) ότι εΐναι σκόπιμο νά άδειοδοτήσει τήν λειτουργία του εκ των ύστέρων, ήτοι μέσω τής καταχωρίσεως του μή άδειοδοτημένου ιδιοκτήτη Ναού στό «Μητρώο άδειοδοτημένων ιδιοκτητών Ναών», στό όποιο καταγράφονται και οι ύφιστάμενοι ήδη άδειοδοτημένοι ιδιοκτήτες Ναοί και οι άνεγερησόμενοι Ναοί.

Ι. Πεδίο έφαρμογής του άρθρου 31 του Ν. 5224/2025

Πρέπει νά διευκρινισθεί ότι τό άρθρο 31, παρά τόν τίτλο του («ιδιωτικοί» χώροι λατρείας), διέπει όχι μόνο τούς Ναούς κυριότητας φυσικών προσώπων.

Τό άρθρο 31 του Ν. 5224/2025 ρυθμίζει τήν ίδρυση και λειτουργία χώρων λατρείας «που ανήκουν κατά κυριότητα σε φυσικά πρόσωπα ή σε μη εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα» κάθε είδους, έπομένως είτε εΐναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού είτε δημοσίου δικαίου (στά όποια πε-

ριλαμβάνονται και τό Δημόσιο, τά Ν.Π.Δ.Δ. και οι Ο.Τ.Α.).

Ός ιδιοκτήτες Ναοί νοοϋνται όσοι ανήκουν κατά κυριότητα:

1) σέ φυσικά πρόσωπα,

2) σέ νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου όπως ένδεικτικώς σέ 2α) ιδρύματα, κοινωφελή και μή κοινωφελή, 2β) σέ σωματεία υπό όποιαδήποτε όνομασία και καταστατικό σκοπό, π.χ. πολιτιστικούς, φιλανθρωπικούς, θρησκευτικούς συλλόγους, ιεραποστολικές άδελφότητες, χριστιανικά σωματεία, ιδιωτικά σχολεία κ.λπ., 2γ) σέ άστικές μή κερδοσκοπικές εταιρείες,

3) σέ νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και ΟΤΑ π.χ. στό Έλληνικό Δημόσιο (π.χ. σέ Ύπουργεία όπως Ναοί στρατιωτικών μονάδων του Ύπουργείου Έθνικής Άμυνας, Ναοί σωφρονιστικών καταστημάτων του Ύπουργείου Δικαιοσύνης, Ναοί σχολικών μονάδων Ύπουργείου Παιδείας), σέ Δήμους, σέ Πανεπιστήμια (Ν.Π.Δ.Δ.), σέ Νοσοκομεία (Ν.Π.Δ.Δ.).

Έξαίρουται από τό άρθρο 31 του Ν. 5224/2025 οι ιδιοκτήτες Ναοί των Δήμων έντός κομητηρίων, καθώς πλέον ή διοίκηση και διαχείρισή τους έχει παραχωρηθεί μέ ειδική διάταξη (άρθρο 56 Ν. 4735/2020, ΦΕΚ Α' 197/12.10.2020) στις Ίερές Μητροπόλεις ή Ένορίες (ανάλογως τής αποφάσεως του έπιχώριου Μητροπολίτη).

Επίσης κατά τήν παρ. 7 τό άρθρο 31 του Ν. 5224/2025 εφαρμόζεται και στους ύφιστάμενους κατά τήν έναρξη ισχύος του νόμου 5224/2025 ιδιοκτήτες Ναούς τής κατ' άρθρο 3 του Συντάγματος Ανατολικής Όρθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού, κυριότητας φυσικών προσώπων και μή εκκλησιαστικών νομικών προσώπων («7. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται και για τους ύφιστάμενους κατά τήν έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου χώρους λατρείας της κατ' άρθρο 3 του Συντάγματος Ανατολικής Όρθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού, κυριότητας φυσικών προσώπων και μη εκκλησιαστικών νομικών προσώπων»).

Κάθε χριστιανός ορθόδοξος ιδιοκτήτης, άσχέ-

τως ἐθνικότητας, καταγωγῆς ἢ ἐάν βαπτίσθη-
κε σέ Πατριαρχεῖο, Μητρόπολη ἢ Αὐτοκέφαλη
Ἐκκλησία ἄλλου ὀρθοδόξου κλίματος, ἐφ' ὅσον
ἔχει ἀνεγείρει ἢ σκοπεύει νά ἀνεγείρει ἰδιοκτη-
το Ναό ἐντός τοῦ ἐδάφους τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος ἀφιερωμένο στήν λατρεία τῆς Ἀνατολι-
κῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ὑπόκει-
ται στήν ὑποχρέωση ἐκδόσεως ἁδειαῖς ἰδρύσεως
– λειτουργίας τοῦ ἐπιχωρίου Μητροπολίτη τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ἄλλωστε προβλε-
πόταν δυνάμει προγενέστερων διατάξεων κρα-
τικῶν νόμων καί ἐκκλησιαστικῶν Κανονισμῶν,
ἀλλά καί ἰσχύει βάσει τῶν Ἱερῶν Κανόνων (ὄρ.
κατωτέρω). Ὑπενθυμίζεται ἐξ ἄλλου ὅτι κατὰ τό
ἄρθρο 1 παρ. 3 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Ν. 590/1977, ΦΕΚ Α'
146): «3. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος περιλαμβάνει
τάς Μητροπόλεις τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος, ... καί ἔχει ὡς μέλη πάντας τοὺς
κατοικοῦντας ἐν τῇ περιοχῇ αὐτῶν Ὁρθοδόξους
Χριστιανούς.», ἐπομένως κάθε ὀρθόδοξος χριστι-
ανός πού κατοικεῖ ἐντός τοῦ ἐδάφους τῆς Ἐκ-
κλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶναι, ὡς ἐκ τοῦ τόπου
κατοικίας του, αὐτοδικαίως καί μέλος τοῦ ποι-
μνίου τῆς τοπικῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως πού ἔχει
ὡς πνευματικῶς καί διοικητικῶς προεστῶτα τόν
ἐπιχώριο Μητροπολίτη.

II. Ἰδιοκτησιακό καθεστῶς τῶν ἰδιόκτητων Να-
ῶν - Προϋποθέσεις ἀναγνώρισεως κυριότητος σέ
ιδιώτες

Οἱ διατάξεις τοῦ ἁρθροῦ 31 τοῦ Ν. 5224/2025
ἀφοροῦν τίς προϋποθέσεις νόμιμης ἰδρύσεως
καί λειτουργίας ἰδιόκτητων ὀρθοδόξων Ναῶν
καί ἀφοροῦν καί τοὺς ὑφιστάμενους ἰδιόκτητους
Ναούς. Δέον νά ἀποσαφηνισθεῖ ὅτι οἱ διατάξεις
τοῦ ἁρθροῦ 31 τοῦ Ν. 5224/2025 δέν ἀπαντοῦν
στό ἐρώτημα πότε ὑφίσταται δικαίωμα κυριότη-
τας φυσικοῦ προσώπου ἢ μὴ ἐκκλησιαστικοῦ
νομικοῦ προσώπου ἐπὶ ὀρθοδόξου Ἱεροῦ Ναοῦ,
ἥτοι ποιοὶ ὀρθόδοξοι Ναοὶ θεωροῦνται ἰδιόκτη-
τοι. Πρόκειται γιὰ ζήτημα ἐμπραγμάτου δικαίου,

τό ὁποῖο ὡς ἰδιοκτησιακῆς φύσεως θέμα δέν
ρυθμίζεται ἀπὸ τό ἄρθρο 31 τοῦ Ν. 5224/2025,
καί ἐπ' αὐτοῦ ἰσχύουν νομοθετικές διατάξεις ἥδη
ἀπὸ τόν 19ο αἰῶνα πού ἔχουν ἐρμηνευθεῖ ἀπὸ
τὴν νομολογία τῶν ἀστικῶν δικαστηρίων.

Περὶληπτικῶς παρατίθενται οἱ κατωτέρω κα-
νόνες μέ βάση τίς διατάξεις τῆς νομοθεσίας καί
τίς παραδοχῆς τῆς νομολογίας γιὰ τό δικαίωμα
κυριότητος φυσικῶν προσώπων καί μὴ ἐκκλησι-
αστικῶν νομικῶν προσώπων ἐπὶ ἰδιόκτητου Ἱε-
ροῦ Ναοῦ:

II.A. Τίτλος ἰδιοκτησίας

A) Ἀπαγόρευση χρησικτησίας: Κτήση κυριότη-
τας ἀπὸ ιδιώτη ἢ μὴ ἐκκλησιαστικό νομικό πρό-
σωπο ἐπὶ Ἱεροῦ Ναοῦ δέν μπορεῖ νά θεμελιω-
θεῖ σέ τακτική ἢ ἔκτακτη χρησικτησία. Οἱ Ναοὶ
εἶναι πράγματα ἐκτός συναλλαγῆς ὡς πράγμα-
τα μέ προορισμό τὴν ἐκπλήρωση θρησκευτικοῦ
σκοποῦ (ἄρθρο 966 Ἀστικοῦ Κώδικα, ΑΚ)¹ καί
ὡς ἐκτός συναλλαγῆς πράγματα εἶναι ἀνεπίδε-
κτα τακτικῆς ἢ ἔκτακτης χρησικτησίας (ἄρθρο
1054 ΑΚ). Ἡ ἀπαγόρευση ἀφορᾷ τόσο τό οἰκο-
δόμημα τοῦ Ναοῦ, ὅσο καί τό ἀκίνητο ἐπὶ τοῦ
ὁποίου ἔχει κτισθεῖ ὁ Ναός, ἀφοῦ δέν μπορεῖ
νά γίνει διαχωρισμός τους². Ἐπίσης κατὰ τό πρό
τοῦ ΑΚ ἰσχύσαν βυζαντινορωμαϊκό δίκαιο οἱ Να-
οὶ ἐξαιροῦνταν τῆς χρησικτησίας ὡς πράγματα
ἐκτός συναλλαγῆς³, ἐνῶ στό Ὀθωμανικό δίκαιο
δέν προβλεπόταν ὁ θεσμός τῆς χρησικτησίας.

B) Ναοὶ – ἀρχαῖα μνημεῖα (1830): Οἱ παλαιοὶ
ὀρθόδοξοι Ἱεροὶ Ναοὶ χρονολογούμενοι ἕως καί
τό 1830 θεωροῦνται ἀρχαῖα ἀκίνητα μνημεῖα
θρησκευτικοῦ χαρακτήρα κατὰ τὴν ἀρχαιολογι-
κή νομοθεσία (ἄρθρο 2 περ. βα Ν. 4858/2021) καί
οἱ Ἱερές Μητροπόλεις, Ἐνορίες κ.λπ. διατηροῦν
τά δικαιώματα κυριότητάς τους ἐπὶ τῶν ἐν λόγῳ
Ναῶν – μνημείων (ἄρθρο 73 παρ. 1 Ν. 4858/2021:
«1. Τα υπάρχοντα τὴν 28η.6.2002 δικαιώματα κυ-
ριότητος τῶν ἐκκλησιαστικῶν νομικῶν προσώ-
πων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας, ..., σὲ ἀρχαῖα
μνημεῖα θρησκευτικοῦ χαρακτήρα, ἀκόμη καὶ ἀν

χρονολογούνται μέχρι και το 1453, διατηρούνται.» και ὁμοιο ἄρθρο 73 παρ. 1 Ν. 3028/2002 μέ ἔναρξη ισχύος ἀπό 28.6.2002). Συνεπῶς γιά ὀρθόδοξο Ναό χρονολογούμενο ἕως καί τό 1830 ὑφίσταται ex lege τεκμήριο ἀναγνωρίσεως κυριότητος ὑπέρ τοῦ οἰκείου ἐκκλησιαστικοῦ νομικοῦ προσώπου, πού μπορεῖ νά ἀνατραπεῖ μόνο μέ τίτλους ιδιοκτησίας ὑπέρ ιδιωτῶν ἀπό τόν χρόνο ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ.

Γ) Τίτλος ιδιοκτησίας

Ἀπό τίς 3.9.1834 ἡ νομοθεσία ἀπαιτεῖ (ὄρ. κατωτέρω) νά ὑπάρχει σειρά γραπτῶν τίτλων κυριότητος ἀπό τήν ἐποχή ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ ἐπ' ὀνόματι τοῦ φερόμενου ιδιοκτήτη (καί τῶν δικαιοπαρόχων του, ἂν ἀνεγέρθηκε ἀπό δικαιοπάροχο ὁ Ναός). Εἰδικότερα:

α) Γιά Ναούς ὑφιστάμενους στίς 3.9.1834 ἀπαιτοῦνται κατ' ἀρχάς τίτλοι ιδιοκτησίας («χαρτῶα δικαιώματα») ὑπέρ ιδιώτη ἀπό τῆς ἀνεγέρσεως καί ἐπιπλέον νά μὴν ἔχει τεθεῖ ὁ Ναός σέ δημόσια λατρεία κατὰ τό βασιλικό διάταγμα τῆς 26ης.4/8ης.5.1834 «Περί ιδιοκτητῶν μοναστηρίων καί ἐκκλησιῶν» (ΦΕΚ 50/22.8-3.9.1834) πού ὄρισε ὅτι: «Ὅλα τὰ ιδιωτικά μοναστήρια καί οἱ ναοί, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔχει τις ἀποδεδειγμένα δικαιώματα ιδιοκτησίας, μένουν εἰς αὐτόν ἀνενοχλήτως» (ἄρθρο 1 παρ. 1) καί: «Ὅσα τοιαῦτα μοναστήρια ἢ ἐκκλησίαι ἀφωσιώθησαν ἅπαξ εἰς δημοσίαν χρῆσιν ἢ καί κατέστησαν ἐνοριακά ἢ ἔπαυσαν ὅπωςδήποτε νά διοικῶνται καί διαχειρίζονται ἀμέσως παρὰ τῶν ἐχόντων ἐπ' αὐτοῖς ἀξιώσεις ιδιοκτησίας θέλουν λογίζεσθαι καί εἰς τό ἐξῆς δημόσια καί συμπεριλαμβάνεσθαι εἰς τό περί μοναστηρίων τοῦ Βασιλείου μέτρον. Ὅλοι δέ αἱ περί αὐτῶν περαιτέρω ἀξιώσεις εἶναι ἀπαράδεκτοι.» (ἄρθρο 3). Ἡ ἐρμηνευτική Ἐγκύκλιος τῆς 1ης.9.1834 τοῦ Ὑπουργείου Ἐκκλησιαστικῶν ἀπαιτοῦσε: αα) νά παρουσιασθοῦν τότε τίτλοι ιδιοκτησίας ἐκκλησιαστικῆς ἢ πολιτικῆς ἀρχῆς ἢ εἰδιάλλως ὁμόφωνη μαρτυρία τῶν τότε κατοίκων κοινότητος μέ ἐπικύρωση δημοτικῆς ἀρχῆς ἢ εἰδιάλλως ἐνορκη βεβαίωση ἐνώπιον Ἀρχιερέ-

ως δέκα (10) εὐυπόληπτων πολιτῶν, αβ) ὁ Ναός νά ἔχει ἀνεγερθεῖ ἢ ἀνακαινισθεῖ ἐκ θεμελίων μέ δαπάνες τοῦ ιδιοκτήτη ἢ τῶν προσπατόρων του χωρίς οἰκονομική βοήθεια ἄλλων χριστιανῶν, αγ) ὁ ιδιοκτήτης καί οἱ πρόγονοί του νά διοικοῦσαν ἀδιακόπως τόν Ναό, δδ) νά μὴν εἶχε τεθεῖ ποτέ σέ δημόσια χρῆση ὁ Ναός.

β) Ἐπίσης κατὰ τό ἄρθρο 1 ἐδάφ. δεύτερο τοῦ νόμου ΓΦΨ' (3596)/1910 (ΦΕΚ Α' 93/9.3.1910), πού ὑπήγαγε στοὺς Ἐνοριακοὺς Ναοὺς ὅλα τὰ παρεκκλήσια καί ἐξωκκλήσια «πλὴν τῶν δυνάμει τίτλων ιδιοκτητῶν ναῶν» ἀπαιτοῦνται τίτλοι ιδιοκτησίας ὑπέρ ιδιώτη ἀπό τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ.

γ) Κατὰ τό ἄρθρο 1 τοῦ Ν. 5148/1931 (ΦΕΚ Α' 234/27.7.1931) ἐπίσης ἀπαιτοῦνται τίτλοι ιδιοκτησίας γιά ιδιόκτητο Ναό («δ) Ναοὺς ... ἢ ιδιοκτήτους δυνάμει τίτλων.»).

δ) Ἐπίσης κατὰ τό ἄρθρο 1 περ. 2 τοῦ ἀν. νόμου 2200/1940 (ΦΕΚ Α' 42/1.2.1940), πού συμπεριέλαβε στίς κατηγορίες Ἱερῶν Ναῶν τοὺς: «Συναδελφικοὺς ἢ Κτητορικοὺς ἢ ιδιοκτήτους, δυνάμει τίτλων», ἀπαιτοῦνται τίτλοι ιδιοκτησίας ὑπέρ ιδιώτη ἀπό τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ χωρίς καμία ἐξαίρεση.

Ἐκτοτε (1.2.1940) δέν ἔχει μεταβληθεῖ ὁ ἀνωτέρω κανόνας καί ἀπαιτοῦνται τίτλοι ιδιοκτησίας γιά ιδιόκτητο Ναό ὑπέρ ιδιώτη ἀπό τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ (1 παρ. 2 ἀν. νόμου 2200/1940). Οἱ ἀνωτέρω ρυθμίσεις δέν μεταβλήθηκαν οὔτε μετὰ τὴν ἔναρξη ισχύος τῶν ἁρθρῶν 1, 6 τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 2/1969 (ΦΕΚ Α' 193/19.9.1970), 1 καί 13 τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 8/1979 (ΦΕΚ Α' 1/5.1.1980).

Δ) Κτι(ν)τορικοὶ - συναδελφικοὶ Ναοί: Γιά τὴν κατηγορία τῶν κτι(ν)τορικῶν καί συναδελφικῶν Ναῶν εἶναι σαφές ὅτι οὐδέποτε ἀπετέλεσαν ιδιόκτητους Ναοὺς. Αὐτὲς οἱ κατηγορίες Ναῶν ἔχουν καταργηθεῖ ἀπὸ τὴν ἔναρξη ισχύος τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 2/1969 (ΦΕΚ Α' 193/19.9.1970), ὁ ὁποῖος δέν ἐπανέλαβε

τίς ἐν λόγῳ κατηγορίες Ναῶν καί ἔχει πλέον διευκρινισθεῖ ἀπό τήν νομολογία ὅτι ἔχει παύσει τό ἐν λόγῳ καθεστώς λειτουργίας⁴.

II.B. Μή θέση σέ δημόσια λατρεία:

Ἡ θέση σέ δημόσια λατρεία ιδιόκτητου Ναοῦ ἀποδεικνύει τήν βούληση τοῦ ιδιοκτήτη γιά τήν παραχώρηση τοῦ ιδιόκτητου Ναοῦ στήν κυριότητα τῆς τοπικῆς Ἐνορίας ὡς Ἐνοριακοῦ ἢ ὡς παρεκκλησίου ἢ ἐξωκκλησίου Ἐνορίας καί ἀποκλείει τήν διατήρηση τῆς κυριότητος τοῦ ιδιώτη ἐπὶ τοῦ Ναοῦ (γιά τήν ἔννοια τῆς δημόσιας λατρείας, ὁρ. Κεφ. XI, π.χ. σέ περίπτωση τελέσεως Μυστηρίων ἢ Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ὑπέρ τρίτων προσώπων πέραν τῆς οἰκογένειας τοῦ ιδιοκτήτη, διορισμοῦ ἢ τακτικῆς ὑπηρεσίας ἐφημερίου κληρικοῦ στόν Ναό, λειτουργίας κοιμητηρίου τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς δίπλα στόν Ναό μέ τό δεδομένο ὅτι οὐδέποτε ἐπιτρεπόταν ἡ ἐφημεριακή ὑπηρεσία κληρικοῦ σέ ιδιόκτητο Ναό ἢ ἡ ἐξυπηρέτηση κοιμητηρίου οἰκισμοῦ ἀπό ιδιόκτητο Ναό, δωρεές-ἀφιερώσεις ἐκ μέρους τρίτων προσώπων πρὸς τόν Ναό ἱερῶν καί ἁγίων πραγμάτων πού ἐξυπηρετοῦν τήν λατρεία ὅπως ἀμφίων, εἰκόνων, βιβλίων κ.λπ.).

Στήν ἀνωτέρω περίπτωση ἀπαγορεύεται ἡ καταχώριση τοῦ Ναοῦ ὡς ἀδειοδοτημένου στό «Μητρώο ἀδειοδοτημένων ιδιόκτητων Ναῶν», διότι ἔχει τεθεῖ στήν κοινή χρήση τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, ἔχει παύσει νά εἶναι ιδιόκτητος καί σέ κάθε περίπτωση λειτουργεῖ κατά παράβαση τῆς τυχόν ὑπάρχουσας ἄδειας καί ὅπωςδήποτε τῆς κείμενης νομοθεσίας καί ἐπιβάλλεται ἡ ἀνάκληση τυχόν ὑπάρχουσας ἄδειας ιδρύσεως-λειτουργίας του, πέραν τῶν λοιπῶν ἐννόμων συνεπειῶν.

Εἰδικῶς σέ περίπτωση θέσεως σέ δημόσια λατρεία μετά τόν ἀν. νόμο 2200/1940 (ισχύς ἀπό 1.2.1940) ἢ μετά τόν Κανονισμό 8/1979 (ισχύς ἀπό 5.1.1980) καί μέ διατήρηση τῆς κατοχῆς τοῦ Ναοῦ μόνον ἀπό τόν ιδιοκτήτη:

α) τό ἄρθρο 6 παρ. 1 τοῦ ἀν. Νόμου 2200/1940 προέβλεπε τήν σφράγιση ἢ ἀπαλλοτρίωση τοῦ ιδιόκτητου Ναοῦ,

β) τό ἄρθρο 13 παρ. 5 Κανονισμοῦ 8/1979 προέβλεπε τήν ὑπαγωγή τῆς διαχειρίσεώς του στόν πλησιέστερο Ἐνοριακό Ναό, ἐάν ὁ ιδιοκτήτης Ναός ἀνήκει εἰδικῶς στήν κυριότητα μὴ ἐκκλησιαστικοῦ νομικοῦ προσώπου (ιδιωτικοῦ ἢ δημοσίου δικαίου).

Ἐπίσης στίς ἀνωτέρω περιπτώσεις (α, β) ἀποκλείεται ἡ καταχώριση τοῦ Ναοῦ ὡς ἀδειοδοτημένου στό «Μητρώο ἀδειοδοτημένων ιδιόκτητων Ναῶν» (ἀκόμα καί ἐάν εἶχε χορηγηθεῖ ἄδεια Μητροπολίτη πρὸ τῆς ἀνεγέρσεώς του), διότι ὁ Ναός λειτουργεῖ ὡς Ἐνοριακός ἢ ὡς παρεκκλήσιο ἢ ἐξωκκλήσιο Ἐνορίας καί ὄχι γιά τίς ἀνάγκες τοῦ ιδιοκτήτη, ἐξυπηρετεῖ τίς λατρευτικές ἀνάγκες τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς του κατά παράβαση τῆς τυχόν ὑπάρχουσας ἄδειας καί ὅπωςδήποτε τῆς κείμενης νομοθεσίας (ἀ.ν. 2200/1940, 13 Κανονισμοῦ 8/1979) καί ἐπιβάλλεται ἡ ἀνάκληση τῆς τυχόν ὑπάρχουσας ἄδειας ιδρύσεως-λειτουργίας του, πέραν τῶν λοιπῶν ἐννόμων συνεπειῶν.

Ἐπίσης ἀνεξαρτήτως τοῦ χρόνου θέσεως σέ δημόσια λατρεία εἰδικῶς ἡ συμπερίληψη Ναοῦ σέ διαπιστωτική πράξη Ἐνοριῶν τοῦ ἁρθροῦ 25 παρ. 1 τοῦ Ν. 4301/2014, πού ἐρείδεται στό γεγονός ὅτι μέ τή συναίνεση τοῦ ιδιοκτήτη ὁ ιδιόκτητος Ναός λειτουργεῖ ὡς Ἐνοριακός Ναός ἤδη πρὸ τῆς 31ης.5.1977, ἀποκλείει τήν ἀναγνώριση τοῦ Ναοῦ ὡς ιδιόκτητου καί τήν καταχώρισή του στό «Μητρώο ἀδειοδοτημένων ιδιόκτητων Ναῶν».

Συμπερασματικῶς:

α) Ναοί χρονολογούμενοι ἕως καί τό ἔτος 1830 τεκμαίρονται ὡς ἀνήκοντες στήν τοπική Ἐνορία, ἐκτός ἐάν ὑφίστανται τίτλοι ιδιοκτησίας ἀπό τόν χρόνο ἀνεγέρσεώς τους,

β) ἀπό τό 1834 καί μετά ἡ κείμενη νομοθεσία ἀπαιτεῖ σταθερά τήν ὑπαρξη σειρᾶς τίτλων ιδιοκτησίας γιά τόν ιδιοκτήτη καί τούς δικαιωπαρόχους του. Ἡ ἀπόδειξη τῆς ἀπό πολλῶν ἐτῶν ἀσκήσεως ἐπιμέλειας καί διαχειρίσεως Ἱεροῦ Ναοῦ ἀπό ιδιώτες δέν ἐπαρκεῖ καί δέν καθιστᾷ τούς ιδιώτες κυρίους τοῦ Ναοῦ, ἀλλά θά πρέπει οἱ φερόμενοι ιδιοκτῆτες νά διαθέτουν

διαδοχικούς τίτλους κυριότητας του σχετικού ακινήτου ἐπ' ὀνόματι τῶν ιδίων καὶ τῶν δικαιωπαρόχων τους (ὄχι χρησικτησία), ὅπως ἐπίσης πρέπει νά ἀποδείξουν ὅτι ἀνήγειραν τὸν Ναὸ μὲ δικές τους δαπάνες καὶ ὄχι μὲ τὴν συνδρομὴ τρίτων προσώπων,

γ) οἱ τίτλοι ιδιοκτησίας τοῦ ιδιόκτητου Ναοῦ θά πρέπει νά ἀνάγονται διαδοχικῶς ἕως τὸν χρόνο ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ, ἐπομένως σημαντικὴ εἶναι ἡ γνώση τῆς χρονολογίας ἢ περιόδου ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ,

δ) δὲν ἀναγνωρίζονται ὡς ιδιόκτητοι οἱ Ναοὶ ποῦ, μολονότι ἀνεγέρθηκαν ἐπὶ ακινήτου κυριότητας ιδιώτη ἀποδεικνυόμενης δυνάμει τίτλων ἀπὸ τὸν χρόνο ἀνεγέρσεως καὶ δικές του δαπάνες, τέθηκαν σὲ δημόσια λατρεία ἢ ὁποτεδήποτε πρὶν τὸν ἀ.ν. 2200/1940 (1.2.1940) ἢ μετὰ τὸν ἀ.ν. 2200/1940 μὲ παράδοση τῆς κατοχῆς ἢ συγκατοχῆς στὴν Ἐνορία ἢ μέλη τῆς Ἐνορίας, διότι δὲν ἐξυπηρετοῦσαν ἀποκλειστικῶς τίς ἀνάγκες τοῦ ιδιοκτήτη καὶ τέθηκαν στὴν κοινὴ χρῆση τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας μὲ τὴν συγκατάθεση τοῦ κυρίου τους γιὰ τίς λατρευτικὲς ἀνάγκες τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς τοῦ Ναοῦ.

III. Κανονικότητα καὶ νομιμότητα ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας ιδιόκτητων Ναῶν πρὸ τοῦ Ν. 5224/2025

Ἦδη κατὰ τοὺς Ἱερούς Κανόνες τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἡ ἱδρυση χώρου λατρείας τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι ἐλεύθερη, ἀλλὰ ἀπαγορεύεται ἡ ἀνέγερση Ναοῦ χωρὶς τὴν προηγούμενη ἄδεια τοῦ πνευματικοῦ προεστώτος τῆς χριστιανικῆς κοινότητας, δηλαδὴ τοῦ τοπικοῦ Ἐπισκόπου (κανόνας δ' τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου: «...μηδένα μὲν μηδαμοῦ οἰκοδομεῖν, μηδέ συνιστᾶν μοναστήριον, ἢ εὐκτήριον οἶκον, παρὰ γνώμην τοῦ τῆς πόλεως ἐπισκόπου»). Κατὰ τοὺς Ἱερούς Κανόνες πάντοτε ἀπαιτεῖτο ἄδεια ἐπιχωρίου Ἐπισκόπου γιὰ τὴν ἀνέγερση ἀπὸ ὁποιοδήποτε ὀρθόδοξου Ναοῦ.

Περαιτέρω γιὰ ιδιόκτητους Ναοὺς ἡ νομοθεσία ἦδη ἀπὸ τίς 21.10.1929 ἀπαιτεῖ τὴν ἄδεια τοῦ ἐπιχωρίου Μητροπολίτη ἢ/καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων. Εἰδικότερα κατὰ τὴν πολιτειακὴ νομοθεσία καὶ τοὺς Κανονισμοὺς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (οἱ κατωτέρω διατάξεις ἀφοροῦν κάθε Ναὸ ἐπομένως καὶ ιδιόκτητους Ναοὺς ἢ μόνο ιδιόκτητους Ναοὺς):

α) Ἀπὸ τίς 21.10.1929 ἀπαιτεῖτο ἄδεια τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων γιὰ τὴν ἀνέγερση Ναοῦ οἰουδήποτε δόγματος κατὰ τὸ ἄρθρο 10 τοῦ 14.9.1929 Ν.Δ. (ΦΕΚ Α' 381/21.10.1929).

β) Ἀπὸ τίς 28.4.1930 ἀπαιτεῖτο ἄδεια τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων γιὰ τὴν ἀνέγερση ναοῦ οἰουδήποτε δόγματος κατὰ τὸ ἄρθρο πρῶτο τοῦ Ν. 4567/1930 (ΦΕΚ Α' 125/28.4.1930) ποῦ κύρωσε τὸ ἄρθρο 10 τοῦ ὡς ἄνω ἀπὸ 14.9.1929 Ν.Δ.

γ) Ἀπὸ τίς 3.9.1938 ἀπαιτεῖτο ἄδεια Μητροπολίτη καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων γιὰ τὴν ἀνέγερση καὶ γιὰ τὴν λειτουργία Ναοῦ οἰουδήποτε δόγματος κατὰ τὸ ἄρθρο 1 τοῦ ἀν. νόμου 1363/1938 («Περὶ κατοχυρώσεως διατάξεων τῶν ἄρθρ. 1 καὶ 2 τοῦ ἐν ἰσχύϊ Συντάγματος» ΦΕΚ Α' 305/3.9.1938).

δ) Ἀπὸ τίς 10.9.1939 ἀπαιτεῖτο ἄδεια Μητροπολίτη καὶ ἔγκριση τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων γιὰ τὴν ἀνέγερση Ναοῦ οἰουδήποτε δόγματος κατὰ τὸ ἄρθρο 42 παρ. 1 τοῦ ἀν. νόμου 1369/1939 (ΦΕΚ Α' 317/10.9.1939).

ε) Ἀπὸ τὴν 1η.2.1940 ἀπαιτεῖται ἄδεια Μητροπολίτη καὶ ἔγκριση τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων γιὰ τὴν ἀνέγερση Ναοῦ κάθε δόγματος κατὰ τὸ ἄρθρο 24 παρ. 1 τοῦ ἀν. νόμου 2200/1940 (ΦΕΚ Α' 42/1.2.1940), ἡ δὲ ἀρμοδιότητα ἐγκρίσεως «ἀδειῶν παντός ναοῦ ὀρθόδοξου δόγματος» τοῦ Ὑπουργοῦ περιῆλθε στοὺς Νομάρχες μὲ τὸ ἄρθρο 1 παρ. I. περ. 1) τοῦ Β.Δ. τῆς 23ης.11.1956 (ΦΕΚ Α' 286/23.11.1956) ὡς πρὸς ὅλη τὴν χώρα, πλὴν περιοχῆς τέως διοικήσεως Πρωτευούσης νομοῦ Ἀττικῆς (ἄρ-

θρο 2 του ἐν λόγῳ Β.Δ.). Μετά τόν Κανονισμό τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπ' ἀριθ. 2/1969 (ἰσχύς ἀπό 19.9.1970) ἡ ἀρμοδιότητα κρατικῆς ἄδειας διατηρήθηκε μόνον ὡς πρὸς τοὺς χώρους λατρείας γιὰ θρησκείες καὶ δόγματα πλὴν τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπέστρεψε στό Ὑπουργεῖο Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων (ὄρ. ἐνδεικτικῶς ἄρθρο 42 παρ. 4 περ. ζ Π.Δ. 114/2014, 58 παρ. 4 περ. ε-στ Π.Δ. 18/2018).

στ) Ἀπό τίς 19.9.1970 ἀπαιτεῖται ἄδεια Μητροπολίτη τόσο γιὰ τὴν ἀνέγερση, ὅσο καὶ γιὰ τὴν λειτουργία ιδιόκτητου ὀρθόδοξου Ναοῦ κατ' ἄρθρο 6 παρ. 3 τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 2/1969 (ΦΕΚ Α' 193/19.9.1970): «Ἰδιόκτητοι ναοὶ ἀνεγείρονται κατόπιν ἀδείας τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, ἐπὶ τῇ βάσει ἀρχιτεκτονικῶν σχεδίων κατὰ τὰ περὶ ἀνεγέρσεως ἐνοριακῶν Ναῶν ἰσχύοντα, καὶ λειτουργοῦσιν ἐπίσης κατόπιν ἀδείας.».

ζ) Ἐπίσης ἀπό τίς 5.1.1980 ἀπαιτεῖται ἄδεια Μητροπολίτη γιὰ τὴν ἀνέγερση καὶ λειτουργία ιδιόκτητου ὀρθόδοξου Ναοῦ (ἄρθρο 13 παρ. 1 Κανονισμοῦ 8/1979, ΦΕΚ Α' 1/1980): «1) Ἰδιόκτητοι ναοὶ ἀνεγείρονται κατόπιν ἀδείας τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, ἐπὶ τῇ βάσει ἀρχιτεκτονικῶν σχεδίων κατὰ τὰ περὶ ἀνεγέρσεως ἐνοριακῶν Ναῶν ἰσχύοντα, καὶ λειτουργοῦσιν ἐπίσης κατόπιν ἀδείας.».

Ὁ ὁποτεδήποτε ἀνεγερθεὶς ιδιόκτητος ὀρθόδοξος Ναός πρέπει νὰ ἀνεγέρθηκε ὅπωςδήποτε μέ ἄδεια Μητροπολίτη καί, ἐάν ἀνεγέρθηκε μετά τίς 21.10.1929, καὶ μέ ἄδεια ἢ ἔγκριση Ὑπουργοῦ Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἢ Νομάρχῃ. Ἡ ἄδεια λειτουργίας ιδιόκτητου Ναοῦ δέν πρέπει νὰ συγχέεται μέ τὴν οἰκοδομική ἄδεια Ναοῦ. Οἰκοθεν νοεῖται ὅτι ἐπιπλέον ἡ κανονική καὶ νόμιμη λειτουργία ιδιόκτητου Ναοῦ γιὰ τίς ἀνάγκες τοῦ ιδιοκτῆτη ἐξυπακούει, πέραν τῆς ἄδειας Μητροπολίτη καὶ τῆς πολεοδομικῆς του νομιμότητας, ὅτι ὁ Ναός ἔχει καθιερωθεῖ (καθαγιασθεῖ, ἐγκαινiasθεῖ) ἀπὸ τόν τοπικὸ Ἐπίσκοπο.

Συνεπῶς, ὅσοι προϋφιστάμενοι τοῦ Ν. 5224/2025 Ναοὶ εἶναι ιδιόκτητοι δυνάμει τίτλων ιδιοκτησίας καὶ λειτουργοῦν γιὰ τίς ἀνάγκες τοῦ ιδιοκτῆτη καὶ συγκεντρώνουν τίς παραπάνω προϋποθέσεις κανονικῆς καὶ νόμιμης ἰδρύσεως – λειτουργίας τους ἦτοι:

α) εἶχαν κανονική ἄδεια Μητροπολίτη πρὸ τῆς ἀνεγέρσεως,

β) εἶχαν κρατική ἄδεια (Ὑπουργείου – Νομαρχίας) πρὸ τῆς ἀνεγέρσεως, εἰδικῶς γιὰ Ναοὺς ἀνεγερθέντες μεταξύ 21.10.1929 καὶ 19.9.1970,

γ) ἔγινε καθιέρωση Ναοῦ ἀπὸ Μητροπολίτη,

δ) τηροῦν τόν κανόνα τῆς ἀπαγορεύσεως θέσεώς τους σέ δημόσια λατρεία (δέν λειτουργοῦν ὡς Ἐνοριακοὶ Ναοί, παρεκκλήσια ἢ ἐξωκκλήσια Ἐνορίας),

εἶναι νομίμως ἰδρυθέντες ιδιόκτητοι Ναοὶ καὶ καταχωρίζονται στό «Μητρώο ἀδειοδοτημένων ιδιόκτητων Ναῶν» τῆς οἰκείας Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Γιὰ τοὺς λοιποὺς προϋφιστάμενους τοῦ Ν. 5224/2025 ιδιόκτητους Ναοὺς πού δέν ἀνεγέρθηκαν κανονικῶς καὶ νομίμως (καὶ ὅσους ιδιόκτητους Ναοὺς ἀνεγείρονται μετά τόν Ν. 5224/2025 ἄνευ ἄδειας ἐπιχωρίου Μητροπολίτη), ὁ ἐπιχώριος Μητροπολίτης διαθέτει εὐρεία διακριτική εὐχέρεια καὶ ἀπόκειται στὴν πνευματική του διακρίση ἐάν θά ἀποδεχθεῖ σχετική αἴτηση τοῦ ιδιοκτῆτη ὥστε νὰ τοὺς καταχωρίσει στό «Μητρώο ἀδειοδοτημένων ιδιόκτητων Ναῶν», ὥστε νὰ ἀποκτήσουν ἐκ τῶν ὑστέρων νομιμότητα λειτουργίας (ὄρ. κατωτέρω κεφ. VI). Ὅπωςδήποτε πάντως ἀποκλείεται ἡ καταχώριση στό «Μητρώο ἀδειοδοτημένων ιδιόκτητων Ναῶν», Ναοῦ ὁποτεδήποτε ἐάν ἔχει τεθεῖ σέ δημόσια λατρεία: στὴν περίπτωση αὐτή εἴτε δέν θά πρόκειται γιὰ ιδιόκτητο Ναό εἴτε, ἐάν διατηρεῖται ἡ κυριότητα, θά πρόκειται γιὰ Ναό λειτουργοῦντα κατὰ παράβαση τῆς ἄδειας καὶ τῆς κείμενης νομοθεσίας (ἀν. Ν. 2200/1940, 13 Κανονισμοῦ 8/1979).

IV. Νόμιμος σκοπός ιδρύσεως και λειτουργίας ιδιοκτητών Ναων κατά τό άρθρο 31 Ν. 5224/2025 (για νέους και υφιστάμενους Ναούς)

Ο μί ένοριακός-ιδιοκτήτης Ναός αποτελεί μία εξαίρεση σέ σχέση μέ τήν συλλογική άσκηση και όργάνωση τής θείας λατρείας στους Ένοριακούς Ναούς τής τοπικής Έκκλησίας-Ιερᾶς Μητροπόλεως, ή όποία επιτρέπεται κατ' άρχήν στους Ένοριακούς Ναούς και τά παρεκκλήσια και έξωκλήσιά τους ή ως πρός τίς μοναστικές Άδελφότητες στους Ναούς τών Ιερών Μονών και Ιερών Ήσυχαστηρίων.

Νόμιμος σκοπός και προϋπόθεση τής ιδρύσεως, άνεγέρσεως και λειτουργίας ιδιοκτητού Ναού, αλλά και όρος διατηρήσεως τής νόμιμης λειτουργίας του, επιτρέπεται νά είναι:

α) Για τά μέν φυσικά πρόσωπα ή έξυπνέτηση τών θρησκευτικών άναγκών του ιδιοκτήτη και τών μελών τής οικογένειάς του. Ός οικογένεια θά πρέπει νά νοοῦνται ό/ή σύζυγος και οί άνιόντες και καπόντες του ιδιοκτήτη (όπως αποδεικνύεται από τήν οικογενειακή μερίδα στό Μητρώο Πολιτών ή άνάλογα στοιχεία για άλλοδαπούς ιδιοκτήτες).

β) Για τά μί έκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα (ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου), ή έξυπνέτηση τών θρησκευτικών άναγκών τών μελών τους (π.χ. Ναός σωματείου) ή εκπαιδευόμενων (π.χ. Ναός πανεπιστημίου ή ιδιωτικού σχολείου) ή τών ώφελουμένων (π.χ. Ναός νοσοκομείου, κοινωφελούς ιδρύματος) ή εργαζομένων (π.χ. Ναός σέ χώρο επιχειρήσεως) ή διαμενόντων (π.χ. Ναός φυλακών, γηροκομείου, όρφανοτροφείου) στίς εγκαταστάσεις του ιδιοκτήτη νομικού προσώπου.

Η απαγόρευση λειτουργίας του ιδιοκτητού Ναού για άλλα πρόσωπα πλύν του ιδιοκτήτη και τής οικογένειάς του ή προσωπικού και τών τροφίμων ή τών μελών αυτών του ιδιοκτήτη νομικού προσώπου δέν είναι νέα, αλλά ίσχυε κατά τά άρθρα 6 του ά.ν. 2220/1940 και 13 του Κανονισμού τής Έκκλησίας τής Ελλάδος 8/1979 επικαιροποιήθηκε και συγκεκριμενοποιήθηκε ως πρός ιδιοκτήτες-νομικά πρόσωπα.

Έκ τών άνωτέρω καθίσταται σαφές ότι, ακόμα και άν ό επιχώριος Μητροπολίτης διαθέτει τήν δυνατότητα και βούληση νά αποστείλει κληρικό σέ ιδιοκτητο Ναό, συνεχίζει νά μίν επιτρέπεται ή τέλεση ιεροπραξίας σέ ιδιοκτητο Ναό για τίς άνάγκες άλλων προσώπων πλύν του ιδιοκτήτη φυσικού προσώπου ή τών μελών τής δικής του οικογένειας ή, προκειμένου για ιδιοκτήτη νομικό πρόσωπο, για άλλα πρόσωπα εκτός τών άνωτέρω κύκλων προσώπων (μέλη νομικού προσώπου π.χ. σωματείου, εκπαιδευόμενους, ώφελουμένους, εργαζομένους, διαμενόντες στίς εγκαταστάσεις του ιδιοκτήτη νομικού προσώπου).

Η παραπάνω απαγόρευση εξακολουθεί νά ισχύει και δέν παρακάμπτεται έστω και άν οί ιδιοκτήτες, μέ τήν άδεια του επιχωρίου Μητροπολίτη, καλέσουν όρθόδοξο κληρικό άλλης Μητροπόλεως ή όρθόδοξο κλίματος (π.χ. Πατριαρχείου, Αγίου Όρους) για τήν τέλεση ιεροπραξιών. Τέλεση ιεροπραξιών σέ ιδιοκτητο Ναό για άλλα πρόσωπα, πέραν τών άνωτέρω, είτε από όρθόδοξο κληρικό είτε από θρησκευτικό λειτουργό άλλης κοινότητας (π.χ. λεγομένου «πατρώου ήμερολογίου», «γνησίων όρθόδοξων χριστιανών» κ.λπ.) επισύρει: α) άνάκληση τής άδειας λειτουργίας του ιδιοκτητού όρθόδοξου Ναού από τόν επιχώριο Μητροπολίτη β) ή/και άνάκληση τής καταχωρίσεώς του στό «Μητρώο άδειοδοτημένων ιδιοκτητών Ναων» τής οικείας Ιερᾶς Μητροπόλεως, γ) σφράγιση Ναού από τήν άστυνομική άρχή και δ) επιβολή προστίμου σέ βάρος του κατόχου του Ναού.

V. Άδεια επιχωρίου Μητροπολίτη

Έκτός από κανονική, είναι και νόμιμη προϋπόθεση τής ιδρύσεως, άνεγέρσεως και λειτουργίας ιδιοκτητού όρθόδοξου Ναού ή έγγραφη άδεια του επιχωρίου Μητροπολίτη τής κατά τόπον άρμόδιας Ιερᾶς Μητροπόλεως τής Έκκλησίας τής Ελλάδος. Όστόσο, άν και προϋπόθεση χορηγήσεως άδειας είναι ή συνδρομή τών θρησκευτικών άναγκών του ιδιοκτήτη φυσικού προσώπου ή του νομικού προσώπου, ή συνδρομή αυτής τής

ανάγκης του ιδιοκτήτη δεν καθιστά υποχρεωμένο τον επιχώριο Μητροπολίτη να παρέξει την άδεια ούτε σε περίπτωση χορηγήσεως της υποχρεώνει τον επιχώριο Μητροπολίτη να αποστείλει κληρικό του για την τέλεση ιεροπραξίας στον ιδιόκτητο Ναό ή να επιτρέψει την τέλεσή τους από κληρικό άλλης Μητροπόλεως ή ορθόδοξου κλίματος.

Ο κανόνας παραμένει ή οργάνωση της λατρευτικής ζωής κάθε ένοριακής περιοχής με κέντρο τον Ένοριακό Ναό και καμμία προσωπική ανάγκη του ιδιοκτήτη, όσο σοβαρή και εάν είναι, δεν υποχρεώνει την τοπική Ιερά Μητρόπολη να παραχωρήσει άδεια για ίδρυση ιδιόκτητου Ναού. Συνεπώς απόκειται στην ανέλεγκτη πνευματική κρίση του επιχωρίου Μητροπολίτη ή χορήγηση ή όχι της άδειας ιδρύσεως και λειτουργίας ιδιόκτητου ορθόδοξου Ναού.

VI. Μητρώο αδειοδοτημένων ιδιόκτητων Ναών

A. Κατά το άρθρο 31 του Ν. 5224/2025 κάθε Ιερά Μητρόπολη της Εκκλησίας της Ελλάδος υποχρεούται να καταρτίσει «Μητρώο αδειοδοτημένων ιδιόκτητων Ναών», δηλαδή κατάλογο νομίμως ιδρυθέντων και ιδρυόμενων ιδιόκτητων Ναών.

Στόν κατάλογο αυτόν καταχωρίζονται με αριθμηση και ημερομηνία καταχωρίσεως οι ιδιόκτητοι ορθόδοξοι Ναοί με την επωνυμία τους, ή διεύθυνση του ακινήτου στο οποίο κείται ο κάθε Ναός, ο αριθμός πρωτοκόλλου και ή ημερομηνία εκδόσεως της μητροπολιτικής άδειας του ιδιόκτητου Ναού και τά στοιχεία ταυτοποίησεως του δικαιούχου της άδειας, τά στοιχεία του αιτούντος και ιδιοκτήτη του ακινήτου κατά την ημερομηνία καταχωρίσεως (όνοματεπώνυμο και πατρώνυμο ή επωνυμία νομικού προσώπου, διεύθυνση ή έδρα, ΑΦΜ, ΑΔΤ, στοιχεία επικοινωνίας, ΚΑΕΚ ακινήτου).

Είναι προφανές κατά τον νόμο ότι κάθε Ιερά Μητρόπολη υποχρεούται να καταρτίσει Μητρώο

και να καταχωρίσει όσους ιδιόκτητους Ναούς και ιδιοκτήτες είναι ήδη γνωστοί με βάση άδειες λειτουργίας που έχει εκδώσει ή Ιερά Μητρόπολη. Κατά τά λοιπά όμως δεν είναι ή Ιερά Μητρόπολη υποχρεωμένη να αναζητήσει τους φερόμενους ιδιοκτήτες των ιδιόκτητων Ναών της περιοχής της, ώστε να προβεί στις καταχωρίσεις των Ναών και των στοιχείων ιδιοκτητών, αντίθετα οι ιδιοκτήτες υποχρεούνται στην δήλωση τυχόν Ναών της κυριότητάς τους και προσκόμιση στοιχείων αποδείξεως κυριότητας. Προς τόν σκοπό αυτό κάθε Μητρόπολη δύναται να δημοσιεύσει ανακοίνωση για την λειτουργία Μητρώου και την υποχρέωση όσων ιδιοκτητών έχουν ιδιόκτητο Ναό να δηλώσουν τόν Ναό τους προσκομίζοντας την άδεια λειτουργίας του (εάν διαθέτουν).

Όπωςδήποτε επίσης αποκλείεται ή καταχώριση στο «Μητρώο αδειοδοτημένων ιδιόκτητων Ναών» ιδιόκτητου Ναού, ακόμα και εάν διέθετε άδεια Μητροπολίτη, σε περίπτωση που λειτουργεί κατά παράβαση της άδειας και της κείμενης νομοθεσίας (αν. Ν. 2200/1940, 13 Κανονισμού 8/1979) π.χ. έχει τεθεί σε δημόσια λατρεία ή διατέθηκε σε άλλη θρησκευτική ομάδα (π.χ. «πατρώνυμο ήμερολογίου»), ενώ επιβάλλεται και ή ανάκληση της ύφιστάμενης άδειας.

B. Έλεγχος αιτήσεως καταχωρίσεως Ναού: Η κατάρτιση και ενημέρωση του Μητρώου αδειοδοτημένων ιδιόκτητων Ναών από κάθε Ιερά Μητρόπολη απαιτεί έλεγχο ανάλογο με αυτόν της διαδικασίας κτηματογραφίσεως στο Έλληνικό Κτηματολόγιο.

Η καταχώριση Ναού ως αδειοδοτημένου ιδιόκτητου Ναού προϋποθέτει την κατάθεση από τόν αιτούντα ιδιοκτήτη:

α) της τυχόν υπάρχουσας άδειας Μητροπολίτη για την ανέγερση του Ναού,

β) της οικοδομικής του άδειας ή πράξεως πολεοδομικής τακτοποιήσεως του Ναού (εάν ανεγέρθηκε μετά τό 1955) είτε ειδικά των στοιχείων χρονολογήσεως του Ναού (εάν ανεγέρθηκε πρό του 1955),

γ) τῶν τίτλων κυριότητος ὑπὲρ τοῦ ιδιοκτῆτη καὶ τῶν δικαιωπαρόχων του καὶ κτηματολογικὸ φύλλο τοῦ Ἑλληνικοῦ Κτηματολογίου

δ) ἐγγράφων ταυτοπροσωπίας τοῦ ιδιοκτῆτη (π.χ. ταυτότητα) καὶ ἀποδείξεως ὅτι εἶναι ὀρθόδοξος χριστιανός (λ.χ. μέ πιστοποιητικὸ βαπτίσματος, ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ Μητρώο Πολιτῶν μέ καταχώριση βαπτίσματος).

Ἀκολουθεῖ ἔλεγχος τῶν ἀνωτέρω δικαιολογητικῶν ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολη, ὥστε νά διαπιστωθεῖ ὅτι δέν ὑφίσταται ζήτημα διεκδικήσεως κυριότητος ἀπὸ τὴν πλησιόχωρη Ἑνορία ἢ τὴν Ἱερά Μητρόπολη ἐπὶ τοῦ Ναοῦ καὶ ὅτι πρόκειται γιὰ ιδιόκτητο καὶ ἀδειοδοτημένο Ναό.

Συναφῶς, θά πρέπει ὁ ἐπιχώριος Μητροπολίτης, πρὶν ἀπὸ τὴν ἐξέταση κάθε αἰτήσεως, νά κοινοποιεῖ τὴν αἴτηση τοῦ φερόμενου ιδιοκτῆτη στὴν πλησιόχωρη Ἑνορία καὶ νά ζητεῖ τὴ γνώμη τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου τῆς ἐπὶ τῆς αἰτήσεως καταχωρίσεως τοῦ Ναοῦ ὡς ιδιόκτητου. Τυχόν καταχώριση Ναοῦ ὡς ιδιόκτητου, παρ' ὅτι τελικῶς δέν ἀνήκει σέ ιδιώτη, θά ἀποτελέσει ἀνακολουθία σέ περίπτωση διεκδικήσεως τοῦ Ναοῦ ἀπὸ τὴν τοπικὴ Ἑνορία ἢ τὴν Ἱερά Μητρόπολη. Ἀπαιτεῖται συνεπῶς προσοχή καὶ ἐνδελεχὴς ἔλεγχος πρὶν ἀπὸ τὴν ἀποδοχὴ αἰτήσεως καταχωρίσεως, διότι ἡ ἀποδοχὴ σημαίνει παραδοχὴ ὅτι ὁ ἐπίμαχος Ναός ἀνήκει πράγματι στὴν κυριότητα ιδιώτη ἢ μὴ ἐκκλησιαστικοῦ νομικοῦ προσώπου. Ἐν ἀμφιβολίᾳ περὶ τὸ ιδιοκτησιακὸ καθεστῶς τοῦ δηλωθέντος Ναοῦ, ὁ Ναός δέν θά πρέπει νά καταχωρίζεται στό «Μητρώο ἀδειοδοτημένων ιδιοκτητῶν Ναῶν». Σέ περιπτώσεις ἐσφαλμένης ἀποδοχῆς αἰτήσεως καταχωρίσεως Ναοῦ, ἡ ὁποία συνοδεύεται ἀπὸ ἀνακριβῆ, ἑλλιπῆ ἢ ἀπατηλὰ στοιχεῖα ἀποδείξεως κυριότητος, πάντοτε ἐπιτρέπεται ἡ μεταγενέστερη ἔκδοση ἀνακλητικῆς πράξεως τοῦ ἐπιχωρίου Μητροπολίτη, μέ τὴν ὁποία ἀποφασίζεται ἡ διαγραφή τῆς ἐσφαλμένης καταχωρίσεως μέ ἀναφορὰ καὶ τῆς σχετικῆς αἰτιολογίας πού ἐπιβάλλει τὴν ἀνάκληση καὶ ἡ σχετικὴ ἀπόφαση θά πρέπει νά κοινο-

ποιεῖται στὸν ὑποβαλόντα τὴν αἴτηση καταχωρίσεως.

Γ. Καταχώριση στό Μητρώο ὡς μέσο ἀποδείξεως: Μέσο ἀποδείξεως τῆς ἀδειοδοτήσεως τῶν ἀνωτέρω ιδιοκτητῶν Ἱερῶν Ναῶν ἀποτελεῖ, ἐκτός τῆς ἀδείας, καὶ ἡ καταγραφή τους στό «Μητρώο ἀδειοδοτημένων ιδιοκτητῶν Ναῶν» τῆς οἰκείας Ἱερᾶς Μητροπόλεως. Σέ καμμία περίπτωση ἡ καταχώριση αὐτὴ δέν ἔχει σχέση καὶ δέν ἀναπληροῖ τυχόν ἐλλείπουσα οἰκοδομικὴ ἄδεια ἢ ἐλλείπουσα πράξη πολεοδομικῆς τακτοποιήσεως τυχόν αὐθαιρέτου Ναοῦ.

VII. Μεταβατικὴ ρύθμιση γιὰ τοὺς ἄνευ ἀδείας ὑφιστάμενους ιδιόκτητους ὀρθόδοξους Ναοὺς

Γιὰ τοὺς ὑφιστάμενους κατὰ τὴν ἐναρξὴ ἰσχύος τοῦ νόμου 5224/2025 ιδιόκτητους χώρους λατρείας πού δέν διαθέτουν μέχρι σήμερα ἄδεια λειτουργίας τοῦ ἐπιχωρίου Μητροπολίτη, εἶναι μὴ νόμιμη ἡ λειτουργία τους.

Οἱ ιδιοκτῆτες τῶν ἄνευ ἀδείας ἀνεγερθέντων ιδιόκτητων Ναῶν μποροῦν νά αἰτηθοῦν νά καταγραφεῖ ὁ Ναός τους στό «Μητρώο ἀδειοδοτημένων ιδιοκτητῶν Ναῶν».

Ἡ καταγραφή ιδιόκτητου Ναοῦ, πού εἶχε ἀνεγερθεῖ παρανόμως, χωρὶς ἄδεια Μητροπολίτη, θά ἐπέχει θέση ἀδείας λειτουργίας τοῦ ιδιόκτητου Ναοῦ καὶ ὁ Ναός θά θεωρεῖται ἀδειοδοτημένος ἀπὸ τὴν ἡμερομηνία καταχωρίσεώς του στό Μητρώο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως. Εἰδάλλως ἰσχύουν γιὰ αὐτόν πού κατέχει τὸν χώρο λατρείας καὶ γι' αὐτόν πού ἀνεγείρει ἢ θέτει σέ λειτουργία τὸν χώρο λατρείας τὰ διοικητικὰ μέτρα καὶ πρόστιμα τῶν ἀρθρῶν 27, 28, 30, 62 παρ. 2 τοῦ Ν. 5224/2025 (ὁ Ναός σφραγίζεται, ἐπιβάλλεται πρόστιμο πού θά καθορισθεῖ μέ ΚΥΑ, ἂν ὁ κάτοχος/λειτουργός εἶναι ἁλλοδαπός διακόπτεται ἡ παραμονή του στὴ χώρα).

Γιὰ τὴν ἀποδοχὴ τῆς αἰτήσεως καταχωρίσεως μὴ ἀδειοδοτημένου Ναοῦ, ἰσχύει καὶ στὴν περίπτωση αὐτὴ ὅ,τι ἰσχύει γιὰ τὴν ἀρχικὴ ἔκδοση ἀδείας ἀνεγέρσεως-λειτουργίας γιὰ νέο ὑπὸ ἀνέ-

γεργη ιδιόκτητο Ναό. Για τόν ίδιο ακριβώς λόγο πού δέν εἶναι ὑποχρεωμένος ὁ ἐπιχώριος Μητροπολίτης νά χορηγήσει ἀρχική ἄδεια ἀνεγέρσεως – λειτουργίας σέ ὅποιον σκοπεύει νά ἀνεγείρει ιδιόκτητο Ναό, ἔχει καί τή διακριτική εὐχέρεια ὡς πρὸς τοὺς κατὰ παράβαση τῆς νομοθεσίας (ἄνευ ἄδειας ἐπιχωρίου Μητροπολίτη) ὑφιστάμενους (ἀνεγερθέντες) ιδιόκτητους Ναούς, νά ἀξιολογήσει τὴν αἴτηση καταχωρίσεώς τους καί νά ἐκτιμήσει, πέραν τοῦ ιδιοκτησιακοῦ καθεστώτος τους (ὅτι εἶναι πράγματι ιδιόκτητοι), ἐάν συντρέχουν καί οἱ πνευματικοὶ λόγοι (θρησκευτικές ἀνάγκες - εὐσέβεια ιδιοκτήτη, συμπεριφορὰ ιδιοκτήτη, ἀπόσταση Ναοῦ ἀπὸ πλησιόχωρη Ἑνορία κ.λπ.), πού δικαιολογοῦν τὴν ἀποδοχή ἢ τὴν ἀπόρριψη τῆς καταχωρίσεώς τους στό «Μητρώο ἀδειοδοτημένων ιδιόκτητων Ναῶν».

Τό γεγονός τῆς κατὰ παράβαση τῆς νομοθεσίας (ἄνευ ἄδειας) ἀπὸ ἐτῶν ἀνεγέρσεως ιδιόκτητου Ναοῦ ἔστω ἀπὸ ἐτῶν δέν ὑποχρεώνει ἄνευ ἐτέρου τόν ἐπιχώριο Μητροπολίτη σέ ἀποδοχή τῆς καταχωρίσεώς του στό «Μητρώο ἀδειοδοτημένων ιδιόκτητων Ναῶν».

Γενικότερα ἡ καταγραφή στό «Μητρώο ἀδειοδοτημένων ιδιόκτητων Ναῶν» ἐπέχει θέση ἄδειας Μητροπολίτη, ἐγκρινόμενη ἐφ' ὅσον πληροῦνται οἱ προϋποθέσεις τοῦ ἀρθροῦ 31 παρ. 1 (νά εἶναι «ιδιόκτητος» καί «ἀδειοδοτημένος ναός», ὑφίσταται ὡς πρὸς αὐτόν παλαιότερη ἄδεια Μητροπολίτη).

Ἀντίθετα, γιά ιδιόκτητους Ναούς, πού δέν διαθέτουν ἄδεια ἀνεγέρσεως-λειτουργίας τοῦ ἐπιχωρίου Μητροπολίτη καί γιά ὅποιονδήποτε λόγο (εἴτε ἐπειδὴ δέν ὑποβλήθηκε αἴτηση καταχωρίσεώς τους στό Μητρώο εἴτε ἐπειδὴ ἀπορρίφθηκε ἀπὸ τόν ἐπιχώριο Μητροπολίτη) δέν θά καταγραφοῦν στό «Μητρώο ἀδειοδοτημένων ιδιόκτητων Ναῶν» ὥστε νά νομιμοποιηθεῖ ἡ λειτουργία τους, ἰσχύουν οἱ ἔννομες συνέπειες πού προβλέπονται γιά κάθε Ναό πού λειτουργεῖ χωρίς ἄδεια, δηλαδή τὰ διοικητικά μέτρα (σφράγιση) καί πρόστιμα τοῦ ἀρθρῶν 27, 28, 30 καί τῆς παρ. 2 τοῦ ἀρθροῦ

62 τοῦ Ν. 5224/2025 γιά αὐτόν πού κατέχει καί αὐτόν πού ἀνεγείρει ἢ θέτει σέ λειτουργία χωρολατρείας (ὁ Ναός σφραγίζεται, ἐπιβάλλεται πρόστιμο πού θά καθορισθεῖ μέ ΚΥΑ, ἂν ὁ κάτοχος/λειτουργός εἶναι ἀλλοδαπός διακόπτεται ἡ παραμονή του στή χώρα). Ἰσχύουν ὡς πρὸς τὴν καταγραφή οἱ διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 31 πού ἀφοροῦν στὴν ἄδεια, τὴν ἔλλειψη ἀδείας ἢ τὴν παράβαση τῆς ἀδείας.

Ἐπαναλαμβάνεται ὅτι γιά τὴν κανονική καί νόμιμη λειτουργία τοῦ ἄνευ Μητροπολιτικῆς ἀδείας ἀνεγερθέντος ιδιόκτητου Ναοῦ γιά τίς ἀνάγκες τοῦ ιδιοκτήτη ἐξυπακούεται, πέραν τῆς καταχωρίσεώς του στό «Μητρώο ἀδειοδοτημένων ιδιόκτητων Ναῶν» καί τῆς πολεοδομικῆς του νομιμότητας ἢ τακτοποιήσεως, καί ὅτι ὁ Ναός θά ἔχει καθιερωθεῖ (καθαγιασθεῖ, ἐγκαινιασθεῖ) ἀπὸ τόν τοπικό Ἐπίσκοπο.

VIII. Οἰκοδομική ἄδεια

Ἀρμόδια γιά τὴν ἔκδοση οἰκοδομικῶν ἀδειῶν, ἀναθεωρήσεών τους κ.λπ. γιά τοὺς ιδιόκτητους Ναούς εἶναι μετὰ τόν Ν. 4178/2013 ἡ Ὑπηρεσία Δομίσεως τοῦ οἰκείου Δήμου καί ὄχι ἡ Ὑπηρεσία Δομίσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (ἀρθρο 2 παρ. 2 περ. ΣΤ στοιχ. δ Ν. 4030/2011, πού προστέθηκε μέ τό ἀρθρο 51 τοῦ Ν. 4178/2023, 32 παρ. 15 Ν. 4495/2017⁵).

Χωρὶς ὅμως τὴν προηγούμενη ἄδεια Μητροπολίτη δέν ἐπιτρέπεται ἡ ἔκδοση ἀπὸ τίς Ὑπηρεσίες Δομίσεως τῶν κατὰ τόπους Δήμων τῶν διοικητικῶν πράξεων π.χ. ἀρχικῶν οἰκοδομικῶν ἀδειῶν ἢ ἀναθεωρήσεων ἀδειῶν ἢ ἐγκρίσεων ἐργασιῶν δομίσεως μικρῆς κλίμακας ἢ τὴν ὑποβολή γνωστοποιήσεων, οἱ ὁποῖες ἀπαιτοῦνται κατὰ τὴν πολεοδομική νομοθεσία γιά τίς οἰκοδομικές ἐργασίες ἢ ἀλλαγές χρήσεως σέ ἀκίνητο μέ σκοπὸ νά ἀνεγερθεῖ ιδιόκτητος Ναός ἢ γιά τὴν ἀλλαγὴ χρήσεως ἢ μετασκευὴ κτιρίου ὥστε νά μετατραπεῖ σέ Ναό.

Σημειώνεται ὅτι ἡ ἀνωτέρω διάταξη ἦταν ἀπαραίτητη, διότι μετὰ τὴν νομοθέτηση τῆς ἠλεκτρονικῆς ἐκδόσεως προεγκρίσεων δομίσεως μέ πρω-

τοβουλία κάθε μηχανικού μέσω της ιστοσελίδας του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος και τον περιορισμό των προεγκρίσεων δομήσεως, έχει πλέον καταστεί ανενεργός στην πράξη ή διάταξη της πολεοδομικής νομοθεσίας (32 παρ. 11 Ν. 4495/2017), πού προβλέπει ότι, όσον αφορά τους ιδιοκτήτες Ναούς, η αίτηση και ο φάκελος για την έκδοση προεγκρίσεως δομήσεως πρέπει να κατατίθεται στην αρμόδια Υπηρεσία Δομήσεως του Δήμου μέσω της Ίερās Μητροπόλεως.

ΙΧ. Ανάκληση της άδειας

Καμμία άδεια λειτουργίας ιδιόκτητου Ναού δεν είναι αμετάκλητη, καθώς ύφίσταται πάντοτε έξουσία ανακλήσεως του Μητροπολίτη, όχι μόνον λόγω παραβιάσεως της άδειας (δρ. κατωτέρω Κεφ. XI), αλλά και για πνευματικούς λόγους, πού κρίνονται κατά την διακριτική ευχέρεια του επιχωρίου Μητροπολίτη π.χ. ο ιδιοκτήτης-φυσικό πρόσωπο ή η οικογένειά του ή ο ιδιοκτήτης νομικό πρόσωπο υποπίπτουν σε παραβάσεις των Ίερων Κανόνων και Παραδόσεων της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού, τό ακίνητο μεταβιβάσθηκε σε μη χριστιανό ορθόδοξο ιδιοκτήτη, έπαυσαν οι πνευματικοί λόγοι λειτουργίας του ιδιόκτητου Ναού έπειδή πλέον στην περιοχή λειτουργεί Ένοριακός Ναός, ο ιδιοκτήτης δεν χρησιμοποιεί τόν Ναό για τίς ανάγκες του, αλλά για ανάγκες τρίτων ή αντιποιείται την λειτουργία Ένοριακού Ναού ή έχει παραχωρήσει τόν Ναό σε θρησκευτικό λειτουργό ή πιστούς άλλης θρησκευτικής κοινότητας). Ύπενθυμίζεται ότι κατά τό άρθρο 6 του Κανονισμού της Εκκλησίας της Ελλάδος 341/2021 (ΦΕΚ Α' 96/2022) επιβάλλεται να κληθεί από τόν επιχώριο Μητροπολίτη ο ιδιοκτήτης σε προηγούμενη ακρόαση⁶ όταν ή παράβαση όφείλεται όχι σε αντικεμενικό λόγο, αλλά σε υποκειμενική συμπεριφορά του ιδιοκτήτη ή τρίτων (μέ προθεσμία απαντήσεως 5 πλήρων ημερολογιακών ημερών, σε περίπτωση κατεπείγοντος δύναται να ανακληθεί ή άδεια και να κληθεί μετά σε ακρόαση⁷).

Χ. Τέλεση Μυστηρίων και Άκολουθιών

Κατά τόν νόμο 5224/2025 αποφερνίζεται ότι δεν υπάρχει καμία υποχρέωση του επιχωρίου Μητροπολίτη να διαθέσει κληρικό του για την τέλεση Μυστηρίων και Άκολουθίας σε ιδιόκτητο Ναό για τίς θρησκευτικές ανάγκες του ιδιοκτήτη, τίς όποιες επιτρέπει ή παράγραφος του άρθρου 31 (δρ. ανωτέρω Κεφ. IV), ούτε ο ιδιοκτήτης δύναται να αξιώσει την αποστολή κληρικού της οικείας Ίερās Μητροπόλεως (άρθρο 31 παρ. 3 Ν. 5224/2025 : «... η χορήγησή της δεν θεμελιώνει αξίωση των κατόχων της έναντι της εκκλησιαστικής αρχής ώστε να εξυπηρετούνται οι θρησκευτικές ανάγκες τους οπωσδήποτε στον χώρο λατρείας τους αντί του Ενοριακού ναού της περιοχής τους»).

Επιπλέον απαγορεύεται να τελήσει σε ιδιόκτητο Ναό ιεροπραξία κληρικός άλλης Ίερās Μητροπόλεως ή άλλου ορθόδοξου κλίματος άνευ άδειας και εύλογίας του επιχωρίου Μητροπολίτη (ένω φυσικά απαιτείται και ή άδεια της έκκλησιαστικής αρχής, στην όποία ο κληρικός υπάγεται κανονικώς, άρθρο 31 παρ. 4 Ν. 5224/2025 : «4. Στον ιδιωτικό χώρο λατρείας μπορεί να λειτουργήσει με την άδεια της κατά τόπο αρμόδιας εκκλησιαστικής αρχής κληρικός της ή άλλος κληρικός εφόσον έχει την άδειά της.»).

XI. Απαγορεύσεις λειτουργίας ιδιόκτητων Ναών

Οί ιδιόκτητοι Ναοί (άρθρο 31 παρ. 5 Ν. 5224/2025) τόσο αυτοί πού άνεγείρονται μετά τόν Ν. 5224/2025, όσο και αυτοί πού άνεγέρθηκαν πριν την έναρξη ισχύος του (δηλ. πριν από τίς 5.8.2025):

α) Απαγορεύεται να ιδρύονται ή να λειτουργούν χωρίς την άδεια της οικείας έκκλησιαστικής αρχής πού προβλέπεται στο άρθρο 31 παρ. 1 του Ν. 5224/2025, δηλαδή του επιχωρίου Μητροπολίτη (π.χ. Ναός πού έχει άνεγερθεί και λειτουργεί χωρίς άδεια ή λειτουργεί με κληρικό άλλης Μν-

τροπόλεως ή άλλου κλίματος άνευ άδειας Μητροπολίτη).

Σημειώνεται ότι άσχετως εάν ένας Ναός διαθέτει οικοδομική άδεια, ή έλλειψη άδειας ιδρύσεως καί λειτουργίας του έπιχωρίου Μητροπολίτη ή καταχωρίσεως του Ναού στό Μητρώο (γιά τούς άνευ άδειας άνεγερθέντες Ναούς, ή καταχώριση έπέχει θέση άδειας Μητροπολίτη) κωλύει τήν λειτουργία του ιδιόκτητου Ναού καί του άφαιρεϊ τήν ιδιότητα του ιδιόκτητου «άδειοδοτημένου» Ναού.

β) Άπαγορεύεται νά τίθενται σέ δημόσια λατρεία, άνεξάρτητα άν γίνονται ιεροπραξίες από θρησκευτικό λειτουργό ή όχι.

Ός «θέση σέ δημόσια λατρεία» του ιδιόκτητου Ναού νοείται όχι μόνο ή τέλεση πράξεων Μυστηρίων καί γενικά Άκολουθιών από κληρικό, αλλά καί τό άνοιγμα του ιδιόκτητου Ναού στό κοινό των λαϊκών καί ή άσκηση έντός αυτού από λαϊκούς άγιαστικών πράξεων, όπως τίς έννοούν οί Έργοί Κανόνες καί οί Έγρές Παραδόσεις της Άνατολικής Όρθόδοξης Έκκλησίας του Χριστού, ήτοι προσκύνηση ιερών εικόνων, προσευχή, παράκληση, άναμμα κηρών κ.λπ. Σημειώνεται ότι ένώ τά άρθρα 6 παρ. 2 του ά.ν. 2200/1940 (Α΄ 42) καί 13 παρ. 3.α του Κανονισμού 8/1979 αναφέρουν ότι : «Δέν θεωρείται απόδοσις εις δημοσίαν λατρείαν ή κατά τήν πανήγυριν του Ναού προσέλευσις καί άλλων πιστών», κατά τό άρθρο 31 του Ν. 5224/2025 απόκειται στήν πνευματική κρίση καί διακριτική εύχέρεια του Μητροπολίτη εάν θα λειτουργήσει ό Ναός γενικώς, δηλαδή ακόμα καί τήν ήμέρα πανηγυρώς του.

γ) Άπαγορεύεται νά λειτουργούν γιά διαφορετικό σκοπό από αυτόν της έξυπηρετήσεως των θρησκευτικών άναγκών του ιδιοκτήτη φυσικού προσώπου ή του ιδιοκτήτη νομικού προσώπου (π.χ. νά διατίθεται γιά τέλεση μυστηρίων όχι γιά τίς θρησκευτικές άνάγκες του ιδιοκτήτη, αλλά γιά τίς θρησκευτικές άνάγκες τρίτων).

δ) Άπαγορεύεται νά λειτουργούν κατά παράβαση της άδειας της οικείας έκκλησιαστικής αρ-

χής ή κατά παράβαση του άρθρου 6 του ά.ν. 2200/1940 (Α΄ 42) καί των κανονιστικών πράξεων της παρ. 6 του άρθρου 36 του Ν. 590/1977 (Α΄ 146), ήτοι του άρθρου 13 του Κανονισμού 8/1979 (Α΄ 1/1980). Η άπαγόρευση αυτή άφορā κυρίως τούς πρό του νόμου ύφιστάμενους ιδιόκτητους Ναούς, ή λειτουργία των όποιων επίσης δέν επιτρέπεται άν έχουν άνεγερθεί ή λειτουργούν κατά παράβαση της νομοθεσίας.

Τό άρθρο 6 του ά.ν. 2200/1940 έχει παραπλήσια διατύπωση μέ τό άρθρο 31 παρ. 1 του Ν. 5224/2025 καί άντιμετωπίζει καί άλλα ζητήματα λειτουργίας (π.χ. διάθεση έσόδων Ναού κατά τήν πανήγυρή του, άφιερώματα, κατοχή εικόνων καί λειψάνων), συνεπώς συνεχίζει νά ισχύει καί προβλέπει ότι:

«1. Οί ιδιόκτητοι Ναοί παραμένουσιν εις τήν ιδιοκτησίαν καί διαχειρίσιν του ιδιοκτήτου, έφ' όσον προορίζονται ύπ' αυτού προς έξυπηρετήσιν των θρησκευτικών άναγκών αυτού μόνου καί της οικογενείας του, κλείονται δέ έντολή του οικείου Μητροπολίτου διά της άστυνομικής αρχής, εάν τεθώσιν εις δημοσίαν λατρείαν ή άπαλλοτριούνται ύπέρ του πλησιεστέρου ένοριακού Ναού άναγκαστικώς κατά τās διατάξεις του Άναγκ. Νόμου 1731 “περί άπαλλοτριώσεων”. 2. Δέν θεωρείται απόδοσις εις δημοσίαν λατρείαν ή κατά τήν πανήγυριν του Ναού προσέλευσις καί άλλων πιστών. Αί κατά τήν ήμέραν ταύτην εισπράξεις αυτού, διενεργούμεναι ύπό αντιπροσώπου του τε Μητροπολίτου καί του ιδιοκτήτου, κατατίθενται εις τήν Έθνικήν ή Άγροτικήν Τράπεζαν ή τό Ταχυδρομικόν Ταμειυτήριον επ' όνόματι του Ναού καί εις κοινήν διαταγήν Μητροπολίτου καί ιδιοκτήτου καί διατίθενται ύπό τόν έλεγχον του οικείου Μητροπολίτου άποκλειστικώς ύπέρ συντηρήσεως του Ναού τούτου. 3. Αί ύπό ιδιωτών κατεχόμεναι ιεραί εικόνες καί άγια λείψανα, εις ά γίνονται ύπό των ιδιοκτητών δεκτά άφιερώματα καί άναθήματα, περιέρχονται άναγκαστικώς εις τόν πλησιέστερον ένοριακόν Ναόν. Έν περιπτώσει άρνήσεως του κατόχου προς παρά-

δοσιν τούτων επιβάλλεται κατάσχεσις υπό τῆς ἀστυνομικῆς ἀρχῆς, τῇ ἐγγράφῳ παραγγελίᾳ τοῦ ἀρμοδίου Εἰσαγγελέως κατ' αἰτησιν τοῦ Μητροπολίτου».

Ἰσχύει ὡς πρὸς τὴν λειτουργία τοῦ ιδιόκτητου Ναοῦ κατὰ τὴν ἡμέρα πανηγύρεώς του:

i) ἡ σύμφωνη με τοὺς Ἱερούς Κανόνες ρύθμιση τοῦ ἀρθροῦ 31 παρ. 4 τοῦ Ν. 5224/2025 ὅτι καμία ἱεροπραξία ἀπὸ κληρικό τῆς ἴδιας Μητροπόλεως ἢ ἄλλης Μητροπόλεως ἢ κλίματος δέν ἐπιτρέπεται σέ ιδιόκτητο Ναὸ χωρὶς προηγουμένη ἄδεια καὶ εὐλογία τοῦ ἐπιχωρίου Μητροπολίτη, ἀκόμα καὶ κατὰ τὴν ἡμέρα πανηγύρεώς του,

ii) ὁ κανόνας ὅτι ὁ Μητροπολίτης δέν ὑποχρεοῦται νὰ δώσει ἄδεια καὶ εὐλογία σέ ὅποιονδήποτε κληρικό νὰ λειτουργήσει σέ ιδιόκτητο Ναὸ οὔτε κατὰ τὴν ἡμέρα πανηγύρεως τοῦ ιδιόκτητου Ναοῦ (ἀρθρο 31 παρ. 3 Ν. 5224/ 2025).

ε) Ἀπαγορεύεται νὰ διατίθενται χωρὶς ἄδεια τῆς ἀνωτέρω ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς (Μητροπολίτη) γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν ἀναγκῶν ἄλλης θρησκευτικῆς κοινότητος τοῦ ἰδίου ἢ ἄλλου ὀρθόδοξου κλίματος (π.χ. νὰ παραχωρήσει ὁ ιδιοκτῆτης τὸν ιδιόκτητο Ναὸ ὡς μετόχιο ἢ κάθισμα σέ Μονὴ τῆς αὐτῆς ἢ ἄλλης Μητροπόλεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἢ Μονῆς ἄλλου ὀρθόδοξου κλίματος π.χ. Ἀγίου Ὁρους) ἢ ἄλλης θρησκευτικῆς κοινότητος ποὺ δέν βρίσκεται σέ ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία μετὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος (σέ θρησκευτικὴ κοινότητα ἐτερόδοξη, ἐτερόθρησκῃ ἢ γενικῶς μὴ ἀνήκουσα πνευματικῶς καὶ διοικητικῶς στὴν τοπικὴ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία - Ἱερά Μητρόπολη, ὅπως π.χ. σέ ομάδα τοῦ «παλαιοῦ ἡμερολογίου»).

στ) Ἀπαγορεύεται νὰ ἀνεγείρονται, μετασκευάζονται, ἐπεκτείνονται, μεταβάλλουν χρῆση καὶ νὰ λειτουργοῦν κατὰ παράβαση τῆς πολεοδομικῆς νομοθεσίας (λ.χ. μεταβολὴ χρήσεως ιδιόκτητου Ναοῦ καὶ μετατροπὴ του σέ κατοικία ἢ ξενοῶνα κ.λπ.).

Σέ περίπτωση παραβάσεως ὁποιοῦδήποτε ἐκ τῶν ὀρων λειτουργίας ἰσχύουν γιὰ αὐτόν ποὺ κα-

τέχει καὶ αὐτόν ποὺ ἀνεγείρει ἢ θέτει σέ λειτουργία τὸν χώρο λατρείας τὰ διοικητικὰ μέτρα καὶ πρόστιμα τῶν ἀρθρῶν 27,28, 30, 62 παρ. 2 τοῦ Ν. 5224/2025 (ὁ Ναὸς σφραγίζεται, ἐπιβάλλεται πρόστιμο ποὺ θὰ καθορισθεῖ μετὰ ΚΥΑ, ἂν ὁ κάτοχος/λειτουργὸς εἶναι ἀλλοδαπὸς διακόπτεται ἡ παραμονὴ του στὴ χώρα).

Σημειώνεται ὅτι σέ ὅλες τὶς ἀνωτέρω περιπτώσεις παραβάσεως τῆς ἄδειας καὶ τῆς καταχωρίσεως τοῦ Ναοῦ στό «Μητρώο ἀδειοδοτημένων ιδιόκτητων Ναῶν» καὶ τῆς κείμενης νομοθεσίας, πέραν τῶν ἐπαπειλούμενων διοικητικῶν μέτρων καὶ κυρώσεων, δικαιολογεῖται πάντοτε ἡ ἀνάκληση τῆς ἄδειας καὶ τῆς σχετικῆς καταχωρίσεως τοῦ ιδιόκτητου Ναοῦ στό «Μητρώο ἀδειοδοτημένων ιδιόκτητων Ναῶν».

XII. Παραχώρηση ιδιόκτητου Ναοῦ σέ ἄλλη θρησκευτικὴ κοινότητα

Σέ περίπτωση ποὺ ιδιόκτητος ὀρθόδοξος Ναὸς ἔχει ἀνεγερθεῖ καὶ ἀδειοδοτηθεῖ ἢ καταχωρισθεῖ ἀπὸ τὸν ἐπιχώριο Μητροπολίτη στό «Μητρώο ἀδειοδοτημένων ιδιόκτητων Ναῶν» καὶ ἀκολουθῶς ὁ ιδιοκτῆτης του ἀποφασίζει ὅτι δέν ἀνήκει πλέον στὴν Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ποὺ ἀναγνωρίζεται ἀπὸ τὸ ἀρθρο 3 παρ. 1 τοῦ Συντάγματος καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ θέσει τὸν Ναὸ στὴν ἐξυπηρέτηση τῶν ἀναγκῶν ἄλλης θρησκευτικῆς κοινότητος ἢ φυσικῶν προσώπων ποὺ δέν ἀνήκουν στὴν Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, τότε (ἀρθρο 31 παρ. 6) δέν μπορεῖ νὰ τὸ πράξει, ἐὰν προηγουμένως δέν ὑποβάλει αἴτηση στὴν κατὰ τόπο Ἱερά Μητρόπολη γιὰ νὰ ἀνακληθεῖ ἡ ἄδεια καὶ νὰ γίνῃ ἡ διαγραφή τοῦ Ναοῦ ἀπὸ τὸ «Μητρώο ἀδειοδοτημένων ιδιόκτητων χώρων» λατρείας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως. Ἀκολουθῶς ὀφείλει νὰ ἀπευθυνθεῖ στό Ὑπουργεῖο Παιδείας, Θρησκευμάτων καὶ Ἀθλητισμοῦ καὶ νὰ ζητήσῃ μαζί μετὰ ἄλλα πρόσωπα (σύνολο 5 ἄτομα ἐάν ὁ χώρος λατρείας ἔχει ἐμβαδὸ ὥς 200 τ.μ. ἢ 100 ἄτομα ἐάν ὁ χώρος λατρείας ἔχει ἐμβαδὸ ἄνω τῶν 200 τ.μ., ἀρθρο

24 παρ. 1-2, 26 παρ. 3-4) τήν λήψη της άδειας του Υπουργού κατά τις διατάξεις περί των χώρων λατρείας που δέν ανήκουν στην Ανατολική Ορθόδοξη Εκκλησία του Χριστού του άρθρου 3 παρ. 1 Συντ. (άρθρα 24, 25, 26 Ν. 5224/2025⁸), νά δηλώσει έπωνυμία του χώρου λατρείας που θά αναφέρει σέ ποιά θρησκευτική κοινότητα ανήκει, νά έκδοθει άδεια λειτουργίας έπ' όνόματι θρησκευτικού λειτουργού καί νά τοποθετηθεί πινακίδα μέ τήν έπωνυμία της θρησκευτικής κοινότητας έξω από τόν χώρο λατρείας.

Στήν άνωτέρω περίπτωση υποβολής αιτήσεως άνακλήσεως από τόν ιδιοκτήτη, ή άρμόδια Ίερά Μητρόπολη υποχρεούται κατά τό άρθρο 31 παρ. 6 του Ν. 5224/2025 νά άνακαλέσει τήν άδεια καί τήν καταχώριση στό Μητρώο. Οίκοθεν νοείται ότι, πρίν προβεί στήν άνάκληση της άδειας, ή οικεία Μητρόπολη έχει άξιωση πρώτα νά έπιστραφούν από τόν ιδιοκτήτη σέ εκπρόσωπο της Μητροπόλεως τά ιερά λείψανα καί τό άντιμύνσιο που τοποθετήθηκαν στην Αγία Τράπεζα του ιδιοκτήτου Ναού κατά τόν καθαγιασμό του.

Σέ περίπτωση που διατεθεί από τόν ιδιοκτήτη ή τόν κάτοχο ό άδειοδοτημένος ιδιοκτήτης όρθόδοξος Ναός υπέρ των άναγκών άλλης θρησκευτικής κοινότητας κατά παράβαση της άνωτέρω διαδικασίας (προηγούμενης) άνακλήσεως της άδειας λειτουργίας του καί έκδόσεως νέας άδειας λειτουργίας από τό Ύπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων καί Άθλητισμού, τότε επισύρονται για αυτόν που κατέχει καί αυτόν που άνεγείρει ή θέτει σέ λειτουργία τόν χώρο λατρείας τά διοικητικά μέτρα καί πρόστιμα των άρθρων 27, 28, 30, 62 παρ. 2 του Ν. 5224/2025 (ό Ναός σφραγίζεται, επιβάλλεται πρόστιμο που θά καθορισθεί μέ ΚΥΑ καί άν ό κάτοχος/λειτουργός είναι άλλοδαπός διακόπτεται ή παραμονή του στή χώρα).

Έντολή καί Έξουσιοδοτήσει της Ίερας Συνόδου

Ο Αρχιεπίσκοπος
† Αρχμ. Ιωάννης Καραμούζης

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Έφετείου Άθηνων 3647/1980, σέ www.valsamon.com
2. Αρείου Πάγου 983/2017 σέ www.valsamon.com, Έφ. Πειραιώς 608/2021 σέ www.valsamon.com, Έφ. Δυτικής Στ. Ελλάδος 156/2014, Νόμος, Άρμ. 2015, 220.
3. Κατά τό βυζαντινορωμαϊκό δίκαιο άναγνωρίζοταν ή άκυρότητα κάθε δικαιοπραξίας σχετικής μέ Ίερούς Ναούς (Νεαρές 57 κεφ. 2, 80 κεφ. 5, 33 κεφ. 1 καί Βασιλικά 43.1) καί τό άνεπίδεκτο της χρησικτησίας τους (Νεαρές 111 κεφ. 1 = Βασιλικά 5.2.14 (16) καί 131 κεφ. 6 = Βασιλικά 5.3.7, όρ. σχετ. Τρμ. Έφ. Άθ. 421/2018, Άρμ. 2018/224, Έφ. Λαρ. 845/2003, Δνρ 2004/917).
4. Αρείου Πάγου 475/2016 (σέ www.valsamon.com): «Το επί των ναών κτητορικό δικαίωμα δεν είναι δικαίωμα ιδιοκτησίας υπό την εις τον ΑΚ έννοια και συνεπώς ο διαθέσας το προς άνέγερση του κτητορικού ναού οικόπεδο και άνεγείρας τούτο κτήτορας, δεν διατηρεί επί του ακινήτου του ή του ναού τέτοιο δικαίωμα, γι' αυτό και δεν καθίσταται τούτο αντικείμενο κληρονομικής διαδοχής σε περίπτωση θανάτου του κτήτορος κατά τις διατάξεις του ΑΚ ως εκφυγόν της περιουσίας του κληρονομούμενου κατά το χρόνο θανάτου του ως προκριθέν στην εξυπηρέτηση θρησκευτικού σκοπού», ΣτΕ 1072/2023 σκ. 14 (σέ www.valsamon.com): «14. Επειδή, όπως συνάγεται από τα άνωτέρω νομοθετήματα, με τον Κανονισμό 2/1969 η κατηγορία των συναδελφικών ναών των Ιονίων Νήσων καταργήθηκε, διότι δεν μνημονεύεται ούτε στην εξαντλητική απαρίθμηση των Ιερών Ναών του άρθρου 1, ούτε σε άλλη διάταξη, η

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

δε διάταξη του άρθρου 62 αυτού (καθώς και η σχεδόν ταυτόσημη διάταξη του άρθρου 18 του Κανονισμού 8/1979) έχει την έννοια, όσον αφορά τους καταργηθέντες συναδελφικούς ναούς, ότι μπορεί με αποφάσεις της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου να ρυθμίζονται ζητήματα μετάβασης στο νέο καθεστώς, όχι όμως ότι μπορεί με τις αποφάσεις αυτές να επιτρέπεται η λειτουργία ναού ως συναδελφικού»

5. Βεβαίως κατά τό άρθρο 32 παρ. 11 Ν. 4495/2017 : «Για την υποβολή αίτησης για έκδοση της προέγκρισης υποβάλλεται αίτηση και φάκελος στην οικεία Υ.ΔΟΜ., μέσω της κατά τόπον αρμόδιας ιεράς μητροπόλεως. Η ανωτέρω διαδικασία τηρείται για κάθε ιερή μονή ή ιερό ναό, που ακολουθεί το δόγμα της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού είτε ανήκει σε εκκλησιαστικό νομικό πρόσωπο είτε σε φυσικό πρόσωπο ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου.», αλλά μετά τήν θέσπιση διαδικτυακής ύποβολής αιτήσεων για προεγκρίσεις καί άδειες στην πλατφόρμα του Τ.Ε.Ε.(Υπ. Απόφαση ΥΠΕΝ/ΥΠΡΓ/48123/6983/2018, ΦΕΚ Β΄ 3136/31.07.2018), θά πρέπει ή ύποβολή τής άδειας του Μητροπολίτη νά νοείται ως συνυποβαλλόμενο δικαιολογητικό.

6. Άρθρο 6 παρ. 1-2 Κανονισμού 341/2021 (ΦΕΚ Α΄ 96/2022) : «1. Οι εκκλησιαστικές αρχές, πριν από κάθε δυσμενή ενέργεια ή δυσμενές μέτρο σε βάρος των δικαιωμάτων ή συμφερόντων συγκεκριμένου φυσικού ή νομικού προσώπου, οφείλουν να καλούν εγγράφως τον ενδιαφερόμενο να εκφράσει τις απόψεις του, εγγράφως ή προφορικά, ως προς τα σχετικά ζητήματα, εκτός αν δεν καταλείπεται περιθώριο διακριτικής ευχέρειας για την λήψη της σχετικής απόφασης ή υλοποίηση της ενέργειας και αυτές ερείδονται σε αντικειμενικά δεδομένα. 2. Η κλήση προς ακρόαση είναι έγγραφη, αναφέρει τον τόπο και την προθεσμία ασκήσεως του δικαιώματος ακροάσεως. Η κλήση κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο τουλάχιστον πέντε (5) πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα της ακροάσεως. Ο ενδιαφερόμενος έχει το δικαίωμα να λάβει γνώση των σχετικών αποδεικτικών στοιχείων και να προβεί σε ανταπόδειξη. Η τήρηση της προαναφερομένης διαδικασίας, καθώς και η λήψη υπ' όψιν των απόψεων του ενδιαφερομένου, πρέπει να προκύπτουν από την αιτιολογία της διοικητικής πράξεως. Το υιοθετούμενο μέτρο πρέπει να λαμβάνεται μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα από την ακρόαση του ενδιαφερομένου. Κατά την διάρκεια της προθεσμίας ακροάσεως του ενδιαφερομένου η εκκλησιαστική αρχή είναι δυνατόν να λαμβάνει προσωρινά μέτρα προς αποτροπή αμέσου κινδύνου για το εκκλησιαστικό Ν.Π.Δ.Δ. ή την προστασία της εκκλησιαστικής τάξεως και ειρήνης.»

7. Άρθρο 6 παρ. 3 Κανονισμού 341/2021 (ΦΕΚ Α΄ 96/2022) : «3. Αν η άμεση λήψη του δυσμενούς μέτρου είναι αναγκαία για την αποτροπή κινδύνου ή λόγω επιτακτικού συμφέροντος του εκκλησιαστικού Ν.Π.Δ.Δ., είναι, κατ' εξαίρεση, δυνατή η λήψη του μέτρου, χωρίς προηγούμενη κλήση σε ακρόαση του ενδιαφερομένου. Αν η κατάσταση που ρυθμίστηκε είναι δυνατόν να μεταβληθεί αργότερα, η εκκλησιαστική αρχή, μέσα σε χρονικό διάστημα δεκαπέντε (15) ημερών, καλεί τον ενδιαφερόμενο να εκφράσει τις απόψεις του κατά τις προηγούμενες παραγράφους, οπότε και προβαίνει σε τυχόν νέα ρύθμιση. Αν η προαναφερθείσα προθεσμία παρέλθει άπρακτη, το μέτρο παύει να ισχύει αυτοδικαίως και χωρίς άλλη ενέργεια.»

8. Όρ. Έγκύκλιο Σημείωμα Ι.Σ.ύπ' αριθ. 4577/2123/22.9.2025 «Καθεστώς ίδρύσεως καί λειτουργίας μη ὀρθόδοξων ναῶν καί εὐκτηρίων οἰκῶν (ἄρθρα 23-30, 62, 64 Ν. 5224/2025)»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ – ΑΔΕΙΑΣ ΑΝΕΓΕΡΣΕΩΣ – ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΙΔΙΟΚΤΗΤΟΥ ΝΑΟΥ

Αριθ. πρωτ. /2025

Έν τῇ Σεπτεμβρίου 2025

ΑΠΟΦΑΣΙΣ

Θέμα: «Άδεια ανέγερσεως – λειτουργίας ιδιόκτητου Ναού
(άρθρο 31 Ν. 5224/2025)»

Έχοντες υπόψη:

τίς διατάξεις του άρθρου 36 παρ. 6 του Ν. 590/1977 «Περί Καταστατικού Χάρτου της Εκκλησίας της Ελλάδος» (Φ.Ε.Κ. Α' 146),
τίς διατάξεις του άρθρου 6 του ά.ν. 2200/1940 (ΦΕΚ Α'),
τίς διατάξεις του άρθρου 31 του Ν. 5224/2025 (ΦΕΚ Α' 142),
τίς διατάξεις του άρθρου 13 του Κανονισμού της Εκκλησίας της Ελλάδος υπό αριθ. 8/1979 (ΦΕΚ Α' 1/1980),
τήν αίτηση του [όνομα-έπωνυμία και στοιχεία ιδιοκτητή, ΑΦΜ ιδιοκτητή]

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

1. Παρέχεται στον (όνοματεπώνυμο ή έπωνυμία ιδιοκτητή, ΑΦΜ, ΑΔΤ, διεύθυνση ή έδρα, στοιχεία επικοινωνίας) άδεια ανέγερσεως και λειτουργίας ιδιόκτητου Ναού Αγίου/Οσίου κλπ [έπωνυμία Ναού] στο ακίνητο με ΚΑΕΚ (Κωδικός Αριθμός Εθνικού Κτηματολογίου) και επί της οδού με αριθμό /τόν οικισμό τοποθεσία περιφέρειας (διεύθυνση ακινήτου), αποκλειστικώς για την εξυπηρέτηση των θρησκευτικών αναγκών του ίδιου και της οικογένειάς του (συζύγου, ανιόντων και κατιόντων) / των αναγκών των μελών ή εκπαιδευομένων ή ωφελουμένων ή εργαζομένων ή διαμενόντων στις εγκαταστάσεις του ιδιοκτήτη [αν είναι νομικό πρόσωπο].

2. Ο ως άνω ιδιόκτητος Ναός λειτουργεί για τους ανωτέρω σκοπούς και υπό τους όρους τηρήσεως των άρθρων 31 του Ν. 5224/ 2025 (ΦΕΚ Α' 142), 6 ά.ν. 2200/1940 (ΦΕΚ Α' 42) και 13 του Κανονισμού 8/1979 (ΦΕΚ Α' 1/1980), όπως ισχύουν.

3. Η χορήγηση της παρούσας άδειας δεν θεμελιώνει αξίωση των εκάστοτε κατόχων της έναντι της παρ' ήμιν Ίερας Μητροπόλεως ώστε να εξυπηρετούνται οι θρησκευτικές ανάγκες τους όπωςσδήποτε στον ιδιόκτητο Ναό τους αντί του Ένοριακού Ναού της περιοχής τους.

4. Στόν ιδιόκτητο Ναό δύναται να λειτουργήσει με την άδεια και εύλογία του επιχωρίου Μητροπολίτη κληρικός της παρ' ήμιν Μητροπόλεως ή άλλος όρθόδοξος κληρικός

(έτέρας Μητροπόλεως κ.λπ.), εφόσον έχει την άδεια και εύλογία του Μητροπολίτη της παρ' ἡμῖν Ἱερᾶς Μητροπόλεως και τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως, στὸν ὁποῖον ὁ κληρικός κανονικῶς ὑπάγεται.

5. Ἡ παροῦσα ἄδεια ἀποτελεῖ προϋπόθεση γιὰ τὴν ἔκδοση τῶν διοικητικῶν πράξεων ἢ τὴν ὑποβολή γνωστοποιήσεων ποὺ ἀπαιτοῦνται κατὰ τὴν πολεοδομική νομοθεσία γιὰ τίς οἰκοδομικές ἐργασίες ἢ ἀλλαγές χρήσεως στὸ ἀνωτέρω ἀκίνητο μὲ σκοπὸ νὰ ἀνεγερθεῖ ἢ νὰ λειτουργήσει ὁ χώρος λατρείας.

Ἡ παροῦσα ἄδεια ἀνακαλεῖται ἰδίως καὶ ὄχι ἀποκλειστικῶς σέ περίπτωση ποὺ παραβιασθεῖ τό καθεστῶς καὶ ὁ σκοπός της, ἡ ἐκάστοτε κείμενη νομοθεσία (31 Ν. 5224/2025, 6 ἀ.ν. 2200/1940, 13 Κανονισμοῦ 8/1979), οἱ Ἱεροὶ Κανόνες καὶ οἱ Παραδόσεις τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ (3 παρ. 1 Συντάγματος).

Ὁ Μητροπολίτης

Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρωτ. 4942
Ἀριθ. Ἀθῆναι, 13 Ὀκτωβρίου 2025
Διεκτ. 2280

ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Πρὸς
τὴν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν,
τίς Ἱερές Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος,
τό Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος,
τὴν Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος,
τίς Ἱερές Συνοδικές Μονές καὶ
τίς Ὑπηρεσίες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Θέμα: «Συμμετοχὴ τῶν φορέων τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος σέ συμφωνία συνεργασίας
μὲ 9 Πανεπιστημιακὰ Ἐργαστήρια»

Κοινοποιήσις:

1. Σεβασμώτατον Μητροπολίτην
Καρπενησίου κ. Γεώργιον

2. Πανοσιολογιώτατον Ἀρχιμανδρίτην
κ. Σεβαστιανόν Σωμαράκην
3. Ἐντιμότατον κ. Θεόδωρον Παπαγεωργίου

Διὰ τοῦ παρόντος θέτουμε σέ γνώση σας ὅτι, κατόπιν τῆς ἀπὸ 13.6.2025 Ἀποφάσεως τῆς Διοικητικῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, διὰ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, στίς 10.7.2025 ὑπέγραψε συμφωνία-πλαίσιο μὲ ἐννέα (9) συμπράττοντα Πανεπιστημιακὰ Ἐργαστήρια (RobLabs) ποὺ ἀνήκουν στὸ Ἐθνικὸ καὶ Καποδιστριακὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, τὸ Πανεπιστήμιον Πατρῶν, τὸ Πανεπιστήμιον Ἰωαννίνων καὶ τὸ Πανεπιστήμιον Δυτικῆς Μακεδονίας, ἥτοι μὲ: 1) τὸ Πανεπιστημιακὸ Ἐργαστήριον τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν μὲ τὴν ἐπωνυμία «Ἐργαστήριον Ρομποτικῆς, Αὐτομάτου Ἑλέγχου καὶ Κυβερνοφυσικῶν Συστημάτων», Τμῆμα Τεχνολογιῶν Ψηφιακῆς Βιομηχανίας, Σχολὴ Θετικῶν Ἐπιστημῶν, 2) τὸ Πανεπιστημιακὸ Ἐργαστήριον τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν μὲ τὴν ἐπωνυμία «Ἐργαστήριον Ἡλεκτρονικῆς Διαχείρισης Ἱστορικῶν Ἀρχείων», Τμῆμα Ἱστορίας καὶ Φιλοσοφίας τῆς Ἐπιστήμης, Σχολὴ Θετικῶν Ἐπιστημῶν, 3) τὸ Πανεπιστημιακὸ Ἐργαστήριον τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ

Πανεπιστημίου Αθηνών με την επωνυμία «Εργαστήριο Φωνητικής και Υπολογιστικής Γλωσσολογίας», Τμήμα Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, 4) τό Πανεπιστημιακό Εργαστήριο του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με την επωνυμία «Εργαστήριο Ψηφιακής Επεξεργασίας και Διαχείρισης Αρχαίων Ελληνικών και Λατινικών Γλωσσικών Πόρων», Τμήμα Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, 5) τό Πανεπιστημιακό Εργαστήριο του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με την επωνυμία «Εργαστήριο Ιστορικής Έρευνας και Τεκμηρίωσης», Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, 6) τό Πανεπιστημιακό Εργαστήριο του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με την επωνυμία «Εργαστήριο Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης», Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, 7) τό Πανεπιστημιακό Εργαστήριο του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας με την επωνυμία «Εργαστήριο του Διαδικτύου των Πραγμάτων και Εφαρμογών», Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών, Πολυτεχνική Σχολή, 8) τό Πανεπιστημιακό Εργαστήριο του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με την επωνυμία «Εργαστήριο Δημιουργίας και Επεξεργασίας Φορέων Γραφής και Επεξεργασίας Αρχαίων Ελληνικών και Λατινικών Κειμένων», Τμήμα Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, 9) τό Πανεπιστημιακό Εργαστήριο του Πανεπιστημίου Πατρών με την επωνυμία «Εργαστήριο Ελληνικής και Λατινικής Φιλοσοφικής Γραμματείας “Λίνος Μπενάκης”», Τμήμα Φιλοσοφίας, Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών.

Α. Περιεχόμενο της συνεργασίας Εκκλησίας της Ελλάδος και των 9 Πανεπιστημιακών Εργαστηρίων («Έργο»):

Σκοπός της συμφωνίας είναι η εκπόνηση ενός έρευντικού έργου («Έργο») υπέρ των αναγκών των φορέων της Εκκλησίας της Ελλάδος με αντικείμενο:

α) την καταγραφή των τεκμηρίων, κειμηλίων και κινητών και άκινήτων μνημείων της Ελληνορ-

θόδοξης Πολιτιστικής Κληρονομιάς εντός της περιοχής εκκλησιαστικής δικαιοδοσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος και την ψηφιοποίησή τους,

β) την επιστημονική τεκμηρίωση των προαναφερθέντων εκκλησιαστικών πολιτιστικών αγαθών από διεπιστημονικές ομάδες υπό την επίβλεψη της Εκκλησίας της Ελλάδος και των ως άνω Πανεπιστημίων,

γ) την δημιουργία ψηφιακού αποθετηρίου (ομάδας πλειόνων βάσεων δεδομένων, όπως ψηφιακών αρχείων, ψηφιακών βιβλιοθηκών, ψηφιακών μουσείων κ.λπ.) άνοικτης προσβάσεως για σκοπούς υπηρεσιακής και εκπαιδευτικής χρήσεως των φορέων της Εκκλησίας της Ελλάδος, εκπαίδευσέως, μορφώσεως, επιστημονικής μελέτης και διαδόσεως της χριστιανικής και πολιτιστικής μαρτυρίας της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ελλάδος τόσο σέ εθνικό, όσο και σέ διεθνές επίπεδο.

Η Διαρκής Ιερά Σύνοδος έκρινε ως επάναγκες νά δημιουργηθεί ένα αποθετήριο με βάσεις δεδομένων (ψηφιακών βιβλιοθηκών, ψηφιακών μουσείων κ.λπ.) καταλογογραφίσεως και επιστημονικής τεκμηρίωσης των κινητών και ακινήτων μνημείων της Ελληνορθόδοξης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και αποφάσισε την συνεργασία με τά 9 Πανεπιστημιακά Εργαστήρια (RobLabs) των ως άνω 4 Πανεπιστημίων αποβλέψασα στους εξής εκκλησιαστικούς, πολιτιστικούς, εκπαιδευτικούς, μορφωτικούς, αλλά και υπηρεσιακούς σκοπούς:

1. Σάρωση, επιστημονική τεκμηρίωση, δημιουργία ψηφιακών αρχείων και καταλογογράφηση βιβλίων, χειρογράφων, κειμηλίων και έργων εκκλησιαστικής τέχνης σέ ψηφιακά αρχεία χρήσεως όσων εκκλησιαστικών φορέων της Εκκλησίας της Ελλάδος συμμετάσχουν στό Έργο, τό όποιο θά διευκολύνει την έποπτεία των Ιερών Μητροπόλεων και την προστασία των εκκλησιαστικών πολιτιστικών αγαθών της περιοχής εκκλησιαστικής δικαιοδοσίας τους. Παράλληλα αποθαρρύνει τόν κίνδυνο αρχαιοκαπηλίας σέ βάρος τους και πωλίσεως των κλοπιμαίων εκκλησιαστικών πολιτιστικών αγαθών εντός ή εκτός Ελλάδος.

2. Ενέργειες διασώσεως και διαδόσεως της πο-

λιτιστικής κληρονομιάς της Εκκλησίας της Ελλάδος στο Διαδίκτυο, σύμφωνα με την σύγχρονη πρακτική ψηφιακής παρουσίας κάθε φορέως στο Διαδίκτυο, το οποίο είναι χρήσιμο ως μέσο για την προσέγγιση της Έλληνορθόδοξης Πολιτιστικής Κληρονομιάς εκ μέρους των νεώτερων ηλικιών με στόχο την καλλιέργεια και διάδοση της επιστημονικής γνώσεως, αλλά και την προσέλκυση επισκεπτών και προσκυνητών σε Ίερες Μονές, Ένορίες, Ίερά Προσκυνήματα, Εκκλησιαστικά Μουσεία κ.λπ.

3. Δημιουργία ψηφιακών βιβλιοθηκών, ψηφιακών μουσείων και ψηφιακών αρχειακών συλλογών, οι οποίες θα αναδεικνύουν την διεθνή παρουσία του χριστιανικού πολιτισμού και της Έλληνορθόδοξης Παραδόσεως και θα αποτελέσουν εξαιρετικά εκπαιδευτικά εργαλεία για την έγκύκλια και την πανεπιστημιακή εκπαίδευση των νέων, καθώς και για το έρευνητικό έργο των επιστημόνων.

4. Καταγραφή, ψηφιοποίηση και τεκμηρίωση έγγραφων αρχείων υπό την μορφή ψηφιακών αρχείων, ενέργειες οι οποίες θα αποτελέσουν χρήσιμο υπόβαθρο πληροφοριών για τις Ίερες Μητροπόλεις, Ίερες Μονές, Ένορίες, Ίερά Προσκυνήματα, Εκκλησιαστικά Μουσεία κ.λπ., ώστε να εξαχθούν πληροφορίες για τις υπηρεσιακές και εν γένει τις διοικητικές τους ανάγκες, όπως π.χ. για την δημιουργία κτηματολογικού αρχείου, καταγραφών για το ανάλογο προσωπικό τους, τις σχέσεις με το ποίμνιό τους.

5. Δημιουργία ψηφιακών αρχείων από χειρόγραφα, κώδικες και παλαιύτητα βιβλίων, δράση η οποία επιμκύνει τον χρόνο ζωής των πρωτότυπων φυσικών αρχείων και των κειμηλίων, διότι δεν θα υπάρχει λόγος τά ευαίσθητα πολιτιστικά αγαθά να έρχονται σε αυτούσια επαφή με το κοινό, παρά μόνο για λόγους αναγκαίας και εξουσιοδοτημένης επιστημονικής μελέτης, σε περίπτωση που δεν καλύπτεται από τά ψηφιακά αντίγραφα των φυσικών αντικειμένων.

Οι παραπάνω επιμέρους δράσεις αναμένεται να ενσωματωθούν σε ένα ενοποιημένο ψηφιακό οικοσύστημα που θα συνδέσει τον έλληνορθόδοξο πολιτισμό με καινοτόμες επιστημονικές και

τεχνολογικές προσεγγίσεις. Το ψηφιακό αυτό αποθετήριο θα λειτουργήσει και ως ένα επιστημονικά τεκμηριωμένο πολιτιστικό κτηματολόγιο, ώστε να διασφαλίσει τη μακροπρόθεσμη διατήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της Εκκλησίας της Ελλάδος σε παγκόσμια κλίμακα.

B. Όροι της συνεργασίας

Οι όροι της συνεργασίας έχουν ως εξής:

1. Από της υπογραφής της συμφωνίας οι συμβαλλόμενοι από κοινού θα αναζητήσουν ήδη από τον μήνα Νοέμβριο του 2025 την απαιτούμενη χρηματοδότηση του Έργου με την διαρκή υποβολή πλειόνων ερευνητικών προτάσεων σε ένωσιακές και εθνικές πηγές χρηματοδοτήσεως, όπως, ενδεικτικά ΕΣΠΑ, Horizon, ERC, Synergy κ.ά.

2. Η συνεργασία της Εκκλησίας της Ελλάδος και των εκκλησιαστικών Νομικών Προσώπων που θα μετάσχουν στο Έργο με τά ανωτέρω 9 Πανεπιστημιακά Έργαστήρια (RobLabs) των 4 ΑΕΙ (Πανεπιστήμια Αθηνών, Πατρών, Ιωαννίνων, Δυτικής Μακεδονίας) δεν γίνεται σε κερδοσκοπική βάση υπέρ οποιουδήποτε συμβαλλόμενου μέρους και έχει θρησκευτικό, πολιτιστικό, μορφωτικό, εκπαιδευτικό και επιστημονικό σκοπό όπως και μή κερδοσκοπικό χαρακτήρα. Κανένας φορέας δεν αποκομίζει χρηματικό κέρδος ή άλλου είδους αμοιβή. Επίσης δεν προβλέπεται για εκπροσώπους τόσο της Εκκλησίας της Ελλάδος, όσο και των συμβαλλομένων Πανεπιστημιακών Έργαστηρίων στην κοινή Επιτροπή διοικήσεως του Έργου ή λήψη οποιασδήποτε μορφής υλικής αμοιβής, αποζημιώσεως κ.λπ. για την άσκηση των καθηκόντων τους ως εκπροσώπων στην κοινή Επιτροπή διοικήσεως του Έργου.

3. Η συνεργασία της Εκκλησίας της Ελλάδος και των εκκλησιαστικών Νομικών Προσώπων που θα μετάσχουν στο Έργο με τά 9 Πανεπιστημιακά Έργαστήρια (RobLabs) των 4 ΑΕΙ βασίζεται στην δήλωση συμμετοχής, την οποία θα αποστείλουν τά εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα τά οποία είναι οι ιδιοκτήτες των εκκλησιαστι-

κῶν πολιτιστικῶν ἀγαθῶν τῆς Ἑλληνορθόδοξης Πολιτιστικῆς Κληρονομιάς.

Κάθε ἐκκλησιαστικό νομικό πρόσωπο μπορεῖ νά συμμετάσχει στό Ἔργο μέ ὑπογεγραμμένη δήλωση ἀποδοχῆς – ἐξουσιοδοτήσεως τοῦ νομίμου ἐκπροσώπου του (Παράρτημα Ι) καί συμμετοχῆς τοῦ νομικοῦ προσώπου στήν ἀπό 10.7.2025 συμφωνία-πλαίσιο (Παράρτημα ΙΙ), τήν ὁποία ἀποδοχή – ἐξουσιοδότηση θά ἀποστείλει ἐνυπόγραφη, σφραγισμένη καί σαρωμένη ἠλεκτρονικῶς στό πρωτόκολλο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου (ecclesia.protocol@gmail.com) ὑπ' ὄψιν τοῦ Ἀρχιμ. Σεβαστιανοῦ Σωμαράκη.

4. Σέ περίπτωση χρηματοδοτήσεως προγράμματος ἀπό ἐνωσιακούς ἢ κρατικούς πόρους, ἡ κατανομή τῆς χρηματοδοτήσεως στά ἐκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα πού συμμετέχουν δέν σημαίνει τήν ἀπόληψη χρηματικοῦ κέρδους, ἀλλά ὅτι μέ τήν χρηματοδότηση αὐτή: α) θά ἀποκτηθεῖ καί θά παραμείνει στήν ἰδιοκτησία τους ψηφιακός ἐξοπλισμός καί ὑποδομές χρήσιμες γιά τίς μελλοντικές καί πάγιες ὑπηρεσιακές τους ἀνάγκες σέ σχέση μέ τά ψηφιοποιημένα ἀρχεῖα, κειμήλια, βιβλία, συλλογές τους, β) θά ἐπιδιωχθεῖ ἡ δυνατότητα προσλήψεων προσωπικοῦ - ὑπαλλήλων ὀρισμένου χρόνου ἢ μέ συμβάσεις ἔργου γιά διάρκεια ἀπασχολήσεως ἕως καί 72 μῆνες ἢ ὅπως ἄλλως προβλέπεται ἀπό τίς ἐπιμέρους ἐρευνητικές προτάσεις πού θά ὑλοποιήσουν τό Ἔργο.

5. Τά ἐκκλησιαστικά πολιτιστικά μνημεῖα, τεκμήρια καί κειμήλια θά καταγραφοῦν, θά ἀποτυπωθοῦν καί γενικά θά ψηφιοποιηθοῦν καί θά ἀναδειχθοῦν πάντοτε μέ τήν σύμφωνη γνώμη τῶν ἐκάστοτε συμβαλλομένων στό Ἔργο ἐκκλησιαστικῶν νομικῶν προσώπων καί μέ βάση τίς ἐπιστημονικές πρακτικές πού ἀκολουθοῦνται διεθνῶς καί καταγράφονται στίς ἐπιμέρους ἐρευνητικές προτάσεις.

6. Τά δικαιώματα κυριότητος καί τά δικαιώματα ἐπὶ τῶν ψηφιακῶν ἀντιγράφων τῶν ἐκκλησιαστικῶν πολιτιστικῶν μνημείων, τεκμηρίων καί κειμηλίων τῶν ἰδιοκτητῶν Μητροπόλεων, Ἱερῶν Μονῶν, Ἑνοριῶν, Ἱερῶν Προσκυνημῶ-

των, Ἐκκλησιαστικῶν Μουσείων διασφαλίζονται ρητῶς καί ἀποτελοῦν ὅρους κάθε ἐρευνητικῆς πρότασης, δέν ἐκχωροῦνται καί παραμένουν σεβαστά, ἀφοῦ σέ καμμία περίπτωση δέν θά ἐπιτρέπεται ἡ διαδικτυακή πρόσβαση καί χρήση τους ἀπό τό κοινό γιά οἰκονομικούς ἢ κερδοσκοπικούς σκοπούς, πέραν τῶν ἐπιστημονικῶν, πολιτιστικῶν, θρησκευτικῶν, μορφωτικῶν, ἐκπαιδευτικῶν σκοπῶν τοῦ Ἔργου.

7. Κατά τήν φάση ψηφιοποιήσεως καί τεκμηριώσεως τά ἐκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα ὡς ἰδιοκτῆτες τῶν ἐκκλησιαστικῶν πολιτιστικῶν μνημείων, τεκμηρίων καί κειμηλίων θά μποροῦν νά δηλώσουν συγκεκριμένα –ὄχι ὅμως ὅλα– πολιτιστικά ἀγαθά γιά τά ὁποῖα δέν ἐπιθυμοῦν τήν ἀνοικτή προβολή τους στό κοινό μέσῳ διαδικτύου.

8. Κάθε ἐπιμέρους ἐρευνητική πρόταση πού θά ὑποβληθεῖ στό πλαίσιο τοῦ μείζονος Ἔργου θά ἐγκρίνεται προηγουμένως ἀπό τήν Διαρκῆ Ἱερὰ Σύνοδο καί θά ἐνημερώνεται καί κάθε ἐκκλησιαστικό νομικό πρόσωπο πού συμμετέχει. Προτείνεται νά ὀριστεῖ ἀπό κάθε ἐκκλησιαστικό νομικό πρόσωπο ὁ ἐπιχώριος Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης ὡς κοινός ἀντίκλητος πρὸς τόν σκοπό καλύψεως συντονισμοῦ τῶν ἐπιδόσεων καί ἐνημερώσεων πού ἀφοροῦν τά ἐκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα ἐποπτείας τῆς αὐτῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

9. Κάθε ἐπιμέρους ἐκτελεστική σύμβαση ἢ ἐρευνητική πρόταση πού ἀφορᾷ συμμετέχον ἐκκλησιαστικό νομικό πρόσωπο, ἐάν ὑπογράφεται ἀπό τοὺς ἐκπροσώπους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στήν κοινή Ἐπιτροπὴ Διοικήσεως τοῦ Ἔργου ἢ ἀπό τόν ἐπιχώριο Μητροπολίτη ἢ ἄλλον ἐξουσιοδοτημένο ἐκπρόσωπο, ἀποστέλλεται πάντοτε στό συμμετέχον ἐκκλησιαστικό νομικό πρόσωπο.

Γ. Διοίκηση τοῦ Ἔργου – Ἐκπροσώπηση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Τήν συνεργασία μεταξύ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί τῶν 9 Πανεπιστημιακῶν Ἑργα-

στηρίων (RobLabs) επιβλέπει ή κοινή Επιτροπή Διοικήσεως του Έργου, την οποία αποτελούν:

Α) Έκ μέρους της Εκκλησίας της Ελλάδος δυνάμει της από 13.6.2025 Απόφάσεως: 1) ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καρπενησίου κ. Γεώργιος, 2) ο Πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης Σεβαστιανός Σωμαράκης, μετακλητός υπάλληλος-Γραμματέας των Συνοδικών Δικαστηρίων της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, 3) ο Έντιμότατος κ. Θεόδωρος Δ. Παπαγεωργίου, Ειδικός Νομικός Σύμβουλος της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Β) Έκ μέρους των ανωτέρω Πανεπιστημιακών Εργαστηρίων (RobLabs) οι κατωτέρω Καθηγητές Πανεπιστημίου, οι όποιοι είναι και Διευθυντές των αντίστοιχων Εργαστηρίων, ήτοι: 1) για το «Έργαστήριο Ρομποτικής, Αυτόματου Έλέγχου και Κυβερνοφυσικών Συστημάτων» ο κ. Φώτιος Κουμπουλής, Καθηγητής Ρομποτικής και Βιομηχανικών Αυτόματισμών, 2) για το «Έργαστήριο Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Ιστορικών Αρχείων», ο κ. Χρήστος Παπαθεοδώρου, Καθηγητής Πληροφοριακών Συστημάτων Βιβλιοθηκών και Αρχείων, 3) για το «Έργαστήριο Φωνητικής και Υπολογιστικής Γλωσσολογίας», ο κ. Γεώργιος Μαρκόπουλος Αναπληρωτής Καθηγητής Υπολογιστικής Γλωσσολογίας, 4) για το «Έργαστήριο Ψηφιακής Επεξεργασίας και Διαχείρισης Αρχαίων Ελληνικών και Λατινικών Γλωσσικών Πόρων», ο κ. Διονύσιος Μπενέτος, Καθηγητής Μεσαιωνικής Λατινικής Φιλολογίας, 5) για το «Έργαστήριο Ιστορικής Έρευνας και Τεκμηρίωσης», η κ. Βασιλική Σειρηνίδου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ιστορίας του Νέου Ελληνισμού, 6) για το «Έργαστήριο Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης», ο κ. Ιωάννης Παπαδάτος, Καθηγητής Προϊστορικής Αρχαιολογίας του ίδιου Τμήματος, 7) για το «Έργαστήριο του Διαδικτύου των Πραγμάτων και Εφαρμογών», ο κ. Παναγιώτης Σαρηνιαννίδης Καθηγητής Δικτύων και Τηλεπικοινωνιών, 8) για το «Έργαστήριο Δημιουργίας και Επεξεργασίας Φορέων Γραφής και Επεξεργασίας Αρχαίων Ελληνικών και Λατινικών Κειμένων», ο κ. Ιωάννης Φύκαρης, Αναπληρωτής

Καθηγητής Διδακτικής Μεθοδολογίας, 9) για το «Έργαστήριο Ελληνικής και Λατινικής Φιλοσοφικής Γραμματείας “Λίνος Μπενάκης”», ο κ. Ιωάννης Δημητράκοπουλος, Καθηγητής Βυζαντινής και Σχολαστικής Φιλοσοφίας (ή οι τυχόν επιγενομένοι Διευθυντές των ανωτέρω Εργαστηρίων, όπως αυτοί διορίζονται νομίμως κατά την σχετική διαδικασία αναδείξεώς τους ανά Πανεπιστημιακό Ίδρυμα).

Δ. Πρόσκληση συμμετοχής

Η Εκκλησία της Ελλάδος και τα 9 Πανεπιστημιακά Εργαστήρια θα αναζητήσουν ήδη από τον μήνα Νοέμβριο του 2025 την απαιτούμενη χρηματοδότηση του Έργου και πρέπει στίς έρευντικές προτάσεις που θα υποβάλουν, να δηλώσουν εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα, που συμμετέχουν στο Έργο και διαθέτουν εκκλησιαστικά πολιτιστικά αγαθά (βιβλιοθήκες, κειμήλια, συλλογές, αρχεία, κινητά και ακίνητα μνημεία κ.λπ.) της Ελληνορθόδοξης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Πρός τόν σκοπό υποβολής έρευντικών προτάσεων εκπονήσεως του επιστημονικού – έρευντικού Έργου καλούνται διά του παρόντος τά εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα, Ιερές Μητροπόλεις, Ένορίες, Ιερές Μονές, Ιερά Προσκυνήματα, Εκκλησιαστικά Μουσεία κ.λπ., να δηλώσουν την συμμετοχή τους στην από 10.7.2025 συμφωνία – πλαίσιο της Εκκλησίας της Ελλάδος και των 9 συμπραττόντων Πανεπιστημιακών Εργαστηρίων (RobLabs) των προαναφερθέντων 4 Πανεπιστημίων μέ αποστολή ένυπόγραφης και σφραγισμένης δηλώσεως συμμετοχής – έξουσιοδοτήσεως του νομίμου εκπροσώπου τους σαρωμένης ηλεκτρονικώς στο πρωτόκολλο της Ιεράς Συνόδου (ecclesia.protocol@gmail.com) υπ’ όψιν του Αρχιμ. Σεβαστιανού Σωμαράκη (τηλ. 6932.200.092).

Επισυνάπτονται: α) σχέδιο δηλώσεως συμμετοχής προς την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος (Παράρτημα Ι) και β) η από 10.7.2025 συμφωνία – πλαίσιο μεταξύ της Εκκλησίας της Ελλάδος και των 9 συμπραττόντων Πανεπιστη-

μακῶν Ἑργαστηρίων (Rob - Labs) τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν, Πατρῶν, Ἰωαννίνων καί Δυτικῆς Μακεδονίας, πρὸς ἐνημέρωση (Παράρτημα II).

Ἐντολῇ καί Ἐξουσιοδοτήσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ἡ Ὁ Σκιαθοῦ Ἰωάννης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I

Πρὸς τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
Δίλωση Συμμετοχῆς – Ἐξουσιοδότηση

Τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ νομικοῦ προσώπου μέ τὴν ἐπωνυμία
..... ἔδρα ΑΦΜ νομίμως ἐκπροσωπούμενου ἀπὸ τὸν
e-mail ἐπικοινωνίας τηλέφωνο ἐπικοινωνίας

Κατόπιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4942/2280/13.10.2025 Ἐγκυκλίου Σημειώματος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τό παρὸν νομικὸ πρόσωπο ἔλαβε γνώση τῆς ἀπὸ 10.7.2025 συμφωνίας - πλαίσιο μεταξύ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί τῶν 9 συμπραττόντων Πανεπιστημιακῶν Ἑργαστηρίων (RobLabs) τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν, Πατρῶν, Ἰωαννίνων καί Δυτικῆς Μακεδονίας καί δηλώνει ρητῶς τὴν συμμετοχή του στό Ἔργο τῆς ὥς ἄνω ἀπὸ 10.7.2025 συμφωνίας - πλαίσιο καί στίς ὑποβληθισόμενες ἐρευνητικές προτάσεις προγραμμάτων τοῦ Ἔργου, τίς ὁποῖες θά συμφωνήσουν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί τὰ 9 συμπραττόντα Πανεπιστημιακά Ἑργαστήρια (RobLabs) ὑπὸ τοὺς γενικοὺς καί εἰδικούς ὅρους τῆς ἀνωτέρω ἀπὸ 10.7.2025 συμφωνίας - πλαίσιο, στὴν ὁποία ρητῶς δηλώνουμε διὰ τῆς παρούσας ὅτι προσχωροῦμε ὡς συμβαλλόμενο μέρος.

Ἐξουσιοδοτοῦμε τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη κ...
..... γιὰ τὴν ὑπογραφή κάθε ἐπιμέρους ἐκτελεστικῆς συμβάσεως ἢ ἐρευνητικῆς προτάσεως καί ἐγγράφου πού τυχόν ἀπαιτηθεῖ, τὰ ὁποῖα ἀφοροῦν ἀποκλειστικῶς τὴν συμμετοχή τοῦ παρόντος ἐκκλησιαστικοῦ νομικοῦ προσώπου κατὰ τὴν φάση ὑποβολῆς ἢ ἐκτελέσεως τῶν ἐρευνητικῶν προτάσεων πού ἐμπίπτουν στό Ἔργο.

Ὡς ἀντίκλιτο ἐπικοινωνίας μας γιὰ κάθε κοινοποίηση καί ἐνημέρωση κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἀπὸ 10.7.2025 συμφωνίας – πλαίσιο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί τῶν 9 Πανεπιστημιακῶν Ἑργαστηρίων (RobLabs) ὀρίζουμε τὸν ἀνωτέρω Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη.

(Τόπος) τὴν Ὀκτωβρίου 2025

Ὁ νόμιμος ἐκπρόσωπος

(σφραγίδα - ὑπογραφή ὁλογράφως)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Απὸ 10.7.2025 Συμφωνία – πλαίσιο μεταξύ τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος καί τῶν 9 συμπραττόντων
Πανεπιστημιακῶν Ἑργαστηρίων (Roblabs)

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρωτ. 4971
Αριθ. Αθήναι, 15 Οκτωβρίου 2025
Διεκπ. 2319

ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Πρός
τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν καὶ
τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος

Θέμα: «Μετονομασία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Ἀλεξανδρουπόλεως»

Κοινοποιήσις:

1. Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Κρήτης
2. Ἱερὰς Μητροπόλεις Δωδεκανήσου
3. Ἱεραρχίαν Πάτμου
4. Ὑπουργεῖον Ἑσωτερικῶν, Ἀποκεντρώσεως καὶ
Ἡλεκτρονικῆς Διακυβερνήσεως
- Τμήμα Ὁργανώσεως Περιφερειακῆς Διοικήσεως
5. Ὑπουργεῖον Παιδείας, Θρησκευμάτων καὶ
Ἀθλητισμοῦ
- Διεύθυνσιν Ἐκκλησιαστικῆς Διοικήσεως
6. Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν
- Διεύθυνσιν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑποθέσεων
7. Γραφεῖον Ἐκκλησιαστικῆς Τάξεως
καὶ Ἐκκλησιαστικῆς Ἐθιμοτυπίας τῆς Ἱερᾶς
Συνόδου

Ἐκ Συνοδικῆς Ἀποφάσεως, ληφθείσης ἐν τῇ
Συνεδρίᾳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς
10ης μηνός Ὀκτωβρίου 2023 γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι ἡ
Ἱερά Μητρόπολις Ἀλεξανδρουπόλεως μετωνομά-
σθη εἰς «Ἱερά Μητρόπολις Ἀλεξανδρουπόλεως,
Τραϊανουπόλεως καὶ Σαμοθράκης» (Φ.Ε.Κ. Α΄
62/25.4.2025).

Ὅθεν, διὰ τοῦ ὡς ἄνω τίτλου προσφωνεῖται
ἥδη ὁ ποιομενάρχης τῆς ἐν λόγῳ Ἱερᾶς Μητρο-

πόλεως, ἰδίᾳ ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ τάξει, ἐν ταῖς
ἱερουργίαις καὶ ἐν τῇ ἀλληλογραφίᾳ.

Ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
† Ὁ Σκιάθου Ἰωάννης

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρωτ. .5000
Αριθ. Αθήναι, 17 Οκτωβρίου 2025
Διεκπ. 2345

ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Πρός
τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν καὶ
τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος

Θέμα: «Περὶ τῶν ρασοφόρων μοναχῶν»

Κοινοποιήσις:

Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τοῦ Μοναχικοῦ Βίου

Ἐκ Συνοδικῆς Ἀποφάσεως, ληφθείσης ἐν τῇ
Συνεδρίᾳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας
(Ι.Σ.Ι.) τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς 8ης μ-
νός Ὀκτωβρίου 2025, καὶ κατόπιν τῆς εἰσηγήσε-
ως τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ναυπά-
κτου καὶ Ἀγίου Βλασίου κ. Ἱεροθέου, μέ θέμα:
«Οἱ ρασοφόροι Μοναχοὶ στὴν παράδοση καὶ τὴ
ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας» καὶ τοῦ σχετικοῦ διεξαχθέν-
τος διαλόγου μεταξύ τῶν Σεβασμιωτάτων Ἀρχι-
ερέων, γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι ἡ Ι.Σ.Ι. ἀπεφάσισεν
ὅπως ἀναγνωρίσῃ ὡς πρὸς τὸ θέμα τῶν ρασο-
φόρων μοναχῶν τὴν ὑφισταμένην κατάστασιν εἰς
τὰς λειτουργούσας Ἱερὰς Μονὰς τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος, συμφώνως πρὸς τοὺς ἐγκριθέντας

ὑπό τῆς Δ.Ι.Σ. ἐσωτερικούς αὐτῶν Κανονισμούς. Ὡσαύτως ἡ Ι.Σ.Ι. ἀπεφάσισεν ὅτι ἡ ιδιότητα τῶν βαθμῶν τῆς μοναχικῆς ζωῆς στηρίζεται εἰς τὴν ὑπεύθυνον δῆλωσιν τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου, ὡς αὕτη καταγράφεται εἰς τὸ Μοναχολόγιον τῆς οἰκείας Ἱερᾶς Μονῆς καὶ βεβαιοῦται ὑπὸ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου. Ἡ ἀνωτέρω Ἀπόφασις καθιστᾷ πισῶν τῶν προγενεστέρων.

Ἐντολὴ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας
τοῦ Ἀρχιεπισκοπείου

† Ὁ Σκιαθίου Ἰωάννης

Ἡ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρωτ. .4888
Ἀριθ. Ἀθῆναι, 22 Ὀκτωβρίου 2025
Διεκπ. 2384

ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Πρὸς
τὴν Ἱεράν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν καὶ
τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος

Θέμα: «Πραγματοποιήσεις τοῦ 2ου Διαδικτυακοῦ
Σεμιναρίου Ἐπιμορφώσεως διὰ τοὺς Κατηχητάς
τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος»

Κοινοποιήσεις:
Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς Χριστιανικῆς
Ἀγωγῆς τῆς Νεότητος

Κατόπιν προτάσεως τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς
ἐπὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἀγωγῆς τῆς Νεότητος, γνω-
ρίζομεν ὑμῖν ὅτι θὰ πραγματοποιηθῇ τὸ 2ον δι-
αδικτυακὸν Σεμινάριον Ἐπιμορφώσεως Ἱερέων
ὑπευθύνων Νεότητος, Κατηχητῶν καὶ Κατηχη-

τριῶν, ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ποιοτικῆς ἀναβαθμίσεως
τῆς προσφερομένης κατηχήσεως εἰς τὰ παιδιὰ
καὶ τοὺς νέους.

Οἱ στόχοι τοῦ Σεμιναρίου εἶναι συνοπτικῶς:

1. Ἡ ἐπιμόρφωσις τῶν Κατηχητῶν/τριῶν εἰς θέμα-
τα θεολογίας καὶ παιδαγωγικῆς, τὰ ὅποια συνδέ-
ονται μὲ τὴν κατηχητικὴν διακονίαν τῶν παιδιῶν
καὶ τῶν ἐφήβων.

2. Ἡ γνωριμία καὶ ἡ ἐπικοινωνία τῶν Κατηχη-
τῶν/τριῶν τῶν Ἑνοριῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκο-
πῆς Ἀθηνῶν καὶ τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

3. Ἡ ἀνάπτυξις διαλόγου καὶ ἡ ἀνταλλαγή ἀπό-
ψεων ἐπὶ τῶν εἰσηγήσεων.

4. Ἡ ἀναβάθμισις τοῦ γνωστικοῦ ἐπιπέδου τῶν
συμμετεχόντων.

5. Ἡ διατύπωσις προβληματισμῶν περὶ τὴν κα-
τηχητικὴν διακονίαν καὶ ἡ ἀναζήτησις λύσεων.

Συμμετοχὴν δύνανται νὰ δηλώσουν Ἱερεῖς
ὑπεύθυνοι Νεότητος, ἐνεργοὶ Κατηχηταὶ ἐκ τῶν
ἐνοριῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ
τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος.

Αἱ σεμιναριακαὶ συναντήσεις θὰ διεξάγονται
διαδικτυακῶς ἀνά 15ήμερον, μέσῳ πλατφόρμας
τηλεδιασκέψεως. Ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς ἐπικει-
μένης συναντήσεως, θὰ ἀποστέλληται ὁ σχετικὸς
σύνδεσμος συνδέσεως εἰς τὴν ἠλεκτρονικὴν διεύ-
θυνσιν τῶν συμμετεχόντων.

Μετά τὸ πέρας τοῦ Σεμιναρίου θὰ δοθῇ εἰς
τοὺς συμμετασχόντας, μὲ δύο ἢ ὀλιγώτερας
ἀπουσίας, Βεβαίωσις Παρακολουθήσεως ὑπὸ
τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Χριστιανικῆς
Ἀγωγῆς τῆς Νεότητος.

Αἱ δηλώσεις συμμετοχῆς θὰ ὑποβάλλωνται μό-
νον ἠλεκτρονικῶς εἰς τὸ e-mail: info@catichisi.gr
ἕως τὴν 3ην Νοεμβρίου ἐ.ε.

Διὰ τοὺς/τὰς Κατηχητάς/τριάς ἀπαιτεῖται καὶ ἡ
προσκόμισις συστατικῆς ἐπιστολῆς ἐκ τοῦ οἰκεί-
ου Ποιμενάρχου ἢ τοῦ Ἱερέως ὑπευθύνου Νεό-
τητος τῆς ἐνορίας ὅπου διακονεῖ ὁ/ἡ Κατηχητής/
τρια.

Τὸ πρόγραμμα τοῦ Διαδικτυακοῦ Σεμιναρίου
Ἐπιμορφώσεως, ὡς ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Συνοδικῆς

Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἀγωγῆς τῆς Νεότητος ἔχει ὡς ἑξῆς:

1. Τρίτη 4 Νοεμβρίου 2025, ὥρα 8.15 μ.μ. Θέμα: «"Ἀνιχνεύοντας" τὸν Θεό τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Μῦθοι καὶ ἀλήθειες. Ἡ χρησιμότητά της στὴν Κατήχηση». Εἰσηγητής: Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης π. Ἰάκωβος Κανάκης.

2. Τρίτη 18 Νοεμβρίου 2025, ὥρα 8.15 μ.μ. Θέμα: «Τὸ πρόσωπο τῆς γυναίκας στὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη. Τὸ ζήτημα τῆς ἰσοτιμίας τῶν φύλων. Τὸ μήνυμα τῶν Ἁγίων Γυναικῶν στὴ σημερινή ἐποχή». Εἰσηγήτρια: Ἑρίτιμος κ. Ἑλένη Κεσελούρη.

3. Τρίτη 2 Δεκεμβρίου 2025, ὥρα 8.15 μ.μ. Θέμα: «Ἡ ἐπὶ τοῦ Ὅρους ὁμιλία τοῦ Κυρίου καὶ ἡ χρῆσις της ὡς κατηχητικό ὕλικό». Εἰσηγητής: Ἀξιότιμος κ. Σωτήριος Κόλλιας, Θεολόγος.

4. Τρίτη 16 Δεκεμβρίου 2025, ὥρα 8.15 μ.μ. Θέμα: «Ἡ περίοδος τοῦ Ἁγίου Δωδεκαμήρου ὡς διδαχὴ καὶ ὡς βίωμα. Τὰ Χριστοῦγεννα καὶ τὰ Θεοφάνεια στὴν κατηχητικὴ συντροφιά μας». Εἰσηγήτρια: Ἑρίτιμος κ. Κωνσταντῖνα Ζυγκούλη καὶ Ἑρίτιμος κ. Ἀναστασία Χατζηπαύλου.

5. Τρίτη 13 Ἰανουαρίου 2026, ὥρα 8.15 μ.μ. Θέμα: «Πιστεύουμε σὲ παράλογα πράγματα; Ἡ πίστις καὶ ἡ μετάνοια». Εἰσηγητής: Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος π. Ἀνδρέας Γκατζέλης.

6. Τρίτη 27 Ἰανουαρίου 2026, ὥρα 8.15 μ.μ. Θέμα: «"Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν"» (Γένεσις 1,26). Μιλῶντας σὲ παιδιὰ καὶ σὲ ἐφήβους γιὰ τὴν ἀξία τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου στὸν καιρὸ τῆς Τεχνητῆς Νοημοσύνης». Εἰσηγητής: Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος π. Λάζαρος Μαργιαννης καὶ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος π. Χρῆστος Κούσπαρης.

7. Τρίτη 10 Φεβρουαρίου 2026, ὥρα 8.15 μ.μ. Θέμα: «Τὰ θαύματα τοῦ Χριστοῦ. Τὰ θαύματα (διὰ τῶν πρεσβειῶν) τῶν Ἁγίων». Εἰσηγητής: Αἰδεσιμ. Οἰκονόμος π. Ζήσης Κτενίδης.

8. Τρίτη 24 Φεβρουαρίου 2026, ὥρα 8.15 μ.μ. Θέμα: «Ἐκκλησία καὶ πολιτική». Εἰσηγητής: Ἑλλογιμώτατος κ. Ἀθανάσιος Παπαθανασίου, Θεολόγος.

9. Τρίτη 10 Μαρτίου 2026, ὥρα 8.15 μ.μ. Θέμα: «Τὰ κοινωνικὰ προβλήματα καὶ οἱ νέοι. Μποροῦμε καὶ πῶς, ὡς Χριστιανοί, νὰ συμβάλουμε στὴν πρόληψη ἢ τὴν ἐλάττωσις ἢ καὶ τὴν ἐξάλειψις τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων;». Εἰσηγητής: Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος π. Γεώργιος Χριστοδούλου.

10. Τρίτη 31 Μαρτίου 2026, ὥρα 8.15 μ.μ. Θέμα: «Γιατί ὁ Γάμος εἶναι Μυστήριο; Ἡ θεολογία τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογένειας (μέ βάση τὸ ἀποστολικὸ ἀνάγνωσμα) καὶ ἡ στάσις τῶν νέων ἐναντί της σήμερα. Πῶς μία νομικὴ σύμβαση μεταβάλλεται σὲ σχέση μέ προοπτικὴ τὴν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ;». Εἰσηγητής: Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος π. Μιλτιάδης Ζέρβας.

Ταῦτα γνωρίζοντες ὑμῖν, παρακαλοῦμεν ὅπως ἐνημερώσητε σχετικῶς τοὺς Ἱερεῖς τοὺς ἀσχολουμένους μέ τὴν ποιμαντικὴν τῆς Νεότητος, τοὺς Κατηχητὰς καὶ τὰς Κατηχητρίας, ἀλλὰ καὶ ὅλους τοὺς σχετικούς μέ τὴν νεότητα συνεργάτας ὑμῶν, προκειμένου νὰ συμμετάσχουν εἰς τὸ ὡς εἴρηται διοργανούμενον Διαδικτυακὸν Σεμινάριον Ἐπιμορφώσεως τῶν Στελεχῶν τῆς Νεότητος.

Διὰ πλείονας πληροφορίας δύνασθε ὅπως ἀπευθύνησθε εἰς τὴν Γραμματείαν τῆς ἐν λόγῳ Συνδικτικῆς Ἐπιτροπῆς (κιν. 6977. 500.152, τηλ. 210.72.72.233).

Ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ὁ Σκιάθου Ἰωάννης

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ - ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Περίληψις Αποφάσεως τῆς 'Ι. Συνόδου τῆς 'Ιεραρχίας τῆς 'Εκκλησίας
5045/2366 τῆς 'Ελλάδος περί τῆς ἐκλογῆς Βοηθῶν 'ΕπισκόπωνΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διά τῆς ἀπό 9.10.2025 ἀποφάσεως τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου τῆς 'Ιεραρχίας τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος, ἐκδοθείσης κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 25 καὶ 27 τοῦ Ν. 590/1977 ὅπως ἀντικατεστάθη μέ τό ἄρθρο 13 τοῦ Ν. 1951/1991, ὁ ἀρχιμανδρίτης Βαρνάβας, κατὰ κόσμον Ἀντώνιος Θεοχάρης τοῦ Κωνσταντίνου (ΑΔΤ: ΑΟ 030106), ἐξελέγη Βοηθός 'Επίσκοπος παρὰ τῇ 'Ιερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν καί ὑπό τόν τίτλο τῆς πάλαι ποτέ διαλαμπάσης ἐπισκοπῆς Χριστουπόλεως, καί κατόπιν τῆς χειροτονίας του στόν βαθμό τοῦ 'Επισκόπου στίς 18.10.2025, μετατάσσεται ἐκ τῆς θέσεως ἐφημερίου τῆς 'Ιερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν (τοῦ Π.Δ. 14/2023) τήν ὁποία κατέχει, σέ κενή ὀργανική θέση Βοηθοῦ 'Επισκόπου τοῦ ἄρθρου 27 παρ. 1 τοῦ Ν. 590/1977 ὅπως ἀντικατεστάθη μέ τό ἄρθρο 13 τοῦ Ν. 1951/1991, ἡ ὁποία κωδικοποιήθηκε στόν πίνακα τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. 14/2023, τῆς μισθοδοσίας καί τοῦ ἀσφαλιστικοῦ καθεστώτος αὐτοῦ μή μεταβαλλομένων, συμφώνως τῇ παρ. 4 τοῦ ἄρθρου 27 τοῦ Ν. 590/1977 ὅπως ἰσχύει.

(ΦΕΚ ἀρχικοῦ διορισμοῦ: ΝΠΔΔ 269/14.11.2000)

Διά τῆς ἀπό 9.10.2025 ἀποφάσεως τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου τῆς 'Ιεραρχίας τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος, ἐκδοθείσης κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 25 καὶ 27 τοῦ Ν. 590/1977 ὅπως ἀντικατεστάθη μέ τό ἄρθρο 13 τοῦ Ν. 1951/1991, ὁ ἀρχιμανδρίτης Νικόδημος, κατὰ κόσμον Νικόλαος Φαρμάκης τοῦ Κωνσταντίνου (ΑΔΤ: Ξ 441367), ἐξελέγη Βοηθός 'Επίσκοπος παρὰ τῇ 'Ιερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν καί ὑπό τόν τίτλο τῆς πάλαι ποτέ διαλαμπάσης ἐπισκοπῆς 'Επιδαύρου, καί κατόπιν τῆς χειροτονίας του στόν βαθμό τοῦ 'Επισκόπου στίς 19.10.2025, μετατάσσεται ἐκ τῆς θέσεως ἐφημερίου τῆς 'Ιερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν τήν ὁποία κατέχει, σέ κενή ὀργανική θέση Βοηθοῦ 'Επισκόπου τοῦ ἄρθρου 27 παρ. 1 τοῦ Ν. 590/1977 ὅπως ἀντικατεστάθη μέ τό ἄρθρο 13 τοῦ Ν. 1951/1991, ἡ ὁποία κωδικοποιήθηκε στόν πίνακα τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. 14/2023, τῆς μισθοδοσίας καί τοῦ ἀσφαλιστικοῦ

καθεστώτος αὐτοῦ μή μεταβαλλομένων, συμφώνως τῇ παρ. 4 τοῦ ἄρθρου 27 τοῦ Ν. 590/1977 ὅπως ἰσχύει.
(ΦΕΚ ἀρχικοῦ διορισμοῦ: ΝΠΔΔ 27/15.2.1999)

Διά τῆς ἀπό 9.10.2025 ἀποφάσεως τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου τῆς 'Ιεραρχίας τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος, ἐκδοθείσης κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 25 καὶ 27 τοῦ Ν. 590/1977 καί 347 παρ. 11 τοῦ Ν. 4957/2022, ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἀθηναγόρας, κατὰ κόσμον Ἀθανάσιος Μπέρδας τοῦ Κωνσταντίνου (ΑΔΤ: ΑΙ 355946), ἐξελέγη Βοηθός 'Επίσκοπος παρὰ τῇ 'Ιερᾷ Μητροπόλει Βεροίας, Ναούσης καί Καμπανίας καί ὑπό τόν τίτλο τῆς πάλαι ποτέ διαλαμπάσης ἐπισκοπῆς Δομενίκου, καί κατόπιν τῆς χειροτονίας του στόν βαθμό τοῦ 'Επισκόπου στίς 18.10.2025, διατηρεῖ τή θέση ἐφημερίου τῆς 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Βεροίας, Ναούσης καί Καμπανίας (τοῦ Π.Δ. 14/2023) τήν ὁποία κατέχει, τῆς μισθοδοσίας καί τοῦ ἀσφαλιστικοῦ καθεστώτος αὐτοῦ μή μεταβαλλομένων, συμφώνως τῇ παρ. 11 τοῦ ἄρθρου 347 τοῦ Ν. 4957/2022.
(ΦΕΚ ἀρχικοῦ διορισμοῦ: ΝΠΔΔ 9/18.1.1995)

Διά τῆς ἀπό 9.10.2025 ἀποφάσεως τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου τῆς 'Ιεραρχίας τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος, ἐκδοθείσης κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 25 καὶ 27 τοῦ Ν. 590/1977 ὅπως ἰσχύει καί 44 παρ. 2 τοῦ Ν. 4521/2018, ὁ ἀρχιμανδρίτης Θεολόγος, κατὰ κόσμον Μιχαήλ Ἀλεξανδράκης τοῦ Νικολάου (ΑΔΤ: Χ 860498), ἐξελέγη Βοηθός 'Επίσκοπος παρὰ τῇ 'Ιερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν καί ὑπό τόν τίτλο τῆς πάλαι ποτέ διαλαμπάσης ἐπισκοπῆς Ταλαντίου, καί κατόπιν τῆς χειροτονίας του στόν βαθμό τοῦ 'Επισκόπου στίς 20.10.2025, μετατάσσεται ἐκ τῆς θέσεως ἐφημερίου τῆς 'Ιερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν (τοῦ Π.Δ. 14/2023) τήν ὁποία κατέχει, σέ κενή ὀργανική θέση Βοηθοῦ 'Επισκόπου τοῦ ἄρθρου 44 παρ. 2 τοῦ Ν. 4521/2018, ἡ ὁποία κωδικοποιήθηκε στόν πίνακα τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. 14/2023, τῆς μισθοδοσίας καί τοῦ ἀσφαλιστικοῦ καθεστώτος αὐτοῦ μή μεταβαλλομένων, συμφώνως τῇ παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 44 τοῦ Ν. 4521/2018.
(ΦΕΚ ἀρχικοῦ διορισμοῦ: ΝΠΔΔ 59/20.2.2004)

†'Ο Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ἀναρτήθηκε στήν ἱστοσελίδα τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος τήν 31.10.2025

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ - ΚΛΗΤΗΡΙΑ ΕΠΙΚΡΙΜΑΤΑ

Ἱερά Μητρόπολις Ἰωαννίνων

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ.2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 4 ἕως 7 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 305/2018 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἐφημερίων καὶ διακόνων» καὶ ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν καὶ διακονικῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν:

- 1) Ἀγίας Ἀναστασίας, ἐνορίας Ἀγίας Ἀναστασίας Ἰωαννίνων
- 2) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἐνορίας Ἀναργύρων Ἰωαννίνων
- 3) Ἀγίου Νικολάου, ἐνορίας Ἀνωγείου Ἰωαννίνων
- 4) Ἀγίου Γεωργίου, ἐνορίας Βλαχατάνου Ἰωαννίνων
- 5) Ἀγίου Δημητρίου, ἐνορίας Γορίτσας Ἰωαννίνων
- 6) Ἀγίων Ἀναργύρων, ἐνορίας Δραμεσιῶν Ἰωαννίνων
- 7) Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν, ἐνορίας Κρυόβρυσης Ἰωαννίνων
- 8) Ἀγίου Γεωργίου, ἐνορίας Ἐλευθεροχωρίου Ἰωαννίνων

καλοῦμεν

τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὰς Ἐφημεριακὰς καὶ Διακονικὰς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 305/2018 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἐφημερίων καὶ Διακόνων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἰωαννίνοις, τῇ 2ᾳ Ὀκτωβρίου 2025

† Ὁ Ἰωαννίνων ΜΑΞΙΜΟΣ

*Ἀναγτίθθηκε στὴν ἱστοσελίδα
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν 15.10.2025*

Ἱερά Μητρόπολις Παροναξίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις:

- α) Τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»,
- β) Τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 4-7 καὶ 20 τοῦ 305/2018 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἐφημερίων καὶ Διακόνων» καὶ
- γ) Τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ὀργανώσεως καὶ διαρθρώσεως τῶν Ἑνοριῶν καὶ τῶν θρησκευτικῶν λειτουργιῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Παροναξίας» (Φ.Ε.Κ. 482/Β'/17.2.2020), ὡς διωρθώθη διὰ τοῦ Φ.Ε.Κ. 1129/Β'/2.4.2020, προκειμένου, νά πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν Ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν:

Παντανάσσης πόλεως Νάξου

Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἐγγαρῶν Νάξου

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Νάξῳ τῇ 27ῃ Ὀκτωβρίου 2025

† Ὁ Παροναξίας ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

*Ἀναγτίθθηκε στὴν ἱστοσελίδα
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν 31.10.2025*

Ἱερά Μητρόπολις Καστορίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῆς παρ. 2, τοῦ ἄρθρου 38 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 4-7 καὶ 20 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 305/2018 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἐφημερίων καὶ Διακόνων», προκειμένου νά πληρώσωμεν τὰς πέντε κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν Ἐφημερίων καὶ δύο κενὰς θέσεις Διακόνων τῶν Ἱερῶν Ναῶν:

Ἱερός Ναός Ἀγίου Νικάνορος Καστοριάς (Διακονική)

Ἱερός Ναός Ἀγίου Γεωργίου Καστοριάς (Διακονική)

Ἱερός Ναός Ἀγίου Γεωργίου Κοτύλης

Ἱερός Ναός Ἀγίου Νικολάου Βυσιννέας

Ἱερός Ναός Ἀγίου Νικολάου Χιονάτου

Ἱερός Ναός Γενεθλίου Θεοτόκου Κομνηνάδων

Ἱερός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου Ζευγοστασίου

Καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καί ἔχοντας τὰ κανονικά καί νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντός τοῦ μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ὡς ἄνω κενῶν θέσεων.

Ἐν Καστορίᾳ τῇ 23ῃ Ὀκτωβρίου 2025

† Ὁ Καστορίας ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

Ἀναρτήθηκε στὴν ἱστοσελίδα

τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν 31.10.2025

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣΣυνοδική Έπιτροπή Τύπου, Δημοσίων
Σχέσεων και Διαφωτίσεως*Δελτίον Τύπου τῆς 6.10.2025
γιά τή σύγκληση τῆς Ἱεραρχίας
Ὁκτωβρίου 2025*

Συνέρχεται ἀπό τήν Τρίτη 7 ἕως καί τήν Πέμπτη 9 Ὁκτωβρίου 2025, στήν ἐτήσια Τακτική Σύγκλησίν Της, ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στό ἐν Ἀθήναις Συνοδικό Μέγαρο.

Τό πρωί τῆς Τρίτης 7 Ὁκτωβρίου καί κατά τίς ὥρες 6:30 ἕως 8:30 θά τελεσθῇ Ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία στό Συνοδικό Παρεκκλήσιο τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν, Καθολικό τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀσωμάτων Πετράκη, ὑπό τοῦ νεωτέρου τῇ τάξει ἐκ τῶν μελῶν τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας, Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μαντινείας καί Κυνουρίας κ. Ἐπιφανίου.

Στίς 9:00 θά ἀρχίσουν οἱ ἐργασίες τῆς Συνεδριάσεως μέ τήν καθιερωμένη ἐναρκτήρια Ἱερά Ἀκολουθία στό Μέγα Συνοδικό.

Στή συνέχεια, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, θά προσφωνήσῃ τούς Σεβασμιωτάτους Συνοδικούς Συνέδρους, ἐνῶ ὁ πρῶτος τῇ τάξει ἐκ τῶν Συνοδικῶν μελῶν, Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καρυστίας καί Σκύρου κ. Σεραφεῖμ, θά ἀντιφωνήσῃ ἀρμοδίως.

Θά ἀκολουθήσῃ ἡ ἐκλογή τῆς ἐξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπῆς γιά τίς ἀνακοινώσεις στόν Τύπο καί θά

παρουσιασθοῦν οἱ Ἐκθέσεις Πεπραγμένων τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν ὑπό τῶν Σεβασμιωτάτων Προέδρων αὐτῶν γιά τό ἐκκλησιαστικό ἔτος 2024-2025.

Μετά τή μεσημβρινή διακοπή, καί σύμφωνα μέ τήν Ἡμερησία Διάταξη, θά συμπληρωθῇ ὁ κατάλογος τῶν πρὸς Ἀρχιερατεῖαν Ἐκλογίμων, θά ψηφισθοῦν Κανονισμοί καί θά ἐξετασθοῦν τρέχοντα ὑπηρεσιακά θέματα.

Τήν Τετάρτη 8 Ὁκτωβρίου καί ὥρα 9:00, μετά τήν ἀνάγνωση καί ἐπικύρωση τῶν Πρακτικῶν τῆς προηγουμένης Συνεδρίας, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ναυπάκτου καί Ἀγίου Βλασίου κ. Ἱερόθεος θά ἀναγνώσῃ τήν Εἰσήγησίν του, μέ θέμα: «Οἱ ρασοφόροι Μοναχοί στήν παράδοση καί τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας». Μετά τό διάλειμμα, θά ἀκολουθήσῃ ἡ Εἰσήγηση ἀπό τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Μεσογαίας καί Λαυρεωτικῆς κ. Νικόλαο, μέ θέμα: «Τεχνητή εὐφυΐα – Ἡ Ἐκκλησία μπροστά στήν ἀναδυόμενη νέα ἀνθρωπολογία». Μετά τίς Εἰσηγήσεις θά ἀκολουθήσῃ συζήτηση ἐπ' αὐτῶν.

Τήν Πέμπτη 9 Ὁκτωβρίου καί ὥρα 9:00, θά ἀναγνωσθοῦν καί θά ἐπικυρωθοῦν τά Πρακτικά τῆς προηγουμένης Συνεδρίας. Κατόπιν, σύμφωνα μέ τήν Ἡμερησία Διάταξη, ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θά προβεῖ στήν πλήρωση τῶν κενῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καί Κονίτσης καί Κορίνθου καί τυχόν κενωθησομένων Ἱερῶν Μητροπόλεων, καθῶς καί στήν ἐκλογή Βοηθῶν Ἐπισκόπων.

*Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Συνοδική Έπιτροπή Τύπου, Δημοσίων
Σχέσεων και Διαφωτίσεως

*Δελτίον Τύπου της 8.10.2025
γιά τά ἐγκαίνια τοῦ μνημείου
Νεομαρτύρων τοῦ ἔθνους*

Πραγματοποιήθηκαν τήν Τρίτη 7 Ὀκτωβρίου 2025, τά Ἐγκαίνια τοῦ Μνημείου Νεομαρτύρων τοῦ ἔθνους, τό ὁποῖο ἀνηγέρθη κατόπιν εὐγενοῦς δωρεᾶς τοῦ Ἰδρύματος «Σταῦρος Νιάρχος» (Ι.Σ.Ν.). Ἡ Τελετή διοργανώθηκε ἀπό τήν Εἰδική Συνοδική Ἐπιτροπή Ἀκαδημίας Ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν στόν Ἱστορικό Ἐκκλησιαστικό Χῶρο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Δεινοκράτους 68, πλησίον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀσωμάτων Πετράκη, καί ἐντάσσεται στό πλαίσιο τῶν Ἐπετειακῶν Ἐκδηλώσεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιά τή συμπλήρωση διακοσίων ἐτῶν ἀπό τήν Ἑλληνική Ἐπανάσταση τοῦ 1821.

Στήν Τελετή Ἐγκαίνιων παρευρέθησαν: ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Μονεμβασίας καί Σπάρτης κ. Εὐστάθιος, Μυτιλήνης, Ἐρεσσοῦ καί Πλωμαρίου κ. Ἰάκωβος, Βεροίας καί Ναούσης κ. Παντελεήμων, Ξάνθης καί Περιθεωρίου κ. Παντελεήμων, Δημητριάδος καί Ἀλμυροῦ κ. Ἰγνάτιος, Βρεσθένης κ. Θεόκλητος, Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος, Νέας Σμύρνης κ. Συμεών, Νεαπόλεως καί Σταυρουπόλεως κ. Βαρνάβας, Πατρῶν κ. Χρυσόστομος, Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος, Θηβῶν, Λεβαδείας καί Αὐλίδος κ. Γεώργιος, Ἀρτης κ. Καλλίνικος, Νέας Ἰωνίας, Φιλαδελφείας, Ἡρακλείου καί Χαλκηδόνος κ. Γαβριήλ, Νικοπόλεως καί Πρεβέζης κ. Χρυσόστομος, Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὁρους καί Ἀρδαμερίου κ. Θεόκλητος, Μαρωνείας καί Κομοτηνῆς κ. Παντελεήμων, Ἰωαννίνων κ. Μάξιμος, Νέας Κρήνης καί Καλαμαριάς κ. Ἰουστίνος, Μάνης κ. Χρυσόστομος, Φθιώτιδος κ. Συμεών, Θεσσαλονίκης κ. Φιλόθεος, Καστορίας κ. Καλλίνικος, Πολυανῆς καί Κιλκισίου κ. Βαρθολομαῖος καί Αἰτωλίας καί Ἀκαρνανίας κ. Δαμασκηνός, οἱ Θεο-

φιλέστατοι Ἐπίσκοποι Τανάγρας κ. Απόστολος καί Θεσπιῶν κ. Παῦλος, ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Ἰωάννης Καραμούζης, ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Βαρνάβας Θεοχάρης καί ὁ Πρόεδρος τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Ἀκαδημίας Ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν, Αἰδεσμιολ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Θωμᾶς Συνοδινός.

Τήν Ὑπουργό Πολιτισμοῦ κ. Λίνα Μενδώνη ἐκπροσώπησε ὁ Γενικός Γραμματεὺς Πολιτισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου κ. Γεώργιος Διδασκάλου.

Ἐπίσης παρέστησαν ὁ Ἀντιπεριφερειάρχης τοῦ Κεντρικοῦ Τομέα Ἀθηνῶν κ. Γεώργιος Βλάχος, ὁ Πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Δήμου Ἀθηναίων κ. Μανώλης Βελεγράκης, ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. κ. Ἰωάννης Παναγιωτόπουλος, ὁ Γεν. Διευθυντής τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας Οἰκονομικῶν Πανοσιολογώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Νικόδημος Φαρμάκης, ὁ Διευθυντής τοῦ Ἰδρύματος Ποιμαντικῆς Ἐπιμορφώσεως τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Θεολόγος Ἀλεξανδράκης καί ὁ Διευθυντής τοῦ Ἱστορικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Νικόλαος Τόμπρος.

Πρὸ τῶν Ἐγκαίνιων ἔψαλε ὕμνους τῶν Ἁγίων Νεομαρτύρων βυζαντινὴ χορωδία ὑπὸ τὸν Πρωτοψάλτη καί Μουσικοδιδάσκαλο κ. Νικόλαο Δημητρακόπουλο.

Ἀκολούθως, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος καί ὁ κ. Γεώργιος Ἀγουρίδης, Μέλος τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ἰδρύματος «Σταῦρος Νιάρχος» (Ι.Σ.Ν.) καί Ἐκπρόσωπος τοῦ Ἰδρύματος, καθὼς καί οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Θεσσαλονίκης κ. Φιλόθεος καί Πολυανῆς καί Κιλκισίου κ. Βαρθολομαῖος, ὁ Πρόεδρος τῆς Ε.Σ.Ε. ἐπὶ τῆς Ἀκαδημίας Ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν Αἰδεσμιολ. Πρωτοπρ. κ. Θωμᾶς Συνοδινός καί ὁ Γενικός Γραμματεὺς Πολιτισμοῦ κ. Γεώργιος Διδασκάλου προέβησαν στὴν ἀποκάλυψη τῶν τριῶν τμημάτων τοῦ Μνημείου τῶν Νεομαρτύρων τοῦ ἔθνους.

Μετά τήν τέλεση τῶν Ἐγκαίνιων καί τήν εἰσαγωγικὴ ὁμιλία ἀπὸ τὸν Γραμματέα τῆς Ε.Σ.Ε.

ἐπὶ τῆς Ἀκαδημίας Ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν Πανοσιολογιώτατο Ἀρχιμανδρίτη κ. Ἀθηναγόρα Σουπουρτζῆ, ὁ κ. Γεώργιος Ἀγουρίδης ἐξέφρασε ἐκ μέρους τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ἰδρύματος «Σταῦρος Νιάρχος» (Ι.Σ.Ν.) καὶ τοῦ Προέδρου αὐτοῦ κ. Ἀνδρέα Δρακόπουλου τὴ βαθεῖα συγκίνηση καὶ τιμὴ γιὰ τὴν τελετὴ τῶν Ἐγκαινίων τῶν Νεομαρτύρων τοῦ Ἔθνους, τονίζοντας ἰδιατέρως ὅτι τὸ Μνημεῖο στέκεται ὡς διαρκὴς ὑπενθύμιση τῆς συμβολῆς τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας καὶ τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση καὶ ὅτι μόνον μέ τῇ σύμπτῳ καὶ τῇ σύγκλιση ὅλων τῶν δυνάμεων κατέστη δυνατό τὸ φαινομενικὰ ἀδύνατο: ἡ ἀπελευθέρωση τοῦ ἑλληνικοῦ Γένους.

Κατόπιν, ἔλαβε τὸν λόγο ὁ Πρόεδρος τῆς Ε.Σ.Ε. ἐπὶ τῆς Ἀκαδημίας Ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν, Αἰδεσμιολ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Θωμᾶς Συνοδινός, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ ἀνέπτυξε τὰ ἱστορικά, θεολογικά καὶ ἀρχιτεκτονικά στοιχεῖα τοῦ Μνημείου προκειμένου νὰ κατανοηθεῖ σὲ βάθος τὸ περιεχόμενο καὶ ἡ σημασία του, τόσο στό ἐκκλησιαστικό, ὅσο καὶ στό πολιτιστικό πλαίσιο, εὐχαρίστησε θερμὰ τὸ Ἰδρυμα «Σταῦρος Νιάρχος» (Ι.Σ.Ν.), τὸν καλλιτέχνη τοῦ ἔργου κ. Πραξιτέλη Τζανουλίνο καὶ τοὺς συνεργάτες του, τὸν Ἀρχιτέκτονα Πολιτικό Μηχανικό κ. Παντελεῖμονα Στεφανῆ καὶ τὸν Γραμματέα τῆς Ε.Σ.Ε. ἐπὶ τῆς Ἀκαδημίας Ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν Πανοσιολογιώτατο Ἀρχιμανδρίτη κ. Ἀθηναγόρα Σουπουρτζῆ.

Κλείνοντας τὴν ὁμιλία του ὁ π. Θωμᾶς, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν Μακαριώτατο, ἀνέφερε τὰ ἑξῆς: «Ἄλλο ἓνα μεγάλο ἔργο τῆς Ἀρχιεπισκοπείας Σας ἐγκαινιάσθηκε σήμερα. Καὶ δὲν τὸ ὀνομάζω μεγάλο μόνον γιὰ τὴν καλλιτεχνικὴ του ἀξία ἢ τὸ μεγάλο ποσό τῆς δωρεᾶς τοῦ Ἰδρύματος «Σταῦρος Νιάρχος» (Ι.Σ.Ν.), τὸ ὁποῖο δαπανήθηκε γιὰ τὴν ἐκτέλεσίν του καὶ ἦταν πράγματι μεγάλο. Τὸ χαρακτηρίζουμε μεγάλο ἔργο γιὰ τὸν μεγάλο του συμβολισμό, πού θὰ ἐκφράζει καὶ μίαν ἄλλη ἀλήθεια: ὅτι ὁ Ἑλληνισμός καὶ ἡ Ὁρθοδοξία συμπορεύθηκαν ἐπὶ αἰῶνες καὶ εἶχαν πάντοτε, παρὰ τίς ποικίλες ἀντιξοότητες, ὡς στόχο τὴν ἀναγέννηση τοῦ Γένους. Ὁ Ἑλληνισμός εἶχε καὶ ἔχει πάντα ἀνάγκη τὴν Ἐκκλησία, γιατί ἡ

Ἐκκλησία καλλιιεργεῖ ἥθος ἐλεύθερων ἀνθρώπων καὶ ἡ ὁποιαδήποτε ἀποξένωση τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία συνεπάγεται καὶ οὐσιαστικὴ ἀλλοίωση τῆς πολιτισμικῆς μας ταυτότητας».

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Γερώνυμος χαιρέτισε τὴν ἐκδήλωση, ἀναφέροντας μεταξύ ἄλλων ὅτι «ἐγκαινιάζουμε ἀπόψε τὸ Μνημεῖο Νεομαρτύρων τοῦ Ἔθνους σὲ αὐτὸν τὸν πρόσφατα ἀνακαινισμένο ἱστορικὸ ἐκκλησιαστικὸ χῶρο. Μὲ τὴ σεμνὴ αὐτὴ τελετὴ καὶ τὸ λαμπρὸ αὐτὸ Μνημεῖο θέλουμε νὰ τιμήσουμε καὶ νὰ προβάλλουμε ὡς πρότυπα ζωῆς τίς μορφές τῶν Νεομαρτύρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους. Μορφές ἡρωικές, πού ἀκτινοβολώντας τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ, τὴ δύναμη καὶ τὴν τόλμη τῆς θυσιαζομένης ἀγάπης, τὴ φιλοπατρία καὶ τὰ ἰδανικά πού ἐξανθρωπίζουν τὸν ἄνθρωπο, συνέβαλαν τὰ μέγιστα στὴ διάσωση τοῦ Γένους μας, παρὰ τὴν ὑποδούλωσίν του ἐπὶ αἰῶνες στοὺς ἐξ ἀνατολῶν κατακτητές.

Οἱ Νεομάρτυρες καὶ ἡ ὑπεράνθρωπη θυσία τους, διατήρησαν ζωντανὴ τὴ συνείδηση τῆς ἑλληνικότητας, τῆς Ὁρθόδοξου πίστεως, τῆς γλώσσας, τῶν ἠθῶν καὶ τῶν ἐθίμων τοῦ ὑπόδουλου κατὰ τὸ σῶμα, ἀδούλωτου κατὰ τὸ πνεῦμα, εὐσεβοῦς λαοῦ πού ἀνατράφηκε μέ τὸ Εὐαγγέλιο, τὸ Ψαλτήριον, τὰ Συναξάρια τῶν Ἁγίων, τὴ Θεῖα Λειτουργία, τίς διηγήσεις γιὰ τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο καὶ τοὺς ἥρωες τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν. Γι' αὐτὸ καὶ εἴμαστε εὐγνώμονες σὲ ὅλους ὅσοι συνετέλεσαν στὴν κατασκευὴ τοῦ Μνημείου Νεομαρτύρων τοῦ Ἔθνους καὶ στὴν πραγματοποίησιν τῆς ἀποψινῆς τελετῆς».

Ἀμέσως μετὰ, ὁ Μακαριώτατος ἀπένεψε τιμητικῶς στὸν Ἐκπρόσωπο τοῦ Ἰδρύματος «Σταῦρος Νιάρχος» (Ι.Σ.Ν.) κ. Γεώργιο Ἀγουρίδην πιστὸ ἀντίγραφο τῆς ἀνάγλυφης ἀπεικόνισης τῆς Ὁσιομάρτυρος Ἀγίας Φιλοθέης τῆς Ἀθηναίας, ὅπως αὐτὴ φιλοτεχνήθηκε στό Μνημεῖο, εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἐν λόγῳ λαμπρῶν Ἐγκαινίων.

*Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱ. Συνόδου
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Συνοδική Έπιτροπή Τύπου, Δημοσίων
Σχέσεων καί Διαφώτισεως

*Δελτίον Τύπου τῆς 14.10.2025
περί τοῦ Μαθητικοῦ διαγωνισμοῦ
γιά τή δημιουργία Ἀφηνήματος
καί Ἀφίσας με θέμα: «Μικρά Ἀσία –
Πόντος: Ἐνθυμήματα»
γιά τό σχολικό ἔτος 2025-2026*

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διά τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Πολιτιστικῆς Ταυτότητος, ἡ Γεν. Γραμματεία Θρησκευμάτων τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων καί Ἀθλητισμοῦ καί ἡ Ἑδρα Ποντιακῶν Σπουδῶν τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καί Ἀρχαιολογίας τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης συνδιοργανώνουν γιά τό σχολικό ἔτος 2025-2026 τόν 2ο Μαθητικό Διαγωνισμό δημιουργίας ἱστορικοῦ ἀφηνήματος καί ἀφίσας μέ θέμα: «Μικρά Ἀσία – Πόντος: Ἐνθυμήματα».

Στόν διαγωνισμό μποροῦν νά συμμετάσχουν, ἕως 22 Ἰανουαρίου 2026, μαθητές/τριες Α΄, Β΄ καί Γ΄ Λυκείου πού ἀνήκουν στίς Διευθύνσεις Δ/θμίας Ἐκπ/σης Α΄, Β΄, Γ΄, Δ΄ Ἀθῆνας, Ἀνατολικῆς Ἀττικῆς, Δυτικῆς Ἀττικῆς, Πειραιᾶ, Ἀνατολικῆς Θεσσαλονίκης, Δυτικῆς Θεσσαλονίκης, Ἀρκαδίας, Ἀργολίδος, Ἀχαΐας, Ἡλείας, Κορινθίας, Λακωνίας, Μεσσηνίας καί Χίου.

Ὅσοι διακριθοῦν θά λάβουν μέρος σέ ἐκπαιδευτικό ταξίδι στήν περιφερειακή ἐνότητα Μαγνησίας, σέ σημεία τά ὁποῖα σχετίζονται μέ τήν ἑλληνική ἱστορία καί τόν πολιτισμό τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καί τοῦ Πόντου. Τά ἔργα τους θά δημοσιευθοῦν στήν ἱστοσελίδα τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων καί Ἀθλητισμοῦ καί στήν ἱστοσελίδα τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Πολιτιστικῆς Ταυτότητος καί οἱ ἀφίσας πού θά βραβευθοῦν θά χρησιμοποιηθοῦν γιά

τή δημιουργία τῆς ἀφίσας στόν διαγωνισμό τοῦ ἐπόμενου σχολικοῦ ἔτους.

Θεματικό πεδίο τοῦ διαγωνισμοῦ ἀποτελεῖ ο δημιουργικός προβληματισμός γιά τίς ἑλληνορθόδοξες ρίζες, τήν ἐνεργό παρουσία τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου στή Μικρά Ἀσία καί τόν Πόντο καί τόν βίαιο ἐκτοπισμό ἀπό τή γενέθλια γῆ.

Οἱ μαθητές/τριες καλοῦνται νά δημιουργήσουν ἓνα ἱστορικό ἀφηνήμα ἢ μία ἀφίσα ἀναφερόμενοι/ες σέ μία ἢ περισσότερες ἀπό τίς κατωτέρω θεματικές:

- i. στήν ἀκμή τοῦ Ἑλληνισμοῦ στήν περιοχὴ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καί τοῦ Πόντου,
- ii. στή Γενοκτονία τοῦ Ποντιακοῦ καί Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ,
- iii. στήν ἐγκατάσταση καί τήν ἐξέλιξη τῶν Μικρασιατῶν καί Ποντίων προσφύγων στήν Ἑλλάδα,
- iv. στήν ἐξασφάλιση τῆς ἱστορικῆς συνέχειας στή νέα πατρίδα.

Μέσα ἀπό τή δημιουργία τους οἱ μαθητές/τριες θά γίνουν οἱ ἴδιοι/ίδιες ἐρευνητές/τριες τοῦ παρελθόντος, μελετώντας ἱστορικές πηγές, θά διευρύνουν καί θά ἐμπλουτίσουν τίς ἱστορικές τους γνώσεις γιά τόν Ἑλληνισμό τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καί τοῦ Πόντου, θά μάθουν νά ἀξιολογοῦν τίς πηγές διασταυρώνοντας τήν ἀξιοπιστία τους, θά συνειδητοποιήσουν τήν ἀκτινοβολία καί τήν ἐμβέλεια τοῦ Ἑλληνορθόδοξου Πολιτισμοῦ τόσο στήν Ἀνατολή, ὅσο καί στήν κυρίως Ἑλλάδα ἢ καί ἄλλου, ὅπου μετεγκαταστάθηκαν οἱ πρόσφυγες, θά ἐξοικειωθοῦν μέ τίς ἀρχές, τά ἰδανικά, τά ἥθη καί τά ἔθιμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καί τοῦ Πόντου, θά ἔχουν τήν εὐκαιρία νά ἐκφραστοῦν ἐλεύθερα καί δημιουργικά μέ τήν παραγωγή ἑνός πρωτότυπου ἔργου καί θά ἀξιοποιήσουν τά ταλέντα τους.

*Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου
τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*